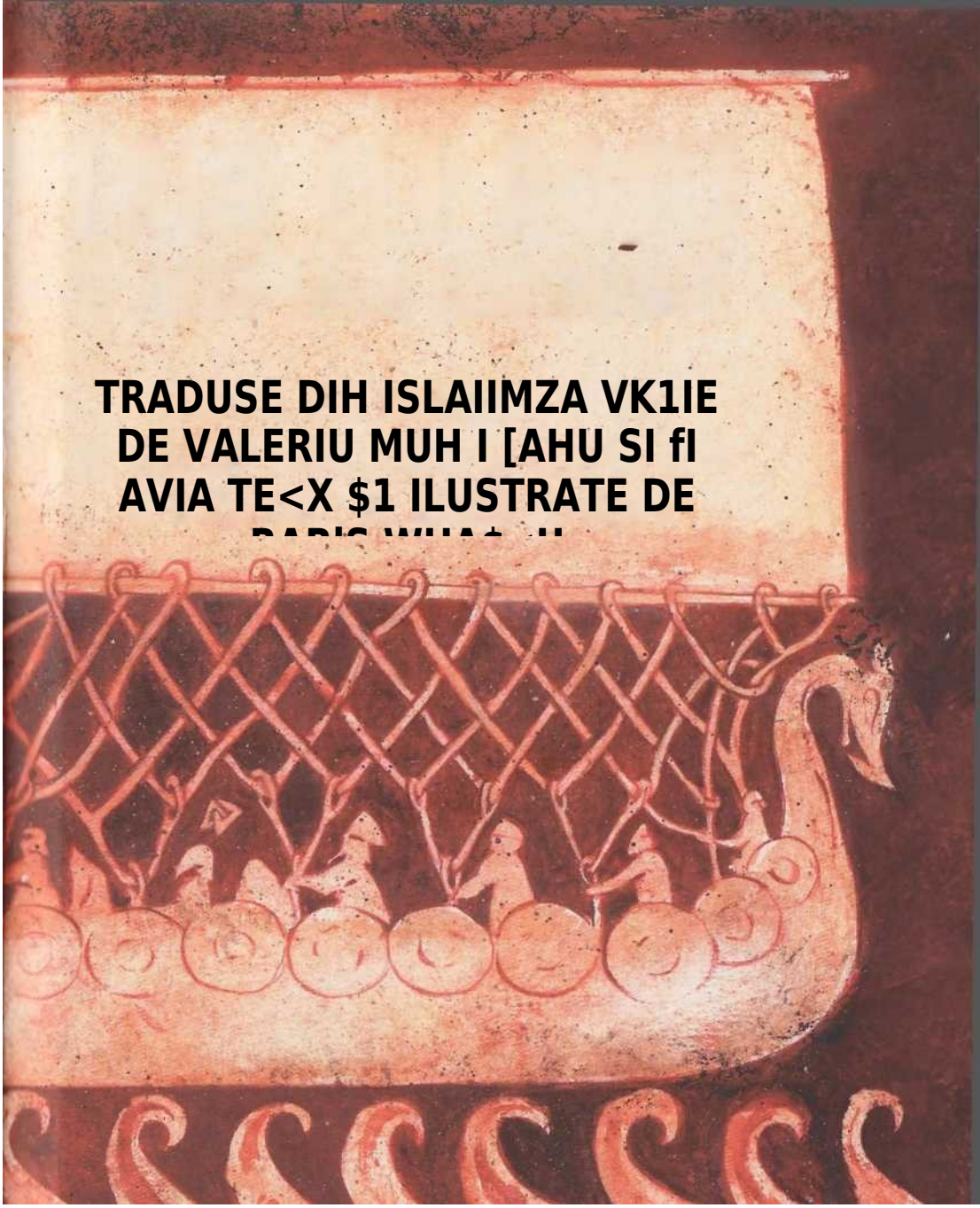

TRADUSE DIH ISLAIIMZA VK1IE
DE VALERIU MUH I [AHU SI fI
AVIA TE<X $1 ILUSTRATE DE

Valeriu Munteanu (1921—1999) a fost profesor la Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine a Universităţii Bucureşti, unde a predat limba suedeză şi limba daneză. A publicat traduceri din suedeză (Hjalmar Bergman, August Strindberg, Artur Lundkvist), din daneză (Hans Scherfig, Herman Bang), şi numeroase lucrări cu caracter didactic şi lexicografic, precum *Dicţionar suedez-român, Svensk-rumänsk ordbok, Dicţionar danez-român, Dansk-rumcensk ordbog. A* primit ordinul suedez *Nord- stjärne* (Steaua Polară) în grad de cavaler, clasa I, (1981) şi ordinul danez *Dannebrog.*

Flavia Teoc este scriitoare, traducătoare din engleză, daneză şi islandeză veche şi specialistă în filologie scandinavă; cercetător asociat la Centrul de Studii ale Antichităţii Târzii al Universităţii din Aarhus (Danemarca). A publicat studii şi lucrări de specialitate precum: *Limbajul poeziei scaldice* (2017), „The ember of the hands: Memory and transmission through *kennings* în Haraldsdråpa" (2019), „The wolf of the wounds: Bodies, weapons and animals în skaldic poetry" (2020), *Perspectiva sofianică în Saga regelui Harald* (2020), „The undocumented conversion: The role of runic inscription and skaldic poetry în revealing the conversion of the Viking population between the 8th and io^{h} century" (2022), „Battle as a sacred game" (2023).

ERIK <11 ROŞU

$1 ALTE $A<>A KAHMHAVE

Traduse din islandeza veche,
prefaţate şi adnotate de
Valeriu Munteanu şi Flavia Teoc
şi ilustrate de Rareş Ionaşcu

HUMANITÁS
BUCUREŞTI

© HUMANITÁS, 2024, pentru prezenta ediţie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Erik cel Roşu şi alte saga scandinave / trad. din 1b. islandeză veche, prefaţate şi adnotate de Valeriu Munteanu şi Flavia Teoc şi ilustrate de Rareş Ionaşcu. – Bucureşti: Humanitás, 2024 Conţine bibliografie
ISBN 978-973-50-8341-0
I. Munteanu, Valeriu (trad.; pref.; adnotare)
II. Teoc, Flavia (trad.; pref.; adnotare)
III. Ionaşcu, Rareş (il.)
821.113.3

EDITURA HUMANITÁS
Piaţa Presei Libere 1,013701 Bucureşti, România tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51 www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684194

La preţul de vânzare se adaugă 2%, reprezentând valoarea timbrului literar.

NOTA EDITURII

Volumul de faţă este prima ediţie consistentă şi reprezentativă de literatură scandinavă veche în traducere română. Primele trei texte, *Saga despre Gisli, fiul lui Thorbiom Sur, Saga despre Hrafnkell, Saga despre Gunnlaugr Limbă de Şarpe,* în traducerea şi cu prefaţa lui Valeriu Munteanu, au fost publicate iniţial în 1980, la Editura Eminescu. Prezentul volum le reia ca atare, cu minime unificări în aparatul de note (nu am unificat însă grafia numelor proprii, care diferă la cei doi traducători, tocmai pentru a da seamă de diversele convenţii filologice). *Saga lui Erik cel Roşu* a fost tradusă de Flavia Teoc din islandeza veche special pentru acest volum, pentru a mijloci publicului de la noi întâlnirea cu cel mai celebru personaj al naraţiunilor istorice scandinave. *Saga regelui Harald,* tradusă, prefaţată şi bogat adnotată de Flavia Teoc, a apărut în 2019 la Editura Casa Cărţii de Ştiinţă. Ea încheie în mod firesc volumul: moartea lui Harald Hardrada pune capăt epocii vikinge.

în Islanda cea pierdută în negurile îndepărtate ale nordului se conturează pe la începutul mileniului nostru, pentru prima dată în spaţiul scandinav, o tradiţie literară.

Apariţia literaturii în Islanda se datorează norvegienilor, care au populat aceste pământuri nelocuite până în a doua jumătate a secolului al ix-lea. Se apreciază că în perioada 870-930 s-au stabilit în Islanda peste 30.000 de oameni.

Departe de ţara de origine, izolaţi în singurătatea lor insulară, nostalgici, norvegienii păstrează timp îndelungat, prin transmitere orală din generaţie în generaţie, creaţiile lor poetice. După ce *Althing-ul* (forul legislativ şi judecătoresc suprem) din anul 1000 hotărăşte încreştinarea islandezilor, scrisul pătrunde şi în acest spaţiu geografic, şi tezaurul poeziei scandinave păgâne începe să fie consemnat în scris.

Distingem în cadrul literaturii nordice vechi:

1. *Edda, o* culegere de cântece eroice şi legende despre zei, concepute într-un stil viguros, lapidar, plin de tensiune lăuntrică, păstrată într-un manuscris din secolul al xni-lea.
2. *Poezia scaldică,* creată de poeţii de la curtea regilor norvegieni. Ea cântă într-un ton panegiric faptele de vitejie ale domnitorilor şi evenimente istorice mai importante. în Norvegia poezia scaldică apare prin secolul al ix-lea şi dispare pe la finele secolului al x-lea, în schimb înfloreşte din plin în secolele următoare în Islanda, caracterizându-se printr-o mare varietate de forme strofice, printr-o limbă metaforică extrem de complicată şi transcrieri poetice aproape baroce.
3. *Saga*[1] este cea mai originală specie literară, fiind în acelaşi timp specific islandeză. într-o accepţiune mai restrânsă, prin saga se înţeleg naraţiunile vechii literaturi scandinave, născute în secolele x-xiv, şi care relatează despre momente istorice, sau evenimente din viaţa unor gospodari înstăriţi, fiind împletite şi cu elemente din mitologia nordică.

S-au păstrat peste treizeci de saga, la care se mai adaugă cam patruzeci de naraţiuni scurte, de factură nuvelistică, care relatează numai despre o singură întâmplare.

Noţiune înrudită cu cuvântul german *Sage,* dar nu sinonimă;

derivă de la verbul *sagen* (a spune, a zice, a relata) şi înseamnă în accepţiunea cea mai largă „povestire*[4].

Aceste naraţiuni sunt foarte diferite ca epocă, stil şi lungime. Proporţiile lor variază între câteva pagini şi dimensiunile unui roman (de exemplu *Saga despre Niăll* cuprinde aproximativ 450 de pagini). Ele diferă şi prin conţinut. Astfel, sunt considerate drept saga povestirile hagiografice (traduse în majoritate din latină), biografiile ample ale episcopilor islandezi din prima perioadă de după încreştinare (secolele al xi-lea şi al xn-lea), cronicile despre viaţa şi faptele regilor norvegieni, povestirile despre personaje mitice şi evenimente din epoca eroică[1] (numite şi *Fornaldar sogur,* adică „povestiri din timpurile vechi").

Cel mai autentic şi specific tip de saga îl reprezintă însă aşa-numitele „saga de familie" *(Islandinqa sogur)*[2], care relatează despre fapte de vitejie şi întâmplări din viaţa unor gospodari înstăriţi, în special din perioada 900-1030, consemnarea în scris având loc abia prin secolul al xm-lea.

„Saga de familie" reia deci, pe plan literar, o serie de povestiri orale despre evenimente petrecute cu două-trei secole înainte, de multe ori în epoca descinderii – fapt care explică frecventa strămutare a acţiunii din Norvegia în Islanda şi înapoi.

Se pare că povestirile s-au născut aproape simultan cu evenimentele zugrăvite şi au supravieţuit multă vreme prin transmitere orală, din care cauză întâlnim variaţii de la un manuscris la altul, mici inconvenienţe în succesiunea episoadelor şi chiar inadvertenţe în conexiunile cauzale.

Aşadar, saga reprezintă, în forma sa scrisă, o construcţie dusă până la desăvârşire a unui cadru oral preexistent. în mod inevitabil vom găsi deci o continuitate între perioada orală şi cea scrisă şi este probabil că varianta scrisă a preluat în mare măsură forma şi tehnica variantei premergătoare.

în ce constă saltul calitativ de la o variantă la alta şi cum s-a petrecut consemnarea în scris? – iată o problemă care a suscitat în decursul timpului numeroase discuţii.

Teza apariţiei spontane în scris a acestor saga, ca nişte capodopere lipsite de trecut şi provenite din imaginaţia unui singur poet, nu rezistă unei analize critice mai profunde (de altfel, chiar şi numai frecvenţa unor formule ca: „se spune că...", „se povesteşte că...", „oamenii spun că..." etc. implică accepţiunea unei tradiţii orale preexistente).

') Adică din secolele x-xn. [2]) Ele ocupă şi numeric un loc considerabil, şi anume cam douăzeci din totalul de saga cu conţinut laic.

Dar nici teza consemnării automate în scris a unei versiuni orale nu poate fi acceptată. E greu de imaginat că unele saga de mari proporţii, care ajung şi până la 60.000 de cuvinte, s-ar fi putut naşte fără nici o contribuţie din partea celui care a scris-o.[1]

Cu alte cuvinte, autorul anonim preia tradiţia orală, dar el este şi un poet creator; saga este compoziţie literară, şi nu simplă tradiţie codificată, cuantumul de aport personal variind, bineînţeles, de la o povestire la alta.

Apariţia acestor naraţiuni adeseori simultan cu evenimentele care le-au generat le asigură până la un anumit grad un fond istoric, care constă mai ales în amplasările geografice, numele unor prinţi şi domnitori din acea epocă, ecoul unor evenimente istorice mai importante, anumite elemente privitoare la obiceiurile şi moravurile timpului. Valoarea acestui fond nu trebuie însă exagerată. Astăzi, teza că saga ar oferi o sursă de cunoaştere nemijlocită a istoriei culturii scandinave din jurul anului 1000 este privită cu scepticism, având în vedere numeroasele adaosuri mistice, legendare şi romantizante.

La aceasta se mai adaugă faptul că consemnarea în scris are loc cu unul-două secole după geneza lor, ceea ce duce la o întrepătrundere de elemente din diferite epoci. Pe fondul preluat prin tradiţie se grefează caractere specifice unei epoci mai noi, iar osmoza nu este totdeauna deplină şi convingătoare. Şi acest lucru se evidenţiază cu o deosebită pregnanţă când analizăm fondul religios şi etic al povestirilor.

Momentul încreştinării face parte din acţiunea multor saga

– unele evoluează aproape integral în era creştină –, eroii clădesc biserici, sunt înmormântaţi în ele... şi, cu toate acestea, în majoritatea lor etosul dominant rămâne cel păgân, elementele creştine fiind interpolări supra- adăugate.

Saga reflectă în special spiritul unei societăţi eroice precreştine, al cărei cod etic nu era cu nimic mai puţin strict decât cel creştin; şi nimeni nu putea să se încumete să sfideze opinia colectivităţii fără a fi pedepsit.

Constituente determinante ale acestei etici sunt conştiinţa faimei şi sentimentul onoarei. Cu cât individul era mai independent, cu atât mai mult era supus unor reguli de comportare izvorâte dintr-un cod al onoarei

[x]) Ceea ce pare să se fi preluat intact sunt faptele nude, genealogiile şi uneori strofele scaldice.

generat pe de o parte de solidaritatea de clan, pe de alta de libertatea de acţiune. Vikingul era obligat să-şi apere membrii familiei şi să-i răzbune pe cei lezaţi în integritatea lor fizică sau morală. Vătămarea onoarei impunea obţinerea unei cât mai grabnice şi depline satisfacţii, gradul de gravitate al delictului fiind stabilit de partea vătămată, în funcţie de măsura în care onoarea fusese lezată. Dacă partea lezată se considera superioară ca poziţie socială faţă de vinovat, ea putea omorî pe o rudă mai însemnată a acestuia, obţinând astfel o *restitutio în integrum* (de exemplu Hrafnkell din *Saga despre Hrafnkell se* consideră răzbunat ucigându-l pe Eyvindr, fratele lui Sămr, pe care îl considera mai valoros decât pe Sâmr).

Bineînţeles că, în asemenea condiţii, abuzurile nu erau o raritate, din care cauză vechii islandezi ne apar din perspectiva de astăzi ca nişte oameni extrem de sângeroşi. Acest lucru nu poate, evident, să fie negat în întregime; trebuie totuşi să subliniem că ei nu doreau neapărat vărsarea de sânge, ci doar să obţină satisfacţie pentru onoarea lezată. Aceasta, însă, se realiza de cele mai multe ori, în mod paradoxal, tocmai pe calea vărsării de sânge?

Tot o trăsătură a spiritului vechii societăţi eroice este fatalismul care străbate cele mai multe saga. El nu se manifestă numai în existenţa unor obiecte aducătoare de

nenorociri (de exemplu paloşul din *Saga despre Gísli), ci* este parte organică a însăşi concepţiei de viaţă a eroilor, devenind o componentă structurală a povestirilor. Credinţa în atotputernicia destinului era atât de înrădăcinată, încât îi erau supuşi şi zeii, iar trecerea la creştinism nu a diminuat-o cu nimic.

Toate acestea nu afectează însă mult lăudatul „realism" al vechilor saga islandeze, care în esenţă caută să zugrăvească viaţa în toată duritatea ei.

Saga este o naraţiune în proză, întreruptă pe alocurea de versuri scaldice. Aceste versuri au o funcţionalitate foarte clară: pe lângă elementul panegiric preluat din faza lor de evoluţie pre-islandeză (de exemplu unele din poeziile din *Saga despre Gunnlaugr),* ele reprezintă de multe ori o parte componentă a conţinutului, rezumând succint o evoluţie trecută sau anticipând una viitoare. între stilul contorsionat, criptic, metaforic al versurilor scaldice[1] şi proza simplă, lapidară, clară, săracă în epitete există incontestabil o doză de incongruenţă.

[1]) Metaforele sunt uneori foarte greu de interpretat, descifrarea lor necesitând şi numeroase cunoştinţe asupra epocii. Din această cauză, majoritatea traducătorilor redau doar sensul general al lor, în limbaj comun.

Pe plan temporal evoluţia este lineară, totuşi saga cunoaşte atât retrospectivele, cât şi anticipările. Acestea din urmă sunt deosebit de numeroase, fiind reprezentate – pe lângă unele versuri scaldice – şi prin vise care se împlinesc, presimţiri, avertismente, profeţii, obiecte fatale sau observaţii directe ale autorului. Retrospectivele constau în genealogiile intercalate cu ocazia introducerii unui nou personaj în acţiune. Aceste genealogii constituie unul din elementele cele mai obositoare pentru cititorul de astăzi, mai ales datorită acribiei autorului de a nu sări peste nici o verigă a complicatelor încrengături familiale. Legăturile sunt uneori atât de ramificate, încât editorii şi traducătorii obişnuiesc să anexeze câte un arbore genealogic, care să uşureze lectura (de exemplu în *Saga despre Njäll* apar cam 600 de personaje, din care vreo 25 sunt activ angajate în conflict). Simultaneitatea acţiunilor este

sugerată prin formule ca: „în aceeaşi vreme trăia...", „Tot în vremea aceea...", „Toţi cei amintiţi au trăit în aceeaşi vreme..." ş.a.

Arhitectonica naraţiunilor şi măiestria lor artistică impresionează şi astăzi.

Acţiunea unei saga este îndeobşte dinamică, concentrată, vie, orientată stringent şi logic spre climax şi deznodământ. Digresiunile sunt rare şi apar doar atunci când – în spiritul tradiţiei şi al gustului literar al epocii – autorul le considera necesare (căci pentru cititorul de astăzi unele digresiuni sunt resimţite ca inutile) pentru elucidarea povestirii. Foarte rare sunt descrierile naturii (şi ele apar numai funcţional) şi discursurile moralizatoare.

O trăsătură caracteristică a realismului manierei narative este atitudinea obiectivă şi neutră a autorului. Deşi se poate presupune că autorii sunt uneori descendenţi ai uneia sau alteia dintre familiile al căror conflict este prezentat în saga respectivă, aceştia încearcă în mod consecvent să se situeze pe o poziţie de neutralitate plină de demnitate şi umanitarism, apreciind cu obiectivitate şi fără părtinire caracterele şi faptele eroilor. Analiza psihologică directă este însă aproape inexistentă, eroii nu-şi dezvăluie gândurile şi sentimentele decât cel mult – în formă criptică şi metaforică – în unele versuri scaldice. Şi totuşi, momentul psihologic este prezent, decurgând din modul de a acţiona al eroilor, din comentariile succinte ale altor personaje – uneori chiar din reticenţa eroilor de a-şi etala sentimentele. S-a spus nu o dată că farmecul acestor povestiri rezidă tocmai în simplitatea lor monumentală, în imboldul pe care lipsa de verbozitate a eroilor ni-l dă să citim printre rânduri şi să intuim modulaţii şi inflexiuni sufleteşti ascunse, dar nu mai puţin gingaşe.

Acţiunea unei saga evoluează în conformitate cu o schemă destul de stereotipă:

După capitolul (sau capitolele) introductiv, care prezintă personajele principale, eventual şi unele date istorice, urmează partea centrală, care conturează înnodarea conflictului. Acesta are loc fie între două personaje, fie între un personaj şi un grup advers, fie între două grupuri de oameni. Conflictul este

declanşat de obicei de o insultă sau de lezarea integrităţii fizice a unui erou; el este agravat prin diferite maşinaţii şi intrigi, prin vorbe de ocară sau acte de violenţă, atinge un punct culminant dramatic şi apoi se îndreaptă spre deznodământ. în şaisprezece saga, acesta constă în moartea eroului principal, în trei pier alţi eroi, iar în două finalul aduce înfrângerea morală a eroului, fără vărsare de sânge.

Uneori lanţul continuă, moartea sau înfrângerea eroului fiind răzbunată – pe calea legii sau în mod sângeros – de către membrii familiei, şi în câteva saga această răzbunare este şi ea răzbunată în continuare.

Există însă şi povestiri (cam zece la număr) în care deznodământul duce la împăcarea părţilor învrăjbite, fie prin înţelegere reciprocă, fie prin hotărârea unei instanţe judecătoreşti *(Althing-ul* sau vreun *thing* local), pe care părţile se obligă să o respecte.

Cercetările mai recente au constatat prezenţa unei serii de asemănări structurale şi tematice între saga şi poemele eroice scandinave şi germanice din *Edda.*

Astfel, acţiunea se bazează îndeobşte pe un conflict generat de lezarea onoarei, de setea de mărire sau de iubire; ea se grupează în jurul acestui conflict central, galeria personajelor se împarte între cele două tabere învrăjbite, deznodământul este de cele mai multe ori tragic şi sângeros. Şi atmosfera îmbibată de fatalism şi elemente prevestitoare, exacerbarea simţului onoarei, dispreţul faţă de primejdie şi moarte, precum şi evoluţia baladescă de la un punct culminant la altul şi dialogul plin de vervă apropie saga de cântecul eroic.

S-a conchis de aici că autorii anonimi de saga nu au creat o specie literară cu totul nouă, ci au prelucrat, perfecţionat şi completat un cadru tradiţional, şi anume cadrul poemului eroic. Dar, spre deosebire de cântecele din *Edda,* saga este strâns legată de viaţa reală a timpului.

Publicăm în acest volum, pentru prima dată în traducere românească, trei saga islandeze care prezintă, fiecare, un alt specific în cadrul acestei originale specii literare.

Cu ambianţa sa plină de patetism şi melancolie, *Saga*

despre Gisli este considerată de mulţi autori drept cea mai impresionantă naraţiune de acest gen, evoluţia ei tragică fiind inspirată din ciclul despre Sigurd din *Edda.*

Saga povesteşte despre soarta tristă a unui proscris care devine victima unui destin neînduplecat, în ciuda forţei sale fizice şi a tăriei de caracter.

Caracteristic pentru această saga este locul important pe care îl ocupă elementele creştine. Opoziţia creştinism-păgânism devine pregnantă în special în versurile care sintetizează visurile lui Gisli în legătură cu cele două femei: cea binevoitoare, luminoasă, care aduce mângâiere în sensul învăţăturii creştine, şi cea neprietenoasă, întunecată şi sângeroasă, care câştigă încetul cu încetul preponderenţă asupra celei dintâi, ca întruchipare a păgânismului.

Interesant este însă că şi Audr, soţia lui Gisli, acţionează într-un mod mult mai apropiat de creştinism decât majoritatea personajelor feminine din celelalte saga. Astfel, când Audr are de ales între fidelitate faţă de soţ sau faţă de gintă, ea îl alege pe soţ, în timp ce, de pildă, Gudrun, fiica lui Giúki – personajul feminin din poemul eroic „Atlakvida" din *Edda* – pusă, la curtea regelui Atila, în faţa aceleiaşi alternative, nu pregetă nici o clipă să treacă de partea fraţilor ei, conform tradiţiei vechi germanice.

Anii trişti şi grei de pribegie ai lui Gisli sünt luminaţi de abnegaţia şi dragostea soţiei sale, care îi rămâne credincioasă până la capăt. Iar după moartea lui Gisli, Audr se încreştinează şi pleacă „spre sud[44] (adică spre Roma), de unde nu se mai întoarce.

Toate acestea întăresc supoziţia că poetul care a aşternut în scris *Saga despre Gisli* a fost un cleric şi că versurile sus-amintite nu sunt versuri scaldice, ci reprezintă aportul personal al autorului.

Dar cu toate acestea autorul nu a reuşit să modifice fondul structural şi concepţia de bază a povestirii. Lucrurile se îndreaptă spre calea predestinată, în ciuda tuturor încercărilor de a o contracara, după cum recunoaşte Gisli resemnat.

Gisli însuşi este un personaj armonios, pozitiv, demn şi integru, dornic să întreţină relaţii bune cu semenii săi. în ciuda calităţilor sale incontestabile, el este însă împins spre pieire de

un destin implacabil, pe care autorul încearcă în zadar să-l atenueze, numindu-l pe Gisli un „om fără noroc[44].

Pare ciudat la prima vedere că un erou ca Gisli nu este în final răzbunat – căci încercarea neizbutită a surorii sale Thordis rămâne un episod

lipsit de importanţă. în realitate, Gisli obţine o compensare pe plan moral prin confruntarea cu adversarii săi, care sunt prezentaţi ca nişte oameni lipsiţi de curaj şi de demnitate. Astfel că, în cele din urmă, Gisli, cel doborât, apare ca învingătorul moral.

Din punctul de vedere al compoziţiei, *Saga despre Gisli* este foarte rotunjită şi coerentă. Partea introductivă prefigurează deja acţiunea viitoare, iar conflictul central evoluează într-o gradaţie bine dozată şi dramatică până la climax şi apoi la deznodământ. Gisli intuieşte de timpuriu linia fatală de evoluţie a evenimentelor şi se ridică la o măreţie tragică tocmai prin modul în care îşi înfruntă, pas cu pas, soarta.

Saga despre Hrafnkell este o povestire moralizatoare prin excelenţă. Ea vrea să demonstreze că trufia poate fi până la urmă înfrântă. Personajul principal evoluează pozitiv: în urma umilirii sale bine-meritate, Hrafnkell devine un om mai înţelept, mai înţelegător, mai bun. O asemenea transformare este relativ rară în saga, unde personajele sunt prezentate linear, rămânând de obicei neschimbate de la început până la sfârşit.

Saga despre Hrafnkell reprezintă un punct culminant al măiestriei artistice. De o concizie şi o claritate remarcabile, ea are o compoziţie nuvelistică perfect echilibrată, ca o sferă în care toate punctele de pe suprafaţă gravitează în mod egal în jurul centrului. Contururile psihologice ale celor opt personaje angrenate în acţiune sunt sesizate cu o deosebită fineţe, digresiunile împovărătoare lipsesc de data aceasta aproape cu desăvârşire, iar spaţiul mare acordat dialogului (cam 55 la sută) conferă naraţiunii fluenţă şi un ritm dinamic. Pentru cititorul de astăzi lectura este facilitată şi de faptul că autorul renunţă la genealogii, astfel că saga se apropie cel mai mult de o povestire realistă modernă.

Deşi nu însumează toate calităţile primelor două, *Saga despre Gunn- laugr Limba de Şarpe* pare să fie una din cele mai cunoscute în afara Islande!. S-ar putea ca la această popularitate să fi contribuit şi faptul că acţiunea este proiectată pe un fond istoric – domnitorii şi luptele amintite

fiind consemnate în cronici. Dar şi tema tratată a cucerit cititorii, căci saga reprezintă un mic roman de dragoste în care vitejia şi spiritul de aventură ale vikingului merg mână în mână cu o atitudine de autentic cavaler medieval. în ultimă instanţă, Gunnlaugr luptă mai mult pentru dragoste decât pentru onoare. Or tocmai din acest punct de vedere saga formează o excepţie în comparaţie cu altele. Şi Helga cea Dalbă, care se ofileşte din cauza dragostei şi moare în cele din urmă cu privirile aţintite asupra mantiei primite de la Gunnlaugr, se apropie prin sentimentalismul ei mai mult de Ophelia lui Shakespeare şi de Gretchen a lui Goethe decât de femeile-bărbat, vajnice şi neînduplecate, din alte saga sau din vechile poeme eroice.

Ceea ce i s-a reproşat acestei naraţiuni este că autorul diluează în oarecare măsură povestea de dragoste, acordând un spaţiu prea întins peregrinărilor lui Gunnlaugr de la o curte princiară la alta. în concepţia autorului, însă, şi în conformitate cu gustul epocii, aceste episoade erau necesare, ele conturând cavalerismul şi vitejia lui Gunnlaugr.

Şi Helga cea Dalbă a fost considerată ca o figură prea palidă, mai ales că relaţiile ei cu Gunnlaugr sunt lăsate în umbră, putând fi doar indirect intuite.

Cu toate acestea, atmosfera sentimentală, spiritul cavaleresc şi cultul femeii au făcut ca *Saga despre Gunnlaugr Limba de Şarpe* să devină de timpuriu una din cele mai cunoscute pe continentul european.

VALERIU MUNTEANU, 1980

Pronunţarea unor nume de persoane şi toponime

- Accentul în limba islandeză cade totdeauna pe prima silabă.
- Spre deosebire de limba română, unde avem doar vocale relativ scurte, în limba islandeză există, ca şi în celelalte limbi germanice, atât vocale lungi, cât şi scurte. Cele lungi sunt marcate prin semnul: după vocala respectivă.
- în transcrierea fonetică, dată în paranteză, semnul *3,*

corespunzând lui *th,* redă consoana aspirată ce se pronunţă cu limba ţinută între dinţi (ca în limbile engleză, spaniolă şi greacă).

- Ö, în transcrierea fonetică, reprezintă vocala *ö* (de ex. din numele oraşului german Köln), care se pronunţă cu poziţia limbii ca pentru *e,* iar cu buzele rotunjite ca pentru *o (cf.* şi cuvintele franceze *peuple,feu* etc.).
- Ü, în transcrierea fonetică, reprezintă vocala islandeză *u* sau vocala *ü* (de ex. din numele oraşului german München), care se pronunţă cu poziţia limbii ca pentru i, iar cu buzele rotunjite ca pentru *u (cf.* şi cuvintele franceze *prune, lune* etc.).

Ádalból (audalboul)
Álfdís (aulfdis)
Althingi (aleíngi)
Âsgerdr (ausgíerdr)
Audr (öidr)
Biörn (bíördn) Brú (bru:)
Dyra (di:ra) Eyólfr (eloulfr) Eyvindr (elvindr) Fliótsdalr (flioutsdadr) Freyr (freir) Geirmundr (gierműndr) Gísli (gisli) Gudridr (gvüdridr) Gunnlaugr (günlöigr) Gudrún (gvüdrun) Hávardr (hauvardr) Hóll (houtl) Hrafn (hrapn) Hrafnkeil (hrapnkietl) Illugi (itlüi)
Jófridr (ioufridr)
Lagarfliót (la:garfliout) Öláfr (oulaufr) Önundr (önündr) Öxará (öxarau) Saeból (saiboul) Sámr (saumr) Súr (su:r) Sandá (sandau)
Sveinn (sveidn) thing (Ging) Thórdís (©ourdis) Thórarinn (©ourarin) Thorbiorn (©orblördn) Thórdr (öourdr) Thorgeir (©orgieir) Thorgrimr (©orgrimr) Thorkell (©orketl) Thorsteinn (Oorsteidn) Thingvellir (Gingvetlir) Vesteinn (viesteidn)

SA<iA DESPRE (.ÎS1I, FIUL LUI THORBIORN SUR

Pe vremea când începe această povestire, în Norvegia domnea regele Hákon[1]; el fusese crescut de regele Ethelstan al Angliei[2] şi domnia lui se apropia, acum, de sfârşit. în valea Súrnadalr[3] trăia tot pe atunci un bărbat numit Thorkell, cu rang de *hersir*[4]*.* Thorkell era însurat cu Isgerdr şi avea trei fii. Cel mai mare se numea Ari, al doilea Gisli, iar cel mai mic Thorbiom. Toţi trei crescuseră acasă, în valea Súrnadalr.

în fiordul Fibuli din ţinutul Nordmoeri îşi durase gospodăria un bărbat cu numele de ísi. El era căsătorit cu Ingigerdr, de la care avea o fiică, pe Ingibiörg. Pe aceasta a peţit-o Ari, fiul lui Thorkell din valea Súrnadalr, şi părinţii i-au dat-o de nevastă. Ingibiörg a primit o zestre frumoasă şi un rob numit Kolr, care a însoţit-o în fiordul Fibuli.

Tot în vremea aceea ţara era străbătută în lung şi în lat de Biörn cel Negricios, un *berserk*[5] care-i provoca la luptă pe toţi cei ce nu voiau să-i facă pe plac. în iarna aceea Biörn veni la Thorkell, în valea Súrnadalr. Gospodăria era condusă de Ari, fiul lui cel mai vârstnic. Biörn îi ceru lui Ari să aleagă una din două: ori să se bată cu el în duel în insula Stokkahólm din mijlocul râului ce curge prin valea Súrnadalr, ori să-i cedeze nevasta. Ari nu stătu mult pe gânduri şi-i răspunse că mai degrabă se bate decât să se facă de ruşine şi el, şi soţia lui. Şi astfel hotărâră să-şi măsoare puterile peste trei zile. La sorocul dat, cei doi se întâlniră în insulă[6], şi în duelul care avu loc Ari îşi pierdu viaţa.

') A domnit între anii 935-961. [2]) A domnit între anii 925-940.

[3]) Súrnadalr, numele văii de unde se trăgea Thorbiom, fiul lui Thorkell.

[4]) Căpetenie peste un ţinut. Rang de conducere asupra locuitorilor din- tr-un *héred* (district), iniţial ocupat de o ceată de

călăreţi. [5]) Războinic viking care lupta în primele rânduri (de pildă la prora unei corăbii). *Berserk-ii se* băteau cu o furie turbată. Nu se gândeau la propria apărare, unica lor preocupare fiind să răpună cât mai mulţi adversari. [6]) înainte de anul 1008 (când au fost interzise în Islanda), duelurile aveau loc,

Biörn crezu acum că dobândise atât averea, cât şi nevasta. Dar Gisli susţinu sus şi tare că îşi dă mai bine şi el viaţa decât să se întâmple aşa ceva, şi că e gata să se bată în duel cu Biörn. Atunci Ingibiörg îi spuse:

— Dacă m-am măritat cu Ari, nu înseamnă că nu aş fi dorit mai mult să mă mărit cu tine. Robul meu Kolr are un paloş căruia îi zice Argint-Cenuşiu. Roagă-l să ţi-l împrumute; cel care îl mânuieşte în luptă izbândeşte negreşit.

Gisli îl rugă pe Kolr să-i împrumute paloşul. Acesta i-l dădu, dar nu bucuros. Gisli se pregăti de luptă şi, în duelul care avu loc, Biörn fu până la urmă răpus. Gisli era încredinţat că obţinuse o mare izbândă. El îi ceru mâna lui Ingibiörg, gândindu-se că ar fi bine ca o femeie atât de vrednică să rămână în familie, şi Ingibiörg consimţi. Gisli luă în stăpânire întreaga avere şi deveni un om cu vază. Curând după aceea muri şi tatăl său, şi Gisli îl moşteni. El dădu ordin să fie omorâţi toţi cei care îl însoţiseră pe Biörn. Robul Kolr îşi ceru înapoi paloşul, dar Gisli nu voi să i-l mai dea, oferindu-i în schimb bani. Kolr însă nici nu voia să audă de aşa ceva, ţinând morţiş să-şi reprimească paloşul. Şi cum Gisli întârzia să i-l înapoieze, Kolr se înfurie şi se năpusti asupra lui, lovindu-l atât de puternic, încât îi pricinui o rană adâncă. Gisli îl lovi şi el pe Kolr, dar cu atâta forţă, că, după ce crăpă ţeasta robului, Argintul-Cenuşiu se frânse în două. Şi astfel muriră amândoi.

*După toate acestea, Thorbiom luă în stăpânire în*treaga .avere rămasă de la tatăl său şi de la cei doi fraţi. El se stabili la Stokkar, în valea Surnadalr, şi o ceru de nevastă pe Thora, fiica lui Raudr din insula Fridarey; întrucât tatăl ei de obicei, pe o insulă. După aceea, multe dueluri s-au dat şi în locuri neînconjurate de apă.
consimţi, se făcu în curând şi nunta. Thorbiorn şi Thora se înţelegeau foarte bine şi rând pe rând se născură mai mulţi copii. Cea mai mare era o fată, Thordis, după care urmară trei fii: Thorkell, Gisli şi Ari. Toţi copiii crescuseră în casa părintească de la Stokkar şi în scurt timp se răspândi vestea că nu existau în tot ţinutul flăcăi care să se fi putut asemui cu băieţii lui Thorbiorn. Mai târziu Ari fu trimis la unchiul său Styrkar[1], dar ceilalţi doi fii rămaseră la părinţi.

Tot în valea Surnadalr trăia un bărbat numit Bârdr, un om tânăr, care luase doar cu puţin timp înainte în stăpânire averea rămasă de la tatăl său, precum şi Kolbiorn, stabilit la Hella, în Surnadalr; şi acesta preluase doar de scurtă vreme averea tatălui său. La un moment dat, oamenii începură să vorbească că Bârdr o ademenise pe Thordis, fiica lui Thorbiorn, care era o fată frumoasă şi deşteaptă. Thorbiorn se mânie grozav auzind aceste clevetiri şi spuse că, dacă Ari ar fi fost acasă, de bună seamă că nu s-ar fi întâmplat aşa ceva. Aflând aceasta, Bârdr zise că oricum nu s-ar fi sinchisit de cuvintele unui nevârstnic.

Thorkell era prieten bun cu Bârdr şi ţinea mult la el, Gisli însă era tot atât de indignat ca şi tatăl său de vorbele scornite pe seama lui Thordis. Se spune că

într-o zi Gisli, Thorkell şi Bârdr mergeau împreună către Granaskeid, unde locuia Bârdr. Cam pe la jumătatea drumului, Gisli, nici una, nici două, luă paloşul şi îl străpunse pe Bârdr, omorându-l pe loc. Thorkell se mânie, ocărându-l pe Gisli pentru această faptă necugetată. Dar Gisli îl rugă să se liniştească, ba îl luă chiar puţin peste picior, zicându-i:

9 La vechii scandinavi era frecvent obiceiul ca o familie să-şi trimită un copil sau chiar mai mulţi la alte familii (înrudite sau nu) ca să le dea educaţie. Aceeaşi familie putea, la rândul ei, să primească copii de la rude sau prieteni spre a-i educa.

— Hai să schimbăm paloşele; să fie al tău cel mai ascuţit![1] Thorkell se mai linişti şi se aşeză lângă cadavrul lui Bardr. Gisli se întoarse acasă şi-i povesti tatălui său despre cele întâmplate. Thorbidrn fu mulţumit de întorsătura lucrurilor, dar nu mult timp după aceasta relaţiile de prietenie dintre cei doi fraţi se răciră.

Thorkell nu vru să schimbe paloşul şi nici nu se întoarse acasă, ci plecă la H61magangr-Skeggi, care locuia în insula Saxa şi era o rudă apropiată a lui Bardr. Rămase câtva timp la Skeggi şi îl îndemnă pe acesta să-l răzbune pe Bardr, cerând-o în căsătorie pe sora sa Thordis. însoţit de Thorkell şi de alţi douăzeci de oameni, Skeggi plecă la Stokkar, unde îi spuse lui Thorbiom că ar vrea să-i devină ginere.

Dar Thorbiom nu consimţi să i-o dea pe Thordis de soţie. Oamenii vorbeau acum că Thordis se întâlnea cu Kolbiom. Skeggi crezu că aceasta era pricina pentru care n-o poate lua de nevastă pe Thordis şi îl chemă pe Kolbiorn să se bată cu el în duel, în insula Saxa. Kolbiorn spuse că primeşte, fiindcă „n-ar fi vrednic de

mâna lui Thordis dacă i-ar fi frică să se lupte cu Skeggi". Thorkell şi Skeggi se întoarseră acasă, la Saxa, şi aşteptară acolo, împreună cu cei douăzeci de oameni, ziua duelului. După trei zile, Gisli se duse la Kolbiorn şi-l întrebă dacă e gata de duel. Kolbiorn, la rândul său, îl întrebă pe Gisli dacă poate să fie sigur că după duel se va însura cu Thordis. Dar Gisli răspunse că nu e chiar atât de sigur.

— Atunci nu vreau să mă mai bat cu Skeggi, spuse Kolbiom.

Gisli îi spuse că este un ticălos fără pereche şi că va merge el să se bată, chiar dacă îl va face pe Kolbiorn de ruşinea lumii. Apoi Gisli se duse în insula Saxa însoţit de unsprezece oameni, în ziua hotărâtă, Skeggi se îndreptă spre locul stabilit pentru duel. Acolo el rosti cu voce tare regulile după care trebuia, potrivit legii pământului, să se desfăşoare duelul şi măsură locul pe care urma să aibă loc lupta dintre cei doi potrivnici[I]. Dar nu-l văzu nici pe

') în concepţia lui Gisli, îndatorirea de a-l răpune pe Bardr şi de a salva astfel onoarea familiei i-ar fi revenit lui Thorkell, ca frate mai mare.

I) Lupta în doi, sau duelul, era la început reglementată riguros. După anul 950 regulile duelului şi-au pierdut treptat stricteţea. în 1008 duelul a fost interzis în Islanda. [2]) în ţinuturile din nordul Europei se făceau, pe lângă versuri de ocară la adresa cuiva, şi unele „chipuri cioplite" (statui mici, basoreliefuri etc.) menite să fie o batjocură mai ales la adresa celor laşi, a celor care nu şi-au ţinut cuvântul etc.

*) Valoarea poeziei scaldice constă, în mare măsură, în tiparele prozodice complexe, greu de redat în traducere. Metaforele *kenning,* care vor fi explicate de multe ori în subsolul acestor pagini, se încadrează în aceste tipare şi contribuie la crearea ritmului, aliteraţiei şi asonanţei (n. red.).

Kolbidrn, şi nici pe altcineva, care ar fi vrut să se bată în locul acestuia.

Skeggi îi spuse atunci lui Refr – un meşter în slujba lui – să cioplească în piatră două chipuri: unul să semene cu Kolbidrn şi unul cu Gisli.

— Şi chipurile astea să stea unul în spatele celuilalt şi să amintească veşnic de ruşinea cu care s-au acoperit cei doi[2], adăugă Skeggi.

Auzind aceste cuvinte, Gisli, care era ascuns între copaci, ieşi la iveală şi spuse:

— Pune-ţi oamenii să facă lucruri mai folositoare, căci iată-l pe cel ce se încumetă să se bată cu tine.

Apoi începu lupta. Ambii se apărau vajnic cu scuturile. Skeggi mânuia un paloş numit Gunnlogi. Când îl ridică să-l lovească pe Gisli, paloşul şuieră puternic, iar Skeggi spuse:

Şuieră Gunnlogi
Cu bucurie pe insula Saxa*.

Gisli ripostă cu o lovitură de secure, cu care zdrobi o parte din scutul lui Skeggi şi-i reteză acestuia un picior. Gisli zise:

Securea lucí ca fulgerul,
Cu ea i-am răspuns lui Skeggi.

Skeggi părăsi locul duelului. De atunci înainte el umblă cu un picior de lemn. Thorkell se întoarse acasă împreună cu Gisli şi cei doi fraţi trăiră din nou în cea mai bună înţelegere. Această întâmplare îmbogăţi mult experienţa de viaţă a lui Gisli.

Şi acum trebuie să-i amintim pe cei doi fraţi

Einar şi Árni, fiii lui Skeggi de la Saxa, care locuiau la Flydrunes, la miazănoapte de ţinutul Thrândheim. în primăvara aceea, ei adunară o ceată mare de oameni şi plecară cu aceştia în ţinutul Súmadalr, la Kolbióm. Ajunşi acolo, ei îi spuseră lui Kolbiorn că poate alege: ori merge cu ei să dea foc casei lui Thorbiorn, pentru ca toată familia acestuia să piară mistuită de flăcări, ori îl omoară pe loc. Kolbiorn se învoi să-i însoţească şi plecară; erau şaizeci de oameni. în toiul nopţii sosiră la Stokkar şi dădură foc casei. înăuntru toată lumea dormea. Thorbiorn, fiii acestuia şi Thordis se aflau în aceeaşi încăpere. în odaie mai erau şi două puţine cu zer. Gisli şi ceilalţi bărbaţi luară două piei de ţap, le înmuiară în zer ca să se apere de flăcări şi în trei rânduri izbutiră chiar să potolească focul. Apoi făcură o gaură în perete şi scoaseră prin ea zece oameni, salvându-i. Ei o luară în direcţia spre care se trăgea fumul şi ajunseră atât de departe către munte, încât nici câinii nu puteau să-i mai simtă şi să latre după ei. Doisprezece oameni arseră de vii în casă. Fiii lui Skeggi, Einar, Ámí şi însoţitorii lor credeau însă că muriseră cu toţii.

Gisli şi oamenii săi îşi continuará drumul până ajunseră la Styrkăr, în insula Fridar. Acolo adunară o ceată de oameni care să-i ajute, se întoarseră, patruzeci cu toţii, la gospodăria lui Kolbiorn şi îi dădură foc. Kolbiorn fu mistuit de flăcări împreună cu alţi unsprezece oameni. Apoi Thorbiorn şi fiii săi îşi vândută pământul, cumpărată o corabie şi plecară cu şaizeci de oameni şi cu tot avutul spre insulele Aesundir, aşezate în largul mării. De acolo se îndreptară cu două corăbii şi patruzeci de oameni spre miazănoapte şi sosiră la Flydrunes. Cei doi fii ai lui Skeggi, Einar şi Âmi, plecaseră de acasă împreună cu nouă oameni, ca să strângă dările de la arendaşi. Gisli şi ai săi se abătură din drum, le ieşiră în cale şi-i omorâtă atât pe cei doi fraţi, cât şi pe însoţitorii lor. Cu acel prilej Gisli răpuse trei oameni, iar Thorkell doi. Apoi ei se întoarseră la Flydrunes, la gospodăria celor doi fraţi, şi se încărcată cu o mulţime de bunuri, iar Gisli îl trimise pe lumea cealaltă şi pe Skeggi, care tocmai venise în vizită la fiii săi.

După aceea, întreaga familie a lui Thorbidrn Sur se îmbarcă, şi corabia ieşi în larg. Ei navigară peste şaizeci de zile şi în cele din urmă ajunseră în Islanda, pe ţărmul dinspre miazăzi al fiordului Dyra, la gura râului Haukadalsă. De o parte şi de alta a fiordului trăiau doi bărbaţi, amândoi având acelaşi nume: Thorkell. Unul dintre ei, Thorkell fiul lui Eirikr, locuia la Saurar, în valea Keldudalr de pe ţărmul de miazăzi al fiordului, iar celălalt, căruia îi zicea Thorkell cel Bogat, se stabilise pe ţărmul de miazănoapte, la Alvidra. Thorkell fiul lui Eirikr, fu primul dintre

oamenii de vază ai ţinutului care se duse la corabia abia sosită, să-i dea bineţe lui Thorbidrn, poreclit Sur, de când se apărase cu zer acru de flăcări[1]. Pe vremea aceea tot ţinutul de cele două părţi ale fiordului era deja populat, dar încă nu era cultivat. Thorbidrn Sur îşi cumpără pământ în

‘) O inadvertenţă, fiindcă, de fapt, Gisli se apărase de foc. în cursul timpului s-a ajuns să se confunde cuvântul *surnn* (din numele toponimic *Surna-dalr,* adică „valea Surn” din Norvegia, cu *sur* sau *surn,* adică „zer acru”. în orice caz, după această întâmplare, familia a fost numită a lui „Thorbidrn Sur”.

partea de miazăzi, la Saebol, în valea Haukadalr. Acolo Gisli dură o gospodărie nouă, unde se stabili toată familia.

La capătul fiordului Arnar locuia un bărbat cu numele de Biartmar; el era căsătorit cu Thuridr, cu care avea mai mulţi copii: o fiică, Hildr, care era cea mai mare, şi trei fii: Helgi, Şi- gudr şi Vestgeir. în gospodăria lui Biartmar se stabilise un oarecare Vesteinn, venit în Islanda pe vremea ocupării acesteia de către norvegieni[1]. După un timp, el se însură cu Hildr, fiica lui Biartmar, şi avu cu ea doi copii: o fată, numită Audr, şi un băiat, care primi tot numele de Vesteinn. Acesta ajunse un negustor foarte destoinic şi se stabili la Hest, în fiordul Onundr. Soţia lui se numea Gunhildr iar fiii săi, Berg şi Helgi.

După un timp, Thorbiom Sur se săvârşi din viaţă, şi nu mult după aceea şi soţia sa, Thora. întreaga gospodărie fu atunci preluată de Gisli şi de fratele său Thorkell, care le ridicaseră lui Thorbiom şi Thorei un gorgan[2] înalt.

în apropierea muntelui Kvigandafiall din fiordul Talkna trăia un bărbat numit Thorbiom Stânca Focilor. Soţia lui se numea Thordis, iar fiica lor, Âsgerdr. Pe aceasta o ceru în căsătorie Thorkell, fiul lui Thorbiom Sur, şi părinţii con- simţiră să i-o dea. Gisli, fratele lui Thorkell, o peţi pe Audr, sora lui Vesteinn, şi curând după aceea o luă de nevastă. Cei doi fraţi locuiau împreună la gospodăria din valea Haukadalr.

într-o primăvară, Thorkell cel Bogat se duse la *thing-ul* de la Thorsnes[3], însoţit de fiii lui Thorbiom Sur.

‘) în jurul anului 900. [2]) Movilă de piatră, ridicată deasupra sau lângă mormintele străvechi. *[3]) Althing-ul* era o adunare generală de tip parlamentar, înfiinţată în jurul anului 930. *Althing-ul* era forul legislativ, judecătoresc şi executiv central al islandezilor. Se întrunea totdeauna vara şi lucrările durau câteva săptămâni. Pe lângă *Althing,* care se întrunea, pe câmpia Thingvellir de lângă lacul Thingvallavatn, existau şi *thing-uri* (adunări) locale, care se ţineau de obicei primăvara şi toamna.

Pe vremea aceea la Thorsnes locuia un bărbat numit Thorsteinn Mănâncă Peşte. El era însurat cu Thora, fiica lui Olafr, şi avea trei copii, pe Thordis, Thorgrimr şi Biorkr cel Gras.

După ce Thorkell cel Bogat îşi termină treburile la *thing,* fu invitat să vină împreună cu fiii lui Thorbiorn Sur la Thorsteinn, care la despărţire îi încărcă cu daruri. Aceştia, la rândul lor, îi rugară pe fiii lui Thorsteinn ca în primăvară, când se vor duce la *thing-ul* de la Valseyrar, în fiordul Dyri, să se abată şi pe la ei. Şi cu aceasta plecară cu toţii acasă.

în primăvara următoare, fiii lui Thorsteinn veniră la *thing-ul* de la Valseyrar însoţiţi de zece oameni. Acolo

se întâlniră cu fiii lui Thorbiorn Sur, care, după terminarea thing-ului, îi poftiră la ei, făcându-le o foarte bună primire. Thorgrimr o îndrăgi pe Thordis, sora lui Thorkell şi Gisli, şi o ceru în căsătorie. Curând după aceea se făcu şi nunta. Thordis primi ca zestre gospodăria de la Saebol, iar Thorgrimr se mută şi el acolo. Biorkr rămase la Thorsnes împreună cu nepotul său Saka-Stein. Torkell şi Gisli întemeiară o gospodărie înfloritoare la H611, chiar la hotarul celei de la Saebol. Stăpânii celor două gospodării aveau relaţii de foarte bună vecinătate. Thorgrimr primi curând rangul de *godi*| şi cei doi fraţi, Thorkell şi Gisli, se bucurau de mult sprijin din partea lui.

în primăvara care urmă, cei din valea Haukadalr plecară la *thing.* Se adunase o ceată de patruzeci de oameni, îmbrăcaţi cu toţii în straie viu colorate. Printre ei era şi Vesteinn, cumnatul lui Gisli.

Trăia pe vremea aceea un bărbat cu numele de Gestr, fiul lui Oddleifr, care venise şi el la *thing* şi locuia în adăpostul[2] lui Thorkell cel Bogat. într-una din zile, cei din valea Haukadalr

[x]) Căpetenie religioasă şi civilă în acelaşi timp. [2]) în timpul cât durau adunările, participanţii locuiau în adăposturi permanente, ai căror pereţi erau ziditi din piatră amestecată cu turbă. Acoperişul, din pănură groasă, nu era permanent; stăpânii adăpostului îl demontau la plecare şi îl duceau acasă.

rămăseseră în adăpost şi îşi treceau vremea cu băutura, în timp ce ceilalţi bărbaţi erau la *thing,* unde se judecau diferite pricini.

în adăpostul lor intră deodată Arnor, un mare flecar de felul său.

— Ciudaţi oameni mai sunteţi şi voi, cei din Haukadalr, zise el, n-aveţi altă grijă decât să beţi, în loc să fiţi şi voi de faţă când se judecă pricinile din ţinutul vostru.

Atunci Gisli zise:

— Hai să mergem la *thing*$_y$ s-ar prea putea ca şi alţii să vorbească la fel despre noi.

Plecară la *thing,* şi Thorgrimr întrebă dacă cineva din cei prezenţi are nevoie de ajutorul lor.

— Atâta timp cât ne stă capul pe umeri, adăugă el, nu vom şovăi să dăm tot ajutorul celor cărora le-am făgăduit sprijinul nostru.

Thorkell cel Bogat răspunse:

— în momentul de faţă nu se judecă pricini prea însemnate, dar o să vă dăm de ştire când vom avea nevoie de ajutorul vostru.

Oamenii începură să vorbească între ei, spunând că cei din Haukadalr erau tare falnici şi ştiau să rostească vorbe măreţe.

— Ce crezi, îl întrebă Thorkell pe Gestr, cam cât timp îşi vor păstra cei din valea Haukadalr întâietatea şi până când o să fie încă uniţi între ei?

— Unitatea dintre ei n-o să dureze mai mult de trei ani de acum înainte, răspunse Gestr.

Arnor, care auzise cuvintele lui Thorkell şi Gestr, se duse în adăpostul oamenilor din Haukadalr şi le povesti tot.

— Mai sunt şi alţii de părerea lui Gestr, zise atunci

Gisli. Dar noi să facem tot ce ne stă în putinţă ca prezicerile lui să nu se adeverească. Cred că în primul rând ar trebui să ne întărim şi mai mult prietenia şi să ne jurăm toţi patru credinţă nestrămutată.

Ceilalţi îi dădură dreptate lui Gisli. Apoi se duseră pe ţărmul fiordului, dezgropară o brazdă de pământ cu iarbă pe ea şi o îndoiră în formă de arc, sprijinind-o cu ambele capete de pământ. Sub ea înfipseră o lance încrustată cu rune[1]. Lancea era atât de înaltă, încât un stat de om ajungea până la locul unde era fixat vârful de fier. Thorgrimr, Gisli, Thorkell şi Vesteinn trecură pe sub brazdă, apoi se înţepară, lăsară câteva picături de sânge să se scurgă în pământul dezgolit prin ridicarea brazdei şi amestecară bine sângele cu pământul. După aceea înge- nuncheară toţi şi se legară prin jurământ ca fiecare să-l răzbune pe celălalt ca pe propriul său frate, chemând ca martori pe toţi zeii şi rostind răspicat numele acestora. Dar când să-şi împreune mâinile în semn de legământ, Thorgrimr zise:

— îmi iau o îndatorire destul de grea legându-mă să-i răzbun pe cumnaţii mei Thorkell şi Gisli. Cred că nu mai e nevoie să fac acelaşi legământ şi faţă de Vesteinn.

Şi Thorgrimr îşi trase mâna înapoi.

— Nu vreau, zise atunci şi Gisli, să-mi iau o îndatorire faţă de cineva care nu e gata să facă acelaşi lucru pentru cumnatul meu Vesteinn.

Şi îşi trase şi el mâna înapoi. *

— S-a întâmplat aşa cum am bănuit, îi spuse Gisli fratelui său, Thorkell, legământul nostru de azi nu foloseşte la nimic. Lucrurile o să meargă aşa cum va hotărî soarta.

După aceea se întoarseră cu toţii acasă.

Oamenii vorbiră încă multă vreme despre toate acestea.

într-o zi din vara aceea o corabie trase la ţărm în fiordul Dyra; stăpânii corăbiei erau Thorir şi Thorarinn, originari din ţinutul Vik din Norvegia. Thorgrimr coborî călare

Cele mai vechi semne grafice germanice. Runele erau totodată şi semne magice.

până la corabie şi cumpără 460 de buşteni. O parte din bani o plăti pe loc, cu cealaltă rămase dator. Negustorii traseră corabia la mal la gura râului Sandă, apoi îşi căutară un adăpost şi de-ale mâncării şi găsiră tot ce le trebuia la Oddr fiul lui Orlyg, care locuia la Eyri, în fiordul Skutil.

Thorgrimr îl trimise pe fiul său, Thoroddr, să adune şi să numere buştenii, fiindcă voia să-i aducă cât mai repede acasă. Thoroddr se duse la corabie şi strânse buştenii, dar i se păru că nu erau aşa de buni cum îi spusese tatăl său. El avu atunci un schimb de cuvinte cu norvegienii, pe care-i învinovăţi că nu-i dăduseră buştenii făgăduiţi. înfuriaţi, norvegienii se năpustiră fără multă vorbă asupra lui Thoroddr şi îl omorâră. După aceea părăsiră corabia, trecură prin fiordul Dyra şi îşi făcură rost de cai ca să se întoarcă la gazda lor. Ei călătoriră toată ziua, precum şi în noaptea următoare, ajunseră la valea care se varsă în fiordul Skutil, prânziră şi apoi se culcară.

De îndată ce află despre cele întâmplate, Thorgrimr porni la drum, trecu fiordul cu o luntre şi o luă pe urmele negustorilor norvegieni. în cele din urmă dădu

peste ei şi îl trezi mai întâi pe Thorarinn, îmboldindu-l uşor cu mânerul lancei. Tho- rarinn sări în picioare şi, când îşi dădu seama pe cine are în faţă, întinse mâna după paloş. Dar în clipa aceea Thorgrimr îl străpunse cu lancea. Acum se trezi şi Thorir şi vru să-şi răzbune tovarăşul, dar Thorgrimr îl răpuse şi pe el. De atunci locului aceluia îi spune valea Dogurdardalr[1] şi Austmannafall[2]. După aceea Thorgrimr se întoarse acasă şi toţi îl lăudară pentru fapta sa vitejească.

Dogur înseamnă în islandeză „prânz[44] iar *dalr* înseamnă „vale[44]. Deci valea a fost numită „Valea Prânzului[44]. [2]*) Austmadr* înseamnă în islandeză „norvegian[44] (adică „om care vine dinspre est") iar *fall* înseamnă „cădere[44], deci *Austmannafall* înseamnă „căderea norvegienilor[44] (locul unde au căzut norvegienii).

Thorgrimr petrecu iarna aceea acasă, la Saebol, dar în primăvara următoare pregăti împreună cu Thorkell o corabie şi ieşi cu ea în larg. în aceeaşi vară, Gisli şi Vesteinn plecară şi ei cu o corabie pe mare. Onundr din valea Medaldalr urma să conducă gospodăria în lipsa lui Thorkell şi Gisli, iar gospodăria de la Saebol fu lăsată în grija lui Thordis şi a lui Saka-Steinn, nepotul lui Thorgrimr. în vremea aceea, în Norvegia domnea regele Harald Grâfeldr[II]. Thorgrimr şi Thorkell debarcară pe ţărmul de miazănoapte al Norvegiei şi primiră curând după aceea încuviinţarea de a se înfăţişa regelui, pe care îl salutară dându-i cinstea cuvenită. Regele îi primi bine; ei intrară în slujba lui şi dobândiră avuţii multe şi ranguri înalte.

Gisli şi Vesteinn navigară şi ei peste şaizeci de zile pe mare şi pe la începutul iernii ajunseră într-o noapte

II) Regele Harald Grafeld a domnit între anii 961-969. [2]) Ţinut din Norvegia, situat la est de oraşul Bergen. [3]) Oraş în provincia Jutlanda, în partea de apus a Danemarcei.

întunecoasă şi pe un viscol puternic în ţinutul Hordaland[2]. Corabia se izbi de stânci şi se sfărâmă, dar oamenii scăpară nevătămaţi şi reuşiră să-şi salveze toate bunurile.

Un bărbat numit Skegg-Biâlfi avea o corabie cu care dorea să meargă spre miazăzi, în Danemarca. Gisli şi Vesteinn îl întrebară dacă nu vrea să le vândă jumătate din corabie. Skegg-Biâlfi răspunse că auzise că ar fi oameni de treabă şi le vându jumătate din corabie, pe care ei i-o plătiră curând cu vârf şi îndesat. Apoi plecară spre Danemarca şi se opriră în cetatea Viborg[3], unde rămaseră să ierneze la un om numit Sigrhaddr. Vesteinn, Gisli şi Biâlfi petrecură toată iarna la Viborg şi legară o prietenie strânsă, schimbând o mulţime de daruri. La începutul primăverii, Biâlfi pregăti corabia pentru a se întoarce în Islanda.

Vesteinn avea un prieten cu care era părtaş la negoţ. Acesta se numea Sigurdr şi era norvegian. Din Anglia, unde se afla, el îi trimise vorbă lui Vesteinn că nu mai vrea să facă afaceri cu el, nemaiavând nevoie de banii lui. Vesteinn ceru atunci de la ceilalţi doi încuviinţarea să se ducă în Anglia ca să-l întâlnească pe Sigurdr.

— Făgăduieşte-mi, zise Gisli, că, dacă te întorci cu bine din călătoria asta, n-o să mai pleci niciodată din Islanda fără voia mea.

Vesteinn făgădui.

într-o dimineaţă, Gisli se duse la un meşter fierar deosebit de priceput şi iscusit în toate. Acesta bătuse un ban cu greutatea şi valoarea unei *ore* de argint[1].

Banul era alcătuit din două jumătăţi prinse una de alta cu douăzeci de cuie, câte zece în fiecare jumătate. Când cele două părţi erau prinse, părea că este un singur ban. Se povesteşte că Gisli desfăcu banul în două şi îi dădu lui Vesteinn o jumătate, rugându-l s-o păstreze ca semn „pe care să şi-l trimită unul altuia dacă ajung în mare primejdie".

— Fiindcă, continuă Gisli, am o presimţire că vom fi nevo- iţi să ni-l trimitem, chiar dacă noi doi nu ne mai întâlnim.

Vesteinn plecă spre Anglia, iar Gisli şi Biâlfi spre Norvegia, şi de acolo se întoarseră către sfârşitul verii în Islanda. în această călătorie ei dobândiră mulţi bani şi mare faimă. Biâlfi cumpără înapoi jumătatea de corabie de la Gisli şi ei se despărţiră ca buni prieteni. După aceea Gisli se întoarse cu o corabie mai mică de negoţ în fiordul Dyra, însoţit de unsprezece oameni.

Thorgrimr şi Thorkell se întoarseră pe alt drum în Islanda şi sosiră la gura râului Haukadalsâ, care se varsă în fiordul Dyra, chiar în ziua în care Gisli plecase cu corabia sa spre casă. Dar ei se reîntâlniră curând şi se bucurară foarte mult de

') Greutatea unei *ore* de argint era de aproximativ 26 de grame.

revedere; apoi plecară la gospodăriile lor. Thorgrimr şi Thorkell aduseseră şi ei un frumos câştig bănesc din călătoria lor. Thorkell era un om fudul şi nu prea lucra în gospodărie, în timp ce Gisli trăgea din greu, zi şi noapte. într-o zi, vremea era foarte bună, şi Gisli se duse cu argaţii la strânsul fânului. Acasă nu rămăsese decât Thorkell. După prânz, el se culcă în odaia în care se afla vatra. Această odaie era lungă de o sută de coţi şi lată de zece coţi[1]. Lângă ea, spre miazăzi, se afla o

încăpere mai scundă: odaia de lucru a lui Audr şi Âsgerdr[2]. Acestea coseau de zor. Auzind vorbă când se trezi, Thorkell se apropie de odaia femeilor şi se culcă pe un pat de la peretele care dădea spre acea odaie.

— Audr, zise Âsgerdr, dă-mi o mână de ajutor şi croieşte-mi o cămaşă pentru bărbatul meu, Thorkell.

— Nu mă pricep mai bine ca tine la croit, răspunse Audr; în schimb, ştiu că nu m-ai ruga să te ajut dacă ar trebui să-i cro- ieşti o cămaşă fratelui meu, Vesteinn[3].

— Asta e altceva, zise Âsgerdr, şi încă multă vreme n-o să pot uita.

— Am bănuit eu de mult cum stau lucrurile, continuă Audr, dar hai să nu mai vorbim despre asta.

— în zadar vrei să mă învinuieşti că-mi place de Vesteinn, ripostă Âsgerdr. Parcă eu n-am auzit că înainte de a te mărita cu Gisli te întâlneai destul de des cu Thorgrimr?

— O, dar nu înseamnă nimic, zise Audr; de când m-am măritat cu Gisli, nu poate nimeni să arate cu degetul că m-aş fi întâlnit şi cu alţi bărbaţi. Şi acum să nu mai vorbim despre asta.

Probabil că lungimea menţionată aici este exagerată. Odaia cu vatra era cea mai importantă odaie din gospodărie; aici se lua masa, erau primiţi oaspeţii etc. [2]) în această odaie-atelier femeile torceau, ţeseau, coseau etc. [3]) Când o femeie îi făcea unui bărbat o cămaşă, însemna că îl iubeşte.

Thorkell auzi fiecare cuvânt şi, când cele două femei tăcură, el spuse:

Mare minune-am auzit!
E ceva nemaipomenit!
Dar fără urmări nu va fi,
Căci mai mulţi ar putea pieri
Nu se ştie ce va mai fi!

După aceea se înapoie la locul lui.

Atunci Audr zise:

— Multe nenorociri se întâmplă din cauza flecărelilor femeilor. Cine ştie ce rele ne mai pasc şi de data asta. Trebuie să vedem ce putem face ca să ocolim necazurile.

— M-am gândit la ceva, spuse Âsgerdr, care ar putea să-mi fie de folos, pentru tine însă nu văd nici o ieşire.

— Ce vrei să faci? întrebă Audr.

— Să-l îmbrăţişez pe Thorkell la noapte, când vom împărţi aşternutul, răspunse Âsgerdr, şi să-i spun că am vorbit minciuni; iar el o să mă ierte.

— Cred că nu e destul, se îndoi Audr.

— Dar tu ce vrei să faci? întrebă Âsgerdr.

— O să-i mărturisesc totul lui Gisli, zise Audr, aşa cum am făcut şi altădată când am dat de necaz.

Când se înseră, Gisli se întoarse de la lucru. Thorkell avea obiceiul să-i mulţumească în fiecare seară pentru munca depusă în ziua aceea; de data aceasta însă el tăcu molcom. Gisli îl întrebă dacă nu cumva este bolnav.

— Nu-i boală, răspunse Thorkell, e mai rău.

— Te-am nemulţumit cumva cu ceva? întrebă iarăşi Gisli.

— Nici vorbă, răspunse Thorkell, dar mai curând sau mai târziu o să afli şi tu.

Apoi îşi văzu fiecare de ale sale şi nimeni nu mai spuse nimic. Thorkell mâncă foarte puţin în seara aceea şi fu primul care se duse la culcare. Când se întinse în pat, Âsgerdr veni şi ridică pătura, ca să se strecoare lângă el.

— Nu vreau să te mai culci cu mine în pat, declară

Thorkell, nici în seara asta şi nici de acum încolo.

— Dar de ce te-ai schimbat aşa dintr-odată, se miră Âsgerdr; ce s-a întâmplat?

— Ştim acum amândoi despre ce este vorba, răspunse Thorkell, cu toate că mi-ai ascuns atâta vreme adevărul. Şi nu ai auzi cuvinte de laudă dacă aş vorbi mai desluşit.

— Poţi să crezi ce vrei, zise Âsgerdr, dar să ştii că n-am de gând să-mi răcesc gura rugându-te să mă laşi să împart cu tine aşternutul. Poţi alege: ori mă primeşti lângă tine în pat şi te porţi ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, ori aduc chiar acum martori şi dau de ştire că mă despart de tine, apoi îl chem pe tata să ia înapoi zestrea şi darurile primite la nuntă. Şi după aceea o să ai loc destul singur în pat.

Thorkell tăcu un timp, şi în cele din urmă spuse:

— Eu zic să faci aşa cum crezi că ţi-e mai bine; cât despre noaptea asta, n-o să te opresc să împărţi aşternutul cu mine.

Fără să stea mult pe gânduri, Âsgerdr se urcă în pat, lângă Thorkell, arătând prin aceasta cam ce înţelegea că ar fi mai bine pentru ea. Şi nu peste mult ajunseră la înţelegere în legătură cu toate problemele despre care fusese vorba, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Audr se culcă şi ea lângă Gisli şi-i povesti ce vorbise cu Âsgerdr. Apoi îl rugă să nu se supere şi s-o sfătuiască ce să facă.

— Nu văd ce sfat ţi-aş putea da, zise Gisli, ca să-ţi fie de folos. Dar nici nu sunt supărat pe tine, fiindcă fiecare rosteşte până la urmă cuvintele pe care i le hărăzeşte soarta, şi ceea ce trebuie să se întâmple se întâmplă.

Iarna trecu şi sfârşitul primăverii aduse ziua schimbării de proprietate[1]. Thorkell îi spuse fratelui său, Gisli, că ar vrea să stea de vorbă cu el:

— Frate, începu el, iată cum stau lucrurile: aş vrea să fac o schimbare în ceea ce mă priveşte, şi anume îţi propun să împăr- ţim averea, fiindcă vreau să mă mut la cumnatul meu Thorgrimr.

Gisli răspunse:

— E mai bine ca ceea ce s-a preluat întreg de la părinţi să nu fie împărţit de către fraţi. Aş fi bucuros dacă totul ar rămâne aşa cum a fost şi n-am mai umbla cu împărţeli.

— Aşa nu mai merge, continuă Thorkell. Nu se mai poate să stăpânim totul împreună. Păgubitul eşti în primul rând tu, fiindcă pe umerii tăi apasă toate greutăţile gospodăriei şi tu eşti cel care face toată treaba, în timp ce eu nu ridic nici măcar un pai.

— Nu văd ce rost are să-mi spui *tu* toate astea, ripostă Gisli, atâta timp cât *eu* nu obiectez nimic; de altfel, ne-am obişnuit deja ca legăturile dintre noi să fie când mai bune, când mai puţin bune.

— Cele spuse de tine nu folosesc la nimic, zise Thorkell; averea se va împărţi fără doar şi poate; dar, fiindcă eu sunt acela care cere acest lucru, m-am gândit să-ţi rămână ţie casa şi pământul şi să iau eu averea mişcătoare.

— Dacă chiar nu se poate altfel, răspunse Gisli, atunci fă cum vrei: împarte sau alege, mie mi-e totuna.

Şi până la urmă împărţeala se făcu: Thorkell luă averea mişcătoare, iar Gisli pământurile şi acareturile. Ei îşi împărţiră chiar şi copiii pe care îi creşteau[2]: fata, numită Gudridr, rămase la Gisli, iar băiatul,

Geirmundr, îl urmă pe Thorkell. Apoi

*) Ziua în care deţinătorul unei proprietăţi urma să cedeze altcuiva proprietatea. Ea se situează la începutul lunii iunie. [2]) Obicei vechi scandinav, ca un copil să fie crescut până la o vârstă oarecare de o altă familie (v. *supra* p. 20, n. i).

Thorkell se mută la cumnatul său Thorgrimr şi se instală acolo. Gisli rămase să stăpânească singur gospodăria de la H611 şi lucrurile nu mergeau cu nimic mai rău ca înainte.

Vara trecu şi veni şi iama. Mulţi aveau pe atunci obiceiul să sărbătorească începutul iernii[1] cu ospeţe şi jertfe aduse zeilor. Dar când fusese la Viborg, în Danemarca, Gisli încetase să mai aducă jertfe, dar în schimb continua să dea ospeţe la care invita mulţi oameni. Şi astfel, când veni sorocul, el se pregăti şi de data aceasta de o petrecere mare. Gisli îi chemă pe cei doi Thorkell – adică pe Thorkell, fiul lui Eirikr, şi pe Thorkell cel Bogat –, pe cumnaţii săi, fiii lui Biartmar, şi pe mulţi alţi prieteni şi cunoscuţi.

Când sosiră oaspeţii, Audr îi spuse soţului ei:

— La dreptul vorbind, simt lipsa unui oaspete, care tare aş fi dorit să fie între noi.

— Şi cine e acela? întrebă Gisli.

— E Vesteinn, fratele meu, răspunse Audr. M-aş fi bucurat aşa de mult să fie aici, să se veselească şi el cu noi.

Dar Gisli spuse:

— Eu sunt de altă părere şi aş da nu ştiu cât să nu vină astăzi. Şi după aceea nu mai vorbiră despre asta.

La Nefstadr, către izvoarele râului

Haukadalsă, trăia un bărbat cu numele de Thorgrimr, poreclit „Năsosul”. Thorgrimr se pricepea la tot felul de descântece şi farmece şi era unul din cei mai mari vrăjitori. Cei doi cumnaţi, Thorgrimr şi Thorkell, îl chemară pe Thorgrimr Năsosul la ei, la Saebol, fiindcă şi ei dădeau un ospăţ. Thorgrimr Năsosul era şi un foarte priceput meşter fierar. Se povesteşte că cei doi Thorgrimr

*) Din cauza condiţiilor climaterice, în Islanda se distingeau doar două anotimpuri: vara, care începea aproximativ la 25 aprilie, şi iarna, care începea aproximativ la 20 octombrie.

şi Thorkell se retraseră în fierărie şi zăvorîră uşa. Apoi scoaseră dintr-un ungher fărâmele paloşului „Grăsida”[1], pe care Thorkell le luase cu el când plecase de la fratele său, Gisli. Până seara Thorgrimr făcu din aceste fărâme un vârf de lance în care săpă cu dalta câteva semne runice; apoi îl înfipse cam pe o adâncime de o şchioapă în mânerul de lemn. După aceea se duseră toţi la culcare. La ospăţul dat de Gisli luă parte şi Onundr din valea Medaldalr. După ce sosi, el îi spuse între patru ochi lui Gisli că Vesteinn se întorsese în Islanda şi că s-ar putea să pice din clipă în clipă. Gisli îi chemă de îndată pe argaţii săi Hallvardr şi Hâvardr şi le spuse s-o pornească spre miazănoapte, până în fiordul Onundar, să-i dea bineţe lui Vesteinn din partea lui şi să-l roage să rămână acasă până când el, Gisli, se va duce să-l caute; şi să nu vină în nici un caz la ospăţul de la Holl. Gisli le dădu celor doi argaţi şi o boccea mică în care se afla jumătatea de ban, ca să slujească drept dovadă în caz că Vesteinn nu ar fi dat crezare celor spuse de Hallvardr şi Hâvardr. Argaţii luară o barcă şi trecură de partea cealaltă a fiordului

Dyra, la Loek- jaros. Acolo traseră barca la mal şi merseră la un gospodar numit Bersi, care locuia la Bersastadr. Hallvardr şi Hâvardr îi dădură bineţe şi-l rugară din partea lui Gisli să le împrumute cei doi cai numiţi „perechea de mănuşi”[2], care treceau drept cei mai iuţi cai din tot cuprinsul fiordului. Bersi le dădu caii şi argaţii o luară din loc. în cele din urmă ei sosiră la Mosvdllu, în fiordul Onundar, şi de acolo se îndreptară spre Hest, unde locuia Vesteinn. Dar Vesteinn plecase între timp de acasă şi întâmplarea făcu ca el s-o ia de-a lungul ţărmului nisipos de la Mosvdllu, în timp ce argaţii lui Gisli aleseseră alt drum. Şi astfel ei nu se întâlniră.

0 Este vorba de paloşul numit „Argint-Cenuşiu”, (v. *supra* p. 19).

[2]) în limba islandeză există mai multe astfel de cuvinte care denumesc perechi de animale.

La Hoit trăia un bărbat numit Thorvardr. Cei doi argaţi ai acestuia se luară la harţă pentru o pricină oarecare şi se răniră unul pe altul cu securile tocmai când Vesteinn trecea pe acolo. El îi împăcă şi cei doi fură mulţumiţi. După aceea Vesteinn îşi continuă drumul spre fiordul Dyra, însoţit de doi norvegieni.

între timp, Hallvardr şi Hăvardr sosiră la Hest şi aflară că Vesteinn plecase şi pe ce drum o apucase. Argaţii lui Gisli se întoarseră şi o luară pe urmele lui Vesteinn, grăbindu-se să-l ajungă. Când ajunseră la Mosfell îl zăriră pe Vésteinn străbătând cu însoţitorii săi Valea Bjamardalr. Dar curând ei dispărură în spatele unei coline. Hallvardr şi Hăvardr îşi continuará drumul prin valea Bjamardalr şi ajunseră la Amkelsbrekka. Caii erau rupţi de oboseală, aşa încât cei doi descălecară şi începură să strige. Vesteinn şi tovarăşii săi de drum îi auziră; ei se opriră pe câmpia

Gemlufall şi îi aşteptară acolo pe cei doi argaţi. Hallvardr şi Hăvardr îi împărtăşiră lui Vesteinn cele transmise de Gisli, dându-i şi jumătatea de ban. Vesteinn scoase cealaltă jumătate de ban din pungă şi, când văzu că cele două jumătăţi se potrivesc, se înroşi tot.

— Aveţi dreptate, le spuse el apoi argaţilor. Dacă v-aş fi întâlnit mai curând, m-aş fi întors. Dar din locul unde mă aflu acum toate apele curg spre fiordul Dyra, aşa că mă îndrept şi eu într-acolo. Pot chiar să spun că îmi face mare plăcere să merg la Hóll. Norvegienilor, întoarceţi-vă; cât despre voi, luaţi o barcă şi, când ajungeţi acasă, spuneţi-i lui Gisli şi surorii mele că sosesc şi eu în curând.

Cei doi argaţi ajunseră acasă şi-i povestiră lui Gisli cele întâmplate.

— Aşa a fost să fie, zise acesta resemnat.

Vesteinn se duse la Gemlufall, unde locuia Lúta, o femeie cu care era înrudit. Aceasta îi dădu nişte oameni care să-l treacă peste fiord, dar la despărţire îi spuse:

— Vésteínn, fii cu ochii în patru. O să fie nevoie!

Apoi se despărţiră.

Vesteinn trecu fiordul, ajunse la Thingeyri şi îl căută acolo pe un bărbat numit Thorvaldr Scânteie. Acesta îi împrumută un cal împodobit cu zurgălăi la căpăstru şi cu o pătură sub şa. Thorvaldr îl însoţi pe Vesteinn până la gura râului Sanda şi voi să-l petreacă şi mai departe, până la Gisli, dar Vesteinn îi spuse că nu e nevoie.

— în valea Haukadalr s-au schimbat multe, zise Thorvaldr, aşa că fii cu băgare de seamă! Apoi se despărţiră.

Vesteinn îşi continuă drumul până ajunse în valea

Haukadalr. Era o seară senină cu lună. Oamenii lui Thorgrimr tocmai duceau vitele în grajd pentru noapte. Geirmundr Ie mâna înăuntru şi o slujnică, Rannveig, le lega de iesle. Vesteinn străbătu călare curtea şi îl întâlni pe Geirmundr, care îi spuse:

— Nu te opri aici, la Saeból, ci du-te mai departe, la Gisli, şi fii cu ochii în patru.

Rannveig ieşi din grajd şi i se păru că-l recunoaşte pe Vesteinn; apoi intră în casă, ciorovăindu-se cu Geirmundr şi neputând ajunge la înţelegere dacă bărbatul care sosise călare era Vesteinn sau nu.

Thorgrimr şedea cu ai săi în jurul vetrei; el îi întrebă pe Geirmundr şi pe Rannveig de ce se ceartă; nu cumva întâlniseră pe cineva şi nu ştiau cine este?

— Cred că cel pe care l-am văzut afară era Vesteinn, zise Rannveig. Era îmbrăcat cu o mantie neagră, în mână avea o lance, iar calul avea zurgălăi la căpăstru.

— Dar tu ce zici, Geirmundr? întrebă Thorgrimr.

— Nu l-am văzut prea bine, răspunse Geirmundr, dar cred că era argatul lui Ónundr din valea Medaldalr; purta mantia lui Gisli, dar şaua era a lui Ónundr; în mână avea o prăjină de pescar, ferecată la vârf.

— Unul din noi doi minte, zise atunci Thorgrimr. De aceea, Rannveig, du-te la Hóll, şi încearcă să afli ce se întâmplă pe acolo.

Rannveig ajunse la Holl tocmai când bărbaţii se apucaseră de băut. Gisli era chiar în uşă. El îi dădu bineţe lui Rannveig şi o pofti înăuntru. Dar ea îi răspunse că trebuie să se întoarcă îndată acasă şi că voia doar s-o vadă pe micuţa Gudridr. Gisli trimise pe cineva s-o cheme pe fetiţă, dar aceasta nu era pe-acolo.

— Unde e nevastă-ta, Audr? întrebă apoi Rannveig.

— E aici, răspunse Gisli.

Audr ieşi afară şi o întrebă pe Rannveig ce doreşte. Aceasta îi spuse că nu era ceva de prea mare însemnătate, şi mai mult nu reuşiră să afle de la ea.

Atunci Gisli o rugă să se hotărască dacă vrea să rămână cu ei, ori să plece acasă. Rannveig se întoarse la Saebol şi acum părea să fie şi mai nătângă ca înainte, aşa încât nu izbuti să povestească ce se întâmpla la Holl.

în dimineaţa următoare, Vesteinn desfăcu cei doi saci cu mărfuri, pe care îi aduseseră Hallvardr şi Havardr cu barca lor. El scoase din saci un sul de velinţe cu o lungime de şaizeci de coţi, un alt sul lung de douăzeci de coţi cu pânză pentru marame întreţesută cu trei fire aurii, precum şi trei cupe mari încrustate cu aur.

Apoi dărui cele aduse surorii sale, Audr, cumnatului său, Gisli, precum şi lui Thorkell, fratele său de jurământ, dacă acesta consimţea să primească ceva. Cei doi Thorkell se duseră împreună cu Gisli la Saebol, la Thorkell, fratele lui Gisli. Acesta povesti că Vesteinn se întorsese şi că adusese mai multe daruri scumpe, pe care i le oferise lui şi lui Thorkell. Apoi Gisli i le arătă şi-l rugă pe Thorkell să-şi aleagă ce doreşte.

— Cred că ar fi mai bine să păstrezi tu totul, răspunse Thorkell, mai ales că nu ştiu când aş putea să-i fac şi eu un dar asemănător lui Vesteinn. Şi Thorkell nu voi cu nici un preţ să primească ceva. Gisli se întoarse acasă şi i se păru că de acum încolo toate se îndreptau spre un singur sfârşit cu putinţă.

La Holl se răspândi vestea că Gisli se văitase

două nopţi de-a rândul în somn. îl întrebară ce visase, dar el nu voi să spună.

în a treia noapte adormiseră deja cu toţii, când se iscă o furtună puternică şi vântul smulse jumătate din acoperişul casei. După aceea se porni o ploaie atât de puternică, cum nu-şi amintea nimeni să mai fi apucat până atunci. Şi deoarece jumătate din acoperiş lipsea, ploaia pătrunse în şiroaie în casă. Gisli se sculă imediat şi-şi trimise oamenii să acopere repede fânul. Unul din argaţi, numit Thordr Fricosul, rămase acasă, în timp ce Gisli şi ceilalţi bărbaţi plecară în grabă să ajute la acoperitul fânului. Vesteinn voi să se ducă şi el, dar Gisli nu-l lăsă. Cum începuse să plouă foarte tare în casă, Vesteinn şi sora sa îşi întoarseră paturile de-a curmezişul şi le împinseră spre mijlocul odăii. Toţi ceilalţi erau afară, aşa încât Vesteinn şi Audr rămăseseră singuri.

Cu puţin înainte de a se fi luminat de ziuă, cineva intră tiptil în odaie şi se îndreptă spre patul lui Vesteinn, care în momentul acela se trezi. Dar în aceeaşi clipă o lance îi străpunse pieptul.

— M-a nimerit din plin, izbuti el să mai spună.

Cel care săvârşise fapta se făcuse deja nevăzut. Vesteinn încercă să se ridice, dar căzu jos, mort. Audr se trezi şi-i spuse lui Thordr Fricosul să scoată lancea din rană. Pe vremea aceea era obiceiul ca cel care scotea arma ucigătoare dintr-o rană să-l şi răzbune pe cel omorât. Dacă arma era lăsată în rană, se zicea că s-a săvârşit „ucidere tainică”[1], şi nu „omor”. Lui Thordr îi

în vechiul drept islandez se făcea deosebire între ceea ce se numea „ucidere tainică” *(launvig)* şi „omor” *(mord).* în cazul „uciderii tainice”, cel care omorâse pe cineva putea, la rândul

său, să fie omorât de oricare din membrii familiei victimei, fără ca acesta din urmă să fie pedepsit. De asemenea, cineva putea să fie înlăturat tot prin ceea ce se socotea „ucidere tainică” dacă adusese un prejudiciu serios onoarei sau averii

era atât de frică de morţi, încât nu îndrăzni să se apropie de Vesteinn. în momentul acela Gisli intră în odaie şi, văzând cum stau lucrurile, îi porunci lui Thórdr să se liniştească. El scoase lancea din rană şi o aruncă, aşa plină de sânge cum era, într-o ladă, nepermiţând nimănui s-o vadă mai de aproape. Apoi se aşeză pe pat.

După aceea le spuse celor ai casei să aibă grijă de trupul lui Vesteinn după cum era obiceiul în timpul acela[1].

Moartea lui Vesteinn îi îndureră mult atât pe Gisli, cât şi pe ceilalţi. Gisli îi spuse lui Gudridr, fiica sa adoptivă:

— Du-te la Saeból şi vezi ce fac cei de acolo. Te trimit pe tine fiindcă am avut totdeauna cea mai mare încredere în tine şi am şi acum. Deschide-ţi bine ochii, ca să-mi poţi spune apoi ce se întâmplă pe acolo.

Gudridr o luă din loc şi ajunse peste câtva timp la Saeból.

Cei ai casei se sculaseră deja iar cei doi Thorgrimr şi Thorkell şedeau în odaie cu armele lângă ei. Când intră Gudridr de abia îi răspunseră la bineţe, de parcă şi-ar fi pierdut graiul. într-un târziu, Thorgrimr o întrebă ce mai e nou. Ea le povesti atunci despre uciderea sau mai bine zis omorârea laşă a lui Vésteinn.

Thorkell spuse:

— N-a trecut mult timp de când această ştire m-ar fi impresionat foarte mult.

Iar Thorgrimr adăugă:

cuiva. Acest gen de administrare a justiţiei, în care orice membru al unei familii „îşi lua dreptul în propriile mâini”, această procedură penală „privată”, care, după cum e uşor de

înţeles, a dat loc la numeroase abuzuri, a trecut ulterior în competenţa instanţelor judecătoreşti. în schimb, omorul (însoţit de tâlhărie, de atrocităţi, omorul pasional etc.) era considerat crimă, şi criminalul era declarat în afara legii, ceea ce însemna că oricine îl putea omorî fără să fie pedepsit. 0 Printre altele, gura, ochii şi urechile mortului erau astupate pentru ca sufletul să nu mai poată reintra în corp.

— A murit un om pe care avem cu toţii datoria să-l cinstim; o să-i facem o înmormântare frumoasă şi o să-i înălţăm un gorgan măreţ, aşa cum se cuvine. E o mare pierdere. Spune-i lui Gisli că venim încă astăzi la Holl.

Gudridr se întoarse acasă şi îi spuse lui Gisli că Thorgrimr era în armură, avea coiful pe cap şi paloşul în mână; Thorgrimr Năsosul ţinea în mână o secure, iar Thorkell o sabie scoasă de câteva degete din teacă. Toţi bărbaţii din casă erau sculaţi, câţiva fiind chiar înarmaţi.

— M-am aşteptat la aşa ceva, zise Gisli.

Gisli şi cei de la Holl făcură pregătiri să-l înmormânteze pe Vesteinn pe câmpia nisipoasă ce se întinde de-a lungul ţărmului lacului cu trestii de la miazăzi de gospodăria de la Saebol. în timp ce Gisli se îndrepta spre locul unde urma să se pregătească mormântul, apăru şi Thorgrimr însoţit de mai mulţi oameni, ca să ajute la ridicarea gorganului. După ce îl aşezară pe Vesteinn în mormânt, potrivit obiceiului, Thorgrimr se apropie de Gisli şi-i spuse:

— Se obişnuieşte ca cei ce pleacă spre Valhalla[1] să fie încăl- ţaţi cu ghete de mort; acum o să-l încalţ şi eu pe Vesteinn.

Când sfârşi, Thorgrimr spuse:

— Dacă se desfac, înseamnă că nu sunt în stare să

înnod şireturile ghetelor unui mort.

După înmormântare se aşezară jos, în jurul gorganului, stătură de vorbă şi cei mai mulţi îşi dădură cu părerea cum că va fi greu să se afle cine a săvârşit această faptă nelegiuită. Thorkell îl întrebă pe Gisli:

— Cum a suportat Audr moartea fratelui său? Plânge mult?

*) Valhalla era, în mitologia scandinavă, palatul ceresc al lui Odin. Aici erau găzduiţi eroii căzuţi pe câmpul de luptă.

— Poţi să-ţi închipui, răspunse Gisli. E adevărat că se ţine tare, dar pierderea aceasta e o grea încercare pentru ea. Am avut tot felul de visuri şi alaltăieri noapte, şi ieri noapte. Chiar dacă eu nu vreau să spun cine a săvârşit omorul, o fac visurile. Acum două nopţi am visat că de la o casă s-a furişat un şarpe, l-a muşcat pe Vesteinn, după care acesta a murit. Dar încă n-am povestit nimănui despre visurile astea, fiindcă nu am vrut ca vreunul din ele să se adeverească.

Apoi Gisli spuse următoarele versuri:

Nu vreau şi-a treia noapte să mai văd
Ce-n două nopţi în vis mi-a apărut.
Lui Vesteinn îi doream o altă soartă
Atunci când împreună ne aflam
în casa lui Sigrhadr, de la Viborg,
Şi veseli din gustosul mied[1] sorbeam,
Şi nimeni altul nu şedea-ntre noi.

Atunci Thorkell întrebă iar:

— Cum suportă Audr moartea fratelui său? Plânge mult?

— îmi pui mereu această întrebare, frate, răspunse Gisli; pesemne că doreşti foarte mult să ştii.

Şi Gisli spuse versurile:

Sora sub vălul cenuşiu
Durerea mare şi-o ascunde.
Iar lacrimile i se scurg
în taină peste-al său obraz.
Cu mâna-i dalbă pe furiş
Ea caută să şi le şteargă.
Dar moartea fratelui cel drag
în suflet jale i-a sădit.

Apoi el continuă:

J) Băutură obţinută prin fermentarea alcoolică a mierii de albine cu apă.

în poală-i lacrimi cad mereu
Ca boabe de mărgăritar,
Şi-n al durerii trist ogor
O floare gingaşă răsare.
Durerea mare-o ţine-n taină,
Şi cu o mândră resemnare.
Doar dragostea ce mie-mi poartă
îi mai aduce alinare.

După aceea cei doi fraţi se îndreptară spre H611, şi Thorkell zise:

— Ceea ce s-a întâmplat e foarte dureros, şi pentru tine e chiar şi mai dureros decât pentru noi. Dar fiecare cu partea lui de jale. Aş vrea să nu te laşi prea copleşit de ea, pentru ca oamenii să nu intre la cine ştie ce bănuieli; ar fi poate bine să reluăm unele din jocurile noastre cu mingea[1] şi să facem ca legăturile dintre noi să fie iarăşi mai strânse.

— Bine zici, răspunse Gisli, şi sunt gata să începem din nou jocurile, dar făgăduieşte-mi mai întâi un lucru: dacă ţi se va întâmpla vreodată şi ţie ceva tot atât de dureros cum mi s-a întâmplat mie acum, să te porţi şi

tu aşa cum mă rogi pe mine să mă port.

Thorkell îi făgădui. Ajunşi acasă la Gisli, ei se aşezară la praznicul dat în amintirea lui Vesteinn. După aceea plecă fiecare la casa lui şi lucrurile se liniştiră.

*) Un joc între două persoane sau între două formaţii de câte două persoane. Un jucător lovea mingea grea de lemn cu un fel de paletă, iar celălalt încerca s-o prindă. Dacă-i reuşea, atunci era rândul lui s-o lovească cu paleta. Dacă mingea ieşea în afara terenului de joc, adică nu era prinsă, atunci cei doi jucători se luau la întrecere care să pună mâna pe ea mai întâi. Cel care cucerea mingea avea din nou iniţiativa jocului. Această competiţie cerea o mare desfăşurare de forţe, fiind adesea înso- . ţită de brutalităţi. De multe ori întrecerea degenera în bătaie. [Jocul este similar cu oină, cricketul, baseballul etc.; nr. red.]

Peste puţin timp începură jocurile cu mingea, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Cei doi cumnaţi, Gisli şi Thorgrimr, erau de cele mai multe ori adversari la joc. Cei din jur nu se puteau hotărî care din doi era mai iscusit; cei mai mulţi erau însă de părere că Gisli juca mai bine. Jocul se desfăşura în apropiere de lacul Sef şi de fiecare dată se adunau foarte mulţi ca să privească. într-o zi, când numărul spectatorilor era mai mare ca oricând, Gisli ceru ca participanţii la joc să se împartă în două cete la fel de mari.

— Ar fi foarte bine, răspunse atunci Thorkell; şi ar fi, de asemenea, foarte bine dacă nu l-ai mai cruţa atât pe Thorgrimr. Unii au început deja să se întrebe ce motive ai să-l cruţi tot timpul. Iar eu doresc din toată inima ca tu să primeşti laudele, din moment ce eşti cel mai tare.

— încă nu ne-am măsurat forţele, zise Gisli, dar s-ar putea să ajungem şi acolo.

Jocul începu, dar după câtva timp Thorgrimr nu mai reuşi să facă faţă. Gisli îl trânti la pământ şi mingea ieşi în afara terenului de joc. Gisli voi să ridice mingea, dar Thorgrimr îl trase înapoi, încercând să-l împiedice. Atunci Gisli îl împinse cu atâta putere, încât Thorgrimr căzu zdrelindu-şi genunchii şi începu să-i curgă şi sânge din nas. într-un târziu, el se ridică, îşi îndreptă privirile spre mormântul lui Vesteinn şi zise:

Lancea în piept adânc i-a pătruns,
Dar rău nu-i pare nimănui.

Gisli aruncă mingea, care îl lovi atât de rău pe Thorgrimr între umeri, încât acesta căzu din nou la pământ. Apoi Gisli zise:

Mingea în spate bufnind l-a lovit,
Dar rău nu-i pare nimănui.

Thorkell se ridică atunci şi spuse:

— Ne-am lămurit care din voi e mai puternic şi mai priceput la joc. Dar acum încetaţi.

Şi aşa şi făcură, iar jocurile luară sfârşit. Vara trecu, dar prietenia dintre Thorgrimr şi Gisli se răcea tot mai mult.

Către sfârşitul lui octombrie, Thorgrimr dădu un ospăţ mare pentru a sărbători începutul iernii şi a aduce jertfe zeului Frey. Cu acest prilej îi chemă pe fratele său Borkr, pe Eyolfr, fiul lui Thórdr, şi pe mulţi alţi bărbaţi de frunte.

Gisli dădu şi el un ospăţ mare la care îi invită pe cumnaţii săi din fiordul Arnar şi pe cei doi Thorkell. Cu totul se adunară vreo şaizeci de oameni. Băutură era din belşug atât la Hóll, cât şi la Saebol. Cei de la Saeból pardosiră podeaua cu trestie din lacul Sef.

în timp ce pregătirile erau în toi şi oamenii începuseră să atârne pe pereţi scoarţe şi velinţe – fiindcă oaspeţii urmau să sosească încă în seara aceea –, Thorgrimr îi spuse lui Thorkell:

— Ce bine ne-ar prinde acum velinţele acelea pe care a vrut să ţi le dăruiască Vesteinn. Ar fi bine să te hotărăşti odată: sunt ale tale, sau renunţi pentru totdeauna la ele? Aş fi mai mulţumit dacă ai trimite după ele.

— Un om cu adevărat puternic se poate stăpâni, zise Thorkell. Eu, unul, nu trimit după ele.

— Atunci trimit eu, răspunse Thorgrimr, şi îl rugă pe Geir- mundr să se ducă să le ia.

Geirmundr zise însă:

— Fac orice altceva, dar după astea n-am chef să mă duc.

Thorgrimr se duse la el, îi arse o palmă zdravănă şi ţipă:

— Asta ai vrut? Şi acum şterge-o imediat!

— Bine, mă duc, zise Geirmundr, chiar dacă n-am vrut asta. Dar să ştii că palma o s-o primeşti înapoi cu vârf şi îndesat. N-am de gând să-ţi rămân dator.

Şi Geirmundr plecă. Când ajunse la Hóll, Gisli şi Audr tocmai se pregăteau să atârne velinţele pe pereţi. Geirmundr le spuse de ce venise şi povesti totul aşa cum se întâmplase.

Gisli o întrebă pe Audr:

— Ce zici, vrei să le împrumutăm velinţele?

— Ştii prea bine, răspunse Audr, că nu doresc să ajut la sporirea faimei lor.

Atunci Gisli îl întrebă pe Geirmundr:

— Dar fratele meu Thorkell ce-a zis? A vrut şi el să vii după velinţe?

— N-a avut nimic împotrivă, răspunse Geirmundr.

— Atunci ţi le dau, fără doar şi poate, zise Gisli, înmânân- du-i velinţele; apoi îl însoţi până la gard şi-i spuse: Sper că te-am ajutat să duci la bun sfârşit însărcinarea primită; dar aş dori acum să mă ajuţi şi tu la ceva de mare însemnătate pentru mine. Dar pentru dar. Vreau să te rog ca diseară să nu tragi zăvorul la trei din uşi. Adu-ţi aminte în ce fel ai fost rugat să vii încoace.

— Pe fratele tău Thorkell nu-l paşte nici o primejdie? întrebă Geirmundr.

— Pe el nu, răspunse Gisli.

— Bine, zise atunci Geirmundr, aşa să fie.

Geirmundr se întoarse acasă şi aruncă jos sulurile grele.

— Nu există om mai răbdător ca Gisli, zise Thorkell, şi se poartă mai frumos cu noi decât noi cu el.

— De velinţele astea aveam acum nevoie, spuse Thorgrimr şi se apucă să le atârne pe pereţi.

Când se înseră sosiră şi oaspeţii. Afară se înnourase foarte tare şi începu să ningă des şi liniştit. în curând toate cărările fură acoperite de zăpadă.

Börkr şi Eyolfr veniră la Sóéból însoţiţi de şaizeci de oameni, aşa că erau acum acolo cu toţii vreo o sută douăzeci, în timp ce la Gisli se adunaseră doar pe jumătate atâţia. Bărbaţii îşi petrecură seara cu băutura, iar într-un târziu se duseră la culcare. Gisli îi spuse soţiei sale, Audr:

— Nu i-am dat încă de mâncare calului lui Thorkell cel Bogat: vino cu mine, şi trage zăvorul la uşă după ce plec. Să nu adormi încă cât timp sunt plecat, ca să-mi deschizi când mă întorc.

După aceea Gisli scoase din ladă lancea făcută din paloşul Argint-Cenuşiu. Avea pe el doar o cămaşă şi

nişte pantaloni de pânză şi se înfăşură într-o mantie neagră. Apoi o luă pe cărare până la pârâul care curgea între cele două gospodării şi din care se aprovizionau amândouă cu apă, trecu pârâul şi se ţinu de cărarea de pe celălalt mal până ajunse la Saebol. Gisli cunoştea bine gospodăria de la Saebol, fiindcă el o durase cândva, şi ştia cum se îmbinau casele şi acareturile şi că din casă se putea trece în grajd. Gisli se duse întâi acolo. în grajd erau şaizeci de vaci aşezate în două rânduri pe cele două laturi ale încăperii. Gisli legă cozile la câte două vaci de pe cele două rânduri. Apoi închise bine uşa, pentru ca nimeni să nu poată ieşi afară din casă trecând prin grajd. După aceea se îndreptă spre casă, unde dormeau cei mai mulţi membri ai gospodăriei. Geirmundr îşi ţinuse făgăduiala, uşa de la intrare era nezăvorâtă. Gisli pătrunse înăuntru fără zgomot şi închise uşa cu zăvorul, ca şi când acest lucru s-ar fi făcut încă de cu seară. Toate mişcările lui erau liniştite şi chibzuite. El se opri ascultând încordat, ca să vadă dacă nu trezise pe cineva, dar îşi dădu seama că toţi dormeau. în odaie ardeau trei lumânări. Gisli ridică de pe jos câteva fire de trestie, făcu din ele un mănunchi, şi-l aruncă pe o lumânare stingând-o. Apoi trase din nou cu urechea, ca să vadă dacă nu trezise pe cineva, dar nu auzi nici o mişcare.

Atunci mai făcu încă un mănunchi din fire de trestie şi-l aruncă pe a doua lumânare, care era mai aproape de el. Dar de data aceasta îşi dădu seama că cineva nu dormea, şi la un moment dat văzu cum mâna unui bărbat mai tânăr se întinde spre cea de-a treia lumânare şi o stinge.

După aceea Gisli intră în odaia în care dormeau sora sa, Thordis, şi Thorgrimr. Uşa era doar rezemată şi amândoi erau în pat. Gisli se apropie de pat orbecăind prin întuneric şi atinse pieptul lui Thordis, care dormea la margine.

— De ce ţi-e mâna atât de rece, Thorgrimr? întrebă Thordis.

— Vrei să mă întorc spre tine?

Thordis credea că fusese mâna lui Thorgrimr.

Gisli aşteptă un timp, încălzindu-şi mâinile în sân, dar cei doi adormiră din nou. Atunci Gisli îl atinse uşor pe Thorgrimr, care deschise ochii crezând că îl trezise Thordis ca să se întoarcă spre dânsa. în clipa aceea Gisli ridică cu o mână pătura şi cu cealaltă îl străpunse pe Thorgrimr cu lancea Argint-Ce- nuşiu, care rămase înfiptă în scândura de dedesubt.

Thordis începu să ţipe din toate puterile:

— Sculaţi-vă! Sculaţi-vă! L-au omorât pe Thorgrimr!

Gisli alergă repede spre grajd, ieşi afară trăgând zăvorul după el şi plecă spre casă pe acelaşi drum pe care venise. Dar urmele paşilor săi nu se mai zăreau. Când ajunse acasă, Audr îi deschise şi el se culcă de îndată, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic şi n-ar fi întreprins nimic.

Cei de la Saebol, mahmuri după băutura multă din

ajun, nu ştiau ce să facă mai întâi. Cele întâmplate îi luaseră prin surprindere, aşa încât ei nu reuşeau să ia hotărârile de care ar fi fost nevoie în clipa aceea.

într-un sfârşit, Eyolfr zise:

— Aici s-au întâmplat lucruri grave şi foarte rele, iar oamenii din casă parcă şi-ar fi pierdut minţile. Sfatul meu e să aprindem luminile şi să închidem repede uşile pentru ca ucigaşul să nu poată fugi.

Şi aşa şi făcură, dar, deşi nu putură să dea peste ucigaş, li se părea că cel ce săvârşise omorul trebuie să fie undeva prin casă.

În cele din urmă se lumină de ziuă. Atunci ridicară din pat trupul neînsufleţit al lui Thorgrimr şi, după ce fratele său Borkr, îi scoase lancea din piept, îl pregătiră pentru înmormântare. Vreo şaizeci de oameni plecară spre H611, la Gisli. Thordr cel Fricos era în curte; când văzu ceata apropiindu-se, el fugi speriat în casă spunând că o mulţime mare de oameni se îndreaptă spre ei.

— Foarte bine, zise Gisli, apoi cită următoarele versuri:

Vorbe multe, năvălire
Deloc nu mă-nfricoşează.
Căci curajul meu făcut-a
Mulţi viaţa să şi-o piardă.
Despre a lui Thorgrimr moarte
Eu nimic nu vreau a spune.
Oamenii din jurul nostru
De nelinişte-s cuprinşi.

Thorkell şi Eyolfr sosiră la H611 şi intrară în odaia în care dormeau Gisli şi soţia sa. Primul care pătrunse

în casă fu Thorkell, fratele lui Gisli. Văzând că ghetele lui Gisli erau pline de zăpadă, el le împinse repede cu piciorul sub scăunelul din faţa patului, înainte ca altcineva să le fi putut vedea. Gisli le dădu bineţe şi îi întrebă ce vânt îi aduce pe la el. Thorkell spuse că se întâmplase ceva foarte grav, şi îl întrebă apoi pe Gisli cum crede că s-a putut ajunge la aşa ceva şi cam ce ar fi de făcut.

— O faptă gravă şi rea aduce după sine pe alta, răspunse Gisli. Să vă dăm însă acum o mână de ajutor şi să-i ridicăm un gorgan lui Thorgrimr; aveţi tot dreptul să aşteptaţi asta de la noi şi e de datoria noastră să-i dăm toată cinstea.

Toţi fură de părere că e bine aşa şi apoi plecară la Saebol, ca să înalţe gorganul. Trupul lui Thorgrimr fu aşezat într-o luntre[1]. Oamenii ridicară gorganul, după obiceiul vechi, dar, când fu să-l închidă, Gisli se duse la gura pârâului care se vărsa în fiordul Dyra şi scoase din apă un pietroi mare, pe care îl aruncă în luntre; din pricina greutăţii, aceasta aproape că se desfăcu în bucăţi, pârâind şi trosnind din toate încheieturile.

— Dacă vântul reuşeşte să urnească luntrea asta, zise Gisli, atunci chiar că nu ştiu să trag o luntre la edec.

Unii din cei de faţă îşi amintiră că cuvintele lui Gisli semănau destul de mult cu cele spuse de Thorgrimr, când se lăudase cât de bine îi legase ghetele de mort lui Vesteinn.

Apoi se îndreptară cu toţii spre casă.

Gisli îi spuse fratelui său Thorkell:

’ — Cred, frate, că pot aştepta de la tine să ne înţelegem tot atât de bine ca pe vremea când eram foarte apropiaţi unul de altul. Hai să începem iar jocurile.

Thorkell consimţi şi apoi se întoarse fiecare la gospodăria lui.

Gisli invitase şi el destul de mulţi oameni la ospăţ, dar cum acesta luă pe neaşteptate sfârşit, el le dădu tuturor daruri frumoase la plecare.

După praznicul dat în amintirea lui Thorgrimr, Borkr, fratele acestuia, îi încărcă cu daruri de preţ pe cei ce luaseră parte.

Apoi îl plăti pe Thorgrimr Năsosul să facă farmece, pentru ca nimeni şi nimic să nu-i poată veni în ajutor aceluia care îl

[J]) La vechii islandezi era obiceiul ca oamenii de vază să fie „înmormântaţi" într-o luntre.

omorâse pe Thorgrimr, chiar dacă s-ar fi găsit mulţi doritori să-l sprijine. Pentru farmecele sale Thorgrimr Năsosul primi un vitei de nouă ani.

Thorgrimr începu să facă vrăji, aşa cum era obiceiul în astfel de împrejurări: el înălţă o movilă de pământ, se aşeză pe ea şi se porni să bolborosească tot felul de blesteme, cuvinte de ocară şi vorbe pline de venin. Curând oamenii băgară de seamă că în partea dinspre miazăzi şi apus a gorganului lui Thorgrimr zăpada se topea aproape imediat după ce cădea şi pământul nu îngheţa. Ei credeau că, prin jertfele aduse, Thorgrimr câştigase bunăvoinţa zeului Frey şi că acesta nu voia ca simţămintele sale de prietenie faţă de Thorgrimr să se răcească.

Iama trecu şi cei doi fraţi luară din nou parte la jocuri.

Borkr se mută la Saebol şi o luă de nevastă pe Thordis, care aştepta un copil de la Thorgrimr; curând

ea născu un băiat, pe care îl stropiră cu apă[III] şi îi dădură numele de Thorgrimr, după tatăl său. Dar, cum pe măsură ce creştea se făcea tot mai ursuz şi mai neînduplecat, ei îi schimbară numele în Snorri[2]. Borkr locuia deja de câtva timp acolo când începură jocurile.

în partea locului trăia o femeie numită Audbidrg; ea era sora lui Thorgrimr Năsosul şi se stabilise la Annmarkstadr, în partea de sus a văii. Audbidrg fusese măritată cu Thorkell cel Pistruiat şi avea un fiu, pe Thorsteinn. Acesta era, după Gisli, cel mai iscusit la jocuri.

Gisli şi Thorsteinn jucau de obicei împreună, contra lui Borkr şi Thorkell. într-o zi se adunase o mulţime de privitori dornici să vadă care din jucători era cel mai tare şi mai destoinic.

Şi se întâmplă şi de data aceasta ceea ce se întâmplă de obicei; jucătorii se înfierbântară cu atât mai mult cu cât veneau mai mulţi oameni să-i privească. Se povesteşte că în ziua aceea Borkr nu izbuti nicidecum să-i vină de hac lui Thorsteinn; în cele din urmă el se înfurie şi-i rupse bătătorul de lemn. Thorsteinn se repezi atunci la Borkr şi îl trânti jos, pe gheaţă. Văzând aceasta, Gisli îi spuse lui Thorsteinn să ia bătătorul lui şi să-l ţină cât mai din scurt pe Borkr.

Thorsteinn făcu întocmai, iar Gisli se aşeză jos şi începu să dreagă bătătorul rupt, privind spre gorganul lui Thorgrimr. Pământul era acoperit cu zăpadă. Mai sus, lângă gorgan, erau mai multe femei, printre care şi sora sa, Thordis. Atunci Gisli spuse câteva versuri,

III) în perioada păgână, la ceremonia dării numelui copilul se stropea cu apă. *2) Snorri* sau *Snerri* înseamnă în limba islandeză „om sucit", „om cu care e greu s-o scoţi la cap". Acest personaj, aici doar menţionat, joacă un rol important în alte câteva saga.

pe care n-ar fi trebuit de fapt să le spună nicicând:

Au apărut firicele de iarnă
Sus, pe gorganul lui Thorgrimr.
Iar pe a lui casă, precum şi în curte
Zăpada mereu se topeşte.
Prin vârf ascuţit şi tăios de lance
Zilele i se sfârşiră.
Dar curtea şi casa şi celelalte în dar de poet i-au fost date.

Thordis învăţă versurile pe dinafară şi după ce ajunse acasă îşi tălmăci tâlcul lor.

Jocurile luară sfârşit, iar Thorsteinn se întoarse acasă la el.

La Orrastadr trăia un bărbat cu numele de Thorgeir Cocoşul de Munte, iar la răsărit de pârâu locuia Berg, poreclit Picior Scurt. După această poreclă, şi gospodăria pe care o conducea primise numele de Lunca lui Picior Scurt. După terminarea jocurilor, oamenii plecară spre casele lor. Pe drum, Thorsteinn şi Berg avură un schimb de păreri în legătură cu jocurile şi din vorbă în vorbă ajunseră la ceartă. Berg lua partea lui Borkr, dar Thorsteinn era împotriva lui. Până la urmă Berg îi dădu lui Thorsteinn o lovitură cu latul securii. Thorgeir sări să-i despartă, astfel că Thorsteinn nu izbuti să se mai răzbune. El ajunse acasă şi mama sa, Audbiorg, îi legă rana, fierbând de furie din cauza păţaniei lui Thorsteinn. Nici după ce se culcă ea nu reuşi să închidă ochii de mânie. Afară era frig, dar cerul era senin şi nu bătea vântul. Audbiorg înconjură de câteva ori casa, mergând contra mişcării soarelui şi adulmecând tot timpul cu nările în aer. în

urma farmecelor făcute de ea vremea se schimbă brusc: mai întâi începu să ningă tare, după aceea veni moină, apele se umflară şi de pe dealul învecinat se prăvăliră peste gospodăria lui Berg nămeţi mari de zăpadă care uciseră doisprezece oameni. Urmele acestei prăbuşiri se mai pot vedea şi astăzi.

Thorsteinn se duse la Gisli, care îl ţinu ascuns un timp. Apoi el se îndreptă spre miazăzi, până în fiordul Borg, iar de acolo se îmbarcă într-o corabie şi părăsi Islanda.

Când află despre farmecele lui Audbiorg, Borkr pleca la Annmarkstadr, o prinse pe Audbiorg şi o duse la Saltnes, unde ea fu omorâtă cu pietre. Auzind aceasta, Gisli plecă şi el la Nefsstadr, îl prinse pe Thorgrimr Năsosul şi-l duse la Saltnes, unde îi traseră o piele de viţel în cap şi îl uciseră cu pietre; apoi îl îngropară alături de sora sa pe o colină dintre valea Hokadalr şi valea Medaldalr.

După aceea lucrurile se liniştiră. Iarna trecu şi veni primăvara. Borkr plecă spre miazăzi, la Thorsnes, cu gândul să se stabilească acolo. El socotea că nu câştigase nimic de pe urma mutării sale în ţinuturile apusene. în schimb pierduse pe un om ca Thorgrimr, fără să fi putut dobândi nici un fel de despăgubire. Ajuns la Thorsnes, Borkr se apucă să-şi pună în ordine

noua sa gospodărie, dar între timp mai făcu un drum înapoi, ca să-şi aducă soţia şi lucrurile. Thorkell, fiul lui Sur, avea şi el de gând să se mute şi se pregăti să plece împreună cu cumnatul său, Borkr.

Se povesteşte că Borkr porni la drum însoţit de Thordis, soţia sa şi sora lui Gisli.

— Spune-mi, de ce erai atât de abătută astă-toamnă, când am încetat jocurile? o întrebă Borkr pe Thordis. Mi-ai făgăduit că o să-mi spui înainte de plecare.

Tocmai atunci treceau pe lângă gorganul lui Thorgrimr. Thordis se opri şi zise că nu vrea să meargă mai departe. Apoi îi repetă lui Borkr versurile pe care le spusese Gisli în timp ce privea gorganul lui Thorgrimr.

— Cred că nu trebuie să mai cauţi în altă parte pe ucigaşul lui Thorgrimr, continuă Thordis, şi ar fi cât se poate de potrivit să-l dai în judecată.

Auzind aceasta, Borkr se înfurie peste măsură.

— Mă întorc acum, pe loc, zise el, şi-l omor pe Gisli.

— Parcă poţi să ştii cât adevăr e în ceea ce spuse Thordis, interveni Thorkell. Poate că nu-i nimic adevărat şi că sunt doar vorbe femeieşti.

Thorkell îl înduplecă pe Borkr să-şi continue drumul şi după un timp ajunseră la gura râului Sandă; acolo descăle- cară de pe cai ca să se odihnească puţin. Borkr aproape că nici nu deschise gura. Thorkell zise că ar dori să-l vadă o clipă pe prietenul său Onundr, încălecă repede şi se făcu în curând nevăzut. Dar el se îndreptă spre Holl, unde îi spuse lui Gisli ce se întâmplase şi că, din versurile sale, Thordis îşi dăduse seama cum stau lucrurile.

— Poţi să te aştepţi să fii adus în faţa judecăţii,

încheie apoi Thorkell.

Gisli tăcu un timp şi pe urmă spuse următoarele versuri:

Prevăzătoarea şi slaba mea soră
Nu are tăria lui Gudnin[1],
Care cu mult curaj îşi ucise
Chiar soţul, pe-al hunilor rege.
Fiindcă al fraţilor sânge-l vărsase,
De moarte lovit fu Atila.
Familia-şi iubea mai presus de toate
Gudnin, şi o răzbunase,
Dar sora mea asta nu face.

— Nu m-am aşteptat la aşa ceva de la sora mea, continuă Gisli, mai ales că nu o dată am apărat-o ca şi când m-aş fi apărat pe mine însumi, atunci când a dat de necaz. De câte ori nu mi-am pus viaţa în joc de dragul ei, şi iată că ea îmi doreşte moartea. Dar aş vrea să ştiu, frate, ce ajutor pot aştepta din partea ta acum, când lucrurile au luat întorsătura asta.

— îţi voi da de ştire dacă cineva vrea să te omoare, răspunse Thorkell, dar nu-ţi pot da nici ajutor şi nici adăpost, fiindcă mi-ar dăuna mie. Am suferit o mare pierdere prin uciderea lui Thorgrimr, care îmi era cumnat, tovarăş de muncă şi prieten.

— Doar nu credeai că un om ca Vesteinn poate rămâne nerăzbunat, zise Gisli. Dar să ştii că eu nu ţi-aş fi răspuns aşa şi nici nu m-aş fi purtat cu tine aşa cum te porţi tu.

Cu acestea se despărţiră. Thorkell se întoarse la Borkr şi cei trei îşi continuară drumul. în cele din urmă ajunseră la Thor- snes, unde Borkr îşi dură noua

gospodărie. Thorkell cumpără *) Este vorba de Gudrun, fiica lui Giuki, din poemele „Atlakvfda” şi „Atlamâl” (din culegerea *Edda poetică,* care cuprinde cântece pe teme din mitologia nordică şi germanică). Gudnin şi-a omorât soţul, pe regele Atila al hunilor, răzbunând astfel uciderea, din ordinul lui Atila, a fraţilor ei, Gunnar şi Hogni.

pământ în ţinutul Bardastrand, la Hvamm, ca să-şi facă şi el o gospodărie.

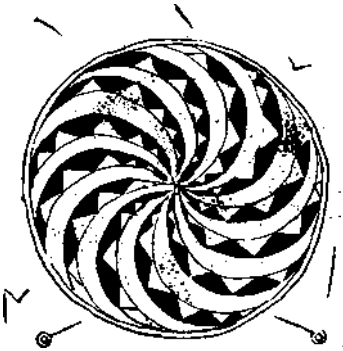
Sosi şi timpul când se făceau dările în judecată. Borkr plecă, însoţit de patruzeci de oameni, la *thing-ul* de la Thorsnes, ca să-l dea în judecată pe Gisli. Din ceata lui Borkr făcea parte şi cumnatul său Thorkell al lui Sur, nepoţii săi de soră, Thoroddr şi Saka-Steinn, precum şi un norvegian cu numele de Thor-grimr. Când ajunseră la gura râului Sandă, Thorkell spuse:

— Eu o iau puţin înainte; trebuie să mă reped până la o gospodărie din apropiere – el pomeni şi numele gospodăriei – ca să iau nişte bani pe care mi-i datorează cei de acolo. Voi urmaţi-mă în pas domol, fără grabă.

Thorkell o luă repede din loc. Când sosi la gospodăria de care vorbise, el o rugă pe stăpâna casei să-i împrumute un cal de-al ei, iar calul său să-l lase în faţa porţii.

— Acoperă şaua cu o pătură, mai zise el, iar când vor sosi tovarăşii mei de drum, spune-le că sunt în odaie şi număr banii.

Femeia îi dădu un alt cal, şi Thorkell încălecă şi plecă ca vântul până într-o pădure din vecinătatea gospodăriei, unde se întâlni cu Gisli. Acolo îi povesti fratelui său cum stau lucrurile şi îi spuse că Borkr va intra în pădure venind dinspre apus.

La thing-ul de la Thorsnes Borkr îl dădu în judecată[1]

pe Gisli pentru a-l fi omorât pe fratele său Thorgrimr.

în timpul acesta Gisli îşi vându pământul lui Thorkell, fiul lui Eirikr, primind în schimb bunuri mişcătoare, de care avea mare nevoie acum. Gisli îl mai întrebă o dată pe fratele său Thorkell dacă vrea să-i dea vreun ajutor sau să aibă grijă de lucrurile sale. Thorkell răspunse însă şi de data aceasta că e gata să-l prevină dacă se pregăteşte vreun atac împotriva lui, dar că se va feri să facă ceva care să atragă bănuieli asupra persoanei sale. Thorkell plecă, făcu un ocol şi îi ajunse din urmă pe Borkr şi pe ceilalţi, zăbovindu-i astfel în drumul lor.

Gisli îşi încărcă lucrurile pe doi cai de povară şi plecă spre pădure, însoţit de argatul său, Thordr cel Fricos.

— Tu nu mi-ai ieşit niciodată din vorbă şi ai făcut tot ce ţi-am spus fără să cârteşti, îi spuse Gisli; se cuvine deci să te răsplătesc cu dărnicie.

Gisli obişnuia să poarte o mantie neagră, căci îi plăcea să fie bine îmbrăcat. El îşi scoase mantia şi zise:

— îţi dau ţie mantia asta, prietene, dar s-o îmbraci

chiar acum şi să te bucuri de ea. Aşază-te în sania din spate, iar eu o să mân caii îmbrăcat în mantia ta.

Zis şi făcut.

— Dacă s-ar întâmpla ca cineva să te strige, mai adăugă Gisli, să nu răspunzi, iar dacă ar vrea să-ţi facă vreun rău, fugi repede în pădure.

Dar Thordr era pe cât de fricos pe atât de lipsit de înţelepciune. Gisli mâna caii, iar Thordr, care era oricum înalt de stat, se înălţă acum şi mai mult în sanie, căci îi plăcea cum arăta în mantia aceea frumoasă.

Partea vătămată trebuia să adreseze plângerea acestor instanţe şi să-l citeze pe cel pârât în faţa lor în anumite zile dinainte stabilite. Chemarea în judecată se făcea în prezenţa martorilor.

Când se apropiará de pădure, Borkr şi oamenii săi îi zăriră pe cei doi şi îşi înteţiră pasul, ca să-i ajungă din urmă. Văzân- du-i, Thórdr sări repede din sanie şi fugi în pădure. încredinţaţi că cel ce fugea era Gisli, oamenii lui Borkr se luară îndată după el, strigându-l pe nume. Dar Thórdr nu răspunse nimic şi continuă să fugă. Atunci norvegianul Thorgrimr aruncă lancea după el şi aceasta îl lovi atât de puternic între umeri, încât Thórdr căzu mort pe loc.

— Frumos ai mai aruncat lancea! exclamă Borkr. Chiar că eşti mare meşter.

Cei doi fraţi, nepoţii de soră ai lui Borkr, se hotărâră să se ia după argat, ca să vadă măcar dacă avea un dram de curaj în el, şi intrară în pădure.

Borkr se duse cu ceilalţi la omul îmbrăcat în mantie neagră, dar, când îi scoaseră boneta, îşi dădură seama că nu fuseseră chiar atât de norocoşi cum crezuseră, fiindcă cel ucis era Thórdr cel Fricos,

şi nu Gisli.

Cei doi fraţi intraseră în pădure; ei îl zăriră pe Gisli şi Gisli îi zări pe ei. Unul din fraţi aruncă cu lancea după Gisli, dar acesta o prinse din zbor şi o aruncă înapoi, nimerindu-l pe Thóroddr, care rămase mort pe loc. Saka-Steinn se întoarse atunci în grabă la tovarăşii săi şi le povesti că pădurea e foarte greu de trecut, dar, cum Borkr ţinea morţiş să-şi continue drumul pe acolo, ei intrară în ea. La un moment dat norvegianului Thorgrimr i se păru că vede într-un loc nişte crengi mişcându-se şi îşi aruncă lancea în direcţia aceea, nimerindu-l pe Gisli în pulpa piciorului. Acesta aruncă însă lancea înapoi şi-l străpunse pe Thorgrimr, omorându-1. Ceilalţi cutreierară pădurea în lung şi-n lat, dar nu dădură de Gisli. Atunci se întoarseră la gospodăria de la Hóll şi făcură cunoscut că-l dau pe Gisli în judecată pentru că-l ucisese pe Thorgrimr. Ei nu luară nimic din gospodăria lui Gisli ca despăgubire şi plecară acasă. în timp ce Borkr şi însoţitorii săi se aflau în curtea gospodăriei de la Hóll, Gisli se urcă pe o stâncă din apropiere şi-şi legă rana. După plecarea lui Borkr, el se întoarse acasă şi se pregăti de mutare. îşi vându tot pământul şi primi bani buni pentru el, îşi cumpără o corabie pe care încărcă o mulţime de lucruri, se îmbarcă împreună cu soţia sa, Audr, şi cu Gudridr, fetiţa pe care o creşteau, şi ieşiră în larg, navigând până la Husanes. Acolo se opriră şi traseră la ţărm.

Gisli se îndreptă spre curtea unei gospodării, unde întâlni pe un bărbat, care îl întrebă cine era. Gisli spuse un nume la întâmplare, apoi ridică de jos un bolovan mare şi-l aruncă pe un ostrov care se întindea dincolo de ţărm.

— Să încerce şi fiul gospodarului de acolo să facă acelaşi lucru când se va întoarce acasă, mai spuse el, şi poate că atunci se va lămuri cine a fost bărbatul care a aruncat bolovanul.

Dar nimeni nu reuşi să-l arunce atât de departe ca Gisli, care se dovedi a fi mai destoinic decât mulţi alţii.

După aceea el se îmbarcă din nou, înconjură peninsula şi intră în fiordul Arnar, iar din acesta în prelungirea sa numită fiordul Geirthiofr. Acolo coborî la ţărm şi zidi clădirile de care avea nevoie pentru iernat.

Gisli trimise vorbă cumnaţilor săi Helgi, Sigurdr şi Vestgeir, fiii lui Biartmar, să se ducă la *thing-ul* de la Thorsnes şi să ofere în numele său despăgubiri, pentru ca să nu fie pus în afara legii[1]. Cei trei plecară la *thing,* dar nu izbutiră să ajungă la nici o înţelegere în folosul lui Gisli. Se povesteşte că nici măcar nu se purtară ca nişte adevăraţi bărbaţi, fiindcă aproape că le dădură lacrimile când văzură că nu mai aveau altceva de

*) în perioada mai veche, cei ce se făceau vinovaţi de omucidere puteau fi declaraţi în afara legii (adică oricine îi putea omorî fără să fie pedepsit). Cu timpul s-a ajuns la aranjamentul ca ucigaşul să nu mai fie şi el omorât din răzbunare, ci să-şi poată ispăşi vina prin plata unei despăgubiri pecuniare familiei victimei (v. *supra,* p. 41, n. 1).

făcut decât să se lase păgubaşi. în cele din urmă ei se duseră la Thorkell cel Bogat şi-i povestiră cele întâmplate, spunându-i că nu îndrăznesc să meargă la Gisli şi să-l încunoştiinţeze că fusese pus în afara legii. De fapt, la *thing-ul* acela nici nu s-a mai dezbătut altceva decât punerea lui Gisli în afara legii. Atunci Thorkell cel Bogat se duse el la Gisli şi-i aduse la cunoştinţă hotărârea thin^-ului. Gisli spuse următoarele versuri:

O! ai lui Biartmar fii
în piept de-ar fi avut
O inimă de fier
Cum Vesteinn a avut,
La Thorsnes nu aşa
Sfârşitul ar fi fost,
Şi în afara legii
Poate nu m-ar fi scos.

Ale soţiei mele rude
Curajul îşi pierdură
în clipele în care
Mai tari ca niciodată
Ar fi trebuit să fie.
Şi s-a-ntâmplat de parcă
De robi o-adunătură
Ouă clocite-aruncă
în chipeşii flăcăi.

Dar nu le face cinste
Că greu m-au osândit
La *thing-ul* de la Thorsnes.
Iar vestea mi-o aduse
Un bun şi vechii prieten
Venit din miazănoapte.

Dar Saka-Steinn şi Borkr
Curând cu al lor sânge
Cred c-o să ispăşească

Apoi Gisli îl întrebă pe Thorkell cel Bogat la ce ajutor se putea aştepta din partea lui. Acesta îi spuse că este gata să-i dea adăpost, atâta timp cât nu este ameninţat să-şi piardă el avutul din această pricină[1].

Gisli rămase timp de trei ani în fiordul Geirthiofr. Din când în când locuia şi la Thorkell, fiul lui Eirikr.

în următorii trei ani el cutreieră toată insula, încercând să câştige de partea sa diferiţi oameni de frunte. Dar, din pricina farmecelor şi a blestemelor lui Thorgrimr Năsosul, Gisli nu izbuti să găsească înţelegere şi sprijin la nici o căpetenie. De câteva ori i se păruse că e cât pe-aci să izbândească, dar până la urmă nu se alegea nimic. Locuise acum în repetate rânduri la Thorkell, fiul lui Eirikr, şi se împlineau deja şase ani de când fusese pus în afara legii. Apoi rămase o bucată de vreme la Audr, în gospodăria din fiordul Geirthiofr, având în acelaşi timp un ascunziş la miazăzi de râu, şi altul printre stâncile din partea de miazăzi a gospodăriei. Şi aşa stătea ascuns când într-un loc, când în altul.

Auzind despre toate acestea, Borkr se duse la Eyolfr cel Cenuşiu, care locuia la Otradalr, în fiordul Arnar, şi-l rugă să iscodească unde stă ascuns Gisli şi să-l ucidă. Borkr îi oferi trei sute de monede de argint curat, pe care Eyolfr să-i întrebuinţeze cum va crede de cuviinţă, pentru ca să-l prindă pe Gisli. Eyolfr primi banii şi făgădui să facă tot ce-i va sta în putinţă.

în gospodăria lui Eyolfr locuia Heilgi Pândarul, un om iute de picior, care avea şi o vedere foarte bună, şi pe deasupra mai

') Celui care era pus în afara legii i se confisca averea. Aceeaşi pedeapsă i se aplica unuia care îl adăpostea pe cel pus în afara legii.

cunoştea ca pe buzunarul său tot ţinutul fiordurilor. Helgi fu trimis în fiordul Geirthiofr ca să vadă dacă Gisli era acolo. El zări de fapt un bărbat, dar nu izbuti să afle dacă era în mod neîndoios Gisli sau nu. Helgi se întoarse acasă şi-i povesti totul lui Eyolfr, spunându-i că dinspre partea lui era încredinţat că omul pe care-l zărise fusese Gisli. Apoi se duse din nou în fiordul Geirthiâfr însoţit de şase oameni, dar nu dădu de urma lui Gisli şi se întoarse iar acasă fără a fi isprăvit nimic.

Gisli era un bărbat înţelept: el avea adesea vise, şi visele sale se adevereau. Toţi oamenii ştiutori sunt de părere că, în afară de Grettir, fiul lui Âsmundr[1], Gisli este acela care a reuşit să trăiască cel mai îndelungat timp în afara legii. Se spune că într-o toamnă, când Gisli era la Audr, fu chinuit într-o noapte de vise tulburătoare. Când se trezi, Audr îl întrebase ce visase.

— în vis mi s-au arătat două femei, începu Gisli, una era prietenoasă, dar cealaltă îmi povestea numai lucruri rele şi urâte şi-mi prevestea numai nenorociri. Acum am visat că sosisem la o casă, mi s-a părut că am intrat înăuntru şi am recunoscut mai mulţi oameni care îmi sunt rude sau prieteni. Ei erau aşezaţi în jurul câtorva focuri şi beau. Erau cu totuţ şapte focuri, unele arseseră aproape de tot, altele erau încă în plină vâlvătaie. Femeia cea prietenoasă se apropie de mine şi-mi spuse că focurile însemnau numărul

anilor pe care îi mai am de trăit; ea mă povăţui să mă lepăd de vechea credinţă şi să nu mai am de-a face nici cu vrăjitorie şi nici cu alte obiceiuri din cele vechi; în schimb să-i ajut pe cei surzi, pe cei şchiopi, pe cei săraci şi pe cei în suferinţă. Atât ţinu visul.

Apoi Gisli spuse următoarele versuri:

Văzui focuri şase-afară
Şi-unul când intrai în casă.

Grettir, fiul lui Âsmundr, a fost pus în afara legii şi a peregrinat prin Islanda timp de 19 ani, iar Gisli, la rândul său, aproximativ 14 ani.

Dar văpăile încinse Nimic bun nu prevesteau. Toţi cei ce erau în casă – unii rude, alţii prieteni Cu o mare voie-bună Şi cu cântece, urale, Bucuroşi mă-ntâmpinară.

O, războinice! femeia zise-atunci Vorbind cu mine: Câte focuri ard în juru-ţi, Al lor număr îţi arată Câte ierni vei mai trăi.
Şi să ştii că scurtă vreme Pe acest pământ nevolnic Dat ţi-e a te chinui.

Tu voinice! spuse încă: Vrăji şi farmece nu crede. De la barzi vezi de învaţă Doar ce e frumos şi bun. Mare adevăr zic ţie: Pe-un bărbat nu-l preţuieşti, De singura-i vitejie Sunt descântece şi vrăji.

Să te fereşti din răsputeri Pe-ai tăi semeni să-i omori. Şi nici să fii tu cel dintâi Ce pacea o nesocoteşti.
Pe orbi, pe-ologi, pe nevoiaşi Ajută-i, unde poţi, mereu.
Şi să ştii că-i un lucru rău Pe alţii dacă-i ponegreşti.

Se povesteşte câ Borkr îl ţinea din scurt pe Eyolfr, lăsându-l să înţeleagă că nu încercase tot ce-i sta în putinţă ca să dea de urma lui Gisli. Borkr era de părere că Eyolfr nu făcuse mare lucru pentru banii pe care îi primise. Pe de altă parte, el era încredinţat că Gisli era în fiordul Geirthiofr. De aceea îi trimise vorbă lui Eyolfr să afle neapărat în ce loc e Gisli, căci, dacă nu, se va duce *el* în fiord să-l caute. Eyolfr se puse pe treabă şi îl trimise din nou pe Helgi Pândarul în fiordul Geirthiofr. Acesta luă cu el merinde şi stătu la pândă timp de o săptămână, ca să-l surprindă pe Gisli. într-o zi îl zări ieşind din ascunzătoarea sa. Cum Helgi nu avea nici cea mai mică îndoială că bărbatul pe care-l văzuse era Gisli, se înapoie în grabă la Eyolfr şi-i povesti ce descoperise. însoţit de opt oameni, Eyolfr se îndreptă spre fiordul Geirthiofr şi sosi la gospodăria lui Audr. Dar Gisli nu era acolo şi ei nu izbutiră să-l găsească, deşi cutreierară toate pădurile din jur. Atunci se întoarseră la Audr şi-i făgăduiră bani mulţi dacă le spune unde stă ascuns Gisli. Dar ea nici nu vru să audă de aşa ceva. Ei trecură la tot felul de ameninţări, dar Audr nu se lăsă înduplecată. Şi astfel ei fură nevoiţi să se întoarcă acasă fără să fi isprăvit nimic. Călătoria aceasta lungă şi obositoare s-a dovedit a fi fost zadarnică. Eyolfr rămase acasă toată toamna aceea.

Chiar dacă încercările de a-l prinde pe Gisli dăduseră greş, acesta îşi dădu totuşi seama că ar putea să fie prins, fiindcă de la el până la Eyolfr nu era o cale prea lungă. De aceea el părăsi ascunzişurile din apropierea gospodăriei lui Audr, îndreptân- du-se spre miazăzi; după ce străbătu ţinutul Ştrand, Gisli ajunse

la Hvamm, unde voia să-l întâlnească pe fratele său. Thorkell se culcase deja când Gisli bătu la uşa odăii sale, dar se sculă, ieşi afară şi-i dădu bineţe.

— Aş vrea să ştiu, întrebă Gisli, dacă vrei să-mi dai ajutor. Aş avea mare nevoie de sprijin din partea ta, fiindcă sunt încolţit din toate părţile. M-am ferit multă vreme să te supăr cu ceva rugăminţi.

Thorkell îi dădu acelaşi răspuns ca şi cu ani în urmă, spunând că nu poate să-i ofere nici adăpost şi nici întreţinere, fiindcă în cazul acesta ar putea el să fie dat în judecată, dar că e gata să-i pună la dispoziţie bani, un cal de drum sau alte lucruri, după cum îi făgăduise.

— Văd bine că nu vrei să mă ajuţi, zise Gisli. Dă-mi trei sute şaizeci de coţi de dimie şi fii liniştit, că de aici încolo n-o să-ţi mai cer niciodată ajutorul.

Thorkell îi dădu dimia cerută şi încă şi nişte bani.

Gisli spuse apoi că e nevoit să primească totul, dar adăugă că el nu s-ar fi purtat atât de neomenos dacă ar fi fost în locul lui Thorkell.

Gisli se despărţi cu inima grea de fratele său, îndreptân- du-se spre miazănoapte. înainte de a se fi luminat de ziuă el ajunse la Vădii, la mama lui Gestr, fiul lui Oddleifr, şi bătu la uşă. Stăpâna casei îi deschise. Ea obişnuia să găzduiască oameni puşi în afara legii şi avea sub pământ un gang, care la un capăt răspundea jos, în apropierea râului, iar la celălalt în bucătăria ei. Urmele gangului se mai pot vedea şi astăzi. Thor- gerdr îl primi bine pe Gisli.

— Mă învoiesc să te găzduiesc un timp, zise ea, dar nu-ţi pot făgădui alt ajutor decât ceea ce e în stare să-ţi dea o femeie în vârstă.

Gisli răspunse că e gata să primească ajutorul lui

Thorgerdr, adăugând că bărbaţii se poartă atât de netrebnic, încât nu e greu ca o femeie să fie mai de ispravă decât ei. El rămase toată iarna la Thorgerdr şi putu să spună că în anii săi de pribegie nu-i mersese nicăieri atât de bine ca acolo.

Când veni primăvara, Gisli se întoarse în fiordul Geirthiofr, mânat de dorul după soţie, Audr, atât de puternică era dragostea care-i lega.

El rămase ascuns acolo toată vara. La începutul toamnei, când nopţile începură să crească, Gisli avu tot mai des vise urâte. I se arăta mereu o femeie răuvoitoare, ceea ce făcea ca visele să fie foarte grele. Audr îl întrebă odată ce visase, şi Gisli îi răspunse cu versurile următoare:

De prevestirea se-mplineşte
Ce o femeie-mi face-n vis,
Pe-acest pământ de-acu-nainte,
Rămasu-mi-a puţin de mers.
Poetul vede foarte ager
Care-i a soartei sale cale.

Apoi el povesti că femeia răuvoitoare vine adesea la el în vis, îl mânjeşte cu sânge, vrea să-l scufunde în sânge şi se poartă dezgustător. Şi spuse următoarele versuri:

Nu tot ce văd în vise
E bun şi-mbietor.
De-ndată ce am adormit,
De vise grele-s năpădit.
Femeia-n sânge îmbăiată
Vine şi somnu-mi chinuieşte.
De sânge toată şiroieşte

Şi bucuria mi-o îneacă.

După aceea mai adăugă:

Tălmăcire de vise pe Gisli-l aşteaptă
Cuvinte să spună ce-n somn a văzut.
în afară de lege duşmanii m-au pus,
Şi în veci nu putea-voi să-i iert.

Clocoteşte în mine o furie grea,
Ca de foc să le fie frică de ea.

Urmă un timp în care nu se întâmplă nimic deosebit. Gisli plecă la Vădii, la Thorgerdr, unde petrecu toată iarna, iar în vara următoare se întoarse în fiordul Geirthiofr şi rămase acolo până toamna. Apoi bătu încă o dată la uşa fratelui său, dar cum Thorkell nu voi să iasă afară, Gisli luă un băţ, încrustă pe el câteva semne runice şi-l aruncă înăuntru. Thorkell luă băţul, îl privi cu luare-aminte şi ieşi afară; el îi dădu bineţe şi-l întrebă ce mai e nou, dar Gisli spuse că nu are noutăţi.

— Am venit pentru ultima oară la tine, frate, ca să-ţi cer ajutor, în schimb îţi făgăduiesc să nu te mai rog niciodată nimic.

Thorkell răspunse şi de data aceasta ca până acum, făgădu- indu-i lui Gisli un cal sau o barcă, dar nimic altceva. Gisli primi barca şi-l rugă pe Thorkell să-l ajute s-o pună pe apă. Thorkell îl ajută şi-i mai dădu şi merinde de drum şi o sută douăzeci de coţi de dimie. După ce se sui în corabie, Gisli îi spuse lui Thorkell, care rămăsese pe ţărm:

— Tu stai acum bine din toate privinţele; eşti prieten cu multe căpetenii şi nu te temi de nimic; eu,

în schimb, sunt pus în afara legii şi am o mulţime de duşmani. Şi totuşi îţi spun că tu o să fii omorât înaintea mea. O să ne despărţim acum, dar nu aşa cum ar fi trebuit; iar de văzut nu ne vom mai vedea; dar să ştii că eu nu m-aş fi purtat aşa cu tine.

— Prea puţin îmi pasă de prezicerile tale, răspunse Thorkell.

Şi cu aceasta se despărţiră.

Gisli vâsli pînă la insula Hergil din fiordul Breda. Acolo scoase din barcă scândurile, băncile, vâslele şi toate celelalte lucruri, apoi răsturnă barca şi o împinse înapoi în apă, ca să plutească spre o limbă de pământ, care înainta departe în mare. Cei ce văzură barca crezură că Gisli se înecase şi barca, primită probabil de la fratele său Thorkell, fusese azvârlită de valuri la ţărm.

Ajuns în insula Hergil, Gisli se îndreptă spre casa unde locuia Ingialdr cu soţia sa, Thorgerdr. Ingialdr era văr cu Gisli, fiind fiul surorii mamei sale. El venise în Islanda odată cu Gisli. Ingialdr îl primi foarte bine pe vărul său şi îi dădu tot ajutorul pe care i-l putea da, oferindu-i să-l adăpostească un timp. Gisli consimţi, şi petrecu acolo câteva luni liniştite.

Ingialdr avea un rob care se numea Svartr şi o roabă cu numele de Bothildr[1]. El avea şi un fiu, pe Helgi, un băiat redus la minte, care era atât de nătâng, încât nu avea asemănare. El mânca iarbă ca vitele, cu o piatră legată de gât, şi oamenii îi spuneau Helgi Nebunul. Era însă înalt de stat, ca un uriaş.

Gisli rămase acolo toată iarna şi-i meşteri lui Ingialdr bărci şi încă multe alte lucruri. Tot ce ieşea

din mâna lui era mai bun şi mai frumos decât ce făceau alţii. Oamenii începuseră deja să se întrebe cum de tot ce-i aparţinea lui Ingialdr era atât de bine lucrat, cu toate că acesta nu trecea drept un meşter prea iscusit.

în timpul verii, Gisli se întoarse iar în fiordul Geirthofr. Trecuseră acum trei ani de când avusese vise. Sprijinul dat de Ingialdr îi fusese de mare folos.

Dar oamenii începuseră să intre la bănuieli: se vorbea tot mai mult că Gisli e în viaţă şi că stă ascuns la Ingialdr, deci că nu se înecase, aşa cum se răspândise la un moment dat vestea.

[x]) în Islanda de la începutul celui de-al doilea mileniu exista condiţia socială a robiei. Robii proveneau mai ales din celţii din Irlanda şi Scoţia, care fuseseră aduşi cu forţa în Islanda în urma expediţiilor de pradă ale vikingilor islandezi. Numărul robilor era redus; el nu depăşea câteva procente din totalul populaţiei (pe vremea aceea de circa 50.000 de oameni). Situaţia juridică a robilor din Islanda era mult mai uşoară decât cum fusese, de pildă, în Imperiul Roman. Robii din Islanda îşi puteau obţine libertatea relativ repede, iar dacă fugeau de la stăpân nu erau totdeauna urmăriţi. în mod practic, robii se bucurau de aproape acelaşi statut ca argaţii.

Se mai spunea că Ingialdr are trei bărci şi că toate erau foarte bine lucrate. Zvonul acesta ajunse şi la urechile lui Eyolfr cel Cenuşiu. Eyolfr îl trimise pe Helgi Pândarul în insula Hergil. Când veneau oameni necunoscuţi în insulă, Gisli obişnuia să se ascundă într-o odaie de sub pământ. Ingialdr era un om foarte primitor şi-i oferi lui Helgi adăpost, aşa că acesta rămase acolo peste noapte. Dar Ingialdr era şi un om foarte întreprinzător: dacă vremea îi îngăduia, el ieşea cu barca pe mare. în dimineaţa următoare, când era

gata să iasă în larg, Ingialdr îl întrebă pe Helgi de ce mai stă în pat, din moment ce i-e grabă să plece. Dar Helgi îi răspunse că nu se simte bine şi începu să tuşească şi să se frece cu mâinile pe frunte. Ingialdr îi spuse atunci să rămână liniştit în pat, iar el plecă pe mare. Helgi începu să ofteze din greu.

Se povesteşte că în dimineaţa aceea Thorgerdr se duse în bucătărie ca să pregătească mâncarea pentru Gisli. între bucătărie şi odaia în care era culcat Helgi era doar un perete despărţitor scund. Helgi se căţără pe peretele acesta şi văzu că în bucătărie se prepara o porţie de mâncare în plus. Dar în momentul acela Thorgerdr veni înapoi şi Helgi coborî atât de repede, încât căzu cu zgomot. Thorgerdr îl întrebă de ce se urcă pe perete şi nu stă liniştit în pat. Helgi se plânse că are dureri atât de mari, încât nu poate sta în loc. Apoi o rugă pe Thorgerdr să-l ajute să se urce iar în pat. Thorgerdr îl ajută şi apoi plecă cu mâncarea. Helgi se sculă din nou şi se luă după ea. în cele din urmă înţelese despre ce este vorba. Apoi se culcă iar şi rămase toată ziua în pat. Când se înseră, se întoarse şi Ingialdr, care se duse la patul lui Helgi şi-l întrebă dacă se simte mai bine. Acesta spuse că e mult mai bine şi-l rugă pe Ingialdr să-l ajute să părăsească insula în dimineaţa următoare. A doua zi Helgi plecă cu o luntre spre insula Flat şi de acolo îşi continuă drumul către miazăzi, până la Thorsnes. El povesti că acum e limpede că Gisli se află la Ingialdr.

Atunci Borkr se îmbarcă împreună cu cincisprezece oameni, o luă spre miazănoapte şi intră în fiordul Breida. Ingialdr tocmai ieşise cu barca la pescuit, însoţit de Gisli. Robul şi roaba lui Ingialdr îi urmau într-altă barcă. Ei ajunseseră în apropierea unor insule mici numite insulele Skutil.

Ingialdr zări o barcă apropiindu-se dinspre sud

şi spuse:

— în zare se vede o barcă care vine spre noi; cred că e Borkr cel Gras.

— Oare ce e de făcut? întrebă Gisli. Eşti tot atât de isteţ pe cât de curajos?

— Trebuie să găsim cât mai repede o cale de ieşire, zise

* Ingialdr, chiar dacă n-oi fi eu atât de iscusit. Cred că ar trebui să vâslim din răsputeri până la ostrov, să ne urcăm pe dealul Vadsteina şi să ne apărăm până la ultima suflare.

— Ai ales calea pe care mi-am închipuit-o, şi anume cea prin care poţi să dovedeşti că eşti un om de curaj. Dar dacă ţi-ai jertfi viaţa pentru mine ar însemna că tare rău te-am răsplătit pentru marele ajutor pe care mi l-ai dat. Şi nu vreau în ruptul capului să se întâmple aşa ceva. Trebuie să găsim o altă cale ca să ieşim din încurcătură. Eu aş zice ca tu şi robul şă vâsliţi până la ostrov, să vă urcaţi pe deal şi să vă pregătiţi de apărare. Când vor ajunge în dreptul vostru, Borkr şi ai lui vor crede că unul din voi doi sunt eu. Eu însă o să schimb hainele cu robul, aşa cum am mai făcut odată, mai de mult, şi o să

rămân în barcă împreună cu Bothildr.

Ingialdr făcu aşa cum îl povăţui Gisli. După ce se despărţiră, Bothildr întrebă:

— Şi acum ce-o să fie?

Gisli răspunse prin următoarele versuri:

Războinicul a sa destoinicie
Mereu e nevoit să folosească.
Poetul trebuie însă chiar acum
De Ingialdr, vărul său, să se despartă.
Dar orice-ar fi ca soarta să-mi aducă,
Voi face totul spre a ocoli
Ca grija al meu cuget să apese.

Apoi vâsliră înspre miazăzi îndreptându-se către barca lui Borkr şi prefăcându-se că n-au nimic de ascuns. Gisli îi spuse lui Bothildr ce avea de făcut.

— Să le spui că în barcă e neghiobul. Eu o să stau în faţă şi o să fac ca el, o să mă înfăşor în năvod, o să mă aplec peste marginea corăbiei şi o să mă prefac cât mai nebun. Iar după ce trecem de ei, o să vâslesc din răsputeri, ca să ne îndepărtăm cât mai repede.

Apoi Bothildr se apropie puţin de barca lui Borkr prefăcându-se că e în căutarea unui loc cu mult peşte.

Borkr o întrebă dacă Gisli este în insulă.

— Nu ştiu, răspunse Bothildr, dar ştiu că în ostrov e un om care îi întrece pe toţi în înălţime şi în destoinicie.

— Bine, continuă Borkr, dar ia spune-mi, Ingialdr e acasă?

— Nu e mult de când s-a întors în insulă, zise Bothildr, şi după câte ştiu era şi robul Svartr cu el.

— Nu prea cred, spuse Borkr. Fără îndoială că era cu Gisli. Hai să ne luăm după ei cât mai repede.

— Tare mai e şugubăţ nebunul ăsta, râseră oamenii din barcă, la uitaţi-vă ce ghiduşii face! Apoi mai spuseră că pentru femeia asta nu poate fi chiar plăcut să stea cu un nebun în barcă.

— Nici nu e, le dădu Bothildr dreptate. Dar mi se pare că voi faceţi doar haz, şi de mine nu vă e milă deloc.

— Să nu mai pierdem timpul cu prostiile astea, îi zori atunci Borkr, ci să ne continuăm cât mai repede drumul.

Astfel cele două bărci se depărtară una de alta, iar Borkr şi oamenii lui traseră barca la ţărmul insulei şi coborâră. Zărindu-i pe cei doi bărbaţi pe dealul Vadsteina, ei o luară într-acolo. Nădăjduiau cu toţii că sunt pe calea cea bună. Dar pe deal dădură doar de Ingialdr şi de robul său. Borkr îi recunoscu de îndată şi îi spuse lui Ingialdr:

— Te sfătuiesc să ni-l predai pe Gisli sau să ne spui unde este. Eşti un mare ticălos că l-ai ţinut ascuns pe ucigaşul fratelui meu. Şi asta fără să ţii seamă de faptul că eşti arendaşul meu. De fapt, ar trebui să te omor pe Ioc.

— Tot ce am sunt hainele rele de pe mine, răspunse În- gialdr, şi nu mi-ar părea chiar atât de rău dacă n-aş ajunge să le port până se zdrenţuiesc de tot. îmi dau mai bine viaţa decât să nu-l ajut pe Gisli la nevoie.

într-adevăr, Ingialdr i-a fost de foarte mare ajutor lui Gisli. Se spune că, atunci când a făcut farmecele, Thorgrimr Năsosul l-a blestemat pe Gisli ca nimeni din ţară să nu-i poată fi de ajutor, chiar dacă l-ar ţine ascuns; dar în blestemul său Thorgrimr trecuse cu vederea insulele. Şi tocmai de aceea lucrurile au mers bine pentru Gisli destul de multă vreme, chiar dacă într-o bună zi norocul l-a părăsit.

Borkr socoti că nu era potrivit să-l atace pe Ingialdr, care pe deasupra mai era şi arendaşul său. De aceea el se duse cu oamenii săi la Ingialdr acasă şi-l căutară pe Gisli acolo, dar nu-l găsiră, după cum era de aşteptat. Apoi ei străbătură insula în lung şi în lat căutându-l pe Gisli peste tot şi în cele din urmă ajunseră în vâlceaua unde nebunul păştea iarbă, cu o piatră legată de gât.

— Multe am mai auzit spunându-se despre nebunul lui Ingialdr, zise atunci Borkr, dar nu mi-am închipuit că e chiar aşa. în schimb nu încape nici o îndoială că am fost traşi pe sfoară, şi nu ştiu cum putem îndrepta lucrurile. Fiindcă cel din barcă, care se prefăcea că e nebun, era fără doar şi poate Gisli. Se ştie că e mare meşter în a imita pe alţii. Mare ruşine pentru noi că ne-a scăpat, deşi eram atâţia. Hai să ne luăm după el cât mai repede, ca să nu ne mai scape încă o dată.

Apoi se îmbarcară cu toţii şi începură să vâslească din răsputeri. în cele din urmă îi zăriră pe cei doi fugari vâslind din greu departe, printre insule. Barca lui Borkr înainta mai repede şi până la urmă se apropie aşa de mult, încât, când Gisli sosi la ţărm,

Borkr şi ai săi ajunseseră la distanţa de la care se putea slobozi o săgeată. -

Atunci Gisli îi spuse roabei Bothildr:

— Acum trebuie să ne despărţim; uite aici un inel de aur pe care să i-l dai lui Ingialdr şi altul pentru nevastă-sa. Şi să-i rogi din partea mea să vă slobozească din robie şi pe tine, şi pe Svartr. Mi-ai scăpat viaţa, şi aş vrea să fii răsplătită.

Apoi ei se despărţiră, şi Gisli sări pe ţărm şi intră într-o strâmtoare dintre două stânci, la punctul numit Hiardarnes.

Bothildr plecă cu barca, frântă de osteneală.

Borkr trase la ţărm şi coborî cu oamenii lui. Saka-Steinn o luă primul pe urmele lui Gisli; dar în dreptul strâmtorii Gisli îl aştepta cu paloşul întins şi-i despică cu o singură lovitură capul în două, până la umeri. Saka-Steinn căzu mort pe loc. Borkr începu să urce cu ceilalţi oameni spre strâmtoare. Gisli sări în apă cu gândul să înoate până la ţărm, dar Borkr aruncă cu lancea după el şi-l nimeri în pulpa piciorului, făcându-i o rană adâncă. Gisli scoase lancea din rană, dar în schimb îşi pierdu paloşul în valuri; era atât de sleit de puteri, încât nu-l putea ţine în mână.

Când ajunse la ţărm, se făcuse întuneric de-a binelea; Gisli se înfundă în pădure, căci în locurile acelea era destul de multă pădure pe atunci.

Borkr intră cu oamenii lui în pădure în căutarea lui Gisli, şi înconjură pădurea ca să nu-l scape. Gisli era atât de obosit, încât abia se mai ţinea pe picioare, în schimb auzea cum se apropie oamenii din toate părţile. El căută o cale de scăpare şi coborî pe întuneric de-a lungul unui povârniş până la un lac şi

de acolo la o gospodărie căreia îi spune Haugr. Gospodarul se numea Refr şi era cunoscut ca un om foarte şiret. Refr îi dădu bineţe lui Gisli şi îl întrebă ce e nou. Gisli îi povesti ce i se întâmplase cu Borkr şi cu oamenii acestuia.

Refr era însurat cu Âlfdis, o femeie frumoasă la chip, dar rea de gură; cu limba ei ascuţită, se potrivea foarte bine cu Refr.

După ce-i spuse lui Refr cum stau lucrurile, Gisli îl rugă să-l ajute.

— Urmăritorii se apropie, zise Gisli, şi în curând vor fi aici. Primejdia creşte, şi puţini mai sunt aceia care mă pot sprijini.

— Bine, răspunse Refr, dar pun de la început o condiţie: şi anume *eu* hotărăsc în ce chip te ajut, tu nu te amesteci în nici un fel.

— Primesc orice, zise Gisli. Oricum, sunt atât de obosit, încât nu mă mai duc picioarele nici cu un pas mai departe.

— Vino înăuntru, spuse Refr.

Ei intrară în casă şi Refr îi spuse lui Âlfdis:

— O să împărţi acum aşternutul cu alt bărbat.

După aceea scoase rufăria de pat, îl ascunse pe Gisli în paiele de dedesubt, aşternu patul la loc şi Âlfdis se culcă deasupra.

— Orice s-ar întâmpla, tu rămâi culcată aşa cum eşti, îi porunci Refr.

Apoi o mai învăţă să fie cât mai neînduplecată şi furioasă:

— Să nu-ţi pui căluş în gură, dimpotrivă, dă drumul la cele mai grele vorbe de ocară: eu în schimb o să-mi potrivesc cuvintele cât mai frumos.

Refr ieşi afară şi văzu un pâlc de oameni: erau opt

din tovarăşii lui Borkr. Acesta rămăsese mai în urmă, la gospodăria de la Forsă, dar trimisese o parte din oamenii săi la gospodăria lui Refr, ca să-l prindă pe Gisli, în caz că acesta s-ar fi ascuns acolo.

Refr îi întrebă ce vânt îi aduce.

Oamenii lui Borkr îi spuseră:

— Vei fi aflat şi tu până acum de ce am venit. Ia spune, l-ai văzut cumva pe Gisli, a trecut pe aici?

— Nu, răspunse Refr, pe aici n-a trecut şi nici nu i-ar fi mers prea bine dacă ar fi încercat să vină. Nu ştiu dacă mă credeţi, dar şi eu doresc tot atât de mult să-l omor pe Gisli ca voi. Şi apoi, atâta înţelepciune am şi eu să-mi dau seama că e de mare folos să te poţi sprijini pe un bărbat ca Borkr şi să te numeri printre prietenii lui.

— Ai ceva împotrivă dacă ne uităm prin casă? întrebară oamenii lui Borkr.

— Nicidecum, zise Refr. Intraţi şi căutaţi: ştiu că, după ce veţi fi scotocit pe aici şi vă veţi fi încredinţat că nu-i, o să puteţi căuta cu mai multă nădejde în alte părţi şi până la urmă o să-l găsiţi. Duceţi-vă liniştiţi şi căutaţi cât mai amănunţit.

Oamenii intrară în casă.

Auzind gălăgia, Âlfdis începu să ţipe întrebând furioasă ce adunătură de neciopliţi şi de mârlani se abătuse în casa ei şi cine erau nesimţiţii ăştia care tulbură liniştea oamenilor în puterea nopţii.

Refr o rugă să vorbească mai frumos, dar ea continuă să-i împroaşte cu cele mai grele cuvinte de ocară, de care oamenii lui Borkr de bună seamă că nu-şi vor fi amintit cu plăcere mai târziu.

Totuşi ei căutară prin casă, dar nu chiar aşa de amănunţit cum ar fi vrut. Sudalmele nesfârşite ale lui Ălfdis le tăiară din avânt.

în cele din urmă plecară fără să fi găsit nimic, după ce-i dădură bineţe gazdei şi acesta le ură drum bun.

Apoi se întoarseră la Borkr foarte nemulţumiţi de rezultat: nu era destul că unii dintre ai lor fuseseră omorâţi, dar se mai şi acoperiseră de ruşine, fără să fi izbutit nimic.

Zvonul despre nereuşita lor se răspândi în curând în tot ţinutul şi oamenii începură să spună că cei ce-l fugăresc pe Gisli nu fac decât să-şi atragă până la urmă asupra lor înşişi o belea după alta.

Borkr se întoarse acasă şi îi povesti lui Eyolfr cele întâmplate.

Gisli rămase la Refr timp de o lună întreagă; apoi plecă, dăruindu-i lui Refr la despărţire cuţitul şi chimirul; de fapt, nici nu-i mai rămăsese altceva.

Gisli se întoarse în fiordul Geirthiofr, la soţia lui; în urma acestor întâmplări faima sa crescu şi mai mult. Oamenii spuneau pe drept cuvânt că nu-şi aminteau să fi existat până atunci un bărbat mai curajos şi mai destoinic ca Gisli. Şi totuşi norocul nu era de partea lui.

Şi acum povestirea ne duce în altă parte.

Trebuie să amintim că în primăvara aceea Börkr plecă însoţit de mulţi alţi oameni la *thing-ul* din fiordul Thor- ska ca să-i întâlnească pe prietenii săi. Din părţile apusene venise Gestr, care îşi avea gospodăria la Raudasandr, în ţinutul Bardaströnd, precum şi Thorkell, fiul lui Sur. Amândoi porniseră cu barca. în timp ce Gestr se pregătea de plecare, sosiră la el doi flăcăi prost îmbrăcaţi şi cu câte un toiag în mână. Oamenii băgară de seamă că Gestr se întreţinu în taină cu ei; flăcăii îl rugară să le dea voie să meargă în barca lui, şi Gestr consimţi. Şi astfel cei doi flăcăi plecară şi ei la *thing.* Dar ei coborâră într-un anumit loc şi o luară pe jos, pe drumul care ducea la *thing-ul* din fiordul Thorska.

Trăia pe vremea aceea un bărbat numit Hallbiörn – un cerşetor care cutreiera tot ţinutul însoţit de alţi zece sau doisprezece cerşetori, dar avea un adăpost propriu la *thing.*

Cei doi flăcăi se duseră la Hallbiörn şi-l rugară să-i primească şi pe ei în adăpostul lui, fiindcă şi ei sunt cerşetori. Hallbiörn răspunse că el oferă adăpost oricui dacă îl roagă.

— Am fost în multe primăveri la *thing-ul* de aici, zise Hallbiörn, şi cunosc pe toate căpeteniile şi pe toţi *godi.*

Flăcăii îi spuseră că vor fi foarte bucuroşi să

primească găzduire şi învăţăminte de la el, fiind doritori să-i vadă pe oamenii puternici şi vestiţi despre care se vorbea atâta.

Hallbiöm le mai promise că o să-i ducă jos la ţărm, fiindcă cunoştea aproape toate bărcile care soseau şi putea să le spună cui aparţineau. Flăcăii îi mulţumiră pentru bunăvoinţă, apoi coborâră împreună la ţărm, până la marginea apei, şi se uitară cum sunt trase la mal bărcile.

— A cui e barca asta de aici? întrebă flăcăul mai mare.

— E a lui Börkr cel Bogat, răspunse Hallbiörn.

— Dar cea de colo?

— Aceea e a lui Gestr cel înţelept.

— Dar barca ce vine după a lui Gestr şi e trasă la ţărm tocmai în capătul fiordului a cui e?

— A lui Thorkell, fiul lui Sur.

Hallbiorn şi cei doi flăcăi văzură că Thorkell coboară la ţărm şi se aşază jos, în timp ce oamenii lui scot sacii cu mărfuri din barcă şi-i rânduiesc pe mal, dar mai sus, ca să nu-i ajungă apa fluxului.

În timpul acela Borkr şi oamenii lui pregăteau adăpostul unde urmau să locuiască în timpul lucrărilor thing-ului.

Thorkell era îmbrăcat cu o mantie de culoare cenuşie, prinsă pe umăr cu o pafta de aur, în cap avea o cuşmă şi în mână ţinea un paloş.

Hallbiorn şi cei doi flăcăi se apropiară de locul unde se aşezase Thorkell.

Cel mai mare dintre flăcăi întrebă:

— Oare cine să fie bărbatul acesta ales, care şade aici? N-am văzut în viaţa mea un om atât de frumos şi

de chipeş.

— Ştii să-ţi alegi cuvintele, răspunse Thorkell. Mă numesc
Thorkell.

— Paloşul pe care îl ţii în mână pare să fie de mare preţ, continuă flăcăul. Aş putea să-l văd şi eu puţin?

— Ciudată rugăminte, observă Thorkell, dar hai să-ţi dau totuşi voie să te uiţi la el. Apoi îi întinse paloşul.

Flăcăul luă paloşul, se dădu cu câţiva paşi înapoi, îi desfăcu legăturile şi-l scoase din teacă.

Văzând aceasta Thorkell zise:

— Dar nu ţi-am dat voie să-l scoţi din teacă.

— Nici nu te-am rugat, strigă băiatul. Apoi se repezi la Thorkell şi-i tăie capul cu paloşul.

Hallbiorn sări în sus şi o luă la picior. Băiatul aruncă paloşul, aşa plin de sânge cum era, îşi luă toiagul şi fugi împreună cu fratele său după Hallbiorn. îngroziţi, ceilalţi cerşetori alergau care încotro, ajungând în cele din urmă la adăpostul pe care Borkr îl pregătea pentru el şi însoţitorii săi.

în jurul lui Thorkell se adunase o mulţime de oameni, dar nimeni nu părea să ştie cine săvârşise omorul. Borkr întrebă ce înseamnă gălăgia şi zarva din jurul lui Thorkell.

Dar tocmai când Borkr punea această întrebare, Hallbiorn, cei doi flăcăi şi încă vreo doisprezece cerşetori sosiră în goană la adăpost. Cel mai tânăr dintre flăcăi, pe nume Helgi – ucigaşul lui Thorkell era Berg –, zise:

— Nu ştiu ce tot fac acolo, dar cred că se ciorovăiesc fiindcă unii spun că Vesteinn a lăsat la moartea lui numai fete, alţii susţin că ar fi avut şi unul

sau doi băieţi.

Hallbiorn alergă spre adăpost, dar cei doi tineri fugiră în pădurea din apropiere şi se făcură nevăzuţi.

*La adăpostul lui Borkr se adună o mulţime de oa*meni ca să întrebe cum se întâmplaseră lucrurile. Cerşetorii spuneau că cei doi flăcăi se alăturaseră cetei lor fără veste. Ei stăruiră că nu-i cunoşteau, în schimb dădură tot felul de amănunte în legătură cu cele spuse de flăcăi şi cu înfăţişarea lor.

Borkr zise că, după cele ce aflase de la Helgi, s-ar putea ca cei doi băieţi să fie fiii lui Vesteinn.

Apoi Borkr se duse la Gestr ca să se sfătuiască cu el ce-i de făcut.

— Eu sunt primul care trebuie să aduc la cunoştinţa judecăţii uciderea cumnatului meu Thorkell, începu Borkr. Ar fi foarte posibil ca ucigaşii lui Thorkell să fi fost feciorii lui Vesteinn, fiindcă nu cunosc pe nimeni altcineva care să fi avut vreo pricină cu Thorkell. De data asta se pare că ne-au scăpat. Dar sfătuieş- te-mă ce-i de făcut.

— Dacă eu aş fi săvârşit omorul, răspunse Gestr, aş încerca să îndepărtez orice bănuială schimbându-mi numele. Şi, dacă cineva m-ar da în judecată, nu mi-ar putea face nimeni nimic, de vreme ce aş avea alt nume.

în cele din urmă Gestr îl sfătui pe Borkr să nu înfăţişeze pricina la *thing.*

Oamenii erau de părere că Gestr ţinea cu băieţii, fiind înrudit cu ei. Până la urmă însă nimeni nu întreprinse nimic. Thorkell fu înmormântat şi i se ridică un gorgan, după obiceiul din bătrâni. Oamenii

se întoarseră acasă de la *thing,* şi câtva timp nu se mai întâmplă nimic deosebit.

Borkr era foarte nemulţumit de felul cum se sfârşise călătoria sa la *thing.* Nu era destul că suferise şi până atunci atâtea înfrângeri, dar se mai acoperise şi de data asta de ruşine şi ocară.

Cei doi flăcăi îşi continuară drumul şi după zece zile ajunseră în fiordul Geirthiófr, unde o căutară pe Audr. Gisli era şi el acolo. Băieţii sosiră noaptea şi bătură la uşă. Audr se duse să deschidă, le dădu bineţe şi-i întrebă ce noutăţi au.

Gisli dormea în patul său, sub care se afla o încăpere zidită sub pământ. Când o auzea pe Audr vorbind cu vocea mai ridicată ca de obicei – semn că îl păştea o primejdie –, Gisli cobora imediat în acea încăpere. .

Băieţii îi povestiră lui Audr despre uciderea lui Thorkell, la care ei fuseseră părtaşi, şi îi mai spuseră că nu mâncaseră de zile întregi nimic.

— O să vă trimit peste deal, la Mosdalr, la fiii lui Biartmar; vă dau merinde şi vă dau şi nişte lucruri care să slujească drept semn de recunoaştere; o să puteţi sta ascunşi acolo. Sunt nevoită să fac aşa fiindcă nu mă încumet să-l rog pe Gisli să vă adăpostească aici.

Băieţii intrară în pădure, se opriră într-un loc unde nu puteau fi găsiţi şi începură să înfulece de zor, căci erau nemâncaţi de zile în şir. După ce se săturară, se culcară să doarmă puţin, fiind rupţi de oboseală.

Audr intră în odaie şi-i spuse lui Gisli:

— Aş vrea să ştiu ce-o să crezi despre mine după

ce îţi voi povesti ceva. O să mă preţuieşti tot atât de mult ca până acum?

— Ştiu ce vrei să-mi spui, o întrerupse Gisli, fratele meu Thorkell a fost omorât.

— Aşa este, zise Audr. Au fost aici băieţii şi au spus că ar trebui să vă sprijiniţi unii pe alţii. Au mai spus că, după părerea lor, e singura cale prin care puteţi să vă apăraţi.

— Nu vreau să-i văd pe ucigaşii fratelui meu, spuse Gisli, şi nici să am de-a face cu ei.

El sări din pat şi vru să scoată paloşul din teacă. Apoi spuse versurile următoare:

Gisli e din nou chemat
Paloşul să-l mânuiască.
Şi curând afla-vor toţi
C-a trebuit să se răzbune.
Tristă veste am primit,
C-al meu frate e răpus.
Ucigaşul să ia seama,
Căci pedeapsa îl aşteaptă.

—Au plecat acum, mai spuse Audr, am avut atâta cap să nu le pun viaţa în primejdie lăsându-i să rămână aici.

Gisli răspunse că e foarte bine că nu s-au întâlnit. în curând el se linişti şi totul rămase ca mai înainte.

Oamenii spuneau că Gisli nu mai avea decât doi ani de trăit dacă prezicerile femeii ce-i apăruse în vis se adevereau.

Către începutul verii, când Gisli era în fiordul Geirthiofr, îi reveniră toate visele şi somnul neliniştit. Femeia răuvoitoare i se înfăţişa foarte des, câteodată

şi cea prietenoasă.

într-o noapte o visă pe femeia cea prietenoasă. I se părea că merge călare pe un cal sur şi că-l roagă s-o însoţească până la

casa ei. Ei ajunseră la o casă care semăna cu un fel de hală. Gisli fu poftit înăuntru şi i se păru că vede multe perne aşezate pe bănci şi totul frumos aranjat. Femeia îl rugă să rămână acolo şi să se simtă bine, apoi adăugă:

— Iată unde o să ajungi după ce mori. Aici o să fii bogat şi fericit.

Gisli se trezi şi povesti în câteva versuri ceea ce visase:

Veni înspre mine-o femeie
Şi-mi spuse cuvinte blajine.
Apoi amândoi ne-ndreptarăm
Spre casa ce o locuia.
Acolo cu bunăvoinţă,
Cu inima caldă-mi deschise.
Şi-mi dete curaj şi speranţă
Zicând că voi fi fericit.

Apoi continuă:

Această femeie blajină
Poetului loc îi făcu;
Odaia era-mpodobită
Cu perne frumoase şi moi.
Ce bună şi blândă-i cu mine
Şi greu îmi va fi ca s-o uit.
în pat mi-a făcut ea culcuşul
Şi dulce, o! somnul mi-a fost.

Aici vei veni – îmi mai zise -
Când nu vei mai fi pe pământ.
Ferice vei fi să te afli
Aici, după ce vei muri.

Mereu vei putea să te bucuri
De cele ce vezi împrejur,

Şi-n astă-ncăpere şedea-vom
în pace şi linişte-atunci.

După câtva timp, Helgi Pandurul fu din nou trimis la pândă în fiordul Geirthiâfr. Cei mai mulţi socoteau că Gisli trebuie să fie ascuns acolo. Helgi plecă însoţit de un bărbat numit Havardr, care venise în Islanda doar cu o vară înainte şi era înrudit cu Gestr, fiul lui Oddleifr. Cei doi fuseseră trimişi în pădure chipurile să taie lemne, dar de fapt trebuiau să-l caute pe Gisli şi să-i găsească ascunzişul.

într-o seară ei văzură în valea strâmtă dintre stâncile de la miazăzi de râu arzând un foc. Soarele asfinţise şi se făcuse întuneric de-a binelea.

— Oare ce e de făcut? întrebă Havardr. Tu trebuie să ştii mai bine, eşti mai obişnuit cu astfel de împrejurări.

— Nu putem face decât un singur lucru, răspunse Helgi, şi anume, ridicăm o movilă de piatră pe locul unde stăm acum, ca să-l regăsim când se luminează; iar de pe movila asta vom putea privi spre valea dintre stânci, care nu pare să fie prea departe.

Zis şi făcut. După ce înălţară movila de piatră, Havardr spuse că l-a pocnit un somn cumplit şi nu se mai simte în stare de altceva decât să doarmă. El se culcă, dar Helgi rămase de veghe şi sfârşi de clădit movila. Când termină, se trezi şi Havardr, care îl rugă pe Helgi să se culce, fiindcă o să vegheze el acum. Helgi se culcă şi adormi imediat. Havardr se apucă atunci să dărâme movila, împrăştiind pe întuneric

toate pietrele. Apoi luă un pietroi mare şi-l trânti cu atâta putere de o stâncă în apropierea capului lui Helgi, încât se cutremură pământul. Helgi sări în sus ca ars şi întrebă îngrozit ce se întâmplase.

— E cineva în pădure, răspunse Havardr, care a aruncat mai mulţi bolovani de-ăştia spre noi în timp ce dormeai.

— Numai Gisli poate să fie, zise Helgi. Fără îndoială că ne-a văzut şi mă înţelegi, prietene dragă, că dacă ne nimereşte cu un pietroi ca ăsta ne-a făcut de petrecanie. N-avem altceva de făcut decât s-o ştergem de aici cât mai repede.

Helgi o luă la goană, alergând cât putea mai repede, iar Hăvardr se ţinea după el, rugându-l să nu se depărteze prea mult. Dar Helgi nici nu-l auzea, fugind de-i sfârâiau călcâiele.

în cele din urmă sosiră amândoi la barcă şi săriră în ea; apoi se apucară să vâslească din răsputeri şi nu se mai opriră până ajunseră acasă, la Otradalr. Acolo Helgi povesti că ştie acum unde este ascunzişul lui Gisli.

Eyolfr se pregăti de drum şi plecă în curând, însoţit de alţi unsprezece oameni, printre care şi Helgi şi Hăvardr. Ajunşi în ţinutul fiordului Geirthiofr, ei cutreierară toate pădurile în căutarea movilei de piatră despre care s-a pomenit şi a ascunzişului lui Gisli. Dar nu dădură nici de una, nici de cealaltă.

Eyolfr îl întrebă pe Hăvardr unde înălţaseră movila aceea de piatră.

— Nu mai ştiu, răspunse Hăvardr. în primul rând mi-era atât de somn, încât nici nu-mi mai dădeam prea bine seama de cele ce se întâmplă în jurul meu,

în al doilea rând Helgi a fost acela care a clădit movila în timp ce eu dormeam. S-ar putea ca Gisli să ne fi văzut şi să fi dărâmat movila, după plecarea noastră.

— Norocul nu e nicidecum de partea noastră, zise atunci Eyolfr. Din nou nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne întoarcem acasă.

Dar pe drum Eyolfr spuse că ar dori să mai stea o dată de vorbă cu Audr. Ei se îndreptară spre gospodăria acesteia, şi intrară în casă.

— Audr, începu Eyolfr, hai să cădem la învoială. Spune-mi unde e Gisli şi îţi dau în schimb trei sute de arginţi, tot atât cât am primit eu pentru capul lui. Nu trebuie să fii de faţă când îi luăm viaţa. Apoi te ajut să te măriţi din nou şi să-ţi faci o viaţă mai bună ca asta de acum. Gândeşte-te cât e de greu pentru tine să trăieşti în pustietatea asta de fiord; de fapt, singura răsplată pe care o primeşti pentru necazurile lui Gisli este că nu mai ajungi să-ţi vezi nici rudele, nici prietenii.

— Nu cred că putem ajunge la o înţelegere, zise Audr, şi nu cred nici că mă poţi ajuta să închei o altă căsătorie care să mi se pară mai bună ca cea de acum. Dar, după cum spune şi zicala, e adevărat că dacă îţi moare bărbatul doar banii te mai ajută. Aş vrea să văd dacă banii aceştia sunt chiar aşa de mulţi şi frumoşi cum spui.

Eyolfr îi deşertă banii în poală şi Audr îşi trecu mâinile prin ei, în timp ce el îi număra şi încerca s-o înduplece. Văzând aceasta, Gudridr, fata pe care o creştea Audr, începu să plângă.

Gudridr ieşi afară, se duse la Gisli şi-i spuse:

— Maica mea Audr şi-a pierdut minţile şi vrea să te trădeze.

— Fii pe pace, răspunse Gisli. Nu mor eu din trădarea lui Audr. Şi apoi spuse versurile:

Acum mi-a fost dat să aud
Că Audr mi-e necredincioasă.
Se spune că m-ar fi vândut
Lui Eyolfr pentru arginţi.
Dar totuşi eu nu vreau să cred
Că Audr aşa ceva face.
Căci cugetul ei cel curat
Să-l pun la-ndoială nu pot.

Fata intră din nou în casă, fără să spună unde a fost.

Eyolfr tocmai terminase de numărat banii, şi Audr zise:

— Banii nu sunt nici mai puţini, nici mai urâţi decât mi-ai spus. Cred că îmi dai acum voie să fac ce vreau cu ei.

Eyolfr se învoi numaidecât şi-i spuse că, fără îndoială, poate să facă ce doreşte cu banii.

Atunci Audr luă banii, îi puse într-o pungă mare, se ridică în picioare şi îl lovi pe Eyolfr atât de tare cu punga cu arginţi peste nas, încât sângele începu de îndată să curgă, împroşcând peste tot. Apoi Audr spuse:

— Na, ţine, asta fiindcă ai fost atât de credul, şi să te ajungă toate relele! Cum ai putut să-ţi închipui, om de nimic ce eşti, că o să-mi dau bărbatul pe mâinile tale? Fire-ai să fii de ruşine şi de ocară! Aşa, nemernicule, să-ţi aduci aminte cât trăieşti că te-a

lovit o femeie, dar n-ai putut s-o îndupleci să facă ce-ai vrut tu.

— Pune-ţi tnâna pe lighioana asta şi omorâţi-o, strigă Eyolfr,' chiar dacă-i femeie!

Dar Havardr interveni:

— Nu-i destul că în drumul ăsta ne-am atras atâtea belele? Să mai facem şi aşa o mişelie? Ţineţi-l, oameni buni, şi nu-l lăsaţi s-o omoare!

— Bine zice vorba veche că „răul nu-ţi vine pe drum dacă nu-l ai cu tine încă de acasă", zise atunci Eyolfr.

Havardr era iubit de ceilalţi, aşa că cei mai mulţi se dădură de partea lui, ca să-l împiedice pe Eyolfr să săvârşească o mârşăvie. Eyolfr nu mai zise nimic şi ieşi pe uşă.

Havardr vru şi el să plece, dar, înainte de a ieşi din casă, Audr îi spuse:

— Nu s-ar cuveni să nu-ţi dau ceea ce îţi datorează Gisli: uite aici un inel de aur, aş vrea să-l iei.

— Dar nu ţi l-aş fi cerut niciodată, spuse Havardr.

— *Eu* vreau să ţi-l dau, insistă Audr.

De fapt ea îi dăruia inelul pentru ajutorul dat lui Gisli.

Havardr îşi făcu rost de un cal şi o luă spre miazăzi, mergând la Gestr, fiul lui Oddleifr. Nu mai voia să aibă nimic de-a face cu Eyolfr.

Eyolfr plecă cu ai săi acasă, la Otradalr. Erau cu toţii foarte nemulţumiţi de călătoria lor, socotind că nu-i făcuse cinste nimănui.

Vara trecu repede. Gisli râmase ascuns în încăperea lui de sub pământ şi nici nu se gândea să plece de acolo. I se părea că celelalte ascunzişuri nu mai erau sigure şi, pe deasupra, trecuseră şi anii care îi fuseseră prezişi în visurile sale că-i mai avea de trăit. într-o noapte Gisli gemu în somn. Când se trezi,

Audr îl întrebă ce visase. El răspunse că i se arătase din nou femeia răuvoitoare şi îi spusese:

— O să răstorn acum tot ce ţi-a spus femeia binevoitoare, şi o să fac în aşa fel încât nimic din cele ce ţi-a prezis să nu-ţi mai fie de folos.

Gisli continuă cu versurile următoare:

De-acum înainte eu nu mai vreau
Ca voi să fiţi împreună.
Căci grija cea neagră întunecă mult [1]
Momentele de bucurie.
Al lumii stăpân atotînţelept
Din cer pe pământ mă trimise -
Pământ ce de rele e plin.

— Am mai visat, zise Gisli, că femeia asta a venit la mine şi mi-a pus pe cap o scufie plină de sânge. Dar mai întâi mi-a spălat capul în sânge şi a turnat sânge pe mine, mânjindu-mă de sus până jos.

Apoi Gisli spuse versurile următoare:

în visul meu mi s-a părut
Că dintr-o rană larg deschisă
Femeia varsă sânge mult
Pe părul meu frumos bălai.
Femeia aceea – îmi păru -
Pe mâini era de sânge plină,
Ca şi-un războinic încercat.

Şi pe urmă continuă:
Şi tot în vis am mai văzut
Cum o valkyrie^mi aşeza
Pe capu-mi cel cu păr bălai
O scufie de sânge plină. ,
Femeia aceea mă trezi

Cu grele mâini şi duritate,
O, cât de greu mi-a fost să-i văd
A chipului ei răutate.

Din pricina viselor tot mai dese Gisli ajunsese să fie atât de îngrozit de întuneric, încât nu mai îndrăznea să rămână singur, îndată ce închidea ochii, i se arăta femeia răuvoitoare. într-o noapte Gisli avu din nou un somn foarte neliniştit.

Audr îl întrebă ce visase.

— Am visat, începu Gisli, că spre noi veneau mai mulţi bărbaţi, printre ei şi Eyolfr. Când au ajuns în dreptul nostru, ne-am repezit unii la alţii. Unul dintre ei venea urlând şi am visat că l-am tăiat în două; mi s-a părut că avea un cap de lup. Apoi m-au atacat şi ceilalţi; eu aveam scutul în mână şi m-am apărat vreme îndelungată.

După aceea Gisli spuse următoarele versuri:

Văzut-am bine cum vrăjmaşii
în zori de zi la drum porniră,
Dar frică nu mi-a fost deloc,
Deşi erau destui la număr.
Ai mei s-ajute nu putură,
Şi ale tale braţe dalbe
De al meu sânge se-nroşiră.

Apoi continuă cu versurile:

*) în mitologia scandinavă, divinitate care pe câmpul de luptă îi alegea pe cei ce urmau să moară şi să meargă în Valhalla.

Iar al meu paloş avântat
Tăie adânc în scutul lor;
De-a lor arme ascuţite

Eu apăratu-m-am cu scutul.
Duşmanul trebuia să simtă
Că e curajul desperării.
Al paloşelor vuiet surd
E-al luptei aprige ecou.

Şi pe urmă adăugă:

Cu paloşul eu doborât-am
Pe unul, făr-a fi rănit.
Tăişul lui cel plin de sânge
Picioarele i-au retezat. [1]
Da, arma mea cea ascuţită
Răni grele şi adânci tăie,
Şi nu i-a fost munca uşoară;
Iar corbii-avură,hran-un timp.

Sosi şi toamna, dar visele nu se răriră deloc; ba chiar dimpotrivă. într-o noapte Gisli avu din nou un somn foarte agitat. Când Audr îl întrebă ce visase, el răspunse cu strofa următoare:

Şi văd cum sânge curge tot mereu
Ori încotro privirile-mi îndrept.
Cu bărbăţie trebuie să-nfrunt
Şi osteneli şi alte greutăţi.
Şi ori de câte ori mă culc să dorm,
De vise tot mai grele-s năpădit.
Greşeli oricât de mici am săvârşit
Mai rele sunt urmările acum.

Apoi continuă cu versurile:

Văzut-am, o! femeie, foarte bine,
Cum sânge începu pe loc să curgă
Din rana grea ce o făcu la umăr A
paloşului cruntă lovitură.
Văzând atâta neagră duşmănie Se
nărui şi-a mea speranţă-n viaţă.
Zadarnic e să mai aştepţi acuma,
Ca milostenia să înflorească.

După câtva timp începu iar:

Văzut-am, o! femeie, foarte bine
Cum paloşul cel crunt lovit-a Şi
amândouă mâini mi-a retezat. Din
cele două răni curgeau întruna De
sânge nesecatele şuvoaie; Apoi cu-
acelaşi paloş blestemat în două
chiar şi capul mi-au crăpat.

Şi în cele din urmă încheie cu
versurile: în vis mi s-a părut apoi
că văd Domniţă mândră şi
frumoasă,
Iar ochii ei înlăcrimaţi Trădau că
este-ndurerată.
Femeia aceasta minunată
Cu multă-ndemânare mă legă. Dar
ce pot toate-aceste semne Să-mi
prevestească pe viitor?

Gisli rămase toată vara acasă. Sosi şi ultima noapte a verii[1]. Se povesteşte că nici Gisli, nici Audr şi nici Gudridr nu puteau dormi. Vremea era liniştită şi căzuse multă brumă. Gisli spuse că ar vrea să meargă în ascunzişul său de sub stâncile dinspre miazăzi, ca să vadă dacă nu cumva va putea dormi acolo mai bine.

O porniră toţi trei la drum; femeile purtau haine lungi, cu care lăsau urme pe pământul acoperit de brumă. Gisli avea în mână un băţ lung pe care cioplea semne runice, iar aşchiile cădeau pe jos. După ce ajunseră la ascunziş, Gisli se culcă şi încercă să adoarmă. Audr şi Gudridr stăteau de veghe. în cele din urmă Gisli adormi şi visă că în curte intraseră câteva păsări ceva mai mari ca găinuşele. Acestea scoteau ţipete puternice, şi se băteau cu furie, fiind pline de sânge. Audr îl întrebă dacă nu cumva visase iarăşi ceva rău.

Gisli răspunse cu următoarele versuri:

Un strigăt ascuţit a răsunat
Şi-n vis s-aude parc-ar fi aevea.
Văzui cum două găinuşe se băteau
Lovindu-se cu ciocuri ascuţite.
Eu cânt a păsărilor bătălie
Şi lupta dintre ele fără preget.

M-aştept ca visul care l-am avut
O luptă-nverşunată să prezică.

în clipa aceea de afară se auziră mai multe voci; era Eyolfr, însoţit de paisprezece oameni. Ei se opriseră mai întâi la gospodăria lui Audr, iar de acolo se luaseră după urmele lăsate de hainele femeilor pe pământul acoperit de brumă, până ajunseseră la ascunziş. Când Gisli şi cele două femei dădură cu ochii ') Adică noaptea de 19 spre 20 octombrie.

de ceata de bărbaţi, se urcară pe nişte stânci din apropiere, oprin- du-se într-un loc unde era mai uşor să se apere; femeile aveau câte o bâtă în mână.

Eyolfr se apropie cu oamenii săi şi-i spuse lui Gisli:

— Te sfătuiesc să n-o iei iarăşi la goană şi să nu te laşi fugărit ca un laş, fiindcă se spune despre tine că eşti un om plin de curaj. E mult de când nu ne-am văzut şi am dori ca întâlnirea asta să fie cea de pe urmă.

— Treci la atac bărbătesc, răspunse Gisli, de data asta stau pe loc. La drept vorbind, tu eşti cel care trebuie să atace, căci ai mai multe motive să mă duşmăneşti decât oamenii tăi.

— Tu să nu te amesteci, strigă Eyolfr; eu poruncesc cum să se bată oamenii mei.

— Era şi de aşteptat ca o târâtură ca tine să n-aibă curajul să mă înfrunte în luptă dreaptă, spuse Gisli.

Eyolfr i se adresă lui Helgi Pândarul:

— Ţi-ai câştiga mare faimă dacă te-ai urca pe stâncă să-l înfrunţi primul pe Gisli. O astfel de faptă vitejească ar fi pomenită multă vreme de aici înainte.

— Nu-i prima dată, zise Helgi, că îi împingi pe alţii înainte când primejdia e mare. Fiindcă îmi dai ghes, o să pornesc atacul, dar tu urmează-mă curajos, şi vino îndată după mine, dacă nu vrei să fii socotit un laş între laşi.

Apoi Helgi se căţără pe stâncă ca să atace dintr-un loc care i se părea mai potrivit. Era înarmat cu o secure mare.

Gisli avea într-o mână o secure, în cealaltă scutul şi era încins cu paloşul. El purta o mantie cenuşie legată peste mijloc cu o funie.

Helgi îşi luă avânt şi sări pe stânca unde stătea Gisli. Acesta se întoarse repede spre el, ridică paloşul şi-i dădu o lovitură deasupra coapsei în aşa fel, încât îi despică trupul în două şi cele două părţi se prăvăliră pe stâncă în jos. Eyolfr încercă să-l atace pe Gisli dintr-altă parte a stâncii, dar acolo îl întâmpină

Audr, care îl lovi cu atâta putere cu bâta peste mâini, încât Eyólfr nu se mai putu ţine pe picioare şi alunecă de pe stâncă.

Atunci Gisli zise:

— Am ştiut totdeauna că mi-am ales o nevastă vrednică, dar nu mi-am închipuit că e chiar atât de vajnică. Adevărul este însă că mi-ai dat mai puţin ajutor decât ai fi vrut – chiar dacă lovitura ta a fost straşnică –, fiindcă pe ăştia doi ar fi trebuit să-i trimit în acelaşi loc.

Doi dintre oamenii lui Eyólfr se repeziră atunci la Audr şi la Gudridr şi se pare că reuşiră numai cu mare greutate să le ţină. Iar ceilalţi doisprezece se urcară pe stâncă ca să-l atace pe Gisli. Dar el se apără atât de vitejeşte cu pietre şi cu armele, încât faima sa dăinui încă multă vreme.

Unul din oamenii lui Eyólfr se apropie de Gisli şi-i spuse:

— Dă-mi mie armele bune pe care le ai şi dă-mi-o şi pe nevastă-ta, Audr.

— Vino fără teamă să le iei, răspunse Gisli, căci numai aşa
te vei arăta vrednic de ele.

Eyólfr aruncă cu lancea în Gisli. Dar Gisli prinse cu securea sa lovitura şi desprinse vârful lancei de mâner. Iar lovitura sa fu atât de puternică, încât securea sări în stâncă şi se rupse. Atunci el luptă mai departe cu paloşul şi se apără cu scutul.

Ceilalţi atacau tot mai puternic, dar Gisli se apăra cu dârzenie. în focul luptei el răpuse încă doi din oamenii lui Eyólfr. Astfel căzuseră deja patru.

Eyólfr îşi îndemnă oamenii la luptă:

— Avem pierderi grele, şi în felul acesta, chiar dacă izbânda va fi a noastră, nu vom mai avea mare folos de ea.

La un moment dat, când nimeni nu se aştepta la aşa ceva, Gisli sări pe o stâncă numită Einhamarr, de unde se putea apăra mult mai bine. Această mişcare neprevăzută îi descumpăni pe atacatori, care se găseau într-o situaţie foarte grea: patru din ei fuseseră omorâţi, ceilalţi erau răniţi şi sleiţi de puteri. Şi astfel lupta încetă pentru câteva clipe.

Atunci Eyolfr îşi îmbărbătă oamenii, făgăduindu-le daruri preţioase dacă-i vin de hac lui Gisli.

Ceata lui Eyolfr era alcătuită din bărbaţi unul şi unul atât în ce priveşte curajul, cât şi dârzenia.

Primul care îl atacă pe Gisli era un bărbat cu **nu**mele de Sveinri. Dar Gisli îl lovi cu paloşul, despicându-i capul până la umeri, apoi îl aruncă de pe stâncă. Cei de jos nu mai ştiau acum în ce fel ar putea să-l doboare pe Gisli, şi nici nu îndrăzneau să se urnească din loc.

Gisli îi spuse lui Eyolfr:

— Aş vrea ca cei trei sute de arginţi pe care i-ai primit pentru capul meu să te coste scump de tot; şi aş maj vrea să doreşti să dai *tu* trei sute de arginţi pentru ca să nu ne fi întâlnit niciodată. O să te faci de ruşine când o să se afle câţi oameni ai pierdut.

Eyolfr se sfătui atunci cu oamenii săi şi se hotărâră să nu se dea bătuţi, nici dacă ar fi să moară toţi.

Apoi se năpustiră asupra lui Gisli din două părţi. Cot la cot cu Eyolfr luptau doi bărbaţi înrudiţi cu el:

Thorir şi Thârdr. Amândoi erau foarte curajoşi. Atacul asupra lui Gisli fu năvalnic şi dârz. Oamenii lui Eyolfr îl răniră de câteva ori cu vârful suliţei, dar Gisli continuă să se apere cu multă înverşunare. Atacatorii fură greu încercaţi de loviturile de paloş ale lui Gisli şi de pietrele pe care le arunca; şi nu rămăsese nici unul nerănit, căci loviturile lui Gisli nu-şi greşeau niciodată ţinta.

Eyâlfr şi cele două rude ale sale se năpustiră din nou, cu îndârjire, asupra lui Gisli, ştiind că de data aceasta erau în joc

înseşi cinstea şi faima lor. în cele din urmă îl împunseră cu lăncile, de-i ieşiră măruntaiele afară, dar Gisli le împinse înapoi, şi îşi strânse cămaşa în jurul rănii, încingându-se strâns cu funia.

— Aşteptaţi puţin, zise el apoi, şi lupta o să se sfârşească aşa cum aţi dorit.

După aceea spuse versurile următoare:

A mea soţie dragă, Audr,
întruna-n luptă m-a îmbărbătat,
Şi mândră va putea mereu să fie,
Doar laude s-audă despre mine.
Curajul meu e încă neînfrânt,
Măcar că paloşul şi lancea m-au străpuns.
Dar de când era încă mic de tot,
Eroul ştie paloşul să-nfrunte.

Acestea au fost cele din urmă versuri ale lui Gisli. îndată după aceea el se aruncă de pe stâncă, despicând cu paloşul capul şi trupul lui Thordr până la cingătoare. Apoi căzu şi el peste Thordr şi îşi dădu sufletul.

Toţi oamenii lui Eyolfr fuseseră greu răniţi. Gisli avea şi el atâtea răni, când se săvârşi din viaţă, încât era de necrezut. Dar oamenii spuneau că nu se dăduse nici cu un pas înapoi şi că cea din urmă lovitură nu fusese cu nimic mai slabă decât prima.

Astfel se sfârşi din viaţă Gisli, şi toţi erau de părere că fusese un bărbat de o vitejie fără seamăn, chiar dacă norocul nu îi surâsese totdeauna. *

Oamenii lui Eyolfr îl traseră jos de pe stâncă, îi luară paloşul şi îl îngropară acolo sub pietre. După aceea coborâră la marginea fiordului. Acolo îşi dădu sufletul al şaselea din ceata lui Eyolfr, în urma rănilor primite.

Eyólfr îi propuse lui Audr să plece cu el, dacă doreşte, dar ea nu primi.

Eyólfr se îmbarcă cu oamenii care îi mai rămăseseră şi plecă acasă, la Otradalr. încă în aceeaşi noapte muri şi al şaptelea, iar al optulea zăcu timp de douăsprezece luni şi până la urmă se sfârşi şi el. Ceilalţi se vindecară cu timpul, dar rămaseră acoperiţi de ruşine.

Şi se spune până în ziua de astăzi că, fără îndoială, nu a mai existat în ţara asta alt erou care să lupte cu atâta vitejie împotriva unui număr aşa de mare de duşmani.

Eyólfr plecă însoţit de alţi unsprezece oameni spre miazăzi, la Bórkr cel Gras, ca să-i povestească despre cele întâmplate.

Bórkr se bucură aflând cum se sfârşise lupta şi o rugă pe Thordis să-l primească bine pe Eyólfr.

— Adu-ţi aminte cât de mult l-ai iubit pe fratele meu Thor- grimr, spuse Bórkr, şi fii prietenoasă cu Eyólfr.

— Mai întâi o să-l plâng pe fratele *meu,* spuse Thordis; şi apoi cred că-i fac o primire destul de bună ucigaşului lui Gisli dacă-i dau doar nişte terci.

Iar seara, când aduse cina, Thordis scăpă jos castronul cu mâncare şi lingurile. Eyólfr pusese paloşul lui Gisli între banca pe care şedea şi picioarele sale. Thordis recunoscu paloşul şi, când se aplecă să ridice lingurile de jos, îl luă repede în mână şi se năpusti asupra lui Eyólfr, vrând să-l străpungă. Dar Thordis nu băgase de seamă că mânerul se întorsese în sus şi astfel, când vru să lovească,

paloşul se împiedică de marginea mesei, şi ea îl nimeri pe Eyólfr mai jos decât ar fi dorit, şi anume în pulpa piciorului; dar chiar şi aşa îi făcu o rană adâncă. Bórkr o prinse pe Thordis şi-i smulse paloşul din mână. Şi ceilalţi săriră de la locurile lor şi răsturnară masa, vărsând toată mâncarea.

Borkr îl rugă pe Eyolfr să hotărască singur ce despăgubire pretinde, şi acesta ceru plată deplină pentru sângele vărsat[IV] şi spuse că ar fi cerut chiar mai mult dacă Borkr nu s-ar fi purtat atât de bine cu el.

Thordis chemă mai mulţi martori şi făcu cunoscut că se desparte de Borkr şi nu mai vrea să împartă aşternutul cu el. Ea se ţinu de făgăduială şi se mută în ţinuturile de miazănoapte, la Thordissarstadr, lângă Eyr. Eyolfr se întoarse la Helgafell, foarte nemulţumit de călătoria sa, şi rămase acolo până când fu alungat de *godi-ul* Snorri. După aceea se mută la gospodăria de la Glerârskogum.

Helgi şi Berg, fiii lui Vesteinn, se duseră la unchiul lor Gestr, rugându-l să-i ajute să plece din Islanda cu o corabie, împreună cu mama lor, Gunnhildr, cu Audr, văduva lui Gisli, cu Gudridr, fiica lui Ingialdr, pe care o crescuseră Gisli şi Audr, şi cu Geirmundr, fratele lui Gudridr. Gestr le dădu bani şi ei se îndreptară mai întâi spre Hvită, unde se îmbarcară într-o corabie şi plecară spre răsărit. După câtva timp ajunseră în Norvegia şi debarcară în

IV) în cazul vătămării onoarei sau a integrităţii corporale, cel vătămat putea cădea la învoială să primească despăgubiri pecuniare de la cel care se făcuse vinovat de această faptă.

preajma unui oraş. într-o zi Berg se duse împreună cu alţi doi bărbaţi să caute o locuinţă pentru ei toţi. Pe drum îi ieşiră în cale doi oameni: unul din ei era mai tânăr, înalt de statură şi purta veşminte de culoare roşie închisă. Acesta îl întrebă cum se numeşte, Berg îşi spuse numele adevărat şi preciză şi din cine se trage, crezând că îşi va putea continua mai uşor călătoria şi va mai trage şi foloase de pe urma faptului că era fiul lui Vesteinn. în nici un caz nu s-ar fi gândit că acest nume o să-i atragă pieirea. Căci, într-adevăr, bărbatul în haine

de culoare roşie închisă scoase imediat paloşul şi-l omorî pe loc. Era Ari, fiul lui Sur, şi fratele lui Thorkell şi al lui Gisli.

însoţitorii lui Berg se întoarseră la corabie şi le povestiră celorlalţi islandezi ce se întâmplase. Stăpânul corăbiei părăsi de îndată locul acela.

Celălalt fiu al lui Vesteinn, Helgi, ajunse în cele din urmă în Groenlanda. Acolo el dobândi cu timpul mare faimă. La un moment dat câţiva oameni fură trimişi în Groenlanda ca să-l piardă, dar ei nu izbutiră. Helgi se înecă mai târziu, când ieşise odată cu barca la pescuit, şi moartea lui a fost socotită o mare pierdere. Audr şi Gunnhildr rămaseră câtva timp la Hedeby, în Danemarca; ele trecură la credinţa creştină şi mai târziu plecară mai departe, spre miazăzi, de unde nu se mai întoarseră.

Geirmundr se stabili în Norvegia şi deveni un bărbat de ispravă. Gudrfdr se mărită şi ea în Norvegia şi cei ce au cunoscut-o zic că era o femeie cu mult scaun la cap. Ea lăsă în urma sa mulţi copii şi nepoţi.

Ari, fiul lui Sur, se întoarse în Islanda; el debarcă la Hvttâ, unde îşi vându corabia, apoi cumpără pământ la Hamarr şi rămase câţiva ani acolo. Mai târziu se mută la Myrar şi îşi înte- meie acolo o gospodărie. Ari avu foarte mulţi urmaşi.

Şi aici saga despre Gisli, fiul lui Sur, ia sfârşit.

SAGA DESPRE
HRAFNKELL

Pe vremea când în Norvegia domnea regele Haraldr cu Părul Frumos[1], un bărbat numit Hallfredr sosi cu corabia sa în Islanda şi trase la ţărm în gura văii Breiddalr, la răsărit de podişul Fliotsdalr[2].

în corabie se mai aflau soţia sa şi fiul său, Hrafnkell, un flăcău de cincisprezece ani, promiţător şi înzestrat cu însuşiri alese.

Hallfredr îşi întemeie acolo o gospodărie. în iarna aceea o slujnică străină, Arnthrud, care nu venise cu el din Norvegia^ se sfârşi din viaţă, iar locului aceluia i s-a spus de atunci Am- thnidarstadir. în primăvara următoare, Hallfredr îşi mută gospodăria mai spre miazănoapte, dincolo de podiş, în ţinutul numit acum Geitdalr.

într-o noapte, Hallfredr visă că un om vine spre el şi-i spune: „Aici, unde ţi-ai durat gospodăria, nu eşti în siguranţă şi te pasc multe primejdii. Mută-te mai spre apus, dincolo de Lagarfliot[3], şi norocul o să-ţi surâdă". Hallfredr se trezi şi îşi mută gospodăria în ţinutul Tunga, dincolo de râul Rangă, pe locul care de atunci se numeşte Hallfredarstadir. Hallfredr a rămas acolo până la bătrâneţe. Când a plecat din Geitdalr, el a lăsat acolo un vier şi o capră. Chiar în ziua plecării lui, s-a produs o prăbuşire de teren, care a îngropat case şi acareturi şi cele două animale au pierit. De atunci locul acela a fost numit Geitdalr.

*) Fiul lui Hălfdan cel Negru al lui Gurdodr Regele Vânător, care era fiul lui Hălfdan cel Darnic al lui Eysteinn Fret, care, la

rândul lui, era fiul regelui suedez Olafr Tăietorul de Lemne. [2]) Acţiunea se petrece în partea de răsărit a Islandei. [3]) Râu care la un moment dat se lărgeşte formând un lac.

Hrafnkell luase obiceiul ca, în timpul verii, să străbată călare podişurile din părţile acelea. Valea Jökulsdalr[1] era locuită pe vremea aceea până sus, la Brú. Hrafnkell traversă podişul Fliótsdalr şi ajunse la un punct unde din valea Jökulsdalr se desprinde o vale pustie. Această vale nelocuită încă i se păru mai primitoare decât altele pe care le întâlnise până atunci prin partea locului.

Când se întoarse acasă, Hrafnkell îl rugă pe tatăl său să-i dea partea de avere care i se cuvine, fiindcă vrea să-şi clădească o casă şi să-şi întemeieze o gospodărie proprie. Hallfredr îi îndeplini dorinţa şi Hrafnkell îşi dură în valea aceea o gospodărie pe care o numi Adalbol. El se însură apoi cu Oddbiörg, fiica lui Skiöldólf, care se trăgea din ţinutul Laxárdalr. Hrafnkell şi Oddbiörg avură doi fii: cel mare se numea Thórir şi cel mic Ásbiörn.

După ce luă în stăpânire ţinutul de la Adalbol, Hrafnkell aduse jertfe zeului Freyr[2] şi îi zidi un templu mare în apropiere. El îl preţuia pe Freyr mai mult decât pe ceilalţi zei şi obişnuia să-i dea jumătate din toate bunurile de valoare pe care le avea. Hrafnkell puse încetul cu încetul stăpânire pe întreaga vale şi dădu oamenilor pământ. Dar acum ridică pretenţia să fie conducătorul lor şi le ceru să-l recunoască drept *godi*[3]. Apoi îşi completă şi numele zicându-şi *Freysgodi*[4]. Hrafnkell era un om mândru, dar altfel priceput în toate. El îi supuse autorităţii sale pe locuitorii din valea Jökulsdalr şi astfel o parte din aceştia deveniră *thingmennii*[5] lui. Blând şi

binevoitor cu supuşii săi, el era aspru şi necruţător cu ceilalţi locuitori din Jökulsdalr, care nu puteau să se aştepte la înţelegere din partea lui. Hrafnkell se bătea adesea în duel, dar nu plătea nici un fel de despăgubire

Vale situată paralel cu Fliótsdalr, înspre vest. [2]) Zeul fertilităţii în mitologia scandinavă. Cultul său era foarte răspândit. [3]) V. *supra* p. 26, n. 1. *[4]) Godi* al lui Frey. [5]) Persoane supuse autorităţii directe a unui *godi.* pentru cei pe care îi omora; orice faptă ar fi săvârşit, el despăgubiri nu plătea nimănui.

Podişul Fliotsdalr este greu de străbătut, ţinutul fiind stâncos şi mlăştinos. Totuşi Hrafnkell şi tatăl său mergeau des unul la altul, fiindcă se înţelegeau foarte bine. Dar cum lui Hallfredr drumul prin podişul Fliotsdalr i se păru prea anevoios, el căută un altul, pe la miazăzi de colinele care străjuiesc podişul, şi găsi în cele din urmă un drum mai uscat, dar ceva mai lung, numit de atunci „calea lui Hallfredr". Dar acesta este folosit numai de cei ce cunosc foarte bine podişul Fliotsdalr.

în valea Hrafnkelsdalr trâia un bărbat, Bjarni, care îşi făcuse o gospodărie numită Laugarhus. Bjarni era însurat şi avea doi fii: pe Sămr şi pe Eyvindr. Amândoi erau chipeşi şi înzestraţi cu calităţi frumoase. Eyvindr era încă acasă, la tatăl său, Sămr însă se însurase şi îşi întemeiase o gospodărie la Leikskali, în partea de miazănoapte a văii Hrafnkelsdalr. Sămr era foarte bogat, dar îngâmfat şi ambiţios, în acelaşi timp un bun cunoscător al legilor. Eyvindr se apucă de negustorie şi ajunse cu timpul să

colinde mările în lung şi în lat. Mai întâi plecă în Norvegia, unde petrecu o iarnă, şi de acolo o luă spre alte ţări. Câtva timp se opri şi la Constantinopol, unde se bucură de multă preţuire din partea împăratului Bizanţului[1].

Printre bunurile la care Hrafnkell ţinea mai mult ca la orice altceva se număra un armăsar sur cu coamă neagră şi o dungă neagră de-a lungul spinării, pe care îl numise Freyfaxi[2] şi-l oferise pe jumătate în dar zeului Freyr, prietenul său. El îl iubea atât de mult, încât se jurase că va omorî pe cel ce s-ar încumeta să-l încalece fără învoirea sa.

9 în original, „regele grec”. [2]) în traducere: coama lui Frey.

Bjarni avea un frate, pe Thorbiórn. Gospodăria acestuia. era situată tot în valea Hrafnkelsdalr, la Hóll, pe malul drept al râului, faţă în faţă cu Adalból, care era pe malul stâng. Thorbiórn nu era înstărit, şi mai avea şi multe guri de hrănit. Fiul lui cel mai mare era Einar, un flăcău voinic şi isteţ.

într-o primăvară, Thorbiórn îi spuse lui Einar să se ducă să-şi caute de lucru în altă parte.

— Asta, zise Thorbiórn, fiindcă pentru a face faţă nevoilor gospodăriei îmi este suficient ajutorul celorlalţi copii; tu, însă, cum eşti aşa de iscusit, poţi găsi uşor de lucru. Nu lipsa de dragoste mă face să te trimit printre străini, căci de fapt te iubesc mai mult decât pe ceilalţi copii ai mei, ci sărăcia şi nevoile de tot felul. Fraţii tăi se vor tocmi până la urmă ca argaţi, tu însă o să găseşti, fără îndoială, ceva mai bun.

— De ce-mi spui asta aşa de târziu? ripostă Einar. Locurile
cele mai bune le-au luat deja alţii şi nu-mi convine să mă mulţumesc cu ce-a rămas. .

într-o zi însă Einar încălecă şi-o luă către Adalból. Hrafnkell, care era în odaia cea mare, îl primi foarte bine.

Einar îi spuse că ar vrea să se tocmească la el.

— Vii cam târziu, îi spuse Hrafnkell. Eşti primul pe care l-aş fi luat, dar mi-am tocmit deja toţi argaţii de care aveam nevoie. îmi mai trebuie unul singur, dar nu cred că munca acestuia îţi va fipe plac.

Einar întrebă despre ce este vorba.

Hrafnkell îi spuse că nu angajase încă un păstor pentru oi, deşi avea mare nevoie de el.

Einar răspunse că-i este totuna la ce fel de muncă se tocmeşte, singura lui dorinţă este să fie pentru un an întreg.

— Să-ţi spun atunci despre ce e vorba, începu Hrafnkell. Urmează să duci la păşune cincizeci de oi de lapte şi să aduni în timpul verii vreascuri pentru iarnă. Asta timp de un an, pentru casă şi masă. Dar îţi spun şi ţie, cum le-am spus şi celorlalţi păstori: bagă de seamă, căci Freyfaxi paşte în aceeaşi vale, alături de toată herghelia; să nu-l slăbeşti din ochi nici vara, nici iarna. Şi te previn: n-ai voie să-l încaleci niciodată, oricât de mare nevoie ai avea de el, fiindcă am jurat să-l omor pe cel ce ar face aşa ceva. Herghelia mai are doisprezece cai şi oricare din ei îţi stă la îndemână ziua şi noaptea. Urmează-mi sfatul întocmai, fiindcă o vorbă din bătrâni spune: „cine previne nu mai are vină”. Aşa că bagă-ţi bine în cap ce ţi-am spus.

Einar răspunse că nu va fi atât de nesăbuit să încalece tocmai calul interzis, de vreme ce mai avea atâţia alţii la îndemâna sa.

Einar plecă acasă să-şi ia hainele şi se întoarse la Adalbol. Apoi urcă cu oile pe valea Hrafnkelsdalr, până la stâna de la Griotteigr. La începutul verii totul merse foarte bine şi nici o singură oaie nu se rătăci. Dar pe la mijlocul verii[V] dispărură dintr-odată treizeci într-o singură noapte. Einar le căută prin toate păşunile, dar nu reuşi să dea de urma lor. Trecuse aproape o săptămână de când lipseau oile. Ieşind într-o zi, dis-de-dimineaţă, din stână, Einar văzu că ceaţa dinspre miazăzi se risipise, iar ploaia măruntă încetase şi ea. Luă o bâtă, o zăbală şi o pătură de cal şi trecu râul Griotteigsâ, care curgea prin faţa stânii. Pe prundişul râului stăteau culcate oile pe care le adunase în ajun. El le mână spre stână, apoi plecă în căutarea celor dispărute. Zărind lângă albia râului şi caii hergheliei, îi veni ideea să ia unul din ei, deoarece călare putea să înainteze mai repede decât pe jos. Ajuns în apropierea lor, Einar începu să-i fugărească, dar, nefiind obişnuiţi să fie urmăriţi şi încălecaţi de cineva, caii se speriară şi se risipiră care încotro. Singur, Freyfaxi rămase pe loc, parcă ar fi prins rădăcini.

V) În jurul datei de 15 iulie.

Gândindu-se cât de repede trece dimineaţa, Einar îşi zise că, la urma urmei, Hrafnkell n-avea de unde să afle dacă o să ia o dată calul ăsta.

Prinse calul, îi puse frâul, întinse pătura pe spatele lui, în- călecă şi o luă în sus, pe valea râului Griótá, până la gheţari, apoi spre apus până la izvorul râului Jókulsá, şi de acolo coborî de-a lungul râului la stâna de la Reykr. Einar îi întrebă pe toţi ciobanii de la stânele din drumul său dacă nu cumva îi văzuse careva oile, dar nici unul nu le văzuse. Astfel el îl călări pe Freyfaxi din zori şi până spre seară[VI]. Acesta parcurse repede un drum foarte lung, căci era un cal minunat. La un moment dat, Einar îşi aduse aminte că era timpul să se întoarcă şi să mâne la stână oile scoase la păşunat, chiar dacă nu le găsise pe celelalte. Luând-o spre răsărit, el trecu coama dealului şi coborî în valea Hrafnkelsdalr. Dar când ajunse la Griótteigr, auzi din fundul văii un behăit de oi, foarte aproape de locul pe lângă care trecuse de dimineaţă, în drum spre gheţari. în- dreptându-se într-acolo el dădu peste câteva clipe de treizeci de oi; erau oile rătăcite cu o săptămână în urmă. Einar le mână înapoi la stână.

Calul era ud leoarcă; asudase prin toţi porii, era plin de noroi şi rupt de oboseală. El se rostogoli la pământ de vreo douăsprezece ori, necheză cu putere, şi o pomi în galop pe vale în jos. Einar se repezi după el, ca să-i bareze drumul şi să-l aducă înapoi, la ceilalţi cai. Dar Freyfaxi era atât de năbădăios, încât Einar nu reuşi nici măcar să se apropie de el.

Freyfaxi străbătu valea în galop întins şi nu se opri până la Adalbol. Hrafnkell tocmai lua masa. Când

VI) în jurul orei şase după-amiază.

ajunse în faţa uşii, calul necheză puternic. Hrafnkell îi spuse femeii care servea la masă să vadă ce se întâmplă, „fiindcă – zise el – am auzit un cal nechezând afară, şi parcă ar fi nechezatul lui Freyfaxi”.
Femeia ieşi în uşă şi-l zări pe Freyfaxi, care arăta ca vai de lume.

Ea îi spuse lui Hrafnkell că în faţa casei era într-adevăr Freyfaxi, dar într-un hal fără de hal.

— Ce-o fi vrând odorul meu de-a venit acasă? se întrebă Hrafnkell. Nu-i semn bun.

Apoi ieşi şi, văzând în ce stare era Freyfaxi, îi zise:

— îmi pare foarte rău, băiatul meu drag, că ai fost atât de căznit. Dar bine ai făcut că ai venit să-mi spui. Fii liniştit, o să te răzbun. Acum întoarce-te la herghelie.

Şi Freyfaxi o luă îndată în susul văii, spre herghelie.

Hrafnkell se duse seara să se culce şi dormi toată noaptea. în dimineaţa următoare puse şaua pe cal şi o porni spre stână. Era îmbrăcat în straie de culoare neagră şi nu luă cu el decât o secure.

Einar tocmai mânase oile în ţarc. Rezemat de gard, el le număra, în timp ce câteva femei le mulgeau.

Când sosi Hrafnkell îi dădură cu toţii bineţe. Acesta îi întrebă cum merge treaba.

— Mie mi-a mers prost, zise Einar, mi-au lipsit aproape o săptămână treizeci de oi, dar acum le-am găsit.

Hrafnkell spuse că asta se mai întâmplă şi nu este ceva prea grav. •

— Şi ceva mai rău nu s-a întâmplat? La urma urmei în anii din urmă nu s-au pierdut prea multe oi. Dar nu cumva l-ai încălecat ieri pe Freyfaxi al meu?

Einar răspunse că nu poate tăgădui acest lucru.

— De ce l-ai luat tocmai pe Freyfaxi, întrebă Hrafnkell, când ştiai prea bine că n-ai voie şi aveai destui alţi cai la îndemână? Poate că te-aş fi iertat de data asta, mai ales că ai mărturisit totul de la început, dar am jurat să-l pedepsesc foarte aspru pe cel ce-mi nesocoteşte porunca.

Şi, în credinţa nestrămutată că cel ce nu-şi ţine făgăduiala este un netrebnic, el sări de pe cal şi-l ucise pe Einar cu o singură lovitură de secure.

După aceasta, Hrafnkell încălecă şi se întoarse la Adalból, unde povesti cele întâmplate. Apoi trimise pe altcineva să-i păzească oile şi dădu ordin ca Einar să fie îngropat pe o colină ce se ridica la apus de stână; lângă mormânt înălţă un gorgan. Locul acesta se numeşte „movila lui Einar" şi se află spre asfinţit de stână.

Vestea despre uciderea fiului său Einar ajunse şi la Thorbiórn, la gospodăria sa de la Hóll. Thorbiórn fu peste măsură de îndurerat. El luă un cal şi se duse în grabă la Adalból, unde îi ceru lui Hrafnkell să-i răscumpere uciderea fiului său. Acesta îi spuse că Einar nu era primul om pe care l-a omorât.

— Ştii foarte bine că nu plătesc nimănui despăgubire; lumea trebuie să se obişnuiască cu asta. Dacă mă gândesc însă la alte împrejurări, care m-au împins la omor, poate că de data asta n-ar fi trebuit să-mi pierd cumpătul. Eşti de multă vreme

vecinul meu şi avem simţăminte de prietenie unul faţă de altul. Iar între mine şi Einar nu s-ar fi întâmplat nimic dacă el nu l-ar fi încălecat pe Freyfaxi. Ne căim adeseori fiindcă vorbim prea mult. Fără îndoială că, dacă am vorbi mai puţin, am avea mai rar prilejul să ne pară rău de cele spuse. Ca să-ţi dovedesc că fapta asta trage şi pentru mine mai greu la cântar ca altele pe care le-am săvârşit, vreau să-ţi pun la îndemână vaci şi oi de lapte vara şi carne toamna. Şi asta în fiecare an de două ori, atâta timp cât tu vei fi în capul gospodăriei. Iar pe fiii şi fiicele tale îi voi căpătui şi înzestra ca să se poată căsători cum se cuvine. Dacă ai nevoie de ceva din hambarele mele, n-ai decât să-mi spui, ca să nu duci lipsă de cele trebuitoare. îţi ţii casa şi gospodăria atâta timp cât mai pofteşti, iar când simţi că nu mai poţi, vii aici şi o să am grijă de tine cât trăieşti. în felul ăsta cred că ne vom înţelege. Şi nu m-aş mira dacă mulţi ar socoti că omul ăsta m-a costat foarte scump.

— Nu primesc ce-mi propui, zise Thorbiörn.

— Atunci ce vrei? întrebă Hrafnkell.

— Vreau să mergem la judecată şi să se hotărască acolo.

— Vasăzică socoteşti că eşti deopotrivă cu mine! Aşa n-o să ajungem niciodată să ne împăcăm.

Thorbiörn o luă pe valea Hrafnkelsdalr în jos, până ajunse la Laugarhús; acolo îl căută pe fratele său, Bjarni, căruia îi povesti cele întâmplate, rugându-l să-l ajute.

— Eu nu pot să mă socotesc deopotrivă cu Hrafnkell, zise Bjarni. Chiar dacă avem şi noi ceva avere, tot nu ne putem măsura cu el. Şi nu uita vorba veche, că „înţelept e acela care îşi cunoaşte lungul

nasului”. Doar e lucru cunoscut că Hrafnkell a câştigat când s-a judecat cu oameni mult mai înstăriţi ca noi. Rău ai făcut că nu ai primit propunerile aşa de bune pe care ţi le-a făcut. Eu, unul, nu vreau să mă amestec în afacerea asta.

Thorbiörn îl împroşcă pe fratele său cu multe cuvinte aspre şi batjocoritoare, învinuindu-l că-şi pierde tot curajul tocmai atunci când ar avea mai mare nevoie de el. Apoi plecă, dar despărţirea lor nu fu deloc prietenoasă. .

Thorbiörn goni în galop până la Leikskăli. Acolo bătu la uşă şi Sămr veni să-i deschidă. Thorbiörn îl rugă să iasă puţin afară. Sămr îl primi bine pe unchiul său şi îl pofti să rămână la el câtva timp, dar Thorbiörn nu răspunse. Sămr îşi dădu atunci seama că unchiul său este foarte supărat şi-l întrebă ce se întâmplase. Thorbiörn îi povesti cum fusese omorât Einar.

— Nu-i nimic nou în faptul că Hrafnkell a omorât un om, zise Sămr.

Thorbjörn îl întrebă apoi pe Sămr dacă ar vrea să-l ajute.

— E drept, zise el, că cea mai apropiată rudă a celui omorât sunt eu, dar lovitura n-a căzut prea departe nici de voi, ceilalţi.

— Ai cerut vreo răscumpărare de la Hrafnkell? întrebă Samr.

Thorbiorn îi povesti în amănunt ce-i propusese Hrafnkell.

— încă n-am auzit până acum ca Hrafnkell să-i fi făcut vreodată cuiva astfel de propuneri, se miră Samr. Hai să mergem împreună la Adalbol. Să-l luăm pe Hrafnkell cu binişorul şi să vedem dacă mai vrea să-şi ţină făgăduielile. Sunt încredinţat că va fi binevoitor.

— S-ar putea, zise Thorbiorn, ca Hrafnkell să nu mai vrea să-şi ţină făgăduielile; dar, şi dacă ar vrea, ele sunt şi acum tot atât de puţin pe placul meu ca atunci când am plecat de la el.

— Ar fi foarte greu, spuse Samr, să ne judecăm cu Hrafnkell şi să câştigăm.

Dar Thorbiorn răspunse:

— Aşa sunteţi voi, tinerii, nu izbutiţi în nimic fiindcă vedeţi peste tot numai greutăţi de neînvins. Cred că n-are nimeni aşa rude slăbănoage ca mine. E cât se poate de greşit ca un cunoscător de legi, cum zici că eşti, să se lăcomească numai la pricini mărunte şi să nu vrea să apere o cauză atât de dreaptă ca asta. Mulţi o să-ţi aducă învinuiri, după cum ar fi şi de aşteptat, fiindcă eşti cel mai trufaş din neamul nostru. îmi dau de pe acum seama cam ce o să se aleagă din toată pricina asta.

— Şi cu cât vei fi mai câştigat, întrebă Samr, dacă consimt să te apăr şi până la urmă ne facem amândoi de ocară?

— Oricum s-ar sfârşi lucrurile, pentru mine ar fi o mare mângâiere dacă m-ai ajuta.

— Nu pot să spun că preiau cu dragă inimă

apărarea în pricina asta. O fac mai mult în numele legăturii noastre de rudenie. Dar să ştii că a te sprijini în afacerea asta înseamnă – după părerea mea – a sprijini pe un neghiob.

Apoi Samr îi întinse mâna, dând a înţelege prin aceasta că preia pricina.

Samr luă un cal şi o apucă pe vale în sus, până ajunse la o gospodărie unde, după ce câştigă de partea sa câţiva martori împotriva lui Hrafnkell, făcu cunoscută uciderea lui Einar. Hrafnkell află de toate acestea şi i se păru ciudat că Sâmr şi-a luat însărcinarea de a-l chema la judecată.

Iarna trecu. în primăvara următoare, când sosi timpul pentru a face citaţiile în judecată, Sâmr se duse la Adalból şi-i aduse la cunoştinţă lui Hrafnkell că trebuie să se înfăţişeze în faţa judecăţii pentru că l-a ucis pe Einar. Apoi coborî înapoi în vale şi-i invită pe vecini să-l însoţească la *Althing*[1] ca să depună mărturie. După aceea Sâmr aşteptă liniştit acasă, ca oamenii să se pregătească de plecare la *Althing.*

Hrafnkell trimise vorbă oamenilor săi, stabiliţi în diferite părţi ale văii, să se adune pentru plecare. Apoi porni la drum însoţit de şaptezeci de oameni. Ei se îndreptară mai întâi spre răsărit, străbătând podişul Fliótsdalr, apoi trecură pe lângă capătul dinspre miazăzi al lacului Lagarfliot, prin trecătoarea Hallormsstadr, şi ajunseră în valea Skridudalr. După ce urcară pe această vale, îşi continuară drumul spre miazăzi prin podişul Öxarheid, până în fiordul Beru, şi de acolo trecură pe la Sida şi luară drumul care duce la *Althing.* Din partea de miazăzi a văii Fliótsdalr până în câmpia Thingvellir[2] sunt

şaptesprezece zile de drum[3].

După ce Hrafnkell părăsi ţinutul, Sâmr îşi adună şi el oamenii cu care urma să plece. în afară de cei pe care îi chemase

') Adunare generală de tip parlamentar, înfiinţată în jurul anului 930. For legislativ, judecătoresc şi executiv al islandezilor, *Althing-ul* îşi începea lucrările pe la mijlocul lunii iunie. Acestea durau aproximativ trei săptămâni. Participau numai bărbaţi în puterea vârstei, circa 10-15% din populaţia Islandei. V. *supra,* p. 25, n. 3. [2]) Câmpie unde se adunau cei care participau la lucrările Æthinçj-ului, situată la circa 47 km est de Reykjavik. [3]) Aproximativ 470 km.

încă dinainte ca să depună mărturie, Sămr mai găsi şi câţiva tineri neînsuraţi dornici să-l însoţească şi le făcu rost de arme, haine şi merinde. Sămr şi oamenii lui ieşiră din valea Jökulsdalr pe alt drum. Astfel ei o luară spre miazănoapte până la Brú şi de acolo purceseră spre valea Mödrudalr, străbătând podişul Mödrudalsheidi. Prima noapte o petrecură în valea Mödrudalr. A doua zi îşi continuará drumul către Heidibredstunga, apoi trecură pe la miazănoapte de muntele Bláfell şi coborâră în valea Kroksdalr. De acolo o apucară spre miazăzi, trecură prin valea Sand, pe la poalele muntelui Sandafell, şi în cele din urmă se îndreptară spre câmpia Thingvellir.

Hrafnkell nu sosise încă. El ajunse mai târziu la Thingvellir, fiindcă alesese un drum mai lung.

Sămr amenajă adăpostul[1] pentru oamenii săi la o oarecare depărtare de locul unde obişnuiau să se instaleze cei ce veneau din fiordurile de răsărit ale Islandei. Nu peste mult sosi şi Hrafnkell cu ai săi şi îşi pregăti adăpostul la locul obişnuit. Aflând că Sămr era acolo, el făcu mult haz. în anul acela veniseră

foarte mulţi oameni la *Althing,* printre ei cele mai multe din căpeteniile din Islanda. Sămr merse la fiecare cu rugămintea să-l ajute şi să-l sprijine, dar toţi îi răspunseră în acelaşi fel: că nu se socotesc atât de îndatoraţi faţă de Sămr încât să se învrăjbească cu Hrafnkell şi să-şi pună în joc renumele. Ei îi mai spuseră că şi până acum toţi cei care se încumetaseră să-l dea pe Hrafnkell în judecată şi să-l aducă în faţa *Al- thing*-ului fuseseră umiliţi, fiindcă Hrafnkell câştigase de fiecare dată.

Sămr se întoarse la adăpostul său. Atât el, cât şi Thorbiörn îşi pierduseră tot curajul. Ei se temeau acum nu numai că vor pierde pricina, dar că se vor face şi de ruşine în faţa *Althing-ului.* încetul cu încetul îşi pierdură amândoi atât pofta de mâncare, ’) V. *supra* p. 26, n. 2.

cât şi somnul, fiindcă până la urmă toate căpeteniile refuzaseră să-i sprijine, chiar şi acelea pe ajutorul cărora ei nădăjduiseră că se pot baza.

într-o dimineaţă Thorbiorn se trezi devreme. El îl
trezi şi pe Samr şi-l rugă să se scoale.

— Nu pot dormi, zise Thorbiorn.

Samr se sculă şi se îmbrăcă, apoi se duseră amândoi la Öxarå[1], din jos de pod, şi se spălară.

— Sfatul meu, începu Thorbiorn, e să ne luăm caii şi să ne întoarcem acasă; aici nu ne putem aştepta decât la umilinţe.

— Mi se pare foarte ciudat să te aud vorbind aşa, ripostă Samr; tu ai fost acela care ai vrut cu orice preţ să-l dai în judecată pe Hrafnkell; tu n-ai vrut să primeşti din partea lui propuneri care ar fi putut mulţumi pe oricine voia să răzbune uciderea unei rude. Şi tu eşti cel care s-a îndoit de curajul nostru şi al celor ce şovăiau să te sprijine în pricina asta. De aceea, acum nu mai vreau *eu* să mă dau bătut, până nu voi fi încredinţat că n-are rost să lupt mai departe.

Auzindu-l pe Samr vorbind aşa, Thorbiorn fu atât de mişcat, încât începu să plângă.

în momentul acela zăriră cinci bărbaţi ieşind dintr-un adăpost aşezat la o oarecare depărtare, pe ţărmul dinspre apus al râului. Cel care mergea în fruntea lor era înalt, dar nu prea vânjos, purta o haină verde şi ţinea în mână un paloş cu mânerul împodobit. Avea trăsături regulate, o faţă rumenă, un păr bogat, de culoare castanie deschisă şi părea să fie un om ales. Era şi uşor de recunoscut, fiindcă în partea stângă avea o şuviţă de păr căruntă.

— Hai să trecem de partea cealaltă a râului, zise Samr, şi să stăm de vorbă cu oamenii ăştia.

0 Afluent al lacului Thingvallavatn, în nordul căruia se află câmpia Thingvellir.

Şi o luară în jos, pe malul râului.

Bărbatul care venea în fruntea celor cinci le dădu bineţe şi îi întrebă cine sunt. Samr şi Thorbiorn îşi spuseră numele.

Apoi Samr îl întrebă pe străin cum îl cheamă şi acesta spuse că este Thorkell, fiul lui Thiostar.

Samr îl mai întrebă din ce neam se trage şi de unde este de loc, iar Thorkell răspunse că este de obârşie din apusul Islandei şi că locuieşte în fiordul Thorska.

— Eşti cumva *qodil* îl întrebă Samr.

Dar Thorkell spuse că e departe de aşa ceva.

— Atunci eşti poate ţăran gospodar? mai întrebă Samr.

Thorkell răspunse că nu este.

— Dar atunci ce eşti? continuă Samr.

— N-am un cămin al meu, zise Thorkell. M-am întors în Islanda astă-iarnă, după ce am stat şapte ani prin ţări străine. Am ajuns departe spre miazăzi, până la Constantinopol, unde am fost în slujba împăratului Bizanţului. Acum locuiesc la fratele meu, căruia îi zice Thorgeir.

— Dar el e *godi?* întrebă Samr.

— Da, răspunse Thorkell, e *qodi* în ţinutul fiordului Thorska şi în fiordurile din apusul Islandei.

— A venit şi el la *Althing?* se interesă Samr.

— Da, e aici.

— Câţi oameni are cu el?

— Şaptezeci.

— Sunteti mai multi fraţi?

— Suntem trei.

— Cine e al treilea?

— Se numeşte Thormodr şi locuieşte la Gardar[1]. E

însurat cu Thordis, fiica lui Thorolfr al lui Skallagrimr de la Borg[2].

0 Situat pe promontoriul Âlftanes, în sud-vestul Islandei, în apropiere de Reykjavik. [2]) Situat în fiordul Borg, în vestul Islandei.

— Vrei să ne ajuţi? continuă Sămr.

— De ce aveţi nevoie? întrebă Thorkell.

— De ajutorul şi de sprijinul căpeteniilor, fiindcă am dat în judecată pe Hrafnkell, *qodi* la Adalbol, care l-a ucis pe Einar, fiul lui Thorbiom. Dacă ne-ai sprijini, am avea curajul să ne susţinem pricina dreaptă în faţa judecăţii.

— V-am spus adineaori că nu sunt *qodi.*

— Dar de ce ai fost dezmoştenit? întrebă Sămr. Doar şi tu eşti fiul unei căpetenii, ca şi fraţii tăi.

— N-am spus că n-am avut rang de *qodi,* răspunse Thorkell, dar înainte de a pleca în străinătate i l-am încredinţat fratelui meu Thorgeir şi nu l-am mai luat înapoi, fiindcă socotesc că este în mâini bune, atâta vreme cât îl are Thorgeir. Duceţi-vă la el şi rugaţi-l să vă ajute. Thorgeir are o fire mărinimoasă, e binevoitor, desăvârşit în toate, tânăr şi plin de ambiţie. Tocmai de oameni ca el aveţi nevoie.

— N-o să primim nici un ajutor de la el, spuse Sămr, dacă nu vii cu noi, să ne susţii.

— Un lucru pot să vă făgăduiesc, se hotărî Thorkell: voi fi mai degrabă alături de voi decât împotriva voastră, fiindcă, după părerea mea, este o îndatorire obligatorie să te judeci atunci când o rudă apropiată a fost ucisă. Aşa că duceţi-vă la adăpostul nostru şi intraţi înăuntru. Oamenii noştri dorm încă. O să vedeţi că în fund sunt două saltele aşezate de-a

curmezişul; de pe una m-am sculat eu, pe cealaltă doarme fratele meu Thorgeir. De când a venit la *Althinq are* un buboi mare la un picior şi n-a prea putut dormi nopţi întregi. Dar astă-noapte buboiul s-a spart, puroiul s-a scurs şi Thorgeir a adormit în sfârşit. El şi-a scos piciorul cu buboiul de sub pătură şi-l ţine pe marginea saltelei, ca să se mai potolească durerea. Să intre mai întâi bătrânul. Mi se pare că din pricina vârstei i-au slăbit şi puterile, şi vederea. Aşadar, unchiaşule, îi spuse Thorkell lui Thorbiorn, când ajungi în apropierea saltelei, fă-te că te împiedici şi cazi pe marginea ei; în momentul acela apucă degetul bandajat al piciorului, trage-l spre tine şi aşteaptă să vezi ce va face Thorgeir.

— Nu mă îndoiesc, zise Samr, că vrei să ne dai un sfat bun; dar ceea ce ne propui nu mi se pare totuşi prea potrivit.

— Din două una, i-o reteză Thorkell: ori faceţi cum vă spun, ori nu mai veniţi la mine să-mi cereţi părerea.

— Sfaturile tale vor fi urmate, zise atunci Samr.

Thorkell le spuse că va veni şi el mai târziu, deocamdată voia să-şi aştepte oamenii.

Sâmr şi Thorbiorn se îndreptară spre adăpostul indicat şi intrară înăuntru; acolo toată lumea dormea încă. Ei văzură îndată culcuşul lui Thorgeir. Thorbiorn o luă înainte poticnindu-se, şi, când ajunse în dreptul saltelei, căzu pe marginea ei. în cădere el apucă cu putere degetul bolnav de la piciorul lui Thorgeir. Acesta se trezi imediat, se ridică brusc de pe saltea şi întrebă cine era atât de neîndemânatic de se împiedica de picioarele

oamenilor, care pe deasupra mai erau şi bolnave.

Samr şi Thorbiorn nu ştiau ce să răspundă, dar în clipa aceea intră Thorkell în adăpost şi-i spuse fratelui său Thorgeir:

— Nu te supăra pentru atâta lucru, frate, că nu-ţi vrea nimeni răul. Se întâmplă adesea ca oamenii să săvârşească fapte mai rele decât ar fi dorit şi să le fie greu să se gândească la toate numai fiindcă sunt apăsaţi de o mare supărare. Te înţeleg şi ai dreptate să fii pornit, fiindcă piciorul bolnav te-a făcut să suferi mult în ultima vreme. O ştii mai bine ca noi. Dar să nu uităm că pentru bătrânul ăsta uciderea fiului său a fost ceva la fel de dureros, că el nu a primit răscumpărare şi că se zbate în cele mai mari lipsuri. Nu e de mirare că un om care a trecut prin atâtea nu mai e în stare să ţie seama de toate.

— Dar nu văd ce vină am *eu* în toate astea, zise Thorgeir. Nu eu l-am omorât pe fiul său şi n-are de ce să se răzbune pe mine.

— Nici n-a avut de gând să se răzbune, îl linişti Thorkell. S-a apropiat doar puţin mai dur de tine decât ar fi vrut; de vină este vederea lui slabă. De fapt, el trage nădejde că îl vei ajuta, şi de bună seamă că ar fi foarte omenos din partea ta să întinzi o mână unui om bătrân care se află la ananghie. El cere să i se facă dreptate pentru uciderea fiului său, şi o face din nevoie, nu din lăcomie. Dar căpeteniile nu vor să-l ajute, şi prin asta dau dovadă de laşitate şi lipsă de curaj.

—Dar cu cine vor oamenii ăştia să se judece? întrebă Thorgeir.

— Godt-ul Hrafnkell l-a omorât fără motiv pe fiul bătrânului Thorbiörn, pe care-l vezi în faţa ta, răspunse Thorkell. Hrafnkell săvârşeşte o fărădelege

după alta, dar nu vrea să plătească nimănui despăgubiri.

Thorgeir răspunse:

— Voi face şi eu ca celelalte căpetenii. Nu cred că am faţă de oamenii aceştia îndatoriri atât de mari încât să mă pun rău cu Hrafnkell de dragul lor. Se pare că el face în fiecare vară la fel cu cei care vor să se judece cu el. Cei mai mulţi sunt făcuţi de râs, încă înainte de a se încheia dezbaterile *Althing-ului.* Văd foarte bine că toţi au aceeaşi soartă. Iată de ce nimeni nu se încumetă să aibă de-a face cu Hrafnkell, dacă nu este constrâns.

— Poate că dacă aş fi căpetenie, zise Thorkell, n-aş avea nici eu chef să lupt împotriva lui Hrafnkell. Dar deocamdată nu sunt de aceeaşi părere, fiindcă mi-ar face plăcere să mă măsor tocmai cu unul care şi-a biruit până acum toţi potrivnicii. Mi se pare că oricărei căpetenii i-ar face.cinste să-i vină într-un fel sau altul de hac lui Hrafnkell. Şi chiar dacă aş da greş, ca toţi cei dinaintea mea, tot nu m-aş simţi umilit. Aş putea să mă împac şi eu cu ceea ce li s-a întâmplat atâtor altora; fiindcă „cine nu se încumetă nici nu câştigă".

— îmi dau acum seama de intenţiile tale, frate, răspunse Thorgeir: vrei neapărat să-i ajuţi pe oamenii aceştia. O să-ţi predau ţie dregătoria de *godi,* iar tu ai s-o ţii atâta timp cât am ţinut-o şi eu. După aceea vom fi când unul, când celălalt *qodi.* Iar acum, fiindcă vei prelua tu rangul de *qodi,* poţi să ajuţi pe cine doreşti.

— Eu cred că este spre binele nostru, al tuturor, dacă păstrezi tu dregătoria de *qodi* încă mult timp de aici înainte, zise Thorkell. Ţi-o încredinţez ţie, frate, mai bucuros ca oricui altcuiva, fiindcă eşti cel mai

înzestrat dintre noi, fraţii. Iar în ceea ce mă priveşte, încă nu m-am hotărât ce o să fac de acum încolo. Ştii prea bine, frate dragă, că de când m-am întors în Islanda n-am făcut mare lucru. Dar acum îmi dau seama cam cât preţuieşte un sfat al meu şi n-o să-ţi mai dau ghes cu propunerile mele. Va veni însă poate şi ziua când cuvintele lui Thorkell cu Şuviţă Albă vor trage mai greu la cântar.

— Ba nu, frate, zise Thorgeir, îmi dau seama de cele ce se întâmplă: eşti nemulţumit, iar eu nu pot să mă împac cu gândul ăsta. De aceea, dacă doreşti, o să-i ajutăm pe oamenii ăştia, orice s-ar întâmpla.

— Eu nu cer decât să ajutăm pe cei ce merită acest lucru, spune Thorkell.

— Şi cam ce cred oamenii ăştia că ar putea face pentru ca pricina lor să fie câştigată la judecată? întrebă Thorgeir.

— După cum am spus deja, zise Samr, avem nevoie de sprijinul căpeteniilor; căci apărarea în faţa judecăţii o preiau eu.

Thorgeir spuse că în cazul acesta era mai uşor să-l ajute.

— Ceea cee mai important, continuă el, este să pregătim procesul cât mai bine în toate amănuntele, înainte de a-l aduce în faţa judecăţii. Cred că Thorkell ar vrea să vă mai întâlniţi o dată cu el înainte de începerea dezbaterilor pe marginea diferitelor pricini. Dârzenia de care daţi dovadă vă poate aduce fie o oarecare mângâiere, fie, dimpotrivă, umilire şi dezamăgire şi mai mare, supărare şi necaz. Dar acum duceţi-vă acasă şi încercaţi să fiţi veseli; trebuie să recâştigaţi încrederea în izbândă, înainte de a-l

înfrunta pe Hrafnkell. Şi să nu spuneţi nimănui că am făgăduit să vă ajutăm.

Sâmr şi Thorbiörn se înapoiară plini de voie bună la adăpostul lor. Oamenii lor se mirară mult văzând cât de veseli s-au întors, după ce dimineaţa plecaseră atât de abătuţi.

Ei aşteptară în linişte să se adune judecătorii şi să înceapă dezbaterile. Atunci Sâmr îşi cheamă oamenii şi se duse la Lögberg[1]. Judecătorii îşi începuseră deja activitatea. Sâmr se înfăţişă cu îndrăzneală înaintea lor, îşi strigă mai întâi martorii, apoi arătă, răspicat şi fără să se poticnească nici măcar o singură dată că, potrivit legilor ţării, îl dă în judecată pe *godi-ul* Hrafnkell. Sâmr ţinu o cuvântare care îi făcu cinste. îndată după aceea, Thorkell şi Thorgeir, cei doi fii ai lui Thióstar, sosiră şi ei la locul de judecată, însoţiţi de un mare număr de oameni, într-adevăr, toţi cei ce veniseră dinspre apusul ţării trecuseră de partea lor. Se vedea bine că fiii lui Thióstar se bucurau de mare popularitate.

Sâmr continuă să-şi susţină pricina în faţa judecătorilor până în momentul în care Hrafnkell fu chemat să se apere. Oricine din cei de faţă avea dreptul să-i ia apărarea lui Hrafnkell, dacă dorea, dar numai în formele îngăduite de lege. Cuvântarea lui Sâmr fu primită cu urale. în schimb nu se arătă nimeni dispus să-l apere pe Hrafnkell.

Câţiva din cei ce urmăriseră mersul judecăţii alergară în grabă la adăpostul lui Hrafnkell ca să-i povestească cele întâmplate. Fără să stea nici un

moment pe gânduri, Hrafnkell îşi adună oamenii şi se îndreptă spre locul de judecată. El nu se aştepta ca cei de acolo să se împotrivească prea mult şi, pe dea-

0 Colină ce domină Thingvellir, de unde vestitorul legilor şi alţi vorbitori anunţau probleme importante legate de lucrările Marii Adunări.

supra, voia să-i înveţe minte pe mişeii aceia să mai încerce să-l târască în faţa judecăţii. Avea de gând să împrăştie cu forţa pe judecători şi pe toţi cei ce se aflau acolo şi să-l împiedice astfel pe Samr să-şi înfăptuiască planurile. Dar acum acest lucru nu mai era cu putinţă, fiindcă la locul de judecată se adunaseră atâţia oameni, încât Hrafnkell nu reuşi nici măcar să se apropie. Fu chiar nevoit să se oprească la o distanţă atât de mare, încât nu-i auzea pe cei care îi aduceau învinuiri, astfel că nici vorbă nu putea să fie de apărare.

în schimb Samr ceru judecătorilor să-i dea lui Hrafnkell o pedeapsă cât mai aspră, şi până la urmă Marea Adunare îl puse în afara legii.

Hrafnkell se întoarse îndată la adăpostul său, îşi luă caii şi plecă de la *Althing.* Era foarte nemulţumit de rezultatul judecăţii, fiindcă nu i se întâmplase încă niciodată ceva asemănător. Hrafnkell se îndreptă spre răsărit, străbătu şesul Lyngdalr, apoi o apucă spre Sida şi nu se mai opri până la Adalbol, în valea Hrafnkelsdalr. Acolo îşi văzu liniştit de treabă, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Samr mai rămase câtva timp la *Althing;* umbla cu capul sus, mândru de cele ce înfăptuise. Mulţi din cei prezenţi erau foarte mulţumiţi de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, şi se bucurau că lui Hrafnkell i se înfundase în sfârşit, fiindcă îşi aminteau de numeroasele nedreptăţi pe care acesta le săvârşise.

Sămr aşteptă să se sfârşească Althing-ul, apoi se pregăti împreună cu oamenii săi de plecare. El le mulţumi celor doi fraţi pentru ajutor. Thorgeir îl întrebă, râzând, ce părere are despre modul cum s-au desfăşurat lucrurile. Sămr răspunse că este foarte

mulţumit.

— Şi crezi că ai câştigat ceva? întrebă Thorgeir.

— După părerea mea, Hrafnkell a suferit o umilinţă, care nu va fi uşor uitată, răspunse Sămr. Iar asta face cât o sumă mare de bani.

— Dar omul ăsta nu poate fi socotit în afara legii, zise Thorgeir, decât în momentul în care s-a pronunţat hotărârea ca să-şi piardă toate bunurile. Iar aceasta trebuie să se întâmple la domiciliul lui, la două săptămâni după reluarea armelor[1].

Prin reluarea armelor se înţelegea momentul în care oamenii se întorc acasă de la *Althing.*

— *Cred* că până acum Hrafnkell s-a întors acasă, continuă Thorgeir, şi că nu are de gând să plece de la Adalbol. Şi cred de asemenea că n-o să-i pese de tine şi o să-şi păstreze rangul de *godi.* Fără îndoială că şi tu vrei să te întorci acasă şi să rămâi în gospodăria ta, dacă ai noroc. După părerea mea, câştigul tău este doar că vei putea spune că *tu* l-ai pus în afara legii pe Hrafnkell. Dar tare mă tem că el o să-i asuprească în continuare pe oameni. Iar tu vei fi nevoit să te umileşti şi mai mult ca până acum.

— De asta nu-mi pasă deloc, zise Sămr.

— Eşti un om foarte curajos, admise Thorgeir. Cred că fratele meu, Thorkell, n-o să te lase baltă la jumătatea drumului, ci o să te ajute să ieşi cu bine din toate încurcăturile astea cu Hrafnkell, ca să ai şi tu parte de linişte în viitor. Este de datoria

[x]) în timpul cât durau lucrările *Althing-ului* era obiceiul ca toţi să renunţe la arme.

noastră să vă dăm ajutor până la capăt, fiindcă şi până acum noi am pus mai mult umărul pentru voi. Deaceea, vom merge împreună până la fiordurile răsăritene. Cunoşti vreun drum care să nu fie folosit de toată lumea?

Sâmr spuse că se va întoarce pe acelaşi drum pe care venise. El era foarte mulţumit.

Thorgeir alese patruzeci de oameni care să-l inso- ţească. Sâmr avea şi el patruzeci de oameni. Toţi erau bine înzestraţi cu cai şi arme. Plecară cu toţii pe acelaşi drum. în zorii zilei sosiră în valea Jökulsdalr şi trecură podul peste râu. Era tocmai dimineaţa zilei în care trebuia pronunţată hotărârea de pierdere a tuturor bunurilor.

Thorgeir întrebă cum ar putea mai bine să-l ia pe Hrafnkell prin surprindere.

Sâmr răspunse că ştie cum trebuie să procedeze.

El se abătu de la drumul pe care îl urmaseră până acum, urcă dealul şi îşi continuă drumul pe coama care leagă valea Hrafnkelsdalr de valea Jökulsdalr. După un timp ajunse pe un creştet la poalele căruia se afla gospodăria de la Adalbol. De acolo panta cobora lin spre podiş, prin mai multe vâlcele acoperite de iarbă. Povârnişul dinspre vale era însă foarte abrupt şi ducea direct la gospodăria lui Hrafnkell.

Sâmr descălecă şi zise:

— Dacă vreţi să-mi urmaţi sfatul, descălecăm aici cu toţii, lăsăm caii în grija a douăzeci de oameni şi împreună cu ceilalţi şaizeci dăm năvală asupra gospodăriei. Cred că acolo doarme încă aproape toată lumea.

Ei urmară sfatul lui Sâmr şi de atunci locului aceluia îi spune Hrossageilar[1]. Apoi se năpustiră asupra gospodăriei. Ora de sculare[2] trecuse deja, dar oamenii dormeau încă. Sâmr cu ai săi

„Trecătoarea cailor” în islandeză. [2]) Ora şase dimineaţa.

forţară uşa cu ajutorul unui trunchi de copac şi dădură buzna înăuntru. Hrafnkell dormea în patul său. Ei îl imobilizară pe Hrafnkell şi pe ceilalţi argaţi, care ar fi putut să se folosească de arme. Femeile şi copiii fură îngrămădiţi într-altă încăpere. în curte era un hambar, iar între acesta şi peretele casei era o bârnă pe care se uscau rufele. Hrafnkell fu dus în dreptul acestei bârne. El oferi sume mari pentru răscumpărarea sa şi a oamenilor lui. Dar când îşi dădu seama că toate rugăminţile sunt zadarnice ceru îndurare cel puţin pentru oamenii săi.

— Ăştia nu v-au făcut nici un rău, zise Hrafnkell; pe mine puteţi să mă omorâţi fără să vă acoperiţi de ocară. Nu vă cer să-mi cruţaţi viaţa, vă rog doar să nu mă chinuiţi, căci nu v-ar aduce nici o laudă.

— Am auzit că obişnuia! să fii foarte nemilos cu potrivnicii tăi, răspunse Thorkell. E drept să vezi şi tu acum pe pielea ta cum e să fii neîndurător.

îi legară pe Hrafnkell şi pe oamenii săi cu mâinile la spate, • forţară hambarul şi scoaseră din el nişte funii. Apoi străpunseră cu cuţitele picioarele celor prinşi, în dosul tendoanelor de la gleznă, şi prin găurile astfel făcute trecură o funie subţire, pe care o înnodară de bârna de uscat rufe. în acest fel Hrafnkell şi cei şapte argaţi fură legaţi unul de altul.

— Iată, Hrafnkell, zise atunci Thorgeir, că ai acum parte de ceea ce meritai. Nu ţi-ai închipuit probabil niciodată că o să ajungi să fii atât de rău umilit ca astăzi. Iar tu, Thorkell, ce vrei să faci? Rămâi aici să-i păzeşti pe Hrafnkell şi pe oamenii săi, sau te duci împreună cu Sămr la o depărtare egală cu bătaia unei săgeţi, te urci pe o movilă de piatră şi acolo,

departe de câmp şi de livadă, dai citire hotărârii prin care Hrafnkell îşi pierde toate bunurile?

O astfel de hotărâre trebuia pronunţată când soarele se afla la amiază.

— Rămân aici cu Hrafnkell, zise Thorkell, treaba asta mi se pare mai uşoară decât cealaltă.

Thorgeir şi Sămr plecară să pronunţe sentinţa. După ce se întoarseră, îi dezlegară pe Hrafnkell şi pe ceilalţi oameni şi-i lăsară să se aşeze jos câteva clipe, căci ochii lor se înroşiseră deja ca sângele. Thorgeir îi spuse lui Sămr să facă ce pofteşte cu Hrafnkell.

— Cred că acum o s-o scoţi mai uşor la capăt cu el, mai adăugă Thorgeir.

— Poţi alege, Hrafnkell, i se adresă atunci Sămr: ori te duc undeva, departe de aici, şi te omor împreună cu câţiva dintre oamenii tăi, pe care îi voi hotărî eu; ori – fiindcă de tine depinde traiul multor oameni – îţi dau posibilitatea să ai grijă de ei. Dar, dacă vrei să rămâi în viaţă, trebuie să părăseşti împreună cu toţi ai tăi gospodăria de la Adalbol. Nu vei putea duce cu tine decât acele lucruri pe care ţi le îngădui eu – şi ele vor fi foarte puţine. Iar eu preiau gospodăria ta şi rangul de *qodi,* şi nici tu, nici urmaşii tăi nu veţi putea să le mai redobândiţi vreodată. Şi să nu-ţi mai calce niciodată piciorul dincoace de hotarul răsăritean al podişului Fliotsdalr. Uite, poţi să baţi palma, dacă primeşti.

— Desigur că unii ar fi mai bucuroşi să moară decât să sufere astfel de umilinţe, răspunse Hrafnkell; eu însă voi face ceea * ce ar face cei mai mulţi într-o asemenea împrejurare: fiindcă mi se dă putinţa, aleg viaţa. Şi fac asta mai mult de dragul fiilor mei, căci fără ajutorul meu le-ar fi foarte greu să-şi croiască un drum în viaţă.

Apoi Hrafnkell fu dezlegat. Sămr îi dădu unele lucruri, dar de fapt foarte puţine. Ca armă, nu-i

permise să ia decât o lance, încă în aceeaşi zi Hrafnkell părăsi gospodăria de la Adalbol, urmat de toţi ai săi.

Atunci Thorgeir îi spuse lui Sămr:

— Nu înţeleg de ce procedezi aşa. Cred că într-o bună zi o să regreţi amar că i-ai cruţat viaţa.

Dar Sâmr îi răspunse că atunci înseamnă că aşa a fost să fie.

Hrafnkell se mută într-un ţinut aşezat dincolo de podişul Fliótsdalr, la răsărit de lacul Lagarfliót. La capătul dinspre miazăzi al lacului se afla o mică gospodărie, numită Lokhila. Hrafnkell o cumpără pe datorie, căci banii pe care îi avea îi ajungeau doar pentru ca să-şi înzestreze locuinţa cu cele trebuitoare.

Oamenii spuneau că Hrafnkell nu mai era atât de trufaş ca înainte, şi îşi aminteau, fireşte, de vorba din bătrâni cum că „îngâmfarea are viaţă scurtă".

Ţinutul unde se mutase Hrafnkell avea pădure multă, dar clădirile erau în stare foarte proastă. Tocmai de aceea Hrafnkell reuşise să-l cumpere la un preţ atât de scăzut. Dar Hrafnkell nu-şi precupeţi eforturile. Mai întâi tăie o mulţime de copaci pentru cherestea, căci pădure era doar destulă. Apoi îşi clădi o casă mare şi o gospodărie impozantă, care primi numele de Hrafnkelsstadir. Ea a fost totdeauna socotită drept una din cele mai bune din acel ţinut. în primul an, Hrafnkell se luptă cu multe greutăţi. El şi ai săi se hrăniră mai ales cu peşte. în tot timpul cât îşi dură noua gospodărie, Hrafnkell lucră cot la cot cu toţi ceilalţi. în primul an crescu viţei şi miei şi îi îngriji atât

de bine, încât nu se prăpădi aproape nici unul. Parcă fiecare animal ar fi produs cât două la un loc. Iar în vara aceea prinseră foarte mult peşte în lacul Lagarfliót, ceea ce îmbunătăţi considerabil traiul oamenilor din întreg ţinutul, şi situaţia se repetă încă mulţi ani după aceea.

*La puţin timp după ce pusese stăpânire pe gospodă*ria lui Hrafnkell de la Adalbol, Sâmr dădu un ospăţ mare, la care chemă pe toţi cei ce fuseseră sprijinitorii lui Hrafnkell. El se oferi să fie căpetenia lor în locul acestuia şi cei mai mulţi primiră. Unii însă şovăiră.

Fiii lui Thiostar îl sfătuiră să fie bun, darnic şi înţelegător cu oamenii săi, ori de câte ori aceştia ar fi avut nevoie de ceva.

— Ar fi oameni de nimic, ziseră fiii lui Thiostar, dacă, în asemenea condiţii, nu te-ar sprijini şi ei, ori de câte ori ai avea nevoie. Te sfătuim să faci aşa, fiindcă dorim să izbândeşti în toate şi socotim că eşti un om foarte destoinic. Fii însă cu multă grijă şi bagă bine de seamă, fiindcă e foarte greu să te păzeşti de mişei.

În aceeaşi zi fiii lui Thiostar trimiseră pe cineva să le aducă pe Freyfaxi şi întreaga herghelie. Spuneau că doresc să vadă animalele acestea despre care se vorbise atâta şi care, fără îndoială, trebuiau să fie de mare preţ.

Argaţii sosiră cu caii, şi cei doi fraţi îi cercetară cu multă luare aminte.

— Caii aceştia, spuse Thorgeir, ar putea să fie întrebuinţaţi la muncile din gospodărie. Ar fi foarte bine să fie puşi să facă o treabă folositoare, câtă vreme sunt încă în putere. Cât despre armăsarul ăsta, nu mi

se pare cu nimic mai bun decât ceilalţi. Ba, dimpotrivă, aş zice că e mai rău, fiindcă a adus multe necazuri. Şi nu vreau ca din pricina lui să se mai săvârşească şi alte omoruri pe lângă cele săvârşite până acum. Ar fi foarte înţelept să-i fie dat înapoi stăpânului său[1].

Apoi ei duseră armăsarul până la celălalt capăt al ocolului, unde era o stâncă mare care se înălţa deasupra râului. Ajunşi la marginea prăpastiei, vârâră capul calului într-un sac, îi mai legară şi o piatră de gât şi apoi îl împinseră în gol cu ajutorul 0 Adică zeului Freyr.

unor prăjini. Şi astfel pieri Freyfaxi. De atunci locului aceluia i se zice „Stânca lui Freyfaxi”.

Jos în vale se afla templul zidit de Hrafnkell. Thorkell hotărî să fie distrus. Ei prădară mai întâi chipurile cioplite ale zeilor iar apoi dădură foc templului, care arse până la temelie.

După aceea oaspeţii lui Sămr se pregătiră de plecare. Sămr le făcu daruri de mare preţ. Ei îi jurară prietenie şi pe viitor şi se despărţiră în bună înţelegere. Cei doi fraţi se îndreptară pe drumul cel mai scurt spre fiordurile din apus şi sosiră acasă, în fiordul Thorska, încununaţi de glorie.

Samr îl instală pe Thorbiörn la Leikskăli, unde acesta urma să trăiască de-acum încolo. Soţia lui Sămr veni şi ea la Adalbol, la bărbatul său, unde rămaseră să locuiască un timp.

Vestea caftii lui Thiostar îl omorâseră pe Freyfaxi şi dăduseră foc templului său ajunse şi la Hrafnkell, în valea Fliotsdalr.

— Cred că e o prostie să crezi în zei, îşi zise atunci Hrafnkell, adăugând că el, unul, nu va mai crede. Şi se ţinu de cuvânt, fiindcă de atunci încolo nu le mai aduse niciodată jertfe.

La scurt timp după ce se instalase la Hrafnkelsstadir, el se îmbogăţi şi în curând i se duse vestea în tot ţinutul. Rând pe rând, oamenii se arătară dispuşi să-i dea ascultare întru totul.

în vremea aceea corăbiile venite din Norvegia acostau în număr mare în Islanda. Majoritatea celor veniţi din Norvegia s-au instalat în Islanda tocmai în perioada când Hrafnkell stăpânea acele locuri. Dar n-

a reuşit nimeni să prindă undeva rădăcini fără consimţământul lui. Toţi trebuiau să-i făgădu- iască că-i vor da ajutor în caz de nevoie. în schimb, Hrafnkell îi lua sub protecţia sa. încetul cu încetul el îşi impuse autoritatea întregului ţinut de la răsăritul lacului Lagarfliot. Acest ţinut ajunse în curând să fie mai populat şi mai puternic decât

cel pe care îl stăpânise înainte. El se întindea la răsărit până în valea Skridudalr, iar la apus de-a lungul lacului Lagarfliót, şi era acum bine organizat. Hrafnkell era mult mai popular ca înainte. în linii mari îşi păstrase felul de a fi, era săritor şi ospitalier, dar devenise mai binevoitor ca înainte.

Sâmr şi Hrafnkell se întâlneau adesea la diferite adunări, dar nu pomeneau nici măcar cu un cuvânt de cele petrecute între ei. Şi în felul acesta trecură şase ani.

Sâmr era îndrăgit de supuşii săi, fiindcă era prietenos, paşnic şi săritor şi nu uitase de sfaturile primite de la cei doi fraţi, îi plăcea însă să se îmbrace bine şi să atragă astfel atenţia asupra sa.

Se spune că într-o bună zi o corabie aruncă ancora în fiordul Reydar[1]. Stăpânul corăbiei era Eyvindr, fiul lui Bjami. El petrecuse şapte ani prin ţări străine, îmbogăţindu-şi cunoştinţele şi devenind foarte iscusit în toate. Eyvindr află curând despre cele întâmplate, dar se abţinu să-şi dea părerea, fiindcă nu voia să se amestece în treburile altora.

îndată ce auzi de sosirea lui Eyvindr, Sâmr luă un cal şi coborî la corabie. Cei doi fraţi se bucurară foarte mult de revedere.

Sâmr îl pofti pe Eyvindr să vină la el. Eyvindr primi cu plăcere, dar îl rugă pe Sâmr să se întoarcă mai întâi acasă şi să-i trimită câţiva cai, ca să poată transporta mărfurile aduse. Apoi Eyvindr trase corabia la ţărm şi o pregăti pentru iernat. Sâmr se duse acasă şi-i trimise lui Eyvindr caii ceruţi. Acesta încărcă mărfurile pe cai şi o luă spre valea Hrafnkelsdalr, străbătând mai întâi

fiordul Reydar.

Erau în total o ceată de cinci oameni, al şaselea fiind un bă- ieţandru de obârşie islandeză, rudă mai îndepărtată cu Eyvindr

[x]) Fiord situat pe coasta de răsărit a Islandei.

şi acum însoţitor al acestuia. Eyvindr îl scosese din mizerie, îl dusese cu el prin ţări străine şi îi purtase tot timpul de grijă. Această faptă îi adusese multă laudă şi toată lumea era de părere că nu erau mulţi ca el în Islanda.

Ceata condusă de Eyvindr traversă câmpia Thorisdalr, mânând şaisprezece cai încărcaţi cu mărfuri. Doi dintre oameni erau argaţi ai lui Sâmr iar ceilalţi trei, corăbieri. Toţi erau îm- brăcaţi în veşminte viu colorate şi aveau scuturi foarte frumoase. După ce străbătură valea Skridudalr şi trecură coama muntelui, ei ajunseră în valea Fliótsdalr, la locul numit Bulun-garvellir, şi apoi coborâră prin albia plină de pietriş a pârâului Gilsă. Acesta vine dinspre răsărit şi se varsă în lacul Lagarfliót, între Hallormsstadir şi Hrafnkelsstadir. Călăreţii o luară de-a lungul lacului Lagarfliót, pe la poalele pajiştii ce ţine de Hrafn-kelsstadir, înconjurară capătul dinspre miazăzi al lacului şi apoi trecură râul Jökulsá pe la vadul Skála. Era cam la jumătate de vreme între ora de sculare şi ora când se ia primul dejun[1].

Jos, pe malul râului Fliótsdalr, o slujnică spăla rufe. Când îi zări pe călăreţi îşi strânse în grabă rufele şi alergă într-un suflet acasă, la Hrafnkelsstadir. Ajunsă în curte, ea aruncă bocceaua cu rufe lângă o grămadă de butuci şi se năpusti în casă. Hrafnkell nu se sculase încă. Câţiva din oamenii lui de încredere erau în odaie, iar argaţii plecaseră la lucru, căci era tocmai perioada când se strângea fânul.

După ce intră înăuntru, femeia zise:

— Adevărat grăieşte vorba veche: „când omul îmbătrâneşte îi slăbesc puterile”. Bunul nume câştigat la tinereţe nu face multe parale dacă nu este păstrat

cu cinste şi dacă omul n-are curajul să se răzbune la momentul potrivit. E ciudat că asta i se poate întâmpla şi unuia care odinioară trecea drept viteaz. Cu totul alta este însă situaţia celor care au stat acasă, pe spinarea

') Cam ora 7:30 dimineaţa.

tatălui lor, până au crescut mari. Căci îndată ce ajung bărbaţi, pleacă peste mări şi ţări, călătoresc dintr-o ţară într-alta, iar când, în sfârşit, se întorc acasă, toţi le fac temenele şi-i cinstesc ca pe nişte căpetenii, ba chiar mai mult. Eyvindr, fiul lui Bjarni, [t] traversează acum râul, la vadul Skăla. E călare şi are un scut de toată frumuseţea. Un om atât de ales ca el ar fi potrivit ca ţintă a unei răzbunări.

Şi femeia nu mai contenea să-l întărâte pe Hrafnkell, în- demnându-l la răzbunare.

Hrafnkell se sculă şi spuse:

— S-ar putea să ai multă dreptate în cele ce spui – chiar dacă nu eşti mânată de gândurile cele mai bune. Dar n-ai ajuns încă la capătul strădaniilor. Du-te cât poţi de iute la Vidivellir, la miazăzi de aici, şi spune-le fiilor lui Hallstein, Sighvat şi Snorri, să vină de îndată la mine şi să-şi aducă toţi oamenii în stare să mânuiască armele.

Apoi Hrafnkell trimise pe o altă femeie la Hrolfsstadir după fiii lui Hrolfr, Thordr şi Halii, şi oamenii lor.

Toţi erau bărbaţi viteji şi iscusiţi. După aceea Hrafnkell îşi aduse şi argaţii de la câmp şi alcătuiră cu toţii împreună o ceată de optsprezece oameni. Ei se înarmară până în dinţi, încălecară şi trecură râul pe urmele grupului lui Eyvindr.

în vremea aceasta Eyvindr ajunsese pe podiş; el îşi continuă drumul spre apus, până dincolo de mijlocul podişului, şi ajunse la locul numit Bersagôtur. Acolo e o mlaştină plină cu un nămol care ajunge până la genunchii calului, pe alocurea până la mijlocul gambei sau chiar până la pântecele acestuia. Fundul mlaştinei este însă pietros, aşa încât nu e nici o primejdie de înnămolire. Dincolo de mlaştină începe un teren stâncos. Când Eyvindr sosi cu oamenii săi acolo, băiatul care îl slujea se uită înapoi şi exclamă:

— Vad în urma noastră vreo optsprezece sau douăzeci de oameni călare, printre ei un bărbat înalt, îmbrăcat în negru. Aş zice că seamănă cu *godi-ul* Hrafnkell, cu toate că nu l-am văzut de multă vreme.

— Şi ce ne priveşte pe noi? răspunse Eyvindr. După câte ştiu, n-am de ce să mă tem de Hrafnkell, nu i-am făcut nici un rău. Probabil are ceva treburi jos, în vale, sau merge să viziteze niscaiva prieteni.

— Eu aş zice că pe tine vrea să te vadă, insistă tânărul.

— Am auzit, zise Eyvindr, că Hrafnkell şi fratele meu Sâmr n-au mai avut nici un conflict de când au ajuns la înţelegere.

Dar tânărul nu se lăsă:

— Ar fi mai bine s-o iei înainte, spre apus, până în vale. Acolo nu te mai paşte nici o primejdie. Eu îl cunosc pe Hrafnkell; sunt încredinţat că dacă nu dă de tine, nouă, celorlalţi, nu ne face nimic. Atât timp cât tu eşti în afara primejdiei, totul e bine, căci ei cu tine au ce au, nu cu noi. Orice ar mai fi, nouă nu ni se întâmplă nimic rău.

Dar Eyvindr răspunse că el nu înţelege să se ascundă.

— Nici nu ştiu bine cine sunt oamenii ăştia, zise el, şi m-aş face de râsul lumii dacă aş fugi fără să fi încercat măcar să văd cum stau lucrurile.

Apoi îşi continuară drumul spre apus, printre stânci, până ce ajunseră la o altă câmpie mlăştinoasă, numită Oxamÿr. Porţiunile cu vegetaţie bogată alternează acolo cu cele nămoloase în aşa fel, încât pe alocurea drumul este aproape impracticabil. Tocniai de aceea bătrânul Hallfredr obişnuia să folosească o cale mai ocolită, pe la miazănoapte de mlaştină, deşi ea era mult mai lungă.

Eyvindr traversă mlaştina de la răsărit spre apus, dar caii se înglodară de atâtea ori, încât le trebui mult timp ca să iasă la liman. Urmăritorii înaintau mult mai repede, caii lor nefiind încărcaţi cu greutăţi. Hrafnkell şi oamenii săi ajunseră la marginea mlaştinei tocmai când Eyvindr şi ai săi reuşiseră să iasă de partea cealaltă. Ei putură acum să recunoască foarte clar pe Hrafnkell şi pe cei doi fii ai acestuia.

Eyvindr fu din nou rugat de oamenii săi să fugă.

— Peste ce-a fost mai greu am trecut, ziseră ei, de-acum înainte drumul este uşor. în timp ce ei înaintează cu greu prin mlaştină poţi ajunge la Adalból şi, odată acolo, ai scăpat de orice primejdie.

Dar Eyvindr răspunse:

— Doar n-o să mă feresc de nişte oameni cărora nu le-am
făcut nici un rău. .

Ei urcară pe coama dealului, unde dădură peste câteva movile. Una din ele, mai înaltă, era acoperită de orz pădureţ şi avea povârnişurile mai abrupte şi stâncoase. Prin poziţia ei era expusă vânturilor din toate părţile. Eyvindr se îndreptă către ea, descălecă şi

îi aşteptă pe urmăritorii săi.

— în curând o să aflăm ce au de gând, spuse Eyvindr.

Apoi ei se urcară pe movilă şi îşi pregătiră nişte bolovani.

Hrafnkell se abătu din drum, urcă dealul spre miazăzi şi, când ajunse la movila unde se oprise Eyvindr cu oamenii săi, el se năpusti asupra lor fără a le adresa nici un cuvânt. Eyvindr se apără cu multă vitejie şi îndemânare.

Tânărul slujitor al lui Eyvindr, ştiindu-se prea firav ca să se bată, încălecă şi plecă în goană spre apus. El trecu coama muntelui, sosi Ia Adalból şi îi relată lui Sâmr cele întâmplate.

Sâmr îşi înştiinţă de îndată oamenii, şi în curând se adunară vreo douăzeci, toţi bine înarmaţi. Sâmr străbătu împreună cu ei podişul şi o luă spre răsărit, îndreptându-se către locul unde se dăduse lupta.

Dar când ajunseră acolo, văzură că lupta se sfârşise. Hrafh- kell şi oamenii săi erau deja în drum spre casă, iar Eyvindr şi însoţitorii zăceau neînsufleţiţi la pământ.

Sâmr se repezi la fratele său şi căută să vadă dacă mai trăieşte. Dar Hrafnkell şi oamenii săi duseseră treaba până la capăt: Eyvindr era mort şi împreună cu el şi cei cinci însoţitori.

Dintre oamenii lui Hrafnkell căzuseră doisprezece, ceilalţi şase plecaseră cu el spre casă.

Sămr nu zăbovi mult timp acolo, ci îşi îndemnă oamenii să continue urmărirea, deoarece Hrafnkell şi ai săi porniseră la drum pe cai deja obosiţi.

— Putem să-i ajungem, zise Sămr, deoarece caii lor sunt osteniţi, pe când ai noştri sunt încă plini de avânt. Dar e greu de spus dacă vom reuşi să-i prindem înainte ca ei să fi străbătut podişul.

în timp ce ei vorbeau, Hrafnkell ajunsese la limita dinspre răsărit a mlaştinei de la Oxarnyr.

Oamenii lui Sămr îşi continuară urmărirea, până când ajunseră la marginea podişului. Acolo ei văzură că Hrafnkell coborâse deja o bucată bună, fiind foarte aproape de vale. Sămr îşi dădu seama că, în momentul în care Hrafnkell ajunge în ţinutul său, nu-l mai poate prinde.

De aceea el spuse:

— Trebuie să ne întoarcem; jos, în vale, Hrafnkell va găsi cu uşurinţă oameni care să-l ajute.

Şi astfel ei făcură calea întoarsă şi se opriră din nou Ia locul unde murise Eyvindr. Acolo se apucară de lucru şi ridicară un gorgan în amintirea lui Eyvindr şi a celor ce căzuseră odată cu el. Locurile acestea se numesc de atunci Eyvindartorfa[1], Eyvin- darfiöll[2] şi Eyvindardalr[3].

Sămr transportă la Adalbol toate mărfurile aduse de Eyvindr. Ajuns acasă, el trimise vorbă *thingmennilor* săi să se adune la Adalbol în dimineaţa zilei următoare. Avea de gând s-o pornească spre răsărit, în ţinutul de dincolo de podiş, „indiferent de

ce-ar fi să se mai întâmple”, după cum spune el.

0 Dealul lui Eyvindr. [2]) Muntele lui Eyvindr. [3]) Valea Iui Eyvindr.

Când se înseră, Sâmr se duse să se culce. Mulţi din *things- mennii* săi sosiseră deja la Adalbol.

între timp, Hrafnkell ajunse şi el acasă şi povesti cele ce se întâmplaseră. După ce luă prânzul, îşi adună oamenii: erau şaptezeci cu totul. Apoi plecă în fruntea acestora spre apus, străbătu podişul şi sosi pe neaşteptate la Adalbol. Acolo îl scoase pe Sâmr din pat şi-l duse afară.

— Iată, Sâmr, zise Hrafnkell, că ai ajuns într-o situaţie pe care n-ai fi visat-o cu câteva clipe înainte. Viaţa ta e acum în mâinile mele. Dar nu vreau să fiu mai puţin mărinimos cu tine decât ai fost tu cu mine. De aceea, îţi dau şi eu putinţa să alegi, aşa cum mi-ai dat-o tu mie: Vrei să mori, sau vrei să trăieşti? Dar, dacă vrei să-ţi cruţ viaţa, va trebui să te supui hotărârilor pe care le voi lua eu.

Sâmr răspunse că preferă să rămână în viaţă, deşi îşi dă seama că, orice ar alege, soarta sa va fi la fel de dură.

Hrafnkell îi spuse că poate fi încredinţat că aşa va fi, fiindcă ei doi aveau de încheiat o socoteală, şi Sâmr nici nu merita ceva mai bun.

— în primul rând, continuă Hrafnkell, vei pleca de la Adalbol şi te vei întoarce la Leikskâli, în vechea ta gospodărie. Poţi duce cu tine toate mărfurile lui Eyvindr. De aici nu vei lua nimic, decât lucrurile aduse de la Leikskâli. Pe astea poţi să le iei pe toate. Eu, în schimb, îmi reiau rangul de *qodi* în ţinutul ăsta, precum şi gospodăria cu tot ce mi-a aparţinut. Văd că mi-ai sporit averea, dar n-o să tragi nici un folos din

asta. Şi n-o să-ţi plătesc nici un fel de despăgubire pentru moartea fratelui tău Eyvindr, fiindcă te-ai răzbunat suficient de crud pentru moartea celeilalte rude a tale. De fapt, ai avut parte de destule despăgubiri pentru vărul tău Einar, din moment ce te-ai bucurat de rangul meu şi mi-ai folosit averea timp de şase ani. Nu cred că moartea lui Eyvindr şi a oamenilor săi merită o răscumpărare mai mare decât suferinţele la care am fost supuşi eu şi oamenii mei. Tu m-ai alungat din ţinutul meu, eu însă consimt că tu să rămâi la tine acasă, la Leikskáli. Şi totul va merge bine atâta timp cât nu te vei lăsa orbit de trufie. Căci, dacă mai unelteşti o dată împotriva mea, nu te vei mai bucura de nici o îndurare. Cât timp mai suntem amândoi în viaţă, vei fi unul din supuşii mei. Şi să ştii că dacă vei încerca să-mi cauţi pricină o să ai tot mai mult de suferit.

Sâmr plecă de la Adalból cu toată familia şi se stabili din nou în vechea sa gospodărie de la Leikskáli.

Hrafnkell se reîntoarse la Adalból şi le împărţi oamenilor săi diferitele treburi ale gospodăriei. Pe fiul său mai mare, Thórir, îl instală ca stăpân peste gospodăria Hrafnkels- stadir. Hrafnkell îşi reluă rangul de *qodi* peste toate ţinuturile. Ásbióm rămase cu tatăl său la Adalból, fiind cel mai mic.

Sâmr petrecu iarna aceea la Leikskáli: devenise tăcut şi singuratic, şi se vedea bine că era foarte nemulţumit de soarta sa.

Spre sfârşitul iernii, când zilele începuseră să crească, Sâmr plecă de acasă cu un argat şi cu trei cai. Ei trecură podul, străbătură câmpia Modrudalsheid,

traversară râul Jókulsá dinspre munte, se îndreptară spre Myrvatn şi de acolo îşi continuará dru* mul prin câmpia Fliótsheid şi prin trecătoarea Liósavatn. Sâmr nu poposi până nu ajunse pe coasta de apus, în fiordul Thorksa. Acolo i se făcu o primire foarte bună. Thorkell tocmai se întorsese dintr-o călătorie. Fusese plecat timp de patru ani prin ţări străine.

Sâmr rămase o săptămână la cei doi fraţi şi se odihni. Apoi le povesti despre conflictul pe care îl avusese cu Hrafnkell şi îi rugă să-i dea sprijin şi ajutor, aşa cum făcuseră şi cu şase ani în urmă.

De data aceasta însă Thorgeir fu acela care luă cuvântul în numele ambilor fraţi, spunând că în primul rând ei locuiesc prea departe.

— Am crezut, continuă Thorgeir, că, înainte de a te părăsi, ţi-am pus atât de bine la punct toate treburile, încât o să te poţi descurca şi fără ajutor. Dar lucrurile au luat întocmai întorsătura pe care am prevăzut-o eu când ai hotărât să-i cruţi viaţa lui Hrafnkell: ţi-am spus încă de atunci că într-o bună zi o să te căieşti amar. E limpede acum că Hrafnkell e mult mai priceput ca tine, fiindcă te-a lăsat în pace, şi nu te-a atacat decât după ce a izbutit să se descotorosească de cel pe care-l socotea mai înţelept decât tine. Noi însă nu mai vrem să avem de-a face cu necazurile tale; şi nici nu vrem să ne măsurăm neapărat puterile cu Hrafnkell şi să ne punem astfel iar în joc renumele. Dar te primim cu braţele deschise dacă vrei să te muţi cu toţi ai tăi aici şi să te bucuri de ocrotirea noastră, şi dacă crezi că ţi-ar fi mai uşor să trăieşti aici decât în vecinătatea lui Hrafnkell.

Dar Sămr răspunse că nici nu se gândeşte la aşa

ceva. El mai adăugă că doreşte să se întoarcă acasă şi îi rugă pe cei doi fraţi să-i dea alţi cai. Thorgeir şi Thorkell îi dădură numaidecât caii doriţi.

Ei voiră să-l încarce cu daruri scumpe, dar Sămr nu primi nimic, spunându-le că sunt oameni lipsiţi de curaj. Apoi porni, supărat, spre casă.

Samr rămase până la sfârşitul vieţii în gospodăria sa de la Leikskâli, fără să se mai poată răzbuna vreodată pe Hrafnkell.

Hrafnkell continuă să trăiască la Adalbol, păstrându-şi cu multă cinste rangul de *qodi.* El muri răpus de o boală grea. Gorganul ridicat în amintirea lui se află în valea Hrafnkelsdalr, la miazănoapte de Adalbol. în mormânt i s-au pus obiecte de preţ, întreaga armură şi lancea sa vestită.

Fiii săi îi moşteniră rangul. Thorir locuia la Hrafnkelsdalr, iar Âsbiorn la Adalbol. Ei preluară împreună rangul de *qodi,* bucurându-se de preţuire din partea tuturor.

Şi cu aceasta se încheie saga despre Hrafnkell.

$A<iA DESPRE
(ıUHHIAUCR

Trăia cândva în Islanda un bărbat numit Thorsteinn, fiul lui Egill Skalla-Grimr. Skalla-Grimr, la rândul său, era fiul lui Kveld-Ulfr, conducător de oşti din Norvegia, iar mama lui Thorsteinn era Âsgerdr, fiica lui Biorn.

Thorsteinn îşi durase gospodărie la Borg, în fiordul Borg. El se bucura de mare vază în locurile sale şi era om cu dare de mână, înţelept, bun şi drept în toate. Nu chiar atât de înalt şi de voinic ca tatăl său, Egill, el era totuşi un om deosebit; toată lumea îl iubea. Thorsteinn era un bărbat frumos la chip, cu părul bălai şi ochii vioi. Se însurase cu Jofridr, fiica lui Gunnar Hlifar. Jofridr mai fusese măritată o dată cu Thoroddr, fiul lui Tungu-Oddr, şi avea de la el o fată, Hungerdr, pe care o creştea Thorsteinn la Borg. Toată lumea o preţuia pe Jofridr. Ea şi Thorsteinn aveau mulţi copii, dar în această saga vor fi amintiţi numai câţiva din ei. Fiul cel mai mare se numea Skuli, al doilea Kollsveinn, al treilea Egill.

*Se zice că într-o vară o corabie a intrat în gura râu*lui Gufuâ[1], venind dinspre mare. Corabia era condusă de Berg- finnr, un om bogat şi înţelept, acum destul de în vârstă, norvegian de obârşie. Thorsteinn încălecă şi coborî până la locul unde corabia trăsese la ţărm; îndeobşte el hotăra care mărfuri aduse de o corabie se puteau vinde în acel ţinut şi la ce preţ. Şi aşa s-a întâmplat şi acum. Corăbierii îşi găsiră adăpost la diferiţi gospodari, Bergfinnr însă îl rugă pe Thorsteinn să-l găzduiască. Norvegienii rămaseră toată iarna în Islanda. Bergfinnr era destul de tăcut, deşi Thorsteinn se

străduia să-i facă şederea cât mai plăcută. în cele din urmă Bergfinnr începu să se îndeletnicească tot mai stăruitor cu tălmăcirea viselor.

Râu care se varsă în fiordul Borg.

într-o zi de primăvară, Thorsteinn îl întrebă pe Bergfinnr dacă nu vrea să-l însoţească la Valfell, la locul de judecată al oamenilor din ţinutul din jurul fiordului Borg. Thorsteinn aflase că pereţii adăpostului pe care îl avea acolo[1] se năruiseră în timpul iernii. Norvegianul răspunse că merge cu plăcere şi cei doi încălecară şi porniră la drum însoţiţi de un argat al lui Thorsteinn. Şi au mers aşa până au ajuns la o curte ţărănească căreia îi zicea Greniar. Acolo locuia Atli, un gospodar sărac, care era arendaşul lui Thorsteinn. Thorsteinn îl rugă pe Atli să ia o cazma şi o lopată şi să meargă cu ei. După ce sosiră la adăpostul lui Thorsteinn de la Valfell, se aşternură toţi trei pe lucru şi în cele din urmă ridicară la loc pereţii.

Soarele ardea puternic, iar Thorsteinn şi Bergfinnr se simţeau obosiţi; după ce terminară, se aşezară în pragul uşii să se odihnească. Thorsteinn adormi, dar se agită mult în somn. Norvegianul rămase lângă el şi-l lăsă să-şi facă somnul. Thorsteinn se trezi cam abătut. Norvegianul îl întrebă ce vise îi tulburaseră somnul. Dar Thorsteinn spuse că nu crede în vise.

Seara, când plecară spre casă, norvegianul îl întrebă din nou pe Thorsteinn ce visase.

— Am să-ţi povestesc, zise Thorsteinn, şi să-mi tălmăceşti visul, fără să-mi ascunzi nimic.

Norvegianul îi promise că va încerca.

Şi Thorsteinn începu:

—■ Se făcea că eram acasă la Borg şi şedeam în faţa porţii. Deodată am văzut pe coama casei o lebădă mândră şi frumoasă; îmi dădeam seama că este a mea şi eram foarte mulţumit. Apoi am zărit un vultur mare venind în zbor dinspre munţi. El s-a oprit pe coama

casei, lângă lebădă, şi a început să-i grăiască dulce pe limba lor. Iar lebăda părea să fie foarte mulţumită. Vulturul avea ochi negri, gheare de fier şi părea foarte vajnic. Şi

[J]) V. *supra* p. 26, n. 2.

iată că dinspre miazăzi s-a apropiat deodată o altă pasăre; ea s-a aşezat lângă lebădă, pe coama casei, şi a început şi ea să-i vorbească drăgăstos. Era tot un vultur mare. Mi s-a părut că primul vultur s-a mâniat foarte tare când a sosit cel de-al doilea, că au început să se lupte şi s-au bătut cu înverşunare, vreme îndelungată. în cele din urmă s-au umplut amândoi de sânge. Lupta s-a sfârşit şi ambii s-au prăbuşit morţi de pe casă. Lebăda rămăsese acolo, foarte tristă şi descurajată.

Şi apoi am văzut încă o pasăre venind în zbor dinspre soare- apune. De data asta era un şoim, care s-a oprit pe coama casei lângă lebădă şi i-a vorbit cu multă gingăşie. După câtva timp cele două păsări şi-au luat zborul împreună. în clipa aceea m-am trezit. De fapt, visul nu spune mare lucru, încheie Thorsteinn. Cred că e vorba de vânturile care se întâlnesc sus, în văzduh, şi urmează aceeaşi cale ca şi păsările în zborul lor.

— Ba eu nu cred că visul trebuie tălmăcit astfel, zise Bergfinnr.

— Atunci, spuse Thorsteinn, tălmăceşte-mi-l aşa cum socoteşti tu.

Şi norvegianul începu:

— Păsările acelea sunt duhurile ocrotitoare ale oamenilor. Nevastă-ta va naşte o fetiţă dalbă şi frumoasă, pe care tu o vei iubi foarte mult. Dar dintr-

acolo de unde ai văzut apropiin- du-se vulturii vor veni doi bărbaţi să-i ceară mâna fetei; ambii se vor îndrăgosti orbeşte de ea, se vor lupta pentru ea şi până la urmă se vor răpune unul pe altul. După aceea va veni din aceeaşi parte ca şoimul un al treilea bărbat, care o va peţi, iar ea se va mărita cu el. Iată cum tălmăcesc eu visul tău şi cred că lucrurile aşa se vor petrece.

— Este o tălmăcire răuvoitoare şi neprietenoasă, zise Thorsteinn, şi la o adică nici nu cred că te pricepi prea bine la vise.

— Vei vedea singur ce se va adeveri din toate astea, răspunse norvegianul.

Thorsteinn se supără pe el. Bergfinnr părăsi Islanda în vara aceea şi în cele ce urmează nu va mai fi vorba despre el.

în aceeaşi vară Thorsteinn plecă la Althing. înainte

de a porni la drum, el îi spuse soţiei sale, Jofridr:

— O să naşti în curând un copil; dacă e fată o laşi pradă fiarelor; dacă e băiat rămâne în viaţă.

înainte de încreştinare[1] se mai întâmpla pe alocurea ca oamenii săraci, cu familie mare, să-şi lase copiii pradă fiarelor. Dar chiar şi atunci obiceiul acesta era socotit nelegiuit.

Jofridr răspunse:

— Nu-i frumos ca un bărbat ca tine să vorbească aşa; tu, care eşti om cu stare, nu poţi face aşa ceva.

— Mă cunoşti foarte bine, ripostă Thorsteinn, şi ştii că e prăpăd dacă mi se nesocotesc poruncile.

Apoi Thorsteinn plecă la *Althing.*

Jofridr născu o fetiţă de o rară frumuseţe. Dar,

când moaşa vru să i-o arate, Jofridr spuse că nu vrea s-o vadă şi trimise după Thorvardr, păstorul lui Thorsteinn.

— Ia calul, spuse ea, pune şaua pe el şi du copilul ăsta lui Thorgerdr, fiica lui Egill, la Hiardarholt, spre asfinţit. Spune-i s-o crească în taină, să nu afle Thorsteinn. Mi-e aşa de dragă, că n-aş putea în ruptul capului s-o las pradă fiarelor. Ţine aici trei taleri de argint ca simbrie pentru osteneală. Iar Thorgerdr te va ajuta să pleci din Islanda cu o corabie şi-ţi va da şi merindele trebuincioase pentru drum.

Thorvardr făcu întocmai precum îi spusese Jofridr: el plecă cu copilul spre apus, şi când ajunse la Hiardarholt i-l predă lui Thorgerdr. Iar aceasta îl dădu în grija unei familii de arendaşi ai ei, care trăiau la Leysingiastadir, în fiordul Hvamm. Ea îl ajută pe Thorvardr să-şi continue drumul spre miazănoapte,

') Islandezii s-au încreştinat în jurul anului 1000.

pe la Skeliavik, prin fiordul Steingrimr, dându-i şi merinde de drum. Astfel Thorvardr părăsi Islanda şi în povestirea noastră nu va mai fi vorba despre el.

Când Thorsteinn se întoarse de la *Althing,* Jofridr îi spuse că copilul a fost lăsat pradă fiarelor, aşa cum poruncise el, dar că păstorul a fugit pe ascuns, luând şi calul cu el. Thorsteinn îi răspunse că a procedat aşa cum trebuia; apoi îşi tocmi alt păstor.

Trecuseră şase ani, în care timp nu s-a aflat nimic din toate astea. într-o bună zi Thorsteinn fu chemat la un ospăţ, la cumnatul său Olafr, fiul lui Hoskuldr, poreclit Păunul, care trăia la Hiardarholt şi trecea, pe vremea aceea, drept căpetenia cea mai de vază din partea de apus a ţării. Cum era de aşteptat, Thor-

steinn a fost bine primit.

Se spune că într-o zi, în timpul ospăţului, Thorgerdr stătea de vorbă cu fratele ei Thorsteinn, în timp ce Olafr era ocupat cu alţi comeseni. Pe o laviţă din faţa lor şedeau trei fete.

— Frate, întrebă Thorgerdr, cum îţi plac fetiţele astea din faţa noastră?

— Foarte mult, răspunse Thorsteinn. Dar una din ele e mult mai drăgălaşă decât celelalte două. E frumoasă la chip ca Olafr, dar pielea albă, părul bălai şi trăsăturile feţei au ceva din neamul nostru.

— Ai dreptate, frate, zise Thorgerdr, dacă spui că fata e bălaie şi are trăsăturile feţei asemănătoare cu ale noastre, fiindcă ea nu e fata lui Olafr.

— Dar cum ar putea fi altfel din moment ce e fiica ta? se miră Thorsteinn.

— Ca să-ţi spun adevărul, frate, răspunse Thorgerdr, fata aceea frumoasă nu este fiica mea, ci a ta.

Apoi îi povesti lui Thorsteinn de-a fir a păr cum se întâmplaseră lucrurile şi-l rugă să le ierte şi pe ea, şi pe Jofridr că îi tăinuiseră totul atâta vreme.

— Nu pot să vă aduc nici o învinuire, spuse Thorsteinn. Lucrurile urmează îndeobşte calea pe care o vor ele, şi e bine că n-aţi ţinut seama de porunca mea nechibzuită. îmi place atât de mult fetiţa asta, încât sunt fericit că-s tatăl ei. Dar cum o cheamă?

— O cheamă Helga, zise Thorgerdr.

— Helga cea Dalbă, spuse Thorsteinn. S-o pregăteşti cu toate cele trebuincioase de drum, fiindcă o iau cu mine când mă întorc acasă.

Şi aşa se şi întâmplă. La plecare, Thorsteinn fu

copleşit cu daruri. El ajunse cu Helga la Borg, unde fata crescu înconjurată de multă dragoste din partea tatălui ei, a mamei ei şi a tuturor rudelor sale.

La Gilsbakki, în ţinutul Hvitărsida[1]*, trăia în aceeaşi* vreme un bărbat numit Illugi cel Negru, fiul lui Halkel, care, la rândul său, era fiul lui Hrosskel. Mama lui Illugi era Thuridr, zisă Susai, fiica lui Gunnlaugr Limbă de Şarpe. După Thorsteinn, Illugi era căpetenia cea mai de seamă din fiordul Borg; el avea pământuri întinse, era un om foarte hotărât în tot ce făcea şi îşi ajuta prietenii la nevoie. Era căsătorit cu Ingibiorg, fiica lui Ásbióm al lui Hardar din Órnólfsdalr. Mama lui Ingibiom era Thorgerdr, fiica lui Skeggi din fiordul Mid. Ingibiorg şi Illugi aveau mulţi copii, dar în această povestire ne vom întâlni numai cu câţiva. Unul din fiii lor se numea Hermundr, altul Gunnlaugr; amândoi erau acum feciori bine legaţi şi de nădejde.

Se spune că Gunnlaugr era foarte dezvoltat pentru vârsta sa; înalt şi vânjos, el avea păr castaniu, care îi şedea tare bine. Nasul nu era tocmai frumos, dar totuşi Gunnlaugr era plăcut la înfăţişare. Cu mijlocul tras ca prin inel şi umerii lăţi, el era

*) Ţinut aşezat la nord-est de fiordul Borg.

un flăcău bine-făcut. Foarte zgomotos, ambiţios încă de mic copil şi neînduplecat în toate, el era şi un poet înzestrat, chiar dacă făcea uneori versuri cam usturătoare. De aceea i se zicea şi lui Limbă de Şarpe. Fratele său Hermundr avea o fire mai domoală şi era mai aşezat.

Gunnlaugr avea numai doisprezece ani, când îl rugă pe tatăl său să-i dea ceva mărfuri ca să le vândă. Cu banii astfel câştigaţi el voia să călătorească prin alte ţări, ca să vadă cum trăiesc oamenii pe acolo. Illugi însă nici nu voi să audă de aşa ceva, zicând că străinii nu vor pune mare preţ pe Gunnlaugr, de vreme ce nici chiar tatăl său nu izbutise să-l crească aşa cum ar fi dorit.

Ieşind, la scurt timp după aceea, într-o dimineaţă în curte, Illugi găsi, spre marea lui uimire, uşa hambarului deschisă. în bătătură erau înşiraţi şase saci plini cu diferite mărfuri şi câteva ţoluri. Apoi cineva se apropie ducând patru cai de căpăstru: era fiul său Gunnlaugr.

— Eu am scos sacii, spuse acesta.

Illugi îl întrebă pentru ce. Gunnlaugr răspunse că din negoţul cu sacii aceia îşi va scoate cele necesare pentru călătoria lui în străinătate.

— N-ai să treci peste voinţa mea, zise Illugi. Şi să ştii că n-o să pleci în nici o călătorie fără încuviinţarea mea, mai adăugă el. Apoi duse sacii înapoi, în hambar.

Gunnlaugr luă încă în aceeaşi zi un cal şi plecă. Spre seară ajunse la Borg. Thorsteinn îl pofti la el şi Gunnlaugr primi. El îi povesti lui Thorsteinn cele ce se întâmplaseră între el şi tatăl său, iar Thorsteinn îi spuse că poate să stea la el cât pofteşte.

Gunnlaugr rămase tot anul acela la Thorsteinn şi primi de la acesta învăţătură în cunoaşterea legilor, fiind foarte preţuit de toţi cei din jur. Gunnlaugr şi Helga se veseleau adesea, jucând un fel de joc de table; curând ei prinseră mare dragoste unul pentru altul, după cum se va vedea din cele ce urmează.

aproape aceeaşi vârstă. Helga era aşa de frumoasă, încât oameni învăţaţi spun că a fost cea mai frumoasă femeie din câte s-au văzut vreodată în Islanda. Părul ei era atât de bogat, încât putea să se înfăşoare în el din cap până-n picioare, şi strălucea ca aurul. Toată lumea socotea că nu exista în fiordul Borg şi în împrejurimi o fată de măritat mai râvnită ca Helga cea Dalbă.

într-o zi, când toţi ai casei erau adunaţi în odaia cea mare, Gunnlaugr îi spuse lui Thorsteinn:

— Un singur lucru din ştiinţa legilor nu m-ai învăţat încă, şi anume ce trebuie să faci ca să te logodeşti cu o fată.

— Nu e ceva prea greu, răspunse Thorsteinn, şi îl învăţă ce spun legile în privinţa aceasta.

— Aş vrea acum, continuă Gunnlaugr, să vezi dacă am înţeles bine. O să dau mâna cu tine, ca şi când aş cere-o de nevastă pe fiica ta, Helga.

— Nu înţeleg ce vrei, ripostă Thorsteinn.

Gunnlaugr îi luă mâna într-a sa şi spuse:

— Dă-mi voie, te rog, să fac aşa.

— Cum doreşti, încuviinţă Thorsteinn. Dar cei de faţă să ia aminte că totul e numai de formă şi că, dacă cineva vrea să se folosească de asta cu rea-credinţă, nimic nu poate câştiga putere de lege.

După aceea Gunnlaugr se făcu că îşi alege martori şi că se logodeşte cu Helga. La urmă îl întrebă pe Thorsteinn dacă litera legii a fost îndeplinită şi acesta răspunse că da. Cei de faţă luară totul ca un joc foarte izbutit şi făcură mult haz.

*La Mosfell trâia pe vremea aceea un bărbat cu nu*mele de Önundr, un om cu dare de mână şi căpetenie cu renume în ţinutul Nesses dinspre miazăzi. Önundr era însurat cu Geir- ny, fiica lui Gnupr, al lui Molda-Gnupr, care îşi durase gospodărie la Grindavik, în ţinutul dinspre miazăzi. Önundr şi Geirny aveau trei fii: Hrafn, Thérarinn şi Eindridr. Toţi trei aveau însuşiri deosebite, dar Hrafn îi întrecea pe ceilalţi doi în toate privinţele: voinic şi foarte frumos, el mai era şi un poet iscusit. Ca flăcău trecut de vârsta copilăriei, el începu să călătorească dintr-o ţară într-alta, fiind îndrăgit peste tot unde ajungea.

La Hialli, în tinutul Ölfus din miazăzi, trăiau Thoroddr cel înţelept şi fiul său, Skapti, care pe atunci era vestitorul legilor[1] în Tslanda. Mama lui Skapti era Rannveig, fiica lui Gnupr al lui Molda-Gnupr. Astfel Skapti şi fiii lui Önund erau veri primari după mama lor. Legătura de rudenie era întărită de o trainică prietenie.

Tot pe atunci trăia la Raudamel un gospodar cu numele de Thorfinnr, fiul lui Sel-Thoris. Thorfinnr avea şapte feciori, unul mai isteţ ca altul. Primii trei se numeau Thorgils, Eyjolfr şi Thorir şi se numărau printre flăcăii cei mai cu vază din întreg ţinutul.

Toţi cei amintiţi până acum au trăit în acelaşi timp.

Cam în vremea aceea a avut loc un eveniment de cea mai mare însemnătate pentru istoria Islandei, şi anume întreaga ţară s-a încreştinat, oamenii părăsind rând pe rând vechea credinţă.

Gunnlaugr Limbă de Şarpe, despre care a fost vorba mai sus, petrecuse vreme de şase ani când la Borg, la Thorsteinn, când la tatăl său, Illugi, la Gilsbakki. La vârsta de optsprezece ani Gunnlaugr se împăca mult mai bine cu tatăl său ca înainte.

9 Vestitorul de legi *(logsögumadr)* era preşedinte al A/thinj-ului, fiind ales pe un termen de trei ani, cii posibilitatea de a fi reales pe unul său mai multe termene de trei ani. El recita legile în *Althing,* şi anume câte o treime din codul de legi, astfel încât în decurs de trei ani el recita întregul text al codului.

La Gilsbakki trăia un bărbat numit Thorkell cel Negru, rudă apropiată cu Illugi şi stabilit în gospodăria acestuia. Thorkell avea de luat în primire o moştenire la Âs, în valea Vatnsdalr, aşezată la miazănoapte de Borg. El îl rugă pe Gunnlaugr să-l însoţească, acesta primi şi o porniră amândoi la drum. Ajunşi la Âs, Thorkell obţinu, mulţumită ajutorului lui Gunnlaugr, fără multă greutate, suma de bani moştenită, de la cei ce o avuseseră în păstrare.

în drum spre casă cei doi poposiră la un gospodar bogat din Grimstungur. A doua zi de dimineaţă, unul din păstorii acestuia luă calul lui Gunnlaugr şi fugi cu el. Când cei doi prieteni îl ajunseră din urmă, calul era leoarcă de sudoare. Drept pedeapsă Gunnlaugr îl lovi pe păstor, dar se vede treaba că lovitura a fost atât de puternică, încât acela îşi pierdu cunoştinţa. Supărat, stăpânul păstorului îi ceru lui Gunnlaugr o despăgubire, fiindcă îl lovise aşa de rău pe păstor. Gunnlaugr îi oferi o marcă[1], dar gospodarul nu se mulţumi cu atâta. Gunnlaugr îi răspunse prin următoarele versuri:

Bărbatul ăst de aici,
al locurilor stăpân,
o marcă i-am făgăduit,
să-i dau în metal cenuşiu[2],
pe cel ce cu flăcări aruncă[3].
Dar n-ar fi prea bine, zic eu,
mai toată punga s-o dau.

Până la urmă gospodarul primi propunerea lui Gunnlaugr şi, după ce plătiră despăgubirea, cei doi plecară către miazăzi, spre casă.

La câtva timp după aceea Gunnlaugr îl rugă din nou pe tatăl său să-i dea mărfuri ca să poată face o călătorie în străinătate. *) Aproximativ 250 de grame de argint. [2]) Metaforă pentru argint. [3]) Metaforă pentru „cel ce scuipă sânge”.

— Acum mă învoiesc, zise Illugi, eşti mai înţelept şi mai statornic ca înainte.

Illugi făcu un drum până la ţărmul mării şi cumpără de la Audun, poreclit Copoiul înlănţuit, jumătate din corabia acestuia, trasă la edec la vărsarea în mare a râului Gufuă. Audun era omul care nu a vrut să-i scoată din Islanda cu corabia sa pe fiii lui Osvifr cel înţelept, după uciderea lui Kjartan Olafsson – cel puţin aşa se povesteşte în saga despre „Locuitorii din ţinutul Laxdalr”[1]. Dar întâmplarea cu fiii lui Osvifr s-a petrecut după târgul încheiat de Illugi cu Audun.

Când Illugi se întoarse acasă, Gunnlaugr îi mulţumi din suflet. Thorkell cel Negru urma să plece împreună cu Gunnlaugr în această călătorie. Oamenii începură să transporte lucrurile la corabie. Dar, în timp ce corabia era înzestrată cu toate cele trebuincioase, Gunnlaugr era la Borg. Socotea că este mai plăcut să

stea de vorbă cu Helga decât să ajute la încărcat.

într-o zi, Thorsteinn îl întrebă pe Gunnlaugr dacă nu vrea să meargă cu el la Langavatnsdalr, să vadă de nişte cai pe care îi avea acolo. Gunnlaugr primi bucuros.

Ei merseră călare până la Thorgilsstadir, unde Thorsteinn avea un grajd cu patru roibi. Unul era deosebit de frumos – un armăsar care nu fusese încă aproape deloc întrebuinţat în lupte. Thorsteinn vru să-i dăruiască lui Gunnlaugr calul, dar acesta îi mulţumi şi-i spuse că nu are nevoie de el, fiindcă el urma, oricum, să plece în străinătate. Apoi vizitară încă un grajd. Acolo erau cinci cai, iar armăsarul sur era cel mai bun cal din tot ţinutul. Thorsteinn i-l oferi şi pe acesta lui Gunnlaugr.

— N-am nevoie de calul ăsta, după cum n-am nevoie nici de ceilalţi, zise Gunnlaugr. Dar de ce nu-mi oferi ceva ce sunt gata să primesc?

[x]) Este vorba de *Laxdaela Saga* – una dintre cele mai cunoscute saga din literatura islandeză.

— Ce anume? întrebă Thorsteinn.

— Pe fata ta, pe Helga cea Dalbă.

— Asta nu merge aşa, cu una, cu două, zise Thorsteinn, şi schimbă vorba.

Apoi coborâră spre casă de-a lungul râului Lângă. Dar Gunnlaugr zise:

— Aş vrea să ştiu ce răspuns îmi dai la cererea mea în căsătorie.

— N-am timp acum de poveştile tale năstruşnice.

— Nu e nimic năstruşnic în asta, replică Gunnlaugr. E o dorinţă care porneşte din adâncul sufletului meu.

— Mai întâi trebuie să ştii ce ai de gând să faci, zise Thorsteinn. Nu ziceai că te pregăteşti să pleci în străinătate? Şi pe de altă parte cică vrei să te însori! Nu eşti o pereche potrivită pentru Helga atâta timp cât eşti aşa de nehotărât, şi nu am de gând să iau în seamă dorinţa ta.

Gunnlaugr ripostă:

— Şi cu cine crezi că ţi-ai putea mărita fata mai bine decât cu un fiu al lui Illugi cel Negru? Unde găseşti în tot ţinutul din jurul fiordului Borg un bărbat care să se poată asemui cu el?

— N-o să mă apuc acum să fac asemănări între oameni, zise Thorsteinn, dar dacă ai fi şi tu ca Illugi, de bună seamă că aş consimţi să-mi fii ginere.

— Şi cu cine ai vrea să-ţi măriţi fata dacă nu cu mine? întrebă Gunnlaugr.

— Sunt destui feciori prin părţile astea, răspunse Thorsteinn. Thorfinnr de la Raudamel de pildă are şapte băieţi – unul mai chipeş ca altul.

— Nici Thorfinnr şi nici Önundr nu sunt ca tata, răspunse Gunnlaugr, şi cred că nici *tu* nu te-ai putea măsura cu el. De pildă, ce zici de faptul că la *thing-ul* de la Thornes tata l-a înfruntat pe Thorgrimr, fiul lui Kjallakr, şi pe feciorul acestuia, câştigând judecata împotriva tuturor?

— Eu am fost acela, ripostă Thorsteinn, care l-a alungat din ţinutul ăsta pe Steinar, fiul lui Onundr. Iar la vremea sa această faptă a fost socotită ca ceva ce merită toată lauda.

— Bine, dar ai primit ajutor şi de la tatăl tău, Egill. Dar, ca * să sfârşim vorba, n-aş povăţui pe nimeni să se încumete să nu-mi dea fata de nevastă!

— Ţine-ţi ameninţările pentru cei ce trăiesc sus, la

munte; aici jos, în vale, ele nu sperie pe nimeni, răspunse Thorsteinn.

Thorsteinn şi Gunnlaugr se înapoiară acasă seara. în dimineaţa următoare Gunnlaugr plecă la Gilsbakki şi-l rugă pe tatăl său să-l însoţească la Borg şi s-o peţească pe Helga pentru el.

— Eşti foarte nestatornic, observă Illugi. Pe de o parte zici că vrei să pleci în străinătate, şi acum iată că vrei să mergi şi în peţit. Să ştii că aşa ceva nu-i pe placul lui Thorsteinn.

— De plecat vreau oricum să plec, răspunse Gunnlaugr, dar n-aş avea nici o mulţumire dacă nu m-ai ajuta.

Illugi plecă însă în aceeaşi zi la Borg cu unsprezece însoţitori. Thorsteinn îl primi foarte bine.

A doua zi de dimineaţă Illugi îi spuse lui Thorsteinn că vrea să stea de vorbă cu el.

— Prea bine, zise Thorsteinn, dar să mergem la Borg şi să stăm acolo de vorbă.

Şi aşa au şi făcut. Gunnlaugr era şi el de faţă.

Illugi începu:

— Fiul meu Gunnlaugr zice că ţi-a cerut mâna fetei tale, Helga. Aş vrea foarte mult să ştiu ce părere ai în această privinţă. Ştii din ce neam se trage şi ştii care e averea noastră; în ce mă priveşte, sunt gata să-i dau şi o gospodărie cu toate cele trebuincioase, dacă în felul ăsta se poate uşura căsătoria.

— Un singur lucru nu mi-e pe plac la Gunnlaugr, replică Thorsteinn, şi anume că pare să fie nestatornic. Dacă ar avea firea ta, n-aş sta nici o clipă pe gânduri.

— înseamnă că am stricat prietenia, zise Illugi, dacă socoteşti că o unire a familiilor noastre ar fi înjositoare pentru tine.

— Ei bine, se lăsă înduplecat Thorsteinn, pentru că stărui, şi de dragul vechii noastre prietenii, Helga îi va rămâne făgăduită lui Gunnlaugr, dar asta nu înseamnă că este şi logodită cu el. îl va aştepta timp de trei ani. Gunnlaugr va pleca acum în străinătate şi-şi va însuşi obiceiurile frumoase pe care le va vedea la oamenii de vază de acolo. Dar voi socoti că nu mai am nici o îndatorire faţă de el dacă nu se întoarce la timpul hotărât sau dacă firea lui nu-mi va fi nici atunci întru totul pe plac.

Şi cu aceasta se despărţiră. Illugi se întoarse acasă, iar Gunnlaugr coborî la corabie. La primul vânt prielnic corabia ieşi în larg şi se îndreptă spre nordul Norvegiei. După ce navigară un timp de-a lungul coastei ţinutului Thrândheim[1], ajunseră în cele din urmă la Nidâros[2]. Acolo oamenii lui Gunnlaugr traseră corabia la edec şi descărcară mărfurile.

în Norvegia domneau pe vremea aceea prinţul Eirikr, fiul lui Hâkon, şi fratele său Sveinn[3]. Eirikr îşi avea reşedinţa la moşia sa de la Hladir[4]; el era un prinţ bogat şi puternic. La curtea lui Eirikr trăia şi Skuli, fiul lui Thorsteinn[5], care devenise omul de încredere al prinţului.

Se spune că, îndată după sosirea lor în Norvegia, Gunnlaugr şi Audun, zis Copoiul înlănţuit, s-au dus la Hladir, însoţiţi de zece din oamenii lor.

*) Astăzi ţinutul Trondelag din partea centrală a Norvegiei. [2]) Vechea capitală a Norvegiei, astăzi oraşul Trondheim. [3]) Eirikr şi Sveinn au domnit în Norvegia în jurul anului 1000, în calitate de vasali ai regelui Sveinn al Danemarcei. [4]) Astăzi localitatea Lado, situată la câţiva kilometri est de Trondheim. [5]) Este vorba de

Gunnlaugr purta o haină cenuşie de lână şi pantaloni albi; la un picior avea o umflătură din care ieşeau, la fiecare pas, sânge şi puroi. Gunnlaugr se înfăţişă, aşa cum era, şi însoţit de Audun şi ceilalţi islandezi, la reşedinţa prinţului, unde se înclinară în faţa acestuia, salutându-L

Prinţul îl recunoscu pe Audun şi-l rugă să-i spună ce mai e nou în Islanda. Audun îi povesti tot ce ştia. Apoi prinţul Eirikr i se adresă lui Gunnlaugr întrebându-l cine este, iar acesta îi spuse cum îl cheamă şi din ce familie se trage.

— Skuli, continuă prinţul, cine e islandezul ăsta?

— Primiţi-l bine, stăpâne, răspunse Skuli, căci este fiul unuia din bărbaţii cei mai de vază din Islanda, al lui Illugi cel Negru de la Gilsbakki. E fratele meu de lapte[1].

— Dar ce ai la picior, islandezule? întrebă prinţul.

— Am o rană, Măria Ta, răspunse el.

— Şi totuşi nu şchiopătezi.

— Atâta vreme cât are amândouă picioarele la fel de lungi, omul nu trebuie să şchiopăteze, declară Gunnlaugr.

Auzind acestea, unul din curteni, pe nume Thorir, exclamă:

— Dar bună părere mai are despre el islandezul ăsta! N-ar fi rău să-l punem puţin la încercare.

Gunnlaugr îl privi lung, şi apoi ripostă:

Ştiu un curtean duşmănos;
să nu i se-ncreadă nimeni,
căci negru şi rău e la suflet.

Thorir vru să pună mâna pe secure.

Dar prinţul îl opri:

— Stăpâneşte-te. Nu trebuie să iei în seamă aşa ceva. Apoi îl întrebă pe Gunnlaugr: Câţi ani ai, islandezule?

Gunnlaugr şi Skuli nu erau fraţi în înţelesul obişnuit, ci erau membri ai aceleiaşi gospodării.

— Optsprezece, răspunse Gunnlaugr.

— Nu cred că o să mai apuci încă optsprezece de acum înainte, zise prinţul.

— Nu te îngrijora de soarta mea, spuse Gunnlaugr încet, ai mai bine grijă de tine.

— Ce tot spui acolo, islandezule? întrebă prinţul.

— Ceea ce cred că trebuie să spun – nu te îngriji de soarta mea, ci roagă-te, mai bine, ca a ta să fie mai bună.

— Adică ce să-mi doresc? întrebă prinţul.

— Să n-o păţeşti ca tatăl tău, prinţul Hăkon[1].

Prinţul Eirikr se înroşi tot de furie şi porunci soldaţilor săi să pună imediat mâna pe nebunul ăsta. Dar Skuli se apropie de prinţ şi-i spuse:

— Stăpâne, ascultă-mi rugămintea: cruţă-l şi lasă-l să plece de îndată de aici.

— Să piară din ochii mei cât mai repede, dacă ţine la viaţă, strigă Eirikr, şi să nu-i mai calce piciorul în ţara mea.

Skuli îl însoţi pe Gunnlaugr până la chei. O corabie era gata să plece înspre Anglia. Skuli se înţelese cu stăpânul corăbiei să-i ducă pe Gunnlaugr şi pe vărul său Thorkell în Anglia. Iar Gunnlaugr îşi lăsă în grija lui Audun corabia şi acele lucruri de care nu mai avea nevoie.

Gunnlaugr şi Thorkell ieşiră în Marea Nordului şi spre toamnă sosiră în portul Londrei, unde traseră corabia la edec.

în Anglia domnea pe vremea aceea regele Ethelred[2], fiul lui Edgar; el trecea drept un domnitor înţelept. Ethelred îşi petrecea iama în cetatea Londrei. în Anglia se vorbea atunci aceeaşi limbă ca în Norvegia şi în Danemarca. Doar când Wilhelm

Hăkon, fiul lui Sigurdr, a fost omorât de sclavul său (în anul 995) într-un coteţ de porci, unde se ascunsese de frica lui Olafr Tryggvason şi a oamenilor acestuia. [2]) Ethelred cel Nehotărât (979-1016).

Bastardul[1] cuceri Anglia se schimbă şi limba; de atunci începu să fie vorbită tot mai mult limba franţuzească, de vreme ce Wilhelm se trăgea din ţara franţujilor.

Gunnlaugr se înfăţişă regelui şi îl salută cu mult respect. Regele îl întrebă din ce ţară vine. Gunnlaugr îi spuse, şi apoi adăugă:

— M-am străduit să ajung în faţa Măriei Tale fiindcă ţi-am închinat câteva versuri, pe care te-aş ruga acum să le asculţi.

Regele primi, şi Gunnlaugr îşi declamă cu multă siguranţă versurile, al căror refren era precum urmează:

Cu laudă toată oastea-l cântă
pe-al Engliterei darnic rege.
Tot neamul lui
şi toţi supuşii săi
genunchii-şi pleacă regelui.

Regele îi mulţumi lui Gunnlaugr pentru versuri şi îi oferi în dar o mantie din stofă de preţ, căptuşită cu o blană foarte scumpă şi tivită cu o broderie lată. De asemenea, el îl reţinu pe Gunnlaugr în suita sa, şi astfel acesta rămase toată iarna la curtea regelui, unde îi merse foarte bine.

într-o zi, Gunnlaugr se întâlni dis-de-dimineaţă pe o stradă cu trei bărbaţi. Cel mai falnic din ei, un oarecare Thórormr, era un om voinic şi puternic, cu care era foarte greu s-o scoţi la capăt.

— Norvegianule, zise el, împrumută-mi nişte bani.

— Nu e prea înţelept, răspunse Gunnlaugr, să împrumuţi bani unui om străin.

— O să ţi-i dau înapoi în ziua pentru care cădem la învoială.

— Atunci hai să mă încumet, zise Gunnlaugr, şi-i dădu banii.

Wilhelm Cuceritorul a stăpânit Anglia în anii 1066-1087. El era fiul nelegitim al ducelui Róbert de Normandia.

La câtva timp după aceea, Gunnlaugr îl întâlni pe rege şi-i povesti cum îi împrumutase bani lui Thorormr.

— Dacă e aşa, atunci să ştii că ai nimerit-o prost, spuse regele. Omul ăsta este un hoţ fără pereche, un bandit. Să nu-ţi faci de lucru cu el. O să-ţi înapoiez eu banii împrumutaţi.

— Atunci, zise Gunnlaugr, noi, cei din preajma Măriei Tale, am ajuns destul de rău. Pe de o parte călcăm în picioare oameni nevinovaţi, iar pe de altă parte trebuie să ne lăsăm călcaţi în picioare de nelegiuiţi ca ăsta. Aşa nu mai merge!

La puţin timp după aceea Gunnlaugr îl întâlni pe Thorormr şi-i ceru banii înapoi, dar acela îi răspunse că nici nu se gândeşte să i-i dea. Atunci Gunnlaugr ripostă cu următoarele versuri:

Nu e chiar înţelept din partea ta,
Aşa războinic cum te socoteşti,
Ce e al meu să nu-mi înapoiezi.
Tu te-ai purtat ca un înşelător
C-un alt războinic încercat.
Şi înc-un lucru nu e rău să ştii:
De toţi Limbă de Şarpe sunt numit,
Şi-acum prilej îmi este dat
să văd eu însumi de ce sunt în stare
Ăst nume-n tinereţe mi s-a dat,
cu foarte bun temei, aşa să ştii.

— Hai să facem cum spune şi legea: îmi dai banii înapoi, ori, dacă nu, peste trei zile ne măsurăm puterile cu săbiile.

Pungaşul îi râse în faţă:

— Nimeni n-a îndrăznit încă să mă cheme la luptă

deschisă. S-a dus de mult vestea despre ceea ce poate păţi cel ce se încumetă la aşa ceva. Dar, dacă vrei, n-am nimic împotrivă.

Şi cu aceasta se despărţiră.

Gunnlaugr îi povesti apoi regelui cele întâmplate.

— Stăm prost, zise regele, căci ăsta toceşte cu paloşul lui orice spadă când se bate cu cineva. Uite, îţi dau aici o sabie: cu ea să te baţi – dar la începutul luptei să-i arăţi alta.

Gunnlaugr îi mulţumi din inimă regelui.

înainte de a începe lupta, Thorormr îl întrebă pe Gunnlaugr ce fel de sabie are. Gunnlaugr i-o arătă şi o scoase din teacă. Dar în jurul mânerului săbiei primite de la rege avea prins un laţ, şi el îşi băgă mâna în laţul acela.

— Nu mi-e frică de sabia ta, zise Thorormr. Apoi dădu cu sabia lui o lovitură atât de puternică în scutul lui Gunnlaugr, încât acesta crăpă aproape de sus până jos. Dar Gunnlaugr lovi înapoi cu sabia pe care o primise de la rege, în timp ce Thorormr, descoperit, nu se apără, crezând că Gunnlaugr lupta cu sabia pe care i-o arătase. în acest fel el primi o lovitură mortală.

Regele îi mulţumi lui Gunnlaugr pentru fapta asta vitejească, despre care se duse vestea în toată Anglia, precum şi în alte ţări.

în primăvara următoare, când începu navigaţia corăbiilor, Gunnlaugr îi ceru regelui permisiunea să plece într-o călătorie. Regele îl întrebă ce planuri are.

— Vreau să mă ţin de ceea ce am făgăduit, răspunse Gunnlaugr şi apoi adăugă versurile următoare:

Pe trei regi voi merge să-i caut,
şi încă pe alţi doi prinţi.
Aşa am făgăduit mai de mult.
Dar înapoi mă voi întuma
Când Ethelred-rege mă va chema,
Ethelred cel inimos,
Cel ce ne dă aur lucios.

— Aşa va fi, bardule, zise regele, şi-i dădu o brăţară de aur, care cântărea cam cinci uncii[VII]. Dar să-mi făgăduieşti că te întorci în toamna viitoare; n-aş vrea să pierd un tânăr atât de înzestrat şi de curajos ca tine.

Gunnlaugr părăsi Anglia împreună cu mai mulţi negustori; corabia se îndreptă spre miazănoapte, până ajunse în cetatea Dublinului. Pe vremea aceea în Irlanda domnea regele Sigtryggr, numit Barbă de Mătase, fiul lui Olafr Kvăran[2] şi al reginei Kormlod. El se urcase pe tron doar cu puţini ani înainte de sosirea lui Gunnlaugr.

Ajuns la Dublin, Gunnlaugr se prezentă de îndată la curtea regelui şi-l salută cu mult respect. Regele îl primi bine.

— Măria Ta, zise Gunnlaugr, ţi-am închinat un cânt de slavă şi mult mi-ar plăcea să-l pot rosti aici pe loc.

Regele răspunse:

— Nimeni nu mi-a închinat până acum versuri; le voi asculta cu multă plăcere.

Gunnlaugr rosti cântul, în al cărui refren spunea:

VII) Veche unitate de măsură pentru greutăţi, a cărei valoare a variat între cea 28 şi 35 de grame. *[2]) Kvaran* însemna în vechea irlandeză „sandală”.

Sigtryggr hrăneşte lupii cu leşuri.

Tot în refren mai erau şi versurile:

Din care neam regesc se trage
Cel cărui versu-mi îi închin, îmi este dat a şti prea bine: El este al lui Kvaran fiu.

Toţi spun că este larg la mână.
Şi-mi vine foarte greu să cred

Că lui un inelaş de aur
Prea mult ca dar i s-ar părea.

întreb pe preamăritul rege
Dacă vreodată pân-acum,
Un vers c-acesta mai măiestru
Prilejul a avut s-audă.

Regele îi mulţumi pentru versuri, apoi îşi chemă vistiernicul şi-l întrebă:

— Cum să-l răsplătesc pentru versurile acestea?

— Ce doreşti să-i dăruieşti, Măria Ta?

— Crezi c-ar fi potrivit dacă i-aş da două corăbii pentru negoţ?

— E cam mult, Măria Ta, replică vistiernicul. Regii îi răsplătesc de obicei pe poeţi cu daruri de preţ, dar de altă natură, cum ar fi săbii bune sau inele de aur.

Regele îi dărui propriile sale haine din stofă scumpă, şi anume o tunică brodată, o mantie căptuşită cu blană de preţ şi o brăţară de aur cântărind cam o marcă. Gunnlaugr îi mulţumi din toată inima. El rămase câtva timp la curtea regelui, iar de acolo plecă mai departe în insulele Orcade[1].

Orcadele erau stăpânite pe vremea aceea de Sigurdr[2], fiul lui Hlodvis; acesta avea simţăminte prieteneşti faţă de islandezi.

Gunnlaugr îl salută cum se cuvine şi apoi îi spuse că doreşte să-i recite câteva versuri. Prinţul îi răspunse că le va asculta cu plăcere, cu atât mai mult cu cât Gunnlaugr se trage dintr-un neam aşa de ales din Islanda.

Gunnlaugr îşi spuse versurile, care erau bine închegate şi sunau foarte frumos. Prinţul îi dărui o bardă ferecată cu argint şi-l rugă să rămână câtva

timp la curtea sa.

*) Insulele Orkney (Orcade), în apropierea coastei de nord-est a Scoţiei. [2]) Stăpâneşte insulele Orcade în anii 980-1014.

Gunnlaugr îi mulţumi prinţului Sigurdr pentru dar şi pentru invitaţie, dar îi spuse că trebuie să-şi continue călătoria spre răsărit, până în Suedia. Apoi se îmbarcă în corabia unor negustori care se îndreptau spre Norvegia şi către începutul toamnei ajunse la Konungahella[1]. Gunnlaugr era însoţit de ruda sa Thorkell. De la Konungahella se îndreptară spre partea de apus a ţinutului căruia îi spune Götaland şi ajunseră într-un târg numit Skara[2].

Ţinutul acela era stăpânit de un prinţ cu numele de Sigurdr. Gunnlaugr îl salută respectuos şi-i spuse că i-a închinat câteva versuri, pe care ar vrea să i le recite. Prinţul ascultă versurile cu luare-aminte, apoi îi făcu lui Gunnlaugr un dar frumos şi îl rugă să petreacă iarna la curtea sa. Gunnlaugr primi.

în iarna aceea prinţul Sigurdr sărbători Crăciunul cu mare fast. în seara de ajun sosiră dinspre miazănoapte trimişii prinţului Eirikr al Norvegiei. Erau doisprezece cu toţii şi-i aduseră prinţului Sigurdr daruri. Acesta îi primi foarte bine şi, în tot timpul sărbătorilor, îi aşeză la masă alături de Gunnlaugr.

Oaspeţii băură şi se înveseliră. Götalandezii se porniră să spună că nu există prinţ mai mare şi mai vestit ca Sigurdr, dar norvegienii nu se lăsară, zicând că Eirikr îl întrece cu mult pe Sigurdr. Curând începură să se certe şi până la urmă îl rugară pe Gunnlaugr să facă dreptate. Acesta răspunse cu versurile următoare:

Cântaţi despre prinţul Sigurdr războinicul foarte-ncercat.
De ani încărcat este astăzi,

Pe valuri el mulţi i-a trăit.
Prinţ Eirikr spre soare-răsare[3]

Localitatea Kungălv, situată la aproximativ 20 km nord de Göteborg, în Suedia. [2]) Oraş suedez, situat la circa 110 km nord-est de Göteborg. [3]) Marea Baltică

plutind, multe lupte-a purtat,
şi valuri mai învolburate
să vadă, astfel, i-a fost dat.

Atât oamenii lui Sigurdr, cât şi norvegienii se arătară foarte mulţumiţi de judecata lui Gunnlaugr, dar mai ales norvegienii. După sărbători, solii se înapoiară în Norvegia, ducând cu ei daruri de preţ din partea prinţului Sigurdr, şi îi povestiră prinţului Eirikr despre cuvintele frumoase ale lui Gunnlaugr. Prinţul Eirikr rămase şi el foarte mulţumit de Gunnlaugr, socotind că acesta fusese nepărtinitor şi că dăduse dovadă de simţăminte de prietenie. Apoi dădu sfoară în ţară că Gunnlaugr este oricând bine-venit la curtea sa. Gunnlaugr află curând de toate acestea.

La rugămintea lui Gunnlaugr prinţul Sigurdr îi găsi o călăuză care să-l însoţească spre răsărit, în ţinutul Tiundaland din Suedia.

Pe vremea aceea în Suedia stăpânea Regele Olafr Suedezul[1], fiul lui Eirikr Cuceritorul şi al lui Sigridr cea Plină de Zel, care era fiica lui Tosti cel Războinic. Olafr era un rege bogat şi vestit, şi foarte setos de onoruri.

Gunnlaugr sosi la Uppsala[2] primăvara, cu puţin înainte de întrunirea thing-ului suedez. El i se înfăţişă regelui şi îl salută. Regele îl primi prietenos şi-l întrebă din ce ţară vine. Gunnlaugr spuse că este islandez. Printre curtenii regelui Olafr se afla şi Hrafn, fiul lui Onundr.

— Hrafn, întrebă regele, cine este el în Islanda?

De pe o bancă scundă se ridică un bărbat voinic şi chipeş şi se duse în faţa regelui:

— Măria Ta, se trage dintr-un neam vestit şi e deosebit de viteaz.

A domnit între 995-1022. [2]) Capitala Suediei până la sfârşitul secolului al xvm-lea. Astăzi important oraş universitar.

— Atunci să ia loc lângă tine, zise regele.

— Măria Ta, începu Gunnlaugr, ţi-am închinat nişte versuri, şi aş fi foarte bucuros dacă le-ai da ascultare.

— Du-te mai întâi şi ia loc, zise regele. N-avem acum timp de poezii.

Şi se aşezară cu toţii pe bănci.

Gunnlaugr şi Hrafn începură să stea de vorbă şi să povestească despre călătoriile lor. Hrafn spuse că plecase din Islanda spre Norvegia încă de cu vară şi că sosise în Suedia pe la începutul toamnei. în curând ei se împrieteniră.

într-o zi Gunnlaugr şi Hrafn se aflau amândoi în preajma regelui; *thing-ul se* terminase.

— Măria Ta, spuse Gunnlaugr, aş dori acum să-mi asculţi versurile.

— Acum poţi să le spui, zise regele.

— Dar vreau eu să-mi recit acum versurile mele, interveni Hrafn.

— Şi asta se poate, zise regele.

— Dacă Măria Ta îmi îngăduie, se rugă Gunnlaugr,

aş dori să încep eu.

— Ba mie mi se cuvine să încep, ripostă Hrafn, din moment ce eu am sosit mai întâi la curtea Măriei Tale.

Dar Gunnlaugr nu se lăsă:

— S-a întâmplat vreodată ca părinţii mei să meargă în urma părinţilor tăi? Nicidecum! Şi aceeaşi rânduială trebuie să o păstrăm şi noi.

— Să nu ne pierdem cumpătul şi buna-cuviinţă şi să nu iscăm o ceartă dintr-atâta lucru, zise Hrafn. Mai bine să rugăm pe Măria Sa să hotărască.

— Să recite Gunnlaugr mai întâi, spuse regele, fiindcă e neîmpăcat dacă nu face aşa cum doreşte.

După ce Gunnlaugr rosti versurile închinate regelui Olâfr, acesta îl întrebă pe Hrafn:

— Ce părere ai despre poezie?

— Măria Ta, e încărcată de înfloriturі, dar nu e prea frumoasă şi e destul de greoaie, aşa cum e şi firea lui Gunnlaugr.

. — Şi acum recită-ţi tu poezia, Hrafn, spuse regele.

După ce Hrafn termină, regele îl întrebă pe Gunnlaugr:

— Ei bine, să auzim acum ce crezi tu despre poezia lui Hrafn?

— E frumoasă, Măria Ta, ca şi Hrafn, dar nu-i făcută cu măiestrie. Un rege ar fi meritat să i se închine versuri mult mai înaripate.

— Să nu mai vorbim acum despre asta, zise Hrafn. Vom mai avea prilejul s-o facem altă dată.

Şi cu aceasta se despărţiră.

La câtva timp după aceea, regele îl numi pe Hrafn însoţitor al său, şi acesta îi ceru îngăduinţa să plece. Regele nu se opuse. La plecare Hrafn i se adresă lui Gunnlaugr spunându-i:

— Prietenia dintre noi s-a sfârşit; ai încercat să mă defăimezi în faţa curtenilor. într-o bună zi o să te ponegresc şi eu tot aşa cum ai încercat s-o faci tu aici.

La despărţire, regele Olafr îi făcu lui Hrafn daruri preţioase, iar acesta îşi luă rămas-bun.

Hrafn părăsi în primăvară ţinuturile răsăritene şi se îndreptă spre Thrândheim, în Norvegia; acolo îşi pregăti corabia şi în cursul verii plecă spre Islanda. El trase la ţărm la Leiruvag, la miazăzi de câmpia Mosfell. Rudele şi prietenii îl primiră cu multă bucurie şi el petrecu iarna următoare acasă, la tatăl său.

La *Althing-ul* din vara următoare Hrafn îl întâlni pe vărul său Skapti, vestitorul legilor.

— Aş vrea să mă ajuţi să-i cer lui Thorsteinn, fiul lui Egill, mâna fetei sale, Helga, îi spuse Hrafn.

— Dar îi este deja făgăduită lui Gunnlaugr Limbă de Şarpe, replică Skapti.

— N-a trecut sorocul pentru care s-au înţeles? întrebă Hrafn. Şi, de altfel, el e acum prea trufaş ca să-i mai pese de asta.

— Atunci să facem cum doreşti, zise Skapti.

Apoi se duseră cu mai mulţi însoţitori la cortul lui Thor- steinn, care îi primi foarte bine.

Skapti zise:

— Vărul meu Hrafn vrea să ceară mâna fetei tale, Helga. Ştii din ce neam se trage, ce avere are, cum a fost crescut, ce rude şi prieteni are.

— Helga e făgăduită lui Gunnlaugr, răspunse Thorsteinn, şi vreau să mă ţin de cuvânt, întocmai aşa cum ne-am înţeles.

— Dar n-au trecut deja cele trei ierni pentru care a fost făcută înţelegerea? întrebă Skapti.

— Ba da, zise Thorsteinn, dar vara încă n-a trecut, şi s-ar putea ca Gunnlaugr să se întoarcă în vara asta.

— Iar dacă nu se întoarce în cursul verii, atunci ce putem nădăjdui că se va alege de cererea noastră? continuă Skapti.

— Vara viitoare venim din nou aici, răspunse Thorsteinn, şi o să vedem atunci ce e mai nimerit să facem. Deocamdată n-are nici un rost să vorbim despre asta.

Şi cu acestea se despărţiră şi se întoarseră cu toţii la casele lor. Dar faptul că Hrafn ceruse mâna lui Helga n-a fost nicidecum ţinut în taină.

Gunnlaugr nu se întoarse nici în vara aceea; în vara următoare Skapti şi Hrafn reînnoiră, cu insistenţă, cererea în căsătorie, spunând că Thorsteinn nu mai era acum legat prin nici o făgăduială în faţa lui Gunnlaugr.

Thorsteinn zise:

— Nu am multe fete să le port de grijă şi n-aş vrea ca ele să fie prilej de ceartă între bărbaţi. Dar mai întâi

aş dori să-l văd pe Illugi cel Negru.

Cei doi părinţi se întâlniră, şi Thorsteinn îl întrebă pe Illugi:

— Crezi că acum sunt dezlegat de orice făgăduială în faţa fiului tău Gunnlaugr?

— Aşa să fie, zise Illugi, dacă asta e dorinţa ta. De altfel, deocamdată n-aş putea să spun prea multe, fiindcă nu ştiu ce are de gând fiul meu Gunnlaugr.

Thorsteinn se duse la Skapti, şi ei căzură la înţelegere că, dacă Gunnlaugr nu se va întoarce nici în vara aceea, Helga şi Hrafn vor face nunta la începutul iernii[1]. Thorsteinn se socotea însă liber de orice îndatorire faţă de Hrafn în cazul în care Gunnlaugr s-ar fi întors şi ar fi rămas la hotărârea de a o lua pe Helga.

După aceea plecară cu toţii de la *Althing* şi se întoarseră acasă. Dar Gunnlaugr nu mai sosea, iar Helga se gândea cu silă să se mărite cu Hrafn.

Cât despre Gunnlaugr, acesta părăsi Suedia în vara în care Hrafn plecase în Islanda şi se îndreptă spre Anglia, încărcat cu daruri preţioase de la regele Olafr. Regele Ethelred îl primi foarte bine, şi Gunnlaugr rămase toată iama la curtea regelui, bucurându-se de stima tuturor.

Nu cu mult timp înainte, pe tronul Danemarcei se urcase Canut cel Mare[2], fiul Iui Sveinn. Canut ameninţa întruna să atace Anglia, fiindcă tatăl său, regele Sveinn, cucerise înainte de a muri o parte din ţinuturile estice ale ţării. Mai mult chiar: în Anglia se afla şi o armată daneză numeroasă, condusă de prinţul Hemingr, fiul prinţului Strut-Harald, iar fratele prinţului Sigvald Hemingr guverna, în numele regelui Canut, acea parte din Anglia pe care o cucerise regele

Sveinn.

în primăvara următoare, Gunnlaugr îi ceru regelui Ethelred permisiunea să plece.

— Nu se cade ca tu, care faci parte dintre însoţitorii mei, zise regele, să mă părăseşti chiar acum, când Anglia este ameninţată de o primejdie atât de mare.

[x]) La mijlocul lunii octombrie, când se sacrificau vite şi oi şi se făceau provizii pentru diferite sărbători familiale. [2]) Canut cel Mare a domnit în Anglia între anii 1016—1035 şi în Danemarca din 1018.

— Mă supun poruncii Măriei Tale, zise Gunnlaugr. Dar, dacă danezii nu atacă, îngăduie-mi totuşi să plec la vară.

— Bine, o să vedem atunci, răspunse regele.

Vara trecu, apoi trecu şi iama următoare, şi danezii nu se arătară. După miezul verii regele îi dădu lui Gunnlaugr voie să plece, şi acesta o pomi către răsărit, spre Norvegia. Ajuns acolo, se duse la Hladir, în ţinutul Thrândheim, ca să-l salute pe prinţul Eirikr. Acesta îl primi foarte bine şi-l rugă să rămână câtva timp la curtea sa. Gunnlaugr îi mulţumi, dar îi spuse că mai întâi trebuie să plece acasă, în Islanda, ca s-o vadă pe viitoarea sa mireasă.

— Dar toate corăbiile pentru Islanda au plecat deja, observă prinţul Eirikr.

Atunci unul din însoţitorii prinţului spuse:

— Ieri bardul Hallfredr, zis Zurbagiul[1], se mai afla încă la Agdenes[2] cu o corabie care urma să se îndrepte spre Islanda.

— S-ar putea să fie aşa, zise prinţul, de aici a plecat acum cinci zile.

Prinţul Eirikr îi puse lui Gunnlaugr la dispoziţie o barcă, şi acesta ajunse Ia timp la Hallfredr, care se

bucură să-l vadă. Curând după aceea se iscă un vânt prielnic şi ei ieşiră veseli în larg. Era către sfârşitul verii.

— Ai auzit că Hrafn i-a cerut mâna Helgăi cea Dalbă? îl întrebă Hallfredr pe Gunnlaugr.

Acesta răspunse că a auzit, dar că nu cunoştea amănunte. Atunci Hallfredr îi povesti tot ce ştia şi adăugă că mulţi oameni socoteau că Hrafn n-ar fi mai puţin viteaz decât Gunnlaugr. Acesta răspunse cu următoarele versuri:

*) Un poet cunoscut pe vremea aceea, care a compus versuri în onoarea prinţului Eirikr, a tatălui acestuia, prinţul Hăkon, a regelui Olafr Tryggvason şi a regelui Olafr al Suediei (care i-a şi dat această poreclă). [2]) Promontoriu în ţinutul Thrândheim, la sud-vest de oraşul Trondheim de astăzi, de unde plecau corăbii mai ales spre Islanda.

Vremea e bună,
de drum nu mi-e frică,
chiar dacă vântul
ne mai ridică
pe valuri corabia
uşoară şi mică.

Dar teamă îmi este
de ultima veste,
că în vitejie
pe Hrafn nu-l întrec,
că nu mi-e dat mie
să îmbătrânesc.

— îţi doresc foarte mult prietene, zise Hallfredr, ca pricina ta cu Hrafn să se sfârşească mai bine decât s-a sfârşit a mea. Acum câţiva ani am tras într-o zi corabia la ţărm la Leiruvâg, în partea de miazăzi a câmpiei

Mosfell. Trebuia să-i plătesc argatului lui Hrafn o jumătate de marcă de argint, dar nu i-am dat banii. Auzind de asta, Hrafn, însoţit de şaizeci de oameni, a coborât la corabie şi a tăiat odgoanele. Corabia a alunecat spre un loc cu mult mâl şi era cât pe-aci să se scufunde. Până la urmă am fost nevoit să-i plătesc lui Hrafn o marcă întreagă, căci acum atâta îmi cerea. Asta-i tot ce pot să-ţi spun despre el.

Apoi vorbiră despre Helga, iar Hallfredr lăudă mult frumuseţea acesteia. Gunnlaugr spuse versurile următoare:

Cel ce în versuri se păzeşte
gânduri tăios să-mpărtăşească[1]
mai bine-i dacă se fereşte

[x]) Este vorba de Hrafn, ale cărui versuri erau mai puţin tăioase ca ale lui Gunnlaugr Limbă de Şarpe.

veşminte dalbe[1] să peţească.
Nu mult e de când mie mi-a fost dat
mâini dalbe şi frumoase, bogat împodobite
cu falnice inele, în aur ferecate,
cu dragoste şi dor de-am mângâiat.

— Ai făcut versuri foarte frumoase, spuse Hallfredr.

Curând după aceea traseră la ţărm la Hraunhofn, în peninsula Melrakkasletta, din partea de răsărit a Islandei, şi descăr- cară corabia. Mai erau două săptămâni până la începutul iernii.

La Hraunhofn trăia un bărbat cu numele de Thordr, fiul unui gospodar din părţile locului. El se luă, rând pe rând, la trântă cu toţi negustorii şi îi înfrânse pe toţi.

Apoi se înţelese cu Gunnlaugr să se ia la trântă şi cu el. în ajun, Thordr se rugă zeului Thor[VIII IX] să-l ajute. în ziua următoare, când începu lupta, Gunnlaugr izbuti să-l trântească pe Thordr la pământ, dar, scrân- tinduşi piciorul pe care se sprijinea, căzu şi el odată cu Thordr.

— Poate că n-o să ai nici în pricina ta viitoare mai mult noroc ca azi, zise Thordr.

— Ce vrei să spui? întrebă Gunnlaugr.

— Mă gândesc la pricina ta cu Hrafn, dacă se însoară cu Helga cea Dalbă la începutul iernii. Am fost şi eu de faţă în vară la *Althing,* când s-a ajuns la această înţelegere.

Gunnlaugr nu răspunse nimic. Piciorul scrântit îi fu tras la loc şi bandajat, dar se umflă foarte tare. Gunnlaugr se urcă pe cal şi, însoţit de Hallfredr şi alţi zece oameni, plecă în grabă spre Gilsbakki, în fiordul Borg, unde ajunseră chiar în acea sâmbătă seara când la Borg era nunta lui Hrafn cu Helga. Illugi se bucură mult de sosirea fiului său Gunnlaugr şi a însoţitorilor săi. Gunnlaugr voia să plece de îndată la Borg. Illugi remarcă că n-ar fi deloc înţelept să facă aşa, şi toţi ceilalţi îi întăriră spusele. Numai Gunnlaugr o ţinea morţiş, dar, cum se mişca acum foarte greu din pricina piciorului scrântit, deşi încerca din răsputeri să-şi ascundă durerea, până la urmă el nu mai plecă la Borg.

A doua zi plecă şi Hallfredr spre casă, la Hreduvatn în ţinutul Nordrardalr, unde îşi avea gospodăria pe

VIII) Metaforă pentru femeie în genere, aici cu referire specială la Helga.
IX) Zeul fulgerelor şi trăsnetelor din mitologia scandinavă; fiul lui Odin.

care o conducea fratele său Galti, un om foarte destoinic.

Şi acum să ne întoarcem cu povestirea la Hrafn. Se spune că în timp ce erau cu toţii la Borg, la masa de nuntă, mireasa părea destul de abătută. Adevăr grăieşte cel ce zice că „dragostea veche aceeaşi rămâne”. Aşa era şi cu Helga acum.

Nunta aduse o noutate, şi anume Svertingr, fiul lui Hafr- Biorn al lui Molda-Gnupr, o ceru de nevastă pe Hungerdr, fiica lui Thoroddr şi a lui Jofridr. Căsătoria urma să aibă loc în cursul iernii, după Crăciun, la Skâney, către miazănoapte de Borg. Acolo îşi avea gospodăria un văr al lui Hungerdr, şi anume Thorkell, fiul lui Torfi al lui Valbrandr. Mama lui Torfi era Thorodda, sora lui Tungu-Oddr.

După nuntă Hrafn se instală împreună cu nevastă-sa, Helga, acasă, la Mosfell. La câtva timp după aceea Helga se trezi într-o dimineaţă mai devreme. Hrafn dormea încă, dar era foarte neliniştit în somn. După ce se trezi, Helga îl întrebă ce visase. Hrafn răspunse cu versurile următoare:

Visat-am cum în ale tale braţe
de-o sabie hain-am fost lovit.
Şi aşternutul tău, a mea mireasă, de-al meu sânge a fost înroşit.

Femeia ce ierburi de leac adună,
să-i lege lui Hrafn rana n-a izbutit,

şi nici nu se pare că faptul acesta
părere de rău în ea a trezit.

— Cu aşa ceva n-o să-mi storci niciodată lacrimi, zise Helga. M-aţi înşelat cu toţii – Gunnlaugr trebuie să se fi întors!

Şi Helga începu să plângă amar.

Puţin după aceea se răspândi vestea că Gunnlaugr s-a întors acasă. Helga deveni din zi în zi tot mai neîndurătoare cu Hrafn; până la urmă acesta nu o mai putu ţine acasă la el şi fu nevoit să se întoarcă cu ea la Borg. De atunci înainte Hrafn nu mai avu, decât prea puţin, parte de dragostea Helgăi.

Oamenii începuseră să se gândească la cealaltă nuntă care urma să aibă loc în iarna aceea. Thorkell din Skaney îi chemă şi pe Illugi cu fiii săi. Dar, în timp ce Illugi se pregătea de plecare, Gunnlaugr nu dădea nici un semn că ar vrea să facă şi el acelaşi lucru.

Illugi se duse în odaia lui Gunnlaugr şi-l întrebă:

— De ce nu te pregăteşti şi tu, băiete?

— N-am de gând să mă duc, răspunse Gunnlaugr.

— Nici vorbă că trebuie să mergi, stărui Illugi. Nu te prăpădi cu firea pentru o femeie; fă-te că nici nu bagi de seamă; de femei n-o să duci tu lipsă.

Gunnlaugr urmă povaţa tatălui său şi plecară cu toţii la nuntă. La masă, Illugi şi feciorii săi fură aşezaţi la loc de cinste; dar şi Thorsteinn, ginerele său Hrafn şi rudele mirelui fură aşezaţi tot la loc de cinste, faţă în faţă cu Illugi. Femeile şedeau mai încolo, pe bănci; Helga cea Dalbă era lângă mireasă şi se uita adesea pe furiş la Gunnlaugr, întărind zicala că „dragostea unei femei din ochi se citeşte”. Gunnlaugr era îmbrăcat cu veşmintele frumoase pe care le primise în dar de la regele Sig- tryggr. El părea să întreacă în multe privinţe pe ceilalţi bărbaţi adunaţi acolo – atât prin putere, cât şi prin chipul său frumos şi prin statura

voinică.

Nuntaşii nu se veseliră prea mult. în ziua în care bărbaţii se pregăteau de plecare, începură şi femeile să-şi strângă lucrurile, ca să se întoarcă acasă. Gunnlaugr însă se duse la Helga şi stătu mult timp de vorbă cu ea. La sfârşit rosti versurile următoare:

Amară viaţă lui Limbă de Şarpe
să ducă i-a fost dat, de când
frumoasa, dalba Helga a luat
numele de-a lui Hrafn nevastă.
Bărbatul blond, al fetei dalbe tată, s-audă cele ce i-am spus n-a vrut, şi-odrasla pentru bani şi-a măritat.

Apoi Gunnlaugr continuă:

Frumoasă femeie, o! gingaşă zeiţă, sclipeşte, ca-n aur e învăpăiată.
Poetul cuprins e de-adâncă mâhnire, părinţii-ţi blestemă cu cruntă pornire.
De ce aşa mândră şi dalbă fiinţă
s-aducă pe lume le-a fost cu putinţă?
La naiba să fie a lor măiestrie.

După aceea Gunnlaugr îi dărui Helgăi mantia pe care o primise de la regele Ethelred, şi care era foarte preţioasă. Helga îi mulţumi din toată inima.

Gunnlaugr ieşi afară, unde între timp fuseseră aduşi mai mulţi cai, unii dintre ei foarte frumoşi. Toţi erau înşeuaţi şi gata de plecare. Gunnlaugr încălecă pe unul din armăsari şi porni în galop până la locul unde se afla Hrafn. Acesta fu nevoit să-şi dea calul la o parte, ca să nu-l izbească armăsarul lui Gunnlaugr.

— Nu trebuie să te fereşti, Hrafn, spuse Gunnlaugr,

de data asta nu vreau să te sperii, deşi ştii prea bine ce ţi s-ar cuveni.

Hrafn răspunse prin versurile următoare:

Pentru noi, viteji războinici,
bine nu-i să ne certăm
pentru-o singură femeie.
Şi aici şi peste ape
mai găsim femei frumoase,
şi putem să le căutăm.

— S-ar putea să fie aşa, răspunse Gunnlaugr, dar eu nu prea sunt de părerea ta.

Illugi şi Thorsteinn se apropiară în grabă ca să împiedice o răfuială. Atunci Gunnlaugr spuse versurile următoare:

Frumoasă fecioară cu părul bălai
pentru bani lui Hrafn i-a fost dată;
zic unii că-egal mi-e în toate.
Dar Ethelred-rege, măritul meu prinţ,
plecarea mi-a întârziat-o;
nimic să mai spun nu-mi rămâne.

După aceea plecară cu toţii spre casele lor, şi iarna trecu în linişte şi pace. Acum, după ce se întâlnise din nou cu Gunnlaugr, Helga nu-i mai îngădui lui Hrafn să se apropie în nici un fel de dânsa.

în vara următoare plecară mulţi la *Althing:* Illugi cel Negru cu feciorii săi Gunnlaugr şi Hermundr, Thorsteinn şi fiul său Kollsveinn, Onundr de la Mosfell şi toţi feciorii săi, Svertingr, fiul lui Hafr-Biorn. Vestitor al legilor era încă tot Skapti.

într-o zi, după ce dezbaterile privitoare la legi se

încheiaseră deja, dar pe Logberg[1] erau încă adunaţi foarte mulţi oameni, Gunnlaugr ceru să se facă linişte şi întrebă:

[x]) Colină ce domină Thingvellir, de unde vestitorul legilor şi alţi vorbitori anunţau probleme importante legate de lucrările Marii Adunări.

— Hrafn, fiul lui Önundr, e aici?

Hrafn răspunse că da.

Atunci Gunnlaugr Limbă de Şarpe spuse:

— Ştii că ai luat-o de nevastă pe logodnica mea şi că în felul acesta ţi-ai atras duşmănia mea. De aceea te chem să te baţi cu mine, peste trei zile, aici, la *Althing, pe* insula Öxarårholm[1].

— E o chemare deschisă, aşa CUm era de aşteptat de la tine, răspunse Hrafn, şi sunt gata să mă înfăţişez când vei vrea tu.

Rudele din amândouă părţile fură foarte neliniştite auzind aceasta, dar pe vremea aceea orice om avea dreptul să cheme pe altul la duel dacă se socotea nedreptăţit.

Când se împlini sorocul, cei doi se pregătiră de luptă; Illugi cel Negru îşi însoţi feciorul alături de un număr mare de susţinători. Hrafn, pe de altă parte, veni urmat de Skapti, vestitorul de legi, de tatăl său şi de alte rude.

înainte de a ieşi pe insulă, Gunnlaugr spuse versurile:

Sunt gata să mă bat în luptă dreaptă;
Făuritorului de vers ajută-i, Doamne,
Ca el să izbândească pe deplin.
Şi celui ce pe Helga o iubeşte

în două capul să-i despice,
sau poate chiar de tot să i-l reteze.

La care Hrafn răspunse cu versurile:

Poetul nu ştie, de nu un alt poet '
victoria urmează ca să aibă.
Tăiş de săbii ce din teacă-s trase-afară sunt gat-
acum să muşte-n carne vie.

9 Insulă pe lacul Thingvallavatn, situat la extremitatea de sud a câmpiei Thingvellir.

Dar dalba fată văduvit-acum,
chiar de mi-e dat rănit eu doar să fiu,
de la *Althing* urma-va ca să ştie
despre a soţului ei vitejie.

Hermundr ducea scutul fratelui său Gunnlaugr, iar Sver- tingr, fiul lui Haft-Biorn, pe cel al lui Hrafn. Gel care era rănit trebuia să plătească trei mărci de argint pentru a se răscumpăra din duel. Hrafn urma să lovească mai întâi, fiindcă el fusese chemat la duel. El lovi cu atâta putere în partea de sus a scutului lui Gunnlaugr, încât sabia se desprinse de mâner. Vârful săbiei sări înapoi de pe scut şi îl atinse pe Gunnlaugr în obraz, zgâri- indu-l uşor.

Cei doi părinţi şi mulţi alţii săriră de îndată să-i despartă.

— Hrafn a fost învins, zise atunci Gunnlaugr, fiindcă e dezarmat.

— Ba tu eşti cel învins, ripostă Hrafn, fiindcă tu eşti rănit.

Gunnlaugr se înfurie foarte tare şi declară că duelul nu s-a terminat. Dar tatăl său, Illugi, spuse foarte hotărât că deocamdată nu se vor bate mai

departe.

— Aş vrea ca data viitoare să mă bat cu Hrafn undeva departe, ca să nu ne mai puteţi despărţi, zise Gunnlaugr.

Cu aceasta plecară cu toţii la adăposturile lor. A doua zi *Althing-ul scoase o* lege prin care se interzicea pentru totdeauna bătaia în duel. Legea aceasta s-a hotărât în urma poveţei bărbaţilor celor mai înţelepţi. Iar din *Althing* făceau parte toţi bărbaţii mai înţelepţi din ţară. Şi astfel, duelul acesta în care Hrafn şi Gunnlaugr şi-au măsurat puterile a fost cel de pe urmă din Islanda.[1] La *Althing-ul* din vară au luat parte foarte mulţi oameni. A fost, de fapt, *Althing-ul* cel mai numeros din câte se cunosc; numai după arderea de viu a lui Njall[X XI] şi după bătăia de pe câmpia din sudul ţării[1] se pare că ar fi fost şi mai mulţi oameni la *Althing.*

într-o dimineaţă, când cei doi fraţi, Hermundr şi Gunnlaugr, mergeau la râul Oxara ca să se spele, ei văzură de cealaltă parte a râului mai multe femei, printre care şi pe Helga cea Dalbă.

— O vezi pe iubita ta, Helga, pe partea cealaltă a râului? întrebă Hermundr.

— Fireşte că o văd, răspunse Gunnlaugr. Apoi spuse versurile următoare:

Zămislit-a fost femeia
pe bărbaţi să-i învrăjbească.
Vină are şi-un războinic . dintre cei mai îndrăzneţi[2].
Eu dorit-am foarte tare să o pot numi a mea, dar

X) Potrivit celor consemnate în cronici, aceasta s-a întâmplat în anul 1007.

XI) *Saga despre Njall* relatează amănunţit acest eveniment.

acum cu ochii-mi negri nu mai am ce să mai fac,
căci la gingaşa-i făptură nu mă pot cu dor uita.

Mai târziu ei trecură râul, şi Gunnlaugr stătu un timp de vorbă cu Helga. Iar după ce plecară, Helga se uită după Gunnlaugr vreme îndelungată. Gunnlaugr privi şi el înapoi şi rosti versurile:

De sub sprâncenele bogate, arcuite, Mă petrecură
îndelungi priviri, Ce simţăminte nu puteau ascunde.
Dar strălucirea ochilor duioşi Nimica bun nu poate-
a mai aduce Nici mie şi nici ei, prea adoratei.

*) Este vorba de un episod din *Saga despre Njăll.* [2]) După toate probabilităţile este vorba de Thorsteinn, tatăl Helgăi.

După aceste întâmplări plecară toţi de la *Althing* spre casele lor. Gunnlaugr rămase acasă la Gilsbakki. într-o dimineaţă, când se trezi, Gunnlaugr văzu că toţi ai casei erau de mult sculaţi; numai el dormise până târziu într-un ungher mai îndepărtat al odăii. Deodată intrară înăuntru doisprezece bărbaţi înarmaţi până în dinţi; printre ei se afla şi Hrafn, fiul lui Onundr.

Gunnlaugr sări pe loc din pat şi puse mâna pe sabie. Dar Hrafn zise:

— Nu te paste nici o primejdie şi o să auzi îndată ce vânt mă aduce încoace. Astă-vară, la *Althing,* m-ai chemat la duel şi la urmă ai socotit că nu am luptat până la capăt. Ceea ce vreau să-ţi propun acum este ca la vară să plecăm în Norvegia şi să ne măsurăm încă o dată puterile. Acolo n-o să ne mai stea în cale nici unul dintr-ai noştri.

— Ai spus vorbe minunate, răspunse Gunnlaugr, şi primesc cu bucurie propunerea ta. Pentru moment însă, Hrafn, să ştii că în casa asta ţi se împlineşte cu plăcere orice dorinţă, dacă vrei să mai rămâi.

— Invitaţia e foarte mărinimoasă, replică Hrafn, dar trebuie să plecăm cât mai curând.

Şi cu aceasta se despărţiră.

Rudele din amândouă părţile îşi dădeau seama de primejdia care ameninţa această înţelegere, dar nu izbutiră s-o împiedice, fiindcă Hrafn şi Gunnlaugr erau prea porniţi unul contra celuilalt. Şi, la urma urmei, ceea ce soarta hotărâse trebuia să se împlinească.

Hrafn era la Leiruvâg şi îşi pregătea corabia pentru călătorie. Se ştie că a plecat însoţit de doi veri ai săi, Grimr şi Olafr. Aceştia erau fiii surorii lui Onundr, tatăl lui Hrafn – amândoi bărbaţi plini de curaj. Rudele lui Hrafn resimţeau plecarea acestuia ca o mare pierdere. Dar Hrafn le spuse că l-a chemat pe Gunnlaugr la luptă fiindcă oricum nu înţelegea nimic din căsătoria sa cu Helga; unul din ei, zicea Hrafn, trebuia deci să moară răpus de mâna celuilalt.

Un vânt prielnic scoase corabia în larg şi Hrafn ajunse în curând pe coasta ţinutului Thrândheim din Norvegia. El rămase toată iarna acolo, dar nu auzi nimic despre Gunnlaugr. Acesta nu sosi nici în timpul verii, aşa că Hrafn mai zăbovi şi în iarna următoare în ţinutul Thrândheim, într-un loc căruia îi zicea Levanger.

Gunnlaugr Limbă de Şarpe plecă însoţit de prietenul său Hallfredr poetul, poreclit Zurbagiul, şi ei se îmbarcară la Mel- rakkaslett, în partea de răsărit a Islandei. Pregătirile lor duraseră mult, dar de îndată ce începu să bată un vânt prielnic ieşiră şi ei în larg şi ajunseră cu puţin înainte de începutul iernii în insulele Orcade.

Insulele Orcade erau stăpânite pe vremea aceea

de Sigurdr, fiul lui Hlovdis. Gunnlaugr se duse la el şi, cum prinţul îl primi foarte bine, el petrecu iama acolo. în primăvara următoare prinţul se pregătea să atace câteva ţinuturi învecinate. Gunnlaugr dădu ajutor prinţului şi armatei acestuia şi ei prădară în cursul verii insulele Hebride[1] şi fiordurile Scoţiei, dând multe lupte. Peste tot Gunnlaugr se dovedi a fi un luptător din cei mai viteji.

La începutul verii prinţul Sigurdr se întoarse acasă, iar Gunnlaugr se îmbarcă în corabia unor negustori care plecau spre Norvegia, după ce îşi luase un călduros rămas-bun de la prinţ.

[x]) Insule aşezate la nord-est de Scoţia.

Pe la începutul iernii Gunnlaugr ajunse la Hladir, în ţinutul Thrandheim, unde voia să-l salute pe prinţul Eirikr. Acesta îl primi foarte bine şi îi propuse să rămână câtva timp acolo. Gunnlaugr primi. Prinţul Eirikr auzise de cearta dintre Gunnlaugr şi Hrafn şi îi spusese lui Gunnlaugr că nu le îngăduie să se bată în duel pe pământul Norvegiei. Gunnlaugr răspunse că, fără îndoială, prinţul Eirikr era singurul în măsură să hotărască ce are voie să se întâmple în ţara sa. El rămase toată iarna la curtea lui Eirikr, dar trăi destul de retras.

într-o zi din primăvara următoare, Gunnlaugr făcu împreună cu vărul său Thorkell o plimbare. Ei ieşiseră din oraş, când zăriră un grup de oameni adunaţi în cerc; înăuntrul cercului erau doi bărbaţi care se luptau cu spadele. Cei din jur îi spuneau unuia din luptători Hrafn, iar celuilalt Gunnlaugr. Ei mai ziceau că se bat fără nici o vlagă şi că nu-şi prea aduc aminte de ceea ce au jurat să facă. Gunnlaugr

putu să-şi dea seama că toate acestea erau spuse cu mult dispreţ şi că cei doi islandezi erau luaţi în râs.

La câtva timp după aceea Gunnlaugr îi mărturisi prinţului Eirikr că nu mai poate îndura ca oamenii de la curte să-şi bată joc de cearta lui cu Hrafn şi-l rugă să-i dea o călăuză, care să-l conducă Ia Levanger. Eirikr aflase între timp că Hrafn plecase din Levanger către răsărit, îndreptându-se spre Suedia, şi de aceea îl lăsă pe Gunnlaugr să plece însoţit de două călăuze.

Gunnlaugr porni la drum împreună cu şase oameni şi o luă spre Levanger, unde sosi seara. Dar Hrafn şi oamenii săi părăsiseră în dimineaţa aceleiaşi zile localitatea Levanger. Apoi Gunnlaugr se îndreptă spre Verdalr, unde sosi tot seara, dar află că Hrafn şi oamenii săi plecaseră şi de acolo, după ce poposiseră o noapte în acel loc.

Gunnlaugr îşi zori tovarăşii de drum şi ajunse în curând la o gospodărie numită Sulu, aşezată într-un punct mai ridicat al văii. Hrafn şi oamenii săi trecuseră şi pe acolo, dar plecaseră în dimineaţa aceea mai departe. Gunnlaugr nu mai poposi deloc şi îşi continuă drumul în tot cursul nopţii, iar în dimineaţa următoare, la răsăritul soarelui, dădu în sfârşit cu ochii de Hrafn. Acesta se oprise între două lacuri apropiate unul de celălalt, pe o porţiune numită câmpia lui Gleipnir. Spre mijlocul unuia din lacuri înainta o fâşie îngustă de pământ, căreia i se zicea Din- ganes. Pe acea fâşie se instalaseră Hrafn şi însoţitorii săi. Erau cinci cu toţii, printre ei cei doi veri ai lui Hrafn, Grimr şi Olafr.

— Este bine că ne-am întâlnit în sfârşit, zise Gunnlaugr când ajunseră faţă în faţă.

Hrafn spuse că şi el este de aceeaşi părere.

— Şi acum, continuă el, poţi să alegi: ne batem numai noi doi, sau ne batem cu toţii; dar cele două părţi să fie la fel de mari.

Gunnlaugr răspunse că, în ceea ce îl priveşte, este mulţumit şi într-un fel, şi într-altul, dar Grimr şi Olafr, verii lui Hrafn, spuseră că nu vor să stea cu braţele încrucişate în timp ce în jurul lor se dă o luptă, iar Thorkell cel Negru, vărul lui Gunnlaugr, fu de aceeaşi părere.

Atunci Gunnlaugr le spuse călăuzelor pe care i le dăduse prinţul:

— Voi doi să staţi aici deoparte şi să nu daţi nimănui ajutor; după aceea însă să povestiţi la toată lumea cum s-a desfăşurat lupta dintre noi.

Şi aşa şi făcură.

Apoi începu lupta şi toţi se bătură vitejeşte.

Grimr şi Olafr se năpustiră asupra lui Gunnlaugr, dar până la urmă acesta îi răpuse pe amândoi, fără ca el însuşi să fi fost rănit. Pentru astă faptă vitejească stau chezăşie versurile dedicate de Thordr Kolbeinsson[1] lui Limbă de Şarpe:

') Poet islandez cunoscut în vremea aceea; el a compus versuri în cinstea prinţului Eirikr şi a regelui norvegian Olaf cel Sfânt.

> încă-nainte ca Hrafn să se bată, ’ cu a sa sabie
> grea şi-ncercată, şi-n luptă dârză, deschisă şi
> dreaptă, răpuse Gunnlaugr, erou, pe Grimr şi-apoi
> şi pe Olafr, pe-acestuia frate. Gunnlaugr, bărbatul
> neînfricat, eroul de sânge acoperit, ucis-a trei
> vajnici luptători viteazul cel greu de stăvilit.

între timp Hrafn se bătea cu vărul lui Gunnlaugr, Thorkell cel Negru, care căzu şi el, răpus de o

lovitură cruntă a lui Hrafn. Până la urmă toţi însoţitorii lui Gunnlaugr şi ai lui Hrafn îşi pierdură viaţa.

Atunci îşi măsufară puterile Gunnlaugr şi Hrafn. Ei se năpustiră unul asupra celuilalt cu lovituri puternice, neînfricate, şi luptară astfel cu înverşunare şi fără oprire. Gunnlaugr se bătea cu sabia primită în dar de la regele Elthelred – o armă fără de cusur. în cele din urmă, Gunnlaugr dădu o lovitură atât de năprasnică, încât îi reteză lui Hrafn un picior. Dar Hrafn nu căzu, ci se dădu înapoi până la un trunchi de copac, de care îşi sprijini ciotul.

— Acum eşti scos din luptă, zise Gunnlaugr, cu un schilod nu mă bat mai departe.

— E drept că sorţii mi-au fost potrivnici, răspunse Hrafn. Dar m-aş simţi încă în stare să lupt dacă aş putea să beau ceva.

— Nu te apuci să umbli cu viclenii, întrebă Gunnlaugr, dacă mă duc să-ţi aduc apă în coif?

— Nici o viclenie faţă de tine, zise Hrafn.

Gunnlaugr găsi un pârâu şi îi aduse lui Hrafn puţină apă. Dar, în clipa în care întinse mâna stângă după coif, Hrafn îi dădu, cu sabia din mâna dreaptă, o lovitură puternică lui Gunnlaugr, pricinuindu-i o rană adâncă la cap.

■— M-ai înşelat în mod mârşav, zise Gunnlaugr, şi te-ai purtat ca un mişel, după ce m-am încrezut în cuvântul tău.

— E adevărat, răspunse Hrafn, dar te pizmuiesc pentru îmbrăţişările Helgăi cea Dalbă.

După aceea începură din nou să se bată cu înverşunare, dar până la urmă Gunnlaugr îl birui pe Hrafn, care îşi dădu duhul. Călăuzele prinţului se apropiară de Gunnlaugr şi-i legară rana, în timp ce acesta rostea versurile următoare:

Hrafn, războinicul cel falnic,
a pornit la luptă dârză,
şi cu mare vitejie
la Dinganes s-a bătut.
Dar deşi-l împresurară,
greu-narmaţi, aici, pe Gunnlaugr,
el luptat-a-s-a eroic,
biruit el nu s-a dat.

Călăuzele îi îngropară pe cei morţi, apoi îl ridicară pe Gunnlaugr pe cal şi coborâră astfel până la Levanger. Acolo Gunnlaugr zăcu trei zile şi trei nopţi, primi de la un preot ultima împărtăşanie şi îşi dădu sufletul. Mormântul lui se află la biserica de la Levanger. Moartea lui Gunnlaugr şi a lui Hrafn, în împrejurările povestite, a însemnat o grea pierdere pentru toţi. *În vara următoare, înainte ca vestea despre moartea* lui Gunnlaugr şi a lui Hrafn să fi ajuns în Islanda, Illugi cel Negru avu acasă, la Gilsbakki, un vis. Se făcea că Gunnlaugr se apropie, plin de sânge, de el şi i se adresează cu nişte versuri, de care Illugi îşi aminti când se trezi şi le spuse şi celorlalţi:

Ştiu că (lovit în picior t
de sabia atât de-ascuţită)
Hrafn a lovit înapoi
şi ţinta şi-a nimerit.
Când corbii cei nesătui
în sângele cald s-adăpau,
el sabia în mân-a luat,
şi capul lui Gunnlaugr l-a despicat.

în aceeaşi noapte, la Mosfell, în partea de miazăzi, s-au întâmplat următoarele: Onundr visă că Hrafn se apropie plin de sânge de el, şi îi spune versurile următoare:

De sânge sabia mi s-a-nroşit,
Gunnlaugr cu sabia mi-a răspuns,
Cu sabia de moarte-aducătoare.
Iar vulturi se roteau pe sus,
veneau spre noi cu lăcomie
din sânge cald ca să se-adape.

în vara următoare, la *Althing,* Illugi cel Negru îl întrebă pe Onundr:

— Cum ai de gând să răscumperi uciderea fiului meu, de vreme ce fiul tău Hrafn i-a promis că nu se va deda la nici un vicleşug, şi şi-a călcat apoi jurământul?

— Cred că nu am nimic de răscumpărat, răspunse Onundr, din moment ce lupta asta dintre ei mi-a lăsat o rană atât de greu de vindecat. Şi nici eu n-o să-ţi cer nici o răscumpărare pentru moartea fiului meu.

— Atunci, zise Illugi, o să ispăşească careva din rudele tale.

După ce se întoarse de la *Althing,* Illugi fu toată vara foarte posomorât.

Se spune că într-o zi din toamna următoare Illugi plecă de acasă însoţit de treizeci de oameni şi sosi dis-de-dimineaţă la Mosfell. Önundr şi fiii săi reuşiseră să se refugieze în biserică, dar Illugi prinse pe doi dintre nepoţii acestuia, şi anume pe Biörn şi pe Thorgrimr. Biörn fu omorât, iar lui Thorgrimr îi tăiară un picior. Apoi Illugi se întoarse la Gilsbakki. Dar Önundr nu ceru nici un fel de răscumpărare.

Hermundr, fiul lui Illugi, era profund mâhnit de moartea fratelui său Gunnlaugr şi socotea că nu se răzbunase îndeajuns, măcar că acest lucru se întâmplase acum.

în fiordul Hruta trăia un bărbat cu numele de Hrafn, fiul unui frate al Iui Önundr de la Mosfell. Hrafn era negustor şi avea o corabie ancorată în fiord.

în primăvara următoare, Hermundr, fiul lui Illugi, plecă singur de acasă şi o apucă spre miazănoapte, traversând câmpia Holtavarda, până ajunse în fiordul Hruta. Acolo se îndreptă spre Bordeyri, unde corăbiile negustorilor erau deja trase la edec, fiind

gata de plecare. Hrafn era la ţărm împreună cu mulţi alţi oameni. Hermundr se apropie călare de Hrafn, îl străpunse cu lancea şi se făcu îndată nevăzut, punând pe oamenii lui Hrafn în mare încurcătură. Pentru omorul acesta nu se plăti nici o răscumpărare, dar de atunci încolo a fost pace şi linişte între Illugi cel Negru şi Önundr de la Mosfell.

După câtva timp Thorsteinn, fiul lui Egill, o mărită pe fiica sa, Helga, cu Thorkell, fiul lui Hallkell. Acesta trăia la Hrauns- dalr. Helga îl urmă acolo, deşi de iubit nu-l iubea prea mult; inima ei îi aparţinea şi acum lui Gunnlaugr, cu toate că acesta nu mai era printre cei vii. Dar Thorkell avea însuşiri alese, era

om cu dare de mână şi un poet înzestrat. Ei avură mulţi copii; fiii cei mai mari se numeau Thorarinn şi Thorsteinn.

Plăcerea cea mai mare a Helgăi era să desfacă şi să privească timp îndelungat mantia primită în dar de la Gunnlaugr. După un timp, o molimă grea se abătu asupra casei lui Thorkell şi a Helgăi, şi mulţi din familie fură atinşi de ea. La un moment dat se îmbolnăvi şi Helga, dar ea nu stătu în pat. într-o sâmbătă seara ea şedea în odaia cea mare cu capul sprijinit de genunchii soţului ei, Thorkell. Deodată spuse că ar vrea să vadă mantia primită de la Gunnlaugr. Când i-o aduseră, Helga se ridică, o desfăcu şi o privi un timp. Apoi căzu în braţele lui Thorkell şi îşi dădu sufletul.

Atunci Thorkell spuse versurile următoare:

în braţe mi-a căzut fără suflare,
căci a urmat a Domnului chemare.
Nu ştiu de-acum cum voi putea
să mai trăiesc fără de ea.

Helga a fost înmormântată lângă biserică. Thorkell însă a mai trăit câtva timp. Cum era de aşteptat, moartea Helgăi a însemnat pentru el o pierdere cumplită.

Şi aici saga ia sfârşit.

PREFAŢA LA SAGA LUI ERIK CEL ROŞU

Literatura nordică din perioada ei aurorală îşi datorează existenţa introducerii scrisului, eveniment care se întâmplă în Scandinavia odată cu pătrunderea creştinismului şi convertirea scalzilor islandezi. Cu alte cuvinte, introducerea tehnologiei scrisului de către primii misionari creştini, al căror scop era răspândirea textelor creştine într-o Scandinavic păgână, a salvat de la uitare panteonul păgân scandinav. Cu toate că această tehnologie nu a fost adusă în scopul folosit de Snorri Sturluson, acela de a inventaria miturile panteonului nordic şi. de a transmite generaţiilor viitoare tradiţia vechilor tehnici de compunere ale poeziei scaldice, ci pentru răspândirea textelor creştine, marele câştig a fost, în cele din urmă, de partea literaturii şi a sagăi scandinave (Lindow, 2001: 438).

înţelesul sedimentat în rădăcina etimologică a termenului *vikingr* defineşte tiparul comportamental exemplar asociat bărbaţilor vikingi, făcând trimitere la întreaga populaţie care îşi părăseşte casa şi rămâne departe. Termenul *vikingr* nu este exclusiv scandinav. Per Thorson (1971) îl identifică în două poeme din literatura engleză veche, *Widsith şi Exodus,* compuse înaintea primelor raiduri vikinge pe coastele Angliei. în *Exodus,* de pildă, israeliţii care călătoresc pe Marea Roşie sunt numiţi *saewicingas,* adică războinici pe mare. Odată cu începerea perioadei vikinge, termenul se va referi doar la populaţia scandinavă (Thorson, 1971; Teoc, 2017). Istoricii moderni au aplicat aşadar denumirea de *vikingr* tuturor scandinavilor din perioada vikingă, aceasta devenind astfel un termen cu conotaţii etnice. Vikingi sunt nu doar războinicii şi exploratorii, ci şi membrii comunităţilor sedentare din Scandinavia şi Islanda Evului Mediu timpuriu.

în cosmologia nordică, lumea locuită de oameni se numeşte Midgard şi este situată la mică distanţă de Asgard, fortăreaţa zeilor. în afara lumii locuite se află regiunea Utgard, unde trăiesc demonii, iar spre răsărit, separată prin râuri de lumea oamenilor, se situează J6- tunheim, lumea uriaşilor de piatră şi gheaţă. Lumea ştiută este înconjurată de o mare în care şarpele Midgardului locuieşte cu tot trupul încolăcit în jurul Pământului

de Mijloc (Simek, 2008; Teoc, 2017). Reprezentarea Pământului de Mijloc ca loc de desfăşurare a stihiilor este asociată cu episoadele descoperirilor geografice şi ale întemeierilor, când pământul nu putea fi locuit (Barraclough, 2009; Teoc, *ibid.).* Reprezentarea literară a Groenlandei, de pildă, este aceea a unui loc în care corăbiile eşuează, unde furtunile bat necontenit şi boli mortale îi ameninţă pe cei care îndrăznesc să se apropie. Un număr de teme şi modele literare prezintă o perspectivă similară în corpusul de texte care se referă la colonizarea Islandei. Topografia teritoriilor nelocuite poate fi văzută ca o serie de straturi orizontale, care devin tot mai de nepătruns pe măsură ce peisajul urcă spre gheţari şi munţi. Straturile inferioare încep în mare, unde ape ostile şi periculoase anunţă mediul schimbător, încă de la primul pas făcut pe linia ţărmului (Barraclough, 2009; Teoc, *ibid.).* Palierul locuibil este foarte îngust, format din pungi de pământ fertil între fiorduri şi stânci. La antipozi se află câmpiile înverzite şi lanurile pământului cultivat, reprezentate în mitologie de zeiţa Gerdr.

Aşezările din fiordurile adânci şi înguste ale Scandinavici la începutul perioadei medievale erau despărţite unele de altele de munţi înalţi şi de păduri. Prin urmare, transportul maritim avea să devină în curând cel mai important mod de comunicare. Lemnul se găsea din belşug pentru construcţia corăbiilor; în jurul anului 800, oamenii Nordului începuseră deja să construiască ambarcaţiuni solide şi iuţi care să îi poată duce în expediţii îndelungate pe mare. Oamenii Nordului au navigat din Scandinavia spre vest până în Insulele Britanice, au colonizat apoi Islanda şi Groenlanda şi au continuat să exploreze până când, în cele din urmă, au devenit primii europeni care au traversat Atlanticul.

în jurul anului 1000, islandezul Leif Eiriksson, fiul lui Erik, supranumit Leif cel Norocos, descoperă întâmplător continentul nord-american, cu aproape 500 de ani înaintea lui Columb. A numit teritoriul nou-descoperit Vinland, adică ţara vinului, pentru că acolo creştea multă viţă-de-vie sălbatică. Vinland a fost identificată cu Newfbundland, cea mai estică provincie a Canadei. întrebarea dacă exploratorul Cris- tofor Columb cunoştea sau nu

călătoriile navigatorilor nordici înainte de propria sa „călătorie spre lumea Indiilor” va rămâne pentru totdeauna fără răspuns.

Elaborată înainte de anul 1265, *Saga lui Erik cel Roşu* a ajuns la noi prin intermediul a două compilaţii. Cea dintâi este *Skălhoîtsbok, Cartea Skálholt,* numită astfel pentru că a fost scrisă de un cleric de la mănăstirea cu acest nume, din sud-vestul Islandei, iar cea de-a doua este *Hauks- bók, Cartea lui Hauk,* scrisă în jurul anilor 1306-1308 de proeminentul învăţat islandez Hauk Erlendsson, care a trăit între 1265 şi 1334. Descendent direct din Thorfinn Karlsefni şi Gudrid prin fiul lor Snorri, pomenit în ultimul capitol din şagă, Hauk a fost vestitor de legi[1] delegat la curtea norvegiană. Se crede că Hauk a revizuit textul pentru a-l face mai puţin colocvial şi mai stilizat, ediţia *Skálholt* fiind în general considerată o copie fidelă a textului original, însă neglijent elaborată (Jakobsson, 2007). *Saga lui Erik cel Roşu* descrie în detaliu evenimentele care au condus la alungarea lui Erik în Groenlanda, cum a predicat creştinismul fiul său Leif Erikson, precum şi descoperirea ţării Vinland, după ce corabia acestuia a fost aruncată de furtuni pe coastele unui tărâm nou şi necunoscut. Cea mai mare parte a sagăi relatează însă călătoriile pe mare şi încercarea de colonizare a noii lumi de către Thorfinn Karlsefni şi soţia sa, Gudrid, împreună cu echipajul care i-a însoţit pe corăbii. Snorri, fiul lui Thorfinn şi al lui Gudrid, este primul european cunoscut născut în America.

Saga lui Erik cel Roşu cuprinde şi o cantitate extraordinară de informaţie despre practici păgâne, vrăjitorie, poveşti cu fantome *draugr* întoarse din moarte, motiv pentru care textul a fost valorificat ca sursă de informaţii despre mitologia şi ritualurile păgâne ale oamenilor Nordului înainte de convertirea la creştinism. Atenţia pe care Haukr o acordă evenimentelor trecute nu s-a limitat însă la lumea pierdută a miturilor păgâne. Temele recurente sunt descoperirea ţinuturilor noi, popularea Islandei şi a Groenlandei, precum şi descoperirea Vinlandului în secolele al ix-lea şi al x-lea.

Ne putem întreba de ce islandezii nu au scris despre călătoriile spre Vinland până în secolul al xin-lea, deşi au fost

amintite în *Islendingabók*[2]. Un motiv posibil ar fi acela că ar fi existat la început o oarecare confuzie cu privire la modul în care Vinland ar fi putut fi încadrată în viziunea creştină asupra lumii. într-un manuscris din jurul anului 1300 se susţine că Vinland ar putea fi o peninsulă din Africa (Jakobsson, *ibid.),* ceea ce

0 V. *supra* p. 148, n. 1. [2]*) Islendingabók, (Cartea islandezilor)* este o compilaţie care relatează istoria timpurie a Islandei. Autorul a fost un preot islandez, Ari Thorgilsson, activ în Islanda la începutul secolului al xn-lea. demonstrează că islandezii nu se aşteptau ca Vinland să fie „o lume nouă", ci o parte necunoscută a lumii vechi.

în lumina altor interpretări (Agnarsdóttir, 2006), *Saga, lui Erik cel Roşu* ar fi fost elaborată în timp ce se lucra la marea şagă a vieţii pierdute a regelui Olaf Tryggvason în limba latină, tocmai pentru a adăuga o ţară nouă pe lista ţărilor convertite la creştinism de către regele viking. După bătălia de la Svöldr, din anul 1000, regele Olaf Tryggvason ar fi sărit în mare, salvându-şi viaţa. Conform relatărilor din *Saga regelui Olaf Tryggvason,* scrisă de Oddr Snorrason, regele ar fi fost văzut apoi la Roma şi la Ierusalim, de unde trimitea veşti şi daruri celor apropiaţi. Această viaţă activă în Răsărit îl plasează pe rege într-un loc care-i aduce prestigiul unui context monastic, regele încheindu-şi zilele, conform acestei biografii fictive, în- tr-o mănăstire din Grecia sau Siria (Teoc, 2017). Această nouă viaţă miraculoasă învesteşte pământul cu toate calităţile unui paradis terestru.

Aceeaşi imagine paradisiacă ne este prezentată şi în unele pasaje din *Saga lui Erik cel Roşu,* atunci când oamenii Nordului găsesc pământuri mănoase, pajişti grase, peşti şi vânat, cherestea şi păşuni în timpul explorării pământului nou din Vinland. în jurul anului 1000 d.Hr., oamenii Nordului ridică, aşadar, prima aşezare europeană pe coasta de nord a Newfoundlandului, unde au rămas doar pentru o scurtă perioadă. în total, se pare că au existat patru expediţii vikinge pornite din Groenlanda spre Lumea Nouă, dar nici una nu ar fi durat mai mult de câţiva ani. Cu toate acestea, amintiri răzleţe despre oamenii Nordului au rămas sedimentate în miturile şi

legendele populaţiei autohtone din Lumea Nouă.[1] Pentru a construi aşezări durabile în Newfoundland,

Thórunn Valdimarsdóttir a fost surprinsă de asemănările morfologice dintre islandezul Björn BreiÖvikingur Âsbrandsson şi zeul aztec Quet- • zalcoatl, într-un articol despre posibilitatea ca eroul islandez să fi fost f de fapt străinul cu barbă din răsărit. în opinia sa, acesta este motivul pentru care Montezuma l-a întâmpinat pe Hernando Cortés cu teamă şi bucurie, crezând că el este zeul cu piele palidă şi barbă. Conform sagăi islandeze *Eyrbygga,* din prima jumătate a secolului al xni-lea, Björn a navigat în afara cursului către un ţinut mare din oceanul de sud-vest şi a devenit conducătorul oamenilor de acolo, în jurul anului 1030. Această teorie tulburătoare stă la baza unor cercetări academice ale istoricilor islandezi şi mexicani (Agnarsdóttir, 2006).
oamenii Nordului ar fi avut nevoie de populaţie şi multe resurse dislocate din micile aşezări abia durate în Islanda şi Groenlanda. Acestor dificultăţi li s-au adăugat relaţiile conflictuale cu populaţia indigenă.

Cea mai veche menţiune despre Vinland în scrierile unui cărturar din afara Scandinavici apare în lucrarea *Descriptio insularum aquilonis,* scrisă de călugărul Adam din Bremen (1040-1081), după vizita acestuia la curtea regelui danez Svend Estridsson în anul 1069. Aici, Vinland este o insulă unde creşte viţa-de-vie sălbatică, care dă cel mai bun vin, aşa cum spun danezii care au văzut-o (Reeves & Beamish, 1906).

Pentru această traducere în premieră în limba română a unui text celebru al literaturii nordice am recurs la o abordare inter textuală, pornind de la originalul în limba islandeză veche. Aceasta este un dialect al limbii nordice vechi, care la rândul ei este un univers lingvistic ce include limbile norvegiană veche, daneză veche, suedeză veche şi islandeză veche[1]. Pentru că numărul textelor în limba nordică veche este destul de redus, cuprinzând în special corpurile runice, limba islandeză veche a ajuns să fie considerată echivalentul limbii nordice vechi.

Am preferat adnotări mai ample, privilegiind aspectele istorice, mitologice şi de societate în detrimentul celor filologice,

pentru a explica mai bine universul cultural scandinav al epocii.

Enumerarea capitolelor din traducerea mea urmează ediţia *Islenzk Fornrit* a textului în limba islandeză veche.

FLAVIA TEOC
Aarhus, noiembrie
2023

Listă bibliografică

Agnarsdottir, A. „Iceland and the World: From the Discovery of America to U.S. Defence", în Csaba Levai (ed.), *Europe and the World în European historiography,* PLUS-Pisa University Press, 2006.

Barraclough, E. R., „The World West of Iceland în Medieval Icelandic Oral Tradition", în *Â austrvega, Saga and East Scandinavia,* voi. 1, Gävle University Press, Uppsala, 2009, pp. 99-120.

0 Limba islandeză modernă este limba scrisă elaborată de Rasmus Rask, la mijlocul anilor 1800, pe baza *Primului tratat gramatical* şi a standardelor lingvistice europene contemporane, precum şi a pronunţiei islandezei la acea vreme.

Blind, K., „A Pre-historic Sun-Chariot în Denmark”, în *Saga Book,* 3, 1903, pp. 381-395-

Burrows, H., „The Secret Lives of Lawspeakers: the portrayal of lögsö- gumenn în the islendingasögur”, în *A austrvega, Saga and East Scandinavia,* Uppsala, 2009, pp. 151-15.

Faulkes, A., „The Viking Mind în Pursuit of the Viking”, în *Saga Book,* 31,2007, pp. 46-83.

Fridriksdottir, K., „Women and Subversion în Eddie Heroic Poetry”, în *Revisiting the Poetic Edda – Essays on Old Norse Heroic Legend,* Routledge, 2013, pp. 117-140.

Higley, S. L., „Dirty Magic: SeiÖr, Science, and the Parturating Man în Medieval Norse and Welsh Literature”, în *Proceedings of the Illinois Medieval Association,* 11,1994.

Jakobsson, S., „Hauksbok and the construction of an Icelandic world view”, în *Saga Book,* vol. 31, Viking Society for Northern Research, University College London, 2007.

Jesch, J., *Women în the Viking Age,* The Boydell Press, Woodbridge, 1991.

Jochens, J., *Old Norse Images of Women,* University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1996.

Jesch, J., *Ships and men în the late Viking Age: The vocabulary of runic inscriptions and skaldic verse,* Bqydell Press, Woodbridge, 2001.

Gillian Fellows-Jensen, Nordic place-names în Ireland and Wales (vikingeskibsmuseet.dk), 2008.

Lindow, J., *Norse Mythology: A Guide to the Gods, Heroes, Rituals and Beliefs,* Oxford University Press, Oxford, 2001.

Perkins, R., „Rowing Chants and the Origins of Dröttkvaedr Hâttr”, în *SagaBook, 21/1982-1985,* pp. 155-221.

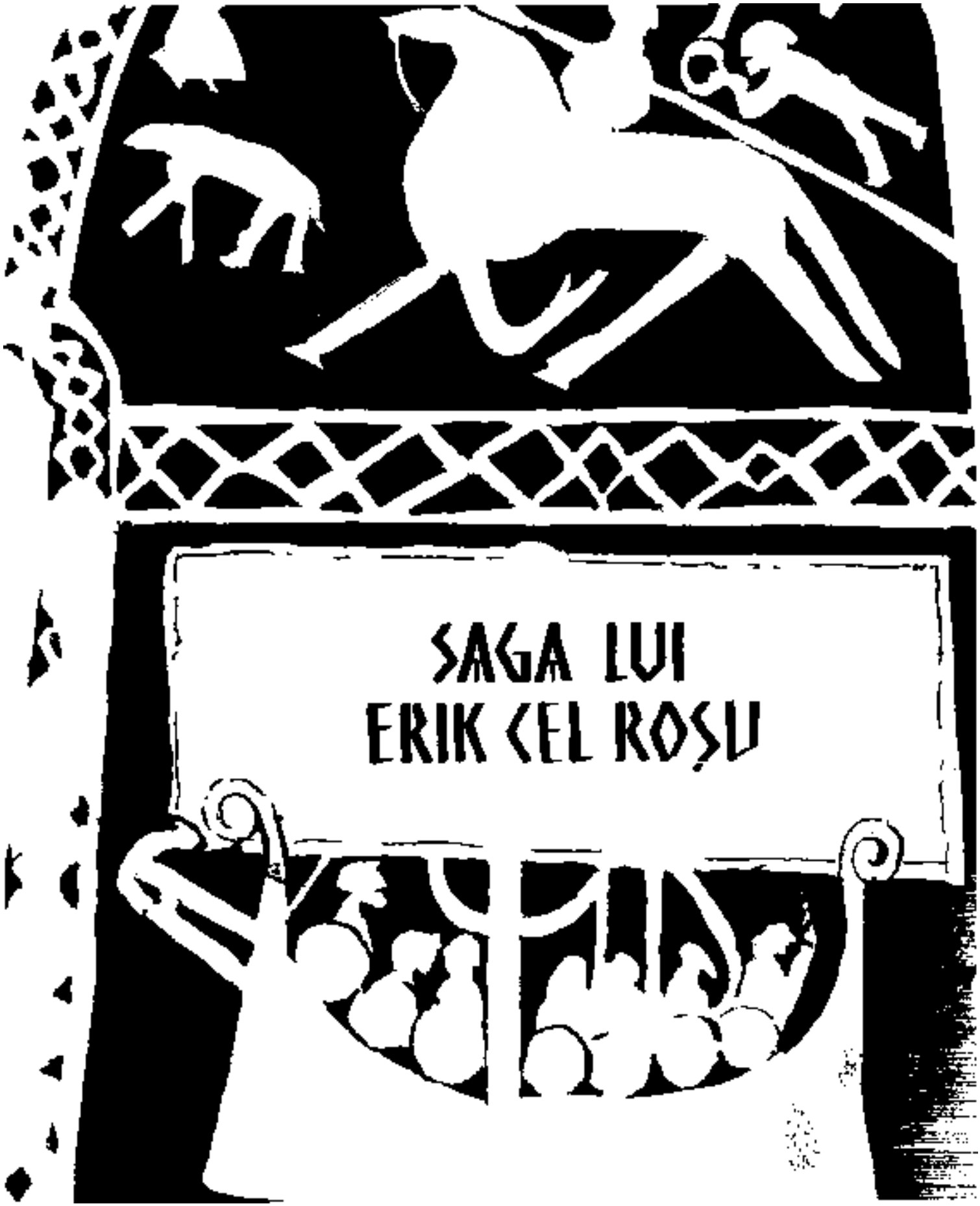
Perkins, R., *The verses în The Saga of Erik the Red* (The Dorothea Coke Memorial Lecture în Northern Studies delivered at University College London, 5 March 2009).

Reeves, A, M., Beamish, N. L., *The Norse Discovery of America,* 1906, (sacred-texts.com, accesat în 1 noiembrie, 2023).

Simek, R., *Dictionary of Northern Mythology,* Boydell & Brewer, Suolk, 2008.

Staecker, J., „Christian Symbols and Scandinavian Women", în *The Cross Goes North, Processes of Conversion în Northern Europe, AD 5001500,* York Medieval Press, 2003, pp. 463-483.

Thorson, P., „Viking – a Norse sea rover”, în *A Bibliography of English Etymology* (sources and word list, 2010), University of Minnesota Press, 1971, p. 862.
Teoc, F., *Limbajul poeziei scaldice,* Fractalia, Bucuresti, 2017.
Turville-Petre, G., *Scaldic Poetry,* Clarendon Press, Oxford, 1976.

SAGA LUI
ERIK CEL ROȘU

Despre Audr cea. cu judecata dreaptă şi despre Vifil Trăia cândva un rege războinic[1] pe numele său Olaf, pe care oamenii săi îl numeau Olaf cel Alb. El era fiul regelui Ingjald[2], fiul lui Helgi, fiul lui Olaf, care fusese fiul lui GudroS, fiul lui Hălfdan Hvitbeins (Picior Alb), rege al Munţilor Uppland. Olaf cel Alb şi-a condus vikingii într-o expediţie pe mare, înspre apus, unde a cucerit Dublinul[3] şi Dyflinnarskiri[4] în Irlanda, ţinuturi peste care s-a făcut rege. S-a căsătorit apoi cu Audr, o femeie cunoscută pentru judecata ei dreaptă[5], fiica lui Ketil Nas-Turtit, fiul lui Bjarn Buna[6], un bărbat nobil din Norvegia.

Olaf şi Audr au avut un fiu pe care l-au numit Thorstein cel Roşu[7]. -

') Căpeteniile expediţiilor de jaf din secolul al ix-lea şi până la începutul secolului al x-lea erau deseori războinici obişnuiţi. *Edda poetică* menţionează numele a peste 70 de regi războinici ai mării, fapt care confirmă ipoteza că, în perioada vikingă, orice căpetenie care îşi conducea războinicii în expediţiile pe mare putea fi numită rege războinic al mărilor (Teoc, 2017,120). [2]) Potrivit *Eyrbyggja saga (Saga vikingilor lui Eyri),*
regele războinic Ingjald se înrudea cu legendarul războinic viking Ragnar Lodbrok. [3]) Centru al regatului viking din Irlanda, cetatea Dublin („Golful întunecat") este locul în care râul Poodle se întâlneşte cu râul Liffey. Războinicii vikingi ancorau aici, construindu-şi mai apoi cetatea pe dealul din apropierea ţărmului. [4]) Dyflinnarskiri desemnează teritoriile vaste ocupate de vikingi. Acestea se întindeau până în Leixlip, nume care în limba nordică veche se traduce prin „somonul săltăreţ" (Fellow-Jensen, 2008). [5]) Asemenea tuturor femeilor vikinge, personaje proeminente şi cu voinţă puternică, Audr Djupudgu (literal „Gândire Profundă") dovedeşte abilităţi războinice şi de supravieţuire într-o perioadă în care femeile reprezintă în egală măsură „agenţi importanţi în procesele de

migraţie şi asimilare" (Jesch, 1991:25). De aici şi alegerea mea de a traduce în text expresia *djuptâgu* prin „Judecată Dreaptă". [6]) *Buna* este o poreclă care satirizează mersul sau aspectul lăbărţat al unui trup aşezat pe picioroange. [7]) Thorstein s-a născut în jurul anului 850. în urma campaniilor din Scoţia, în care a luptat

După ce Olaf a căzut în luptă în Irlanda, Audr şi Thorstein s-au aşezat în Sudreyjar[1]. Thorstein s-a căsătorit acolo cu Tho- rid, fiica lui Eyvind Austmann[2], sora lui Helgi cel Slab, şi au avut mulţi copii.

Câştigându-şi faima de rege războinic, Thorstein s-a aliat apoi cu ducele Sigurd cel Mare, fiul lui Eystein cel Gălăgios[3], împreună au cucerit Katanes, Sudurland, Ross şi Meraefy[4], devenind stăpâni peste mai mult de jumătate din Scoţia. Thorstein a fost regele lor până când scoţienii au complotat împotriva lui şi l-au ucis în luptă.

Audr se afla în Katanes când a aflat de moartea lui Thorstein. Acolo a luat hotărârea ca în mare taină să se construiască în adâncul pădurii o corabie de negoţ şi, când a fost gata, şi-a îndreptat cârma spre Orkney. Acolo a măritat-o pe Gr6, fiica lui Thorstein cel Roşu. Fata lui Gro a fost mama lui Grelad, pe care ducele Thorfinn Despicătorul de Ţeste a luat-o să-i fie soaţă. Audr s-a hotărât apoi să plece spre Islanda. La bordul corăbiei sale urcaseră douăzeci de bărbaţi liberi. Ajunsă în Islanda, Audr a iernat în Bjarnarhdfn, împreună cu fratele ei, Bj0rn.

Audr a luat apoi în stăpânire întregul ţinut Dale, dintre Dogurdarâr şi Skraumuhlaupsar. Casa ei era în Hvamm, însă locul ei de închinare era în Krossholum[5]. Pentru că era botezată , şi era o bună creştină, Audr ridicase acolo o cruce. în Islanda alături de Sigurd, cei doi războinici au primit tribut de la o mare parte din clanurile

din Scoţia. Căpeteniile scoţilor au complotat împotriva lui Thorstein, ucigându-l în jurul anului 880 sau 890. După moartea lui Thorstein, Audr a părăsit Caithness, locuind pentru o vreme în Orkney şi apoi în Islanda, unde s-a stabilit împreună cu clanul ei. *) Insulele Hebride. [2]) *Austmann* (oameni din Răsărit) îi desemnează pe cei care conduc expediţii spre răsărit (Jesch, 2001: 89). [3]) Eystein îşi primeşte renumele de „Gălăgios" pentru că începea bătălia lovindu-şi scutul cu spada. [4]) Caithness, Sutherland, Ross şi Moray, regiuni din nordul Scoţiei. [5]) „Dealurile Crucii".

veniseră împreună cu Audr mai mulţi bărbaţi de nădejde, luaţi prizonieri în timpul expediţiilor de pradă din apus, pe care îi ţineau de robi. Unul dintre ei se numea Vifil, un bărbat de rang înalt în cetatea de unde fusese prins, pe care Audr hotărâse să îl elibereze. Când Audr a împărţit pământ bun şi locuri de construit ferme pentru bărbaţii din echipajul navei sale, Vifil a întrebat-o de ce nu i-a făcut şi lui împărţeală, . asemeni celorlalţi. Audr i-a răspuns că momentul nu a fost potrivit pentru el, dar că nu are nici o îndoială că Vifil va fi respectat în orice loc s-ar afla, asemeni oricărui alt om liber. Audr i-a dat apoi lui Vifil ţinutul Vifilsdalr, unde el s-a aşezat la casa lui, găsindu-şi nevastă. Fiii lui, Thorbjörn şi Thorgeir, au crescut în casa tatălui lor oameni de seamă şi bărbaţi de nădejde.

Erik cel Roşu descoperă Groenlanda

Era odată un bărbat pe nume Thorvald. El era fiul lui Âsvald Ülfssonar (fiul lui Ulf)[1], care fusese fiul lui Yksna-Tore[2]. Fiul lui Thorvald se numea Erik cel Roşu.

S-a întâmplat însă ca o acuzaţie de crimă să îi facă

pe tată şi pe fiu să-şi părăsească pământurile din Jadar, din regatul Norvegiei, şi să caute adăpost în Islanda. Acolo şi-au luat pământ în Hornströndum, stabilindu-se în Dröngum. Thorvald a murit acolo, iar Erik s-a căsătorit cu Tjodhild, fiica lui Jörund Ülfsson şi a lui Torbjorg Knarrebringa (cea cu pieptul

[x]) Până în ziua de azi, islandezii nu au nume de familie. în locul acestuia se foloseşte patronimicul. Pentru un fiu se utilizează sufixul *son,* iar pentru o fiică *dottir.* [2]) Născut în anul 830, Tore a trăit în timpul domniei regelui norvegian Haraldr (Harald) Păr Frumos. Tore avea o fermă de vite în Eidbo. Rămas fără provizii, regele Haraldr Păr Frumos i-a cerut ajutor lui Tore, care i-a trimis regelui 80 de boi, de aici şi renumele de Yksna-Tore, „Tore stăpânul multor boi".

lat), care mai târziu va deveni soaţa lui Thorbjörn din Hauka- dal. Erik a mers apoi spre sud, unde a desţelenit ţinuturile Haukadal, stabilindu-se la Eriksstad, lângă Vatzhorn.

S-a întâmplat apoi ca sclavii lui Erik să atace ferma lui Valt- hjof din Valthjofsstadr. Eyjolf, vărul lui Valthjof i-a ucis pe sclavi lângă Skeidsbrekkum, mai sus de Vatnshorn. Pentru asta, Erik l-a ucis pe Eyjolf, apoi l-a ucis şi pe Hrafn, la Leikskâl.

Geirsteinn şi Oddur din Jörva, rudele lui Eyjolf, au cerut ca moartea lui să fie pedepsită; Erik a fost alungat din Haukadal.

Plecând din Haukadal, Erik s-a îndreptat prima dată spre Brokey şi Yxney, şi în primul an a iernat la Trööum, în Sudurey. Acolo i-a împrumutat lui Thorgest stâlpii casei[1]. La scurt timp după aceea, Erik s-a mutat în Eyxney, făcându-şi casă la Eiriksstöd, însă când a cerut să i se înapoieze stâlpii Thorgest nu a vrut să îi dea înapoi. înfuriat, Erik s-a dus la

Breiöabölstad şi singur şi-a luat ce era al lui. Thorgest l-a urmărit şi s-au luptat nu departe de ferma Dröngum. Acolo au căzut doi dintre fiii lui Thorgest, împreună cu alţi bărbaţi.

După aceea, fiecare dintre ei şi-a chemat bărbaţi viteji care să lupte alături de ei. Erik a fost sprijinit de Styr şi Eyjolf din Svino, de Thorbjörn Vifilson şi de fiii lui Thorbrand din fiordul Svane, în timp ce Thorgest a fost ajutat de fiii lui Thord şi Thorgeir din Hitardal, de Aslak din Langadal şi fiul său, Illugi.

[1]) Stâlpii casei erau stâlpii principali care încadrau scaunul înalt *(öndvegi),* locul de onoare de la masă, ocupat de şeful gospodăriei. Un alt nume pentru stâlpii casei este stâlpii jilţului. Deseori sculptaţi în forma unor făpturi mitologice, stâlpii casei aveau şi o funcţie magică. O confruntare între Erik şi Thorgest şi susţinătorii lor s-a soldat, aşa cum ne spune saga, cu mai mulţi morţi. Pentru implicarea sa, Erik a fost pedepsit cu trei ani de exil. Şi-a folosit însă tot acest timp cu înţelepciune. Ştiind că Gunn- björn, fiul lui Ulf Corbul, văzuse pământ la vest de Islanda cu aproximativ cincizeci de ani în urmă, când corabia sa fusese dusă de furtună, Erik a decis să-l exploreze.

Erik şi oamenii lui au fost judecaţi apoi pentru fărădelegi în *thing-ul*[1] din Thorsnaes, unde s-a hotărât să fie alungaţi din obştea lor.

Ca urmare, Erik a pregătit o corabie în Eiriksvogi[2], iar Eyjolf l-a ascuns în Dimunarvogi şi-a rămas cu el, împreună cu Thorbjörn şi Styr, în timp ce Thorgest şi ceilalţi luaseră insulele la pas în căutarea lui.

Erik le-a spus apoi oamenilor săi că va pomi în căutarea pământului nou pe care Gunnbjörn, fiul lui Ulf Corbul, l-a văzut când furtuna l-a purtat peste ocean, departe de coastele Islandei, acolo unde a descoperit Gunnbjarnarsker[3]. Erik le-a promis apoi că

se va întoarce să le spună şi lor când va găsi pământul nou. Thorbjörn, Eyjolf şi Styr l-au însoţit pe Erik până dincolo de insule. S-au despărţit tovarăşi, Erik reamintindu-le să îl caute şi să îi ceară ajutorul oricând vor avea nevoie de el.

Apoi a navigat spre ocean pe lângă Snaefellsjökull[4], ajungând la gheţarul numit Blâserkur. De acolo a navigat spre sud, căutând locul cel mai potrivit unde să ridice o casă.

Prima iarnă a rămas pe insula Eiriksey, înspre vest, iar în primăvara următoare a intrat în Eiriksfjorö şi s-a aşezat acolo. Cât a fost vara de lungă a călătorit spre ţinuturile nelocuite din vest, dând nume locurilor de-a lungul şi de-a latul. în anul următor a iernat în Eiriksholm, lângă Hvarfsgnfpa, iar în cea de-a treia vară a călătorit doar spre nord, la Snaefell[5] şi în fior-

9 *Thing* este adunarea, consiliul de guvernare în societatea vikingă, alcătuit din oamenii liberi ai comunităţii, conduşi de un cunoscător al legii, *lögsögumaÖr.* Acesta era vestitorul, uneori în versuri, al legilor care reglementau viaţa comunităţii (Burrows, 2009:153). Un *thing* avea funcţie atât legislativă, cât şi de organizare a unor evenimente sociale sau de evaluare a unor oportunităţi de comerţ. V. şi *supra,* p. 25, n. 3. [2]) „Izvorul lui Erik". [3]) „Stânca lui Gunnbjörn". [4]) „Gheţarul muntelui de zăpadă". Snaefellsjökull este un vulcan din Islanda format din straturi de lavă întărită, a cărui înălţime depăşeşte 1.446 m, cu un crater adânc de 200 m. [5]) Muntele Snaefell (1.833 [m]) este situat în estul Islandei. dul Hrafn[1]. Cea de-a treia iarnă a petrecut-o la Eriksey, chiar la intrarea în Eriksfjorö.

în vara următoare a pornit spre Islanda şi s-a oprit în Brei- Safjörd. Iama a petrecut-o cu Ingolf la Holmlâtri, iar în timpul primăverii s-a luptat cu Thorgest şi a fost învins. După aceea au căzut la pace. în aceeaşi vară, Erik s-a dus să locuiască pe pământul

pe care îl găsise, pe care l-a numit Groenlanda[2], adică ţara înverzită; încredinţat fiind că oamenii vor fi mai bucuroşi să vină şi să se aşeze acolo dacă pământul are un nume bun.

Thorbjörn Vifilson pleacă în Groenlanda

Thorgeir Vifilson s-a căsătorit cu Amora, care era fiica lui Einar din Laugarbrekka, fiul lui Sigmund, fiul lui Ketil Tidsel, care se aşezase în Thistilsfjörö. A doua fiică a lui Einar se numea Hallveig. Thorbjörn Vifilson s-a căsătorit cu ea, şi astfel a primit Laugarbrekka din Hellisvollr. Thorbjörn s-a aşezat acolo, devenind un fermier foarte respectat, cu o gospodărie de invidiat. Fiica lui se numea Gudrid. Era o fată frumoasă, harnică şi virtuoasă, împodobită cu o nobleţe aparte.[3]

Tot atunci trăia în Arnarstapi un bărbat pe nume Orm, însurat cu o femeie pe nume Halldis. Orm era un fermier bun şi un prieten apropiat al lui Thorbjörn, iar Gudrid fusese crescută la ferma lui Orm multă vreme, Halldis îngrijindu-se de ea ca de fata ei.

Tot în vremea aceea trăia un bărbat pe nume Thorgeir, care locuia la Thorgeirsfjall. Era bogat şi avea multe vite, chiar dacă

*) „Fiordul Corbului". [2]) în original Grönland. [3]) Gudrid, una dintre femeile vikinge cu un destin ieşit din comun, este fiica lui Thorbjörn şi nepoata lui Vifil, sclavul eliberat de Audr. Ea devine prima femeie explorator şi mama primului european născut pe continentul american. Este şi prima femeie vikingă care va ajunge în pelerinaj la Roma. fusese eliberat din sclavie nu cu mult timp în urmă. Thorgeir avea un fiu pe nume Einar, un bărbat frumos, bine-crescut, însă cu unele apucături exagerate de nobil căruia îi place fastul. Einar făcea comerţ între diferite ţinuturi,

naviga mult şi ierna când în Islanda, când în Norvegia.

într-o toamnă, pe când se afla în Islanda şi vindea mărfuri de-a lungul peninsulei Snaefellsnes[1], Einar ajunse într-o zi la Amarstapi. Orm l-a poftit să rămână acolo, iar Einar a rămas bucuros, pentru că Orm era unul dintre prietenii lui buni. Mărfurile descărcate de pe corabie au fost duse într-un hambar de lângă casă, unde Einar le-a desfăcut pe rând şi i le-a arătat lui Orm, îndemnându-l să-şi aleagă după pofta inimii. Tare s-a bucurat Orm de atâtea daruri nemaivăzute, şi nu s-a sfiit să spună că Einar era cel mai bun, cel mai generos şi cel mai iubit de soartă negustor de pe faţa pământului.

Pe când cântăreau şi se minunau de mărfurile felurite, o femeie trecu prin faţa hambarului.

Einar îl întrebă atunci pe Orm cine era femeia frumoasă care tocmai trecuse prin faţa uşii.

— Nu am mai văzut-o pe aici, spuse Einar.

— Fata asta frumoasă e Gudrid, fiica lui Thorbjörn din Laugarbrekka, spuse Orm. O ţin în casa mea ca pe copilul meu.

— Ar fi o nevastă bună pentru mine, spuse Einar. A mai fost peţită până acum?

— Sigur că a mai fost peţită, răspunse Orm, dar nu este uşor să îi fii pe plac. Se spune că nici ea, nici tatăl ei nu se grăbesc cu măritişul, ci îl aşteaptă pe bărbatul potrivit.

—Ei bine, cu sau fără grabă, spuse Einar, ea este femeia pe care vreau să o cer de nevastă, şi îmi doresc ca tu să o peţeşti la Thorbjörn pentru mine. Fă-l pe Thorbjörn să înţeleagă că ar avea numai de

câştigat dacă îmi va da fata de soţie. Ştiu că este *) Peninsulă din vestul Islandei.

un om respectat şi înstărit, însă am auzit zvonuri că averea i s-a împuţinat, în timp ce mie şi tatălui meu pământurile şi bunurile ne cresc de la an la an. Thorbjörn va deveni şi mai puternic dacă îmi va da fata de nevastă.

— Prietenia ta mă bucură peste măsură, dragă Einar, dar tot n-aş vrea să mă înfăţişez lui Thorbjörn cu astfel de propuneri. N-am văzut pe faţa pământului om mai mândru şi mai iute la mânie decât el.

Einar nu se lăsă păgubaş, ci îl încurajă pe Orm să vadă şi el că nimeni nu ar avea nimic de pierdut, ci doar de câştigat din această căsătorie. Şi, apoi, el n-ar trebui decât să-l înştiinţeze pe Thorbjörn şi să-i deschidă ochii. Nimeni nu şi-a pierdut capul doar pentru atât. Orm acceptă în cele din urmă, şi Einar călători mulţumit spre sud până ajunse acasă.

Thorbjörn ţinu ospăţul recoltei la sfârşitul toamnei, aşa cum făcea în fiecare an, ţinându-şi rangul de cel mai înstărit fermier. Orm din Amarstapi a fost şi el chemat şi aşezat la masă, alături de mulţi alţi prieteni ai lui Thorbjörn.

Intrând în vorbă cu Thorbjörn, Orm i-a povestit că nu demult fusese vizitat de Einar din Thorgeirsfell, un tânăr frumos, harnic şi promiţător.

— Şi în numele lui, continuă Orm, îţi spun că vrea să o peţească pe Gudrid. Această căsătorie ar fi în multe privinţe doar spre binele vostru, continuă Orm. Einar e un tânăr înstărit, şi nu s-ar sfii să îşi împartă averea cu tatăl alesei lui.

— Ce sunt vorbele astea, întrebă Thorbjörn, chiar te aşteptai să îmi mărit fata cu fiul unui sclav? Nu mă

aşteptam la atâta nesăbuinţă din partea ta. Şi, făcându-ţi socotelile astea, abia acum te îngrijorează averea mea, care se împuţinează? Dacă tu crezi că fata mea merită atât de puţin, nu văd de ce să mai rămână la casa ta.

Orm şi toţi ceilalţi invitaţi s-au dus la casele lor, însă Gudrid a rămas în casa tatălui ei.

În primăvara următoare, Thorbjörn dădu un nou ospăţ îmbelşugat, şi, când toate erau în bună rânduială pe mese, ceru să fie ascultat, vorbindu-le astfel oaspeţilor săi:

— Sunt mulţi ani de când mi-am ridicat ferma pe aceste pământuri, în vecinătatea atâtor oameni de seamă, de a căror bunătate şi prietenie m-am bucurat din plin. Mi-e teamă însă că sărăcia îmi bate la uşă, de-aceea am hotărât să-mi părăsesc ferma înainte să-mi pierd demnitatea şi înainte ca familia mea să fie dezonorată. Ne vom urca, aşadar, pe corabie şi vom naviga spre Groenlanda, acolo unde prietenul nostru, Erik cel Roşu, ne aşteaptă, aşa cum ne-a spus cândva când ne-am despărţit în Breiöafjörö. La el vom găsi întotdeauna ajutor, prietenie şi pământuri noi în care să începem o nouă viaţă.

Thorbjörn a împărţit apoi daruri celor de faţă, iar când sărbătoarea s-a încheiat oaspeţii s-au împrăştiat pe la casele lor.

Thorbjörn îşi vându pământurile şi după aceea cumpără o corabie, pe care o aşeză la gura râului Hraunhofn. Treizeci de oameni au urcat pe corabie pentru a porni în expediţie cu el. L-au însoţit Orm din Amarstapi împreună Halldis, dar şi prietenii de o viaţă ai lui Thorbjörn, pe care nimic nu-i putea ţine departe. Au lansat corabia la apă şi au pornit la drum,

ajutaţi de un vânt bun, care i-a scos în larg. Gând au ieşit însă în marea deschisă, vântul s-a înteţit şi furtuni nenumărate au scuturat corabia, încetinindu-i şi abătându-i din drum cât a fost vara de lungă. S-a întâmplat apoi ca molima să izbucnească printre ei. Orm şi Halldis, soaţa lui, împreună cu jumătate din echipaj s-au stins. Marea a fost mereu agitată şi, după ce-au îndurat truda şi mizeria în multe feluri, au ajuns la Herjolfsnaes, în Groenlanda, la începutul iernii. Printre locuitorii de acolo se număra şi Thorkell, un bărbat cu inima mare, gata oricând să sară în ajutor. El i-a primit pe Thorbjörn şi pe toţi tovarăşii săi la ferma lui să ierneze împreună. Acest lucru i-a bucurat şi

consolat pe Thorbjörn şi pe prietenii săi, cei care supravieţui- seră drumului pe mare.

Despre prezicătoarea Thorbjörg

în vremea aceea era mare sărăcie în Groenlanda; cei care fuseseră la pescuit prinseseră puţin, iar unii dintre ei nici nu se mai întorseseră. Trăia însă printre ei o femeie cu darul profeţiei[1], pe care o chema Thorbjörg. Pentru că era scundă de statură şi fusese cea mai mică dintre nouă surori i se spunea Litilvolva[2]. Avusese nouă surori, toate cu darul profeţiei, însă Thorbjörg Litilvolva era singura dintre ele rămasă în viaţă.

Thorbjörg obişnuia ca pe timp de iarnă să meargă pe la casele oamenilor. Erau mulţi cei care voiau să-şi cunoască soarta sau să ştie ce le va aduce anul. Pentru că Thorkell era cel mai de vază fermier de acolo, se gândi că este datoria lui să afle când va lua sfârşit sărăcia care pustiise acele locuri. Thorkell o invită, aşadar, pe prezicătoare la fermă, făcând pregătiri atente pentru primirea ei, aşa cum era obiceiul pentru femeile de rangul ei. Un scaun înalt acoperit cu o pernă umplută cu pene moi de pasăre fusese adus în încăpere pentru ea, şi femeia veni în aceeaşi seară, însoţită de bărbatul trimis în întâmpinarea ei. Thorbjörg purta pe umeri o mantie albastră legată cu şnur la gât, încrustată cu pietre preţioase până pe poale. La gât avea mărgele de sticlă, iar pe cap purta o glugă neagră din piele de miel, căptuşită cu hermină. în mână avea un toiag, pe capul căruia se închidea un nod decorat cu aramă, ornamentat cu pietre preţioase.

Pe talie purta un brâu din păr moale, de care

atârna punga de piele unde ţinea talismanele pentru incantaţiile magice. în picioare purta pantofi din piele de viţel, legaţi în curele lungi şi

9 Thorbjörg a fost o prezicătoare renumită în Groenlanda la sfârşitul epocii vikinge. [2]) Cea mai mică dintre cele care profeţesc viitorul. groase, încheiate cu nasturi mari de aramă la capete. în mâini avea mănuşi albe din piele de hermină, căptuşite cu blană moale.

Când intră în încăpere, toţi bărbaţii aflaţi acolo au salutat-o cât mai politicos, iar Thorbjdrg i-a răspuns fiecăruia după rangul care ea însăşi socotea că li se cuvine. Fermierul Thorkell o luă de mână, conducând-o la locul pregătit pentru ea. A rugat-o apoi să-şi plimbe privirile peste oameni, peste animale şi peste gospodărie. Thorbjdrg rămase însă cu totul tăcută.

S-au întins mese bogate în seara aceea. Thorbjdrg ceruse să mănânce mai întâi terci cu lapte de ied, şi-apoi o mâncare făcută din inimi de felurite vieţuitoare. Avea o lingură de aramă şi un cuţit cu un mâner de colţ de morsă, prins cu două nituri de aramă, însă vârful mânerului era rupt.

După ce mesele au fost strânse, fermierul Thorkell s-a apropiat de Thorbjdrg şi a întrebat-o dacă îi sunt pe plac casa şi tovărăşia prietenilor lui. A mai întrebat-o dacă vor afla în curând răspunsul la toate neliniştile lor, dar Thorbjdrg i-a spus că vor primi răspuns doar a doua zi dimineaţă, după ce va fi dormit toată noaptea.

Şi spre sfârşitul zilei următoare s-au făcut pregătirile pentru ritual[1]. Thorbjdrg ceru atunci să i se aducă femeile pricepute în ştiinţa veche a incantaţiilor necesare pentru săvârşirea ritualurilor

magice numite *vardlokur*[2], însă nici o femeie de la ferma

Termenul care desemnează vrăjitoria este *seifir* şi se referă la un număr de acţiuni şamanice precum călătorii extracorporale, vindecări prin eliminarea efectelor negative ale unei lovituri, recuperări ale unor părţi din suflet pierdute în urma acţiunilor unor alţi vrăjitori etc. (Teoc, 2017). Există şi acţiuni simple descrise prin termenul *seidr:* uitarea, nebunia şi iluzia (Higley, 1994:140), la care se adaugă clarviziunea şi profeţia. Femeile iniţiate în aceste practici puteau cere spiritelor de dincolo să le dezvăluie viitorul. [2]) Ritualul de prezicere a viitorului, dar şi acela de îmbunare a spiritelor, presupunea ca femeia care îl per forma să fie aşezată pe un scaun înalt sau pe o platformă, de unde

lui Thorkel nu le cunoştea. Oamenii gospodăriei au întrebat peste tot, până când Gudrid a rupt tăcerea şi le-a răspuns cu înţelepciune:

— Nu am nici puteri magice, nici darul profeţiei nu îl am, dar în Islanda mama mea adoptivă, Halldis, m-a învăţat incantaţiile pe care ea le numea *varSlokur*.

Thorbjorg se bucură, spunând că aceasta a fost mai mult decât se aştepta, însă Gudrid i-a tăiat elanul, spunându-i că este creştină şi că nu voieşte să o ajute să facă ritualul. Thorb- jorg i-a răspuns fără să ezite:

— Vei ajuta mulţi oameni, Gudrid, şi asta nu te va face mai puţin desăvârşită. Thorkell poate să îţi spună şi el că am dreptate.

Thorkell o îndemnă pe Gudrid să o ajute pe clarvăzătoare şi, în cele din urmă, Gudrid încuviinţă. Femeile făcură apoi un cerc în jurul platformei înalte pe care stătea Thorbjorg, şi Gudrid începu să recite minunat incantaţiile, impresionându-i pe cei prezenţi cu frumuseţea vocii ei.

Thorbjorg îi mulţumi apoi lui Gudrid pentru ajutor, spu- nându-i că până şi spiritele care în trecut refuzaseră să se înfăţişeze şi să o ajute azi fuseseră atrase de vocea ei frumoasă.

— Azi pot să văd limpede lucruri care până acum fuseseră ascunse vederii mele, mai spuse Thorbjorg. Azi pot să spun cu încredinţare că poverile voastre se vor sfârşi odată cu venirea primăverii, şi că boala care ne chinuie de atâta vreme va dispărea mai devreme decât am fi îndrăznit să sperăm. Şi tu, Gudrid, îţi vei primi răsplata pe măsura înzestrărilor

tale. Soarta ta îmi este limpede în faţa ochilor. Te aşteaptă aici, în Groenlanda, o căsătorie onorabilă, care din păcate nu va dura, pentru că lovea cu toiagul ritmic în pământ, în timp ce *vdlva,* asistenta ei, cânta un *vardlokur.*
drumul tău te va duce departe, dincolo de Islanda. Şi din tine se va ridica un neam mare şi respectat, şi peste toate spiţele neamului tău străluceşte o lumină binecuvântată. Poţi să mergi în pace de-acum, fata mea.

Oamenii s-au apropiat apoi de Thorbjörg, încercând să afle pe rând răspuns şi dezlegare pentru toate grijile lor. Răspunsurile ei au fost limpezi şi ferme, şi toate profeţiile ei s-au dovedit a fi adevărate.

La scurt timp după aceea, Thorbjörg a fost chemată la o altă fermă, iar Thorbjörn fusese invitat să meargă cu ea. Nici n-ar fi putut să rămână acasă, de vreme ce prezicătoarea urma să invoce din nou spiritele într-un ritual pe care îi era dat să-l vadă.

Şi când vremea s-a îmblânzit la începutul primăverii, aşa cum profeţise Thorbjörg, Thorbjörn şi-a pregătit corabia şi-a navigat până la BrattahliS[1], unde Erik l-a primit cu bucurie, spunându-i că bine s-a gândit să vină acolo. Thorbjörn şi toţi ai lui au iernat cu Erik, iar în primăvara următoare Erik i-a dat lui Thorbjörn pământ în Stokkenaes, unde şi-a construit o fermă frumoasă, şi de atunci a locuit acolo.

Când Leif descoperă Viriland

Erik avea o soţie pe nume Tjodhild, care îi dăruise doi

fii. Unul se numea Thorstein[2], celălalt Leif[3]. Amândoi erau bărbaţi de nădejde. Thorstein locuia acasă cu tatăl său şi nu se afla bărbat în Groenlanda care să fie mai bine văzut şi mai preţuit decât el. Leif navigase în Norvegia, unde trăise o vreme la curtea rege

*) Ferma lui Erik cel Roşu poate fi vizitată şi azi în sud-vestul Groenlandei. Numele fermei, Brattahlid, se traduce prin „Panta Abruptă". A fost locuită de urmaşii lui Erik până la jumătatea secolului al xv-lea. [2]) A trăit între 970 şi 1004. [3]) Primul european care a călcat pe pământul Americii de Nord, supranumit şi Leif cel Norocos, a trăit între anii c. 970

lui Olaf Tryggvason[1]. Dar când Leif a plecat din Groenlanda pe timpul verii, vremea rea i-a dus până în insulele Suôreyjar. Au aşteptat acolo până în vară vântul bun care să-i ducă înapoi în Norvegia la vremea recoltei. S-a întâmplat însă ca Leif să fie cucerit acolo de o femeie de spiţă nobilă pe care o chema Thorgunna. Leif băgase de seamă că femeia se pricepea şi la arta magiei[2]. Şi-au stat multă vreme acolo, până când un vânt bun s-a pornit în miezul verii să le poarte corăbiile în larg. Când Leif începu pregătirile de plecare, Thorgunna i-a cerut să meargă cu el. Leif a întrebat-o dacă unchiul ei încuviinţează o astfel de călătorie, însă ea i-a răspuns că nu-i pasă de părerea unchiului ei.

— Socot că nu este bine să răpesc o femeie de spiţă nobilă, acum când sunt într-o ţară străină şi războinicii mei care s-ar putea lupta pentru mine sunt atât de puţini, spuse Leif.

Thorgunna îi răspunse însă cu îndrăzneală:

— Poate tu crezi că nu este bine.

— Da, cred că nu este bine, şi aşa va rămâne, spuse Leif.

— Atunci trebuie să ştii, spuse Thorgunna, că n-aş veni singură, pentru că sunt însărcinată. Cel pe care îl port în pântece este fiul tău. Şi chiar dacă nu ne vei primi, acest copil nu va fi al nimănui, ci îl voi creşte eu şi ţi-l voi trimite în Groenlanda de îndată ce va îndeajuns de puternic să călătorească. Şi prevăd că acest copil îţi va aduce tot atâta bucurie câtă îmi aduce mie plecarea ta. Gândul meu este să ajung şi eu în Groenlanda înainte să plec din lumea asta.

Leif i-a dăruit Thorgunnei la plecare un inel de aur, o mantie din Groenlanda şi o centură cu cataramă din colţ de morsă.

şi 1018/1025. 9 Olaf Tryggvason (960-1000), rege al Norvegiei din 995 până în 1000, fiul lui Tryggvi Olafsson şi strănepotul lui Harald Păr-Fru- mos, primul rege al Norvegiei. [2]) în original *margkunning,* care se traduce prin „atotştiutoare" sau „înţeleaptă", cunoaştere care în lumea Nordului medieval era asociată cu ştiinţa magiei şi arta profeţiei.

Numele băiatului născut de Thorgunna a fost Thorgils şi, în- tr-adevăr, a fost trimis în Groenlanda. Leif l-a recunoscut ca fiu al său, iar unii oameni spun că acest Thorgils ajunsese şi în Islanda în vara dinaintea întâmplărilor nemaipomenite de la ferma Frodă[1]. Cu toate acestea, Thorgils s-a aşezat în cele din

*) Aceste evenimente extraordinare s-au petrecut în jurul anului 1000 şi sunt relatate în *Eyrbyggja Saga (Saga locuitorilor din Eyri),* una dintre cele mai vechi saga islandeze, a cărei acţiune este plasată în peninsula Snaefellsnes. Povestea se cuvine relatată, pentru că pune într-un scenariu tipic fantomele din mitologia scandinavă. Thorgunna sosise cu o corabie din Dublin în micul sat Rif. Cunoscută sub numele de *Thorgunna hin sudureyska* sau „Thorgunna din Hebride", era, potrivit descrierilor, înaltă şi foarte grasă, cu părul castaniu

gros şi sprâncene negre. Auzind de sosirea Thorgunnei, dar şi de faptul că aceasta avea cu ea mărfuri nemaivăzute în Islanda, stăpâna fermei Frodă, o femeie pe nume Thuridur, s-a grăbit să ajungă la Rif să se întâlnească cu ea chiar pe corabia cu care venise, pentru a vedea şi chiar a cumpăra unele dintre aceste mărfuri. Thorgunna nu a vrut însă să-şi vândă lucrurile, aşa că Thuridur a invitat-o să stea la Frddâ, gândindu-se că în felul acesta s-ar putea apropia de lucrurile frumoase ale Thorgunnei. Printre lucrurile acestea se afla şi un cufăr încuiat, cu pânzeturi din brocart. Thuridur a încercat din nou să le cumpere, dar Thorgunna a refuzat-o. în acea vară, pe când Thorgunna şi oamenii fermei Frodă întorceau fânul, un nor negru s-a oprit deasupra lor şi a început să plouă cu sânge. Mai târziu, în aceeaşi zi, s-au întors cu toţii să usuce fânul – cu excepţia Thorgunnei, care a căzut grav bolnavă. în aceeaşi noapte, pe când frigurile îi scuturau trupul, Thorgunna înţeles că va muri. Cu câteva zile înainte de a-şi da duhul, a aruncat lucrurile minunate cu care venise, cerând cu limbă de moarte ca brocartul din cufăr să fie ars, profeţind prăpăd şi moarte dacă această dorinţă nu îi va fi fost îndeplinită. I-a dăruit apoi lui Thuridur o pelerină stacojie, ca să nu fie tentată să ţină pentru ea tot ceea ce Thorgunna ceruse să fie aruncat sau ars, şi l-a rugat pe Thoroddur, soţul lui Thuridur, despre care ştia că este un om de cuvânt, să o îngroape la Skălholt. Thuridur a refuzat însă să ardă brocartul şi, împotrivindu-se chiar şi soţului ei, a ales să păstreze cufărul defunctei. Sicriul cu trupul Thorgunnei a fost purtat apoi prin urmă în Groenlanda. Se spune că oamenii au crezut mereu că ceva nu era în bună rânduială în ce-l priveşte, şi aşa a rămas până şi-a dat obştescul sfârşit.

Leif şi oamenii lui au navigat aşadar din insulele Sudreyjar şi au ajuns în Norvegia în toamnă.

Leif s-a înfăţişat apoi la curtea regelui Olaf Tryggvason, unde a fost bine primit, tocmai pentru că regele, cântărindu-l cu atenţie, văzuse în Leif un bărbat pe măsura faimei lui.

— Plănuieşti să mergi în Groenlanda în această vară? l-a întrebat regele într-o zi pe Leif.

— Da, mă gândesc să merg în Groenlanda, spuse Leif, dacă asta este şi dorinţa voastră.

— Cred că bine te gândeşti, răspunse regele, pentru că am pentru tine o misiune, aceea de a duce creştinismul în Groenlanda.

Leif răspunse că este gata să ducă la bun sfârşit această misiune, dar nu se sfii să îi amintească regelui că a încerca să le vorbeşti oamenilor din Groenlanda despre această nouă credinţă nu era o treabă uşoară. Regele i-a răspuns însă că nu ştie pe nimeni care să fie mai potrivit decât Leif pentru această faptă minunată.

— Şi vei avea din partea mea toată binecuvântarea de care ai nevoie, continuă regele.

— Atunci voi putea duce această misiune la bun sfârşit, spuse Leif, dacă mă voi bucura şi de sprijinul plin de har pe care mi-l daţi.

câmpia Frodărheidi.Luptându-se cu ploaia şi vântoasele, au ajuns în cele din urmă la ferma Neshid nedra, din Stafholtstungur. Acolo au cerut masă şi casă, însă nu au fost primiţi. Vrând să se odihnească în noaptea aceea, bărbaţii care purtau sicriul l-au lăsat într-un şopron şi s-au dus să înnopteze în fermă, chiar dacă nu li se oferise mâncare. în toiul nopţii, au auzit zgomote în bucătăria în care nu se afla nimeni. Au rămas înmărmuriţi să vadă o femeie mare, goală, făcând de mâncare: era fantoma Thorgunnei.

Şi, când corabia lui a fost gata de călătorie, Leif a purces la drum. S-a întâmplat însă ca vremea să i se împotrivească, iar furtunile dese să îl arunce pe tărâmuri despre care nu auzise vreodată. A văzut acolo câmpii întregi acoperite de grâu şi viţă- de-vie

sălbatică. Acolo mai erau şi copacii numiţi arţar, din care au luat câţiva cu ei. Trunchiurile copacilor erau atât de mari, încât au fost folosite la construcţia caselor. Tot acolo Leif găsi câţiva naufragiaţi pe epava unei corăbii, pe care îi duse acasă, îngrijindu-se ca în iama care urma să nu le lipsească cele trebuincioase traiului. Prin această faptă, dar şi prin multe altele, Leif a dat dovadă de mărinimie şi îndrăzneală. Şi pentru că a adus creştinismul în ţară, dar şi pentru că i-a salvat pe bărbaţii naufragiaţi de pe epavă, Leif a primit renumele de Leif cel Norocos.

Leif a aruncat ancora apoi în EriksfjorS şi a plecat acasă la BrattahliS, unde toţi l-au primit cu bucurie. A propovăduit apoi creştinismul în toată ţara, vorbindule oamenilor despre regele Olaf Tryggvason, care le transmitea acest mesaj încărcat de faptele minunate şi de slava noii credinţe. Erik primise însă cu răceală propunerea de a renunţa la credinţa păgână pentru creştinism, însă Tjodhild, soaţa lui, s-a convertit cu bucurie, cerând să se construiască de îndată o biserică nu departe de casă. Biserica a fost apoi cunoscută ca *biserica lui Tjodhild, şi* acolo veneau să se roage şi să aducă laude cei mulţi care acceptaseră să se convertească împreună cu ea.[1] După ce Tjodhild a

0 Asemeni poemelor scaldice şi eddice, povestirile din saga prezintă caractere feminine puternice, care nu acţionează ca celelalte femei (Fridriksdottir, 2013: 130), ci folosesc diverse strategii pentru a-şi impune autonomia, subminând şi provocând legile patriarhale care le condamnă la pasivitate şi inacţiune (Teoc, 2017). Din această perspectivă putem interpreta şi concluziile unor studii recente care dovedesc rolul activ al femeilor în adoptarea creştinismului în Scandinavia. Primele relicvarii ajung în Scandinavia în perioada vikingă, în

urma devenit creştină, nu a mai vrut să împartă patul cu Erik, spre marea lui supărare.

în scurt timp, oamenii au început să vorbească mult despre pământul cel nou descoperit de Leif şi despre o nouă expediţie care să îi ducă acolo. Căpetenia acestei expediţii a fost Thorstein, celălalt fiu al lui Erik, un bărbat înţelept şi respectat, care nu ducea lipsă de prieteni. Erik a fost şi el chemat să li se alăture, tocmai pentru că oamenii ştiau că toţi vor avea de câştigat din norocul care-l însoţea mereu şi din felul în care Erik prevedea bunul mers al fiecărei călătorii. Erik era nehotărât, dar acceptă în cele din urmă să călătorească împreună cu ei atunci când prietenii lui apropiaţi i-au cerut-o. Pregătiră apoi corabia în care navigase Thorbjörn şi în scurt timp au fost aleşi douăzeci dintre cei mai vrednici bărbaţi, care să pornească în expediţie. încărcaseră puţine lucruri pe corabie, nimic altceva decât arme şi provizii.

în dimineaţa în care Erik plecase de acasă, luă cu el aur şi argint într-un cufăr mic, pe care-l ascunse bine. Abia plecat, Erik căzu de pe cal, rupându-şi câteva coaste şi dislocându-şi umărul: „Ai, ai!" strigă, înăbuşîndu-şi durerea. A înţeles atunci că mica lui comoară, pe care o ascunsese, îi va aduce ghinion, aşa că trimise vorbă lui Tjodhild să vină şi să-l ducă înapoi. După aceea, navigatorii au plecat bucuroşi din Eriksfjorö, încrezători că expediţia lor va fi un succes.

unor campanii de jaf (Staecker, 2003; 463). Dovezile clare ale acestor jafuri încep în 793, odată cu atacul legendar asupra mănăstirii Lindisfarne, atacuri încheiate abia la sfârşitul secolului al xi-lea. Revelator este faptul că aceste relicve au

fost găsite mai ales în mormintele femeilor. Povestea soţiei lui Erik, care se converteşte şi construieşte prima biserică creştină pe terenul fermei, în vreme ce Erik continuă să practice vechea credinţă, ne oferă unul dintre cele mai solide exemple în acest sens.

în drumul lor au fost însă multă vreme împinşi încoace şi încolo pe apele învolburate ale mării, fără ca ei să poată ţine cârma spre locul în care voiau să ajungă. într-una din zile au văzut coastele Islandei, apoi în altă zi au văzut păsări zburând spre ei de pe coastele Irlandei, însă corabia lor a fost mereu aruncată fără ţintă pe mare. Spre toamnă, au hotărât să se întoarcă acasă, epuizaţi din cauza efortului de a naviga prin furtuni nesfârşite. La începutul iernii aruncară ancora în Eriksfjord.

Vazându-i întorşi acasă, Erik spuse:

— Cu mult mai bucuroşi eram astă-vară, când corăbiile ieşeau din fiord, dar sunteţi cu toţii în viaţă, şi ăsta este un motiv pentru care să fim recunoscători.

— Stă în grija unei căpetenii să găsească adăpost şi hrană pentru oamenii săi atunci când au nevoie, şi să îi ajute să treacă peste această iarnă grea, spuse Thorstein.

— Şi mai adevărat este că *nu ştii niciodată ce e mai bine până când se dovedeşte că ai qăsit răspunsul potrivit,* după cum se spune, răspunse Erik. Acum îţi voi urma sfatul în această privinţă.

Toţi cei care nu aveau încotro să meargă au plecat împreună cu Erik şi cu fiul lui acasă, la BrattahliS, şi au petrecut iarna acolo.

Despre Thorstein Erikson

Acum trebuie să vă spun că Thorstein, fiul lui Erik, i-a cerut lui Thorbjörn să i-o dea pe Gudrid de soaţă. Atât Gudrid, cât şi tatăl ei au acceptat propunerea, iar acesta din urmă a hotărât ca nunta să se facă în toamnă, la BrattahliS. A fost o nuntă frumoasă, la care a petrecut multă lume. Thorstein avea casă şi acareturi în Vesterbygd, la ferma numită Lysefjord, unde un bărbat, pe care îl chema tot Thorstein, ţinea jumătate din fermă. Numele soţiei sale era Sigrid. în toamnă, Thorstein şi Gudrid merseră la casa vecinului său cu acelaşi nume din Lysefjord, unde au fost bine primiţi, şi au iernat acolo.

Pe la mijlocul iernii, s-a întâmplat să izbucnească boala la ferma lor. Cel care adusese boala fusese Gardi, vechilul fermei, pe care nimeni nu îl plăcea. El s-a îmbolnăvit primul şi a murit. Nu după mult timp, oamenii au început să moară pe rând. Thorstein, fiul lui Erik, s-a îmbolnăvit, la fel şi Sigrid, soţia celuilalt Thorstein. Şi într-o seară, ieşind din casă să se odihnească în faţa uşii de afară, Sigrid privi înapoi spre uşa casei şi scoase un ţipăt.

— N-a fost înţelept să ieşim din casă, e mult prea frig, iar tu eşti bolnavă. Să ne întoarcem înăuntru cât

de repede, o sfătui Gudrid îngrijorată.

— Nu pot să intru acum în casă, spuse Sigrid. O mulţime de morţi aşteaptă în faţa uşii. îl văd pe Thorstein, soţul tău, şi mă recunosc şi pe mine acolo. Ce durere să văd aşa ceva!

Şi când această viziune se risipi, Sigrid încuviinţă:

— Să mergem acum, Gudrid, nu îi mai văd.

Vechilul Gardi dispăruse şi el din ochii ei, după ce îl văzuse ca viu, cu biciul în mână, gata să bată oamenii. Intrară în casă, însă înainte de venirea zorilor Sigrid îşi dădu sufletul, şi un sicriu fu pregătit pentru trupul ei.

Bărbaţii de la fermă vâsliră în larg în dimineaţa aceea, iar Thorstein fermierul îi condusese la locurile bune de pescuit.

Spre seară s-a dus să vadă cât peşte prinseseră, însă, nu după mult timp, Thorstein, fiul lui Erik, trimise vorbă celuilalt Thor- stein să vină acasă pentru că stăpâna casei se străduia să se ridice în picioare[1] şi încearcă să intre în pat cu el. Şi când Thorstein intră în casă, Sigrid se ridică pe marginea patului. El îi apucă însă iute mâinile, proptindu-i lama toporului în piept.

Thorstein, fiul lui Erik, muri şi el înainte de căderea nopţii. Thorstein fermierul îi ceru atunci lui Gudrid să se întindă în pat şi să doarmă, spunându-i că va rămâne el să vegheze trupurile peste noapte. S-a întâmplat însă ca, nu mult după aceea, Thorstein, fiul lui Erik, să se ridice din patul morţii, spunând că doreşte să-şi vadă soaţa, pe Gudrid, pentru că are să-i spună ceva.

— Dumnezeu vrea ca această oră să îmi fie dată ca să îmi închei menirea, îi spuse fermierului Thorstein.

Acesta din urmă o trezi pe Gudrid, îndemnând-o să îşi facă semnul crucii şi să ceară ajutorul lui

Dumnezeu. îi povesti apoi că Thorstein, soţul ei, pe care îl crezuseră trecut în lumea cealaltă, tocmai se trezise.

— Şi el vrea ca tu să îl întâlneşti.

*) Sigrid se întoarce din moarte ca *draugr.* O foarte interesanta concepţie asupra felului în care relaţionează corpul, sufletul şi mintea este mitul morţilor vii care trăiesc vieţi aproape pământeşti, fie în lume, fie în mormintele lor. Un *draugr* păstrează legătura cu lumea celor vii, profeţeşte despre viitor, îşi apără mormântul de hoţi şi îi terorizează pe cei care locuiesc în apropierea mormântului său (Teoc, 2017). Un *drauqr* poate fi, de asemenea, forţat de cei care îi supravieţuiesc să le profeţească viitorul. înfăţişarea unui *draugr* este aceeaşi pe care o avea în momentul morţii: un înecat va apărea cu hainele ude, iar cei care au fost măcelăriţi în luptă vor apărea însângeraţi şi cu rănile deschise. E posibil ca incinerarea să fi apărut şi din teama de *draugr* sau de morţii călători, însă este şi un semn de mare respect arătat celui defunct: în *Ynglinga Saga,* Snorri spune că incinerarea este o practică introdusă de Odin însuşi (Simek, 2008, Teoc, 2017).

— Se poate ca această întâmplare să aibă un înţeles mai târziu, răspunse Gudrid, şi sper ca Dumnezeu să mă ţină în paza Lui, chiar dacă azi mă pune la încercare. Merg să aud ce are să-mi spună, căci nu voi putea scăpa dacă îmi este dat să mi se întâmple ceva rău. Sunt departe de a-i dori ca el să plece înapoi pe lumea cealaltă, dar bănuiesc că aşa va fi.

Apoi Gudrid plecă să-şi întâlnească soţul. Apropiindu-se de Thorstein, i se păru că-l vede plângând. El îi spuse mai întâi la ureche, cu voce şoptită, ceva ce numai ea putea să audă şi continuă rostind cu voce tare ca să audă toţi:

— Fericiţi sunt oamenii care păstrează credinţa dreaptă, pentru că odată cu ea vin tot ajutorul şi harul. Cu toate acestea, sunt mulţi, spuse el, care au păstrat-o prost. Obiceiul din Groenlanda de a îngropa morţii în pământ necurat, nesfinţit, fără nici o slujbă de înmormântare, trebuie să ia sfârşit. Vreau ca eu şi ceilalţi care au murit aici să fim duşi la biserică, însă în ce-l priveşte pe Gardi vreau să fie ars cât mai repede posibil, pentru că el este de vină pentru toate nenorocirile care s-au întâmplat în această iarnă.

Thorstein i-a prezis apoi viitorul lui Gudrid, spunându-i că soarta va fi bună cu ea şi o va purta în mijlocul unor întâmplări ieşite din comun, dar i-a cerut să se ferească să se căsătorească cu un groenlandez. A îndrumat-o apoi să dea bisericii şi săracilor toate bunurile pe care le lăsa în urmă, şi s-a culcat în pat să moară pentru a doua oară. •

După ce creştinismul a fost adus în Groenlanda, obiceiul era ca oamenii să fie îngropaţi la ferma unde au murit, pe pământ nesfinţit. Un stâlp se înfigea în pământ până în pieptul mortului, urmând ca la venirea

preotului stâlpul să fie scos. Preotul turna apoi apă sfinţită în groapă şi ţinea slujba de înmormântare, chiar dacă asta se întâmpla la o bucată bună de vreme după trecerea răposatului în lumea celor drepţi.

Trupurile lui Thorstein şi ale celorlalţi au fost duse la biserica din EriksfjorS, unde preoţii au făcut slujba înmormântării. Erik s-a îngrijit apoi ca un tată de Gudrid, văduvă de acum. La scurt timp după aceea, Thorbjdrn muri şi el, iar întreaga avere a mers apoi către Gudrid. Erik a primit-o în casa lui, având în continuare grijă de ea.

Thorfinn Karlsefni o ia de soaţa pe Gudrid

Era odată un bărbat pe nume Thorfinn Karlsefni[1], fiul lui Thord HesthofSa, care locuia în nordul Islandei, la Reynines, în Skagafirdi, aşa cum se numeşte acum. Karlsefni era un om de familie bună şi foarte bogat. Numele mamei lui era Tho- run. Thorfinn fusese în multe expediţii comerciale şi părea un om bun, îndrăzneţ şi un neguţător respectat. Karlsefni îşi pregăti într-o vară corabia, intenţionând să plece în Groenlanda. Snorri, fiul lui Thorbrand, din Âlftafirdi, ceru să călătorească cu el, iar împreună cu echipajul erau patruzeci de oameni la bord.

Trăia tot atunci un bărbat pe nume Bjarni, fiul lui Grimolf din Breidafjordr. El l-a chemat pe Thorhall, fiul lui Gamli, un bărbat din estul Islandei, să navigheze împreună spre Groenlanda. Şi-au pregătit corabia în aceeaşi vară, având tot patruzeci de oameni în echipajul urcat la bord. De îndată ce pregătirile au fost încheiate, cele două corăbii porniră în larg. Nu ştim cât timp a durat călătoria lor, însă ambele corăbii au ajuns în toamnă în Eriksfjord.

Venit pe ţărm împreună cu alţi oameni ai locului, Erik voia şi el să târguiască. Călătorii au invitat-o pe Gudrid să îşi aleagă

*) Urmând traseul lui Leif Eriksson către Vinland, în jurul anului 1010, Thorfinn Karlsefni va încerca sa stabilească acolo o aşezare permanentă, împreună cu soţia sa, Gudrid, şi oamenii lor.

mărfuri după pofta inimii, iar Erik şi-a dovedit mărinimia, invitându-i pe bărbaţii de pe cele două corăbii să ierneze în BrattahliS. Negustorii au acceptat invitaţia şi au plecat acasă cu Erik. Mărfurile de pe corăbii au fost duse la BrattahliS, unde nu lipseau hambarele bune şi încăpătoare în care să depoziteze mărfurile. Negustorii au fost de bună seamă încântaţi să rămână şi să ierneze împreună cu Erik.

Dar, pe măsură ce se apropia Yule[1], Erik devenea din ce în ce mai tăcut, de parcă gânduri întunecate îi ştergeau veselia de pe chip.

Văzând aceasta, Karlsefni încercă să afle ce are pe suflet.

— Ce necaz ai, Erik? îl întrebă într-o zi. Văd că eşti mai tăcut decât până acum. Tu eşti omul care ne-a primit la masa lui cu mărinimie, de aceea e de datoria noastră să aflăm de ce îţi este sufletul greu şi să te ajutăm atât cât ne stă în putere. Spune-mi, de unde atâta supărare?

') Yule reprezintă sărbătoarea solstiţiului de iarnă. Blind (1903) asociază roata soarelui cu termenul nordic yule, înrudit cu termenul anglo-saxon hveol, roată. Unul dintre numele soarelui era acela de „roata cea frumoasă”. Soră a zeului lunii, soarele este reprezentat în mitologia scandinavă într-un car care aleargă pe cer tras de doi cai: Allsvinn (cel iute) şi Arvak (cel care se trezeşte devreme) (Teoc, 2017). în limbile scandinave,

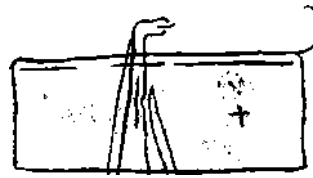
Yule (Jul) este şi azi numele sărbătorii Crăciunului. înainte de introducerea creştinismului, Yule desemna şi festivalul sacrificiilor, ce începea odată cu solstiţiul de iarnă. în timpul acestei sărbători precreştine, celebrată în aşteptarea unui anotimp fertil şi plin de pace (Simek, 2008: 379), zeul Odin, numit şi Jolnir, este invocat în ritualurile de îmblânzire sau alungare a celor întorşi din moarte în timpul vânătorii sălbatice. Vânătoarea sălbatică se referă la călăreţii-fantomă care călătoresc prin viscolul iernii în timpul celor 12 nopţi ale sărbătorii Yule (Simek, *id.:* 372). Legenda vânătorii sălbatice este, în opinia lui Simek, ecoul fricii de cei întorşi din moarte, care par să prindă putere la mijlocul iernii, şi al groazei provocate de şuieratul viscolului în timpul nopţilor de iarnă.

— Vorbeşti ca un bărbat de onoare, răspunse Erik, şi văd că îmi mulţumeşti din toată inima, însă îmi este teamă că de îndată ce vei pleca de aici vei povesti tuturor că nu ai ajuns vreodată un Yule atât de sărac precum cel pe care l-ai trăit ca oaspetele lui Erik cel Roşu, la BrattahliS, în Groenlanda.

— Dar nu trebuie să fie aşa, răspunse Karlsefni, pentru că avem malţ şi cereale pe corăbii. Luăm de acolo tot ce avem nevoie şi putem petrece după pofta inimii.

Erik încuviinţă bucuros. S-au făcut apoi pregătiri pentru petrecere şi s-au veselit cu toţii atât de frumos, încât oamenii nu credeau să fi fost la o sărbătoare mai fastuoasă.

Karlsefni l-a întrebat după aceea pe Erik dacă ar fi de acord să i-o dea pe Gudrid de nevastă, ştiind că stă în puterea lui Erik să ia această hotărâre. Erik încuviinţă, amintindu-le tuturor faptul că ea trebuie să-şi urmeze destinul, dar şi că faima bună a lui Karlsefni l-a ajutat să ia această hotărâre. Mult nu voi povesti despre nunta lor. Sărbătoarea lui Yule s-a prelungit apoi în sărbătoarea nunţii. Multă bucurie a fost în Brattahlid în iarna aceea. Multe jocuri i-au înveselit pe oameni şi multe poveşti s-au spus. Totul spre bucuria oaspeţilor lui Erik.

Karlsefni găseşte pământul cel nou

în tot acest timp, oamenii din Brattahlid începură să pună la cale pregătirea unei noi expediţii spre pământurile necunoscute din Vinland, fiind încredinţaţi că acolo glia e roditoare şi bună. Şi, după atâta poveste, Karlsefni şi Snorri îşi pregătiră corabia, hotărâţi să găsească Vinland în primăvară. Bjami şi Thorhall se aventurară şi ei în aceeaşi expediţie, împreună cu întregul echipaj care-i însoţise pe corabia lor.

Trăia tot atunci un bărbat pe nume Thorvard, care o luase de soaţă pe Freydis, una dintre fiicele din flori ale lui Erik cel Roşu. Thorvard pornise şi el în expediţie alături de ceilalţi. I-a luat şi pe ei cu el, precum şi pe Thorvald, fiul lui Erik, şi pe Thorhall, poreclit Vânătorul, care fusese multă vreme tovarăşul lui Erik de pescuit şi vânătoare în zilele de vară, dar şi administratorul fermei lui pe timp de iarnă. Thorhall era un om mare şi puternic, cu faţa întunecată şi taciturn de felul lui, dar când spunea ceva era întotdeauna spre rău. De când sosise în Groenlanda se ţinuse departe de poruncile propovăduite de noua credinţă. Nu era aşadar un om plăcut de ceilalţi oameni, însă Erik le vorbise mult despre el. Cunoştea bine pământurile neumblate, de aceea fusese primit pe corabia lui Thorvald şi Thorvard. Urcase pe aceeaşi corabie pe care Thorbjörn o adusese în Groenlanda. Erau în total o sută şaizeci de oameni când au navigat la Vestribyggd şi spre Bjarney. De-acolo au navigat mai departe, cu ajutorul vânturilor din nord.

După două zile încheiate, au văzut pământ. Au aruncat ancora, au lansat o barcă la apă şi-au vâslit

apoi de-a lungul coastei. Au găsit acolo plăci de stâncă, multe dintre ele având doi coţi, adică doi bărbaţi ar fi putut să se întindă pe spate şi să stea călcâi în călcâi. Tot acolo au mai văzut puzderie de vulpi polare. S-au gândit să dea un nume pământului nou, aşa că i-au spus Helluland[XII]. Navigată apoi mai departe, şi după alte două zile, ajutaţi tot de vânturile din nord, găsiră din nou pământ. De data aceasta, pământurile erau împădurite şi înţesate cu animale sălbatice. O insulă se afla în sudul acelui tărâm, unde găsiră un urs, numind insula Bjarney[2], însă tărâmurile împădurite le-au numit Markland[3].

De-acolo au navigat alte două zile spre sud, de-a lungul coastei, şi-au găsit din nou pământ. De data aceasta era un promontoriu, cu plaje mari şi nisipoase. Au vâslit la mal şi au găsit acolo, pe promontoriu, chila unei corăbii, de aceea locul a fost numit Kjalarnes. Au numit apoi şi plajele Furdustrandir[4], pentru că păreau nesfârşite atunci când navigaseră de-a lungul lor. Coasta era plină de golfuri mici şi brăzdată de pâraie care se vărsau în mare. Şi-au îndreptat apoi corăbiile de-a lungul pârâurilor.

Pe când Leif era cu regele Olaf Tryggvason, iar regele îi ceruse să predice creştinismul în Groenlanda, i-a dat doi scoţieni, un bărbat pe nume Haki şi o femeie pe nume Haekja. Regele îi spusese atunci lui Leif că, dacă va fi să aibă vreodată nevoie de oameni

XII) Posibil insula Baffin sau nordul peninsulei Labrador. [2]) „Insula ursului”. [3]) „Ţara împădurită”. [4]) Hermann Pălsson (2006) crede că Furdustrandir este un loc imaginar, care aparţine unei tradiţii orale. în conformitate cu ideea sa despre geografia Atlanticului, autorul sagăi dorea să aducă Vinland cât mai aproape de Africa. Din acest motiv el a inventat plajele lungi, pentru a mări distanţa dintre Groenlanda şi Vinland.

care să fugă mai repede decât o căprioară, Haki şi Haekja îi vor fi de mare ajutor. Erik şi Leif îi trimiseseră pe aceşti oameni împreună cu Karlsefni.

Pe când navigau pe lângă Furdustrandir, i-au trimis pe scoţieni la ţărm, spunându-le să fugă spre sud şi să cerceteze pământul, dar să se întoarcă înainte de sfârşitul celei de-a treia zile.

Scoţienii purtau pe trup o haină numită *kjafal.* Era confecţionată în aşa fel încât avea o glugă în partea de sus, şi era deschisă pe ambele părţi, fără mâneci, însă prinsă cu nasturi între picioare. Nimic altceva nu mai purtau pe trup. Cei de pe corăbii au aruncat ancora şi au rămas acolo o vreme să-i aştepte. Şi când au fost trei zile încheiate, cei doi s-au întors la corabie. Unul dintre ei avea în mână ciorchini de struguri, iar celălalt spice de grâu sălbatic.

Apoi au urcat pe corabie şi au navigat mai departe, până au găsit o bucată de coastă de-a lungul căreia se deschideau mai multe golfuri, şi-au aruncat ancora într-unul din acele golfuri. La gura golfului era o insulă în jurul căreia curenţii erau foarte puternici. Au numit-o Straumsey, adică insula curenţilor repezi. Erau atât de multe păsări acolo, încât abia puteau păşi printre ouă. Au navigat apoi prin gura unui fiord, pe care l-au numit Straumsfjorâ, unde s-au oprit şi au dus la ţărm toată încărcătura de pe corăbii. Aveau cu ei vite felurite, şi pentru ele au început să caute păşuni grase şi bune. Şi-au spus că e o ţară frumoasă, un tărâm bogat şi liniştit, înconjurat de munţi şi de culori minunate. Toată vara au explorat şi-au descoperit noi păşuni, noi locuri de pescuit, fără să se gândească să strângă provizii. A venit după aceea o iarnă lungă şi grea, iar mâncarea era din ce în ce mai puţină. Nici măcar peştele nu se mai prindea în năvoade. Apoi,

Thorhall vânătorul a dispărut. Se rugaseră şi la Dumnezeu să îi ajute să găsească hrană, însă ajutorul întârzia să vină.

Pe Thorhall îl căutaseră timp de trei zile. L-au găsit în cele din urmă întins pe spate pe o stâncă, cu ochii larg căscaţi, adulmecând cu nările deschise, mormăind cuvinte neînţelese. L-au întrebat cum de a ajuns acolo şi ce înseamnă cuvintele acelea fără rost, însă Thorhall le-a răspuns că nu era treaba lor. Găsindu-l, oamenii i-au cerut să revină acasă, şi el a încuviinţat. La scurt timp după aceea, o balenă a fost adusă de mare la ţărm. Oamenii s-au repezit la ea şi au tăiat-o, fără ca vreunul dintre ei să ştie ce soi de balenă era. Nici măcar Karlsefni, deşi el cunoştea foarte bine balenele.

După ce au gătit-o şi-au mâncat din ea, au căzut cu toţii bolnavi. Atunci Thorhall le-a spus:

— Nu e aşa că cel cu barbă roşie e mai puternic decât Hris- tosul tău? Acesta a fost darul primit pentru incantaţiile rostite de mine în onoarea prietenului meu credincios, zeul Thor. Rareori am dat greş.

Când oamenii şi-au dat seama că balena prinsă fusese trimisă de zeul Thor, au aruncat resturile în mare şi-au implorat din nou mila lui Dumnezeu. Atunci vremea s-a îmblânzit, astfel încât ei să poată vâsli, şi de atunci vânatul nu le-a mai lipsit, căci puteau vâna animale pe uscat, strânge ouă pe insulă şi pescui în mare.

Despre Thorhall vânătorul

Thorhall vânătorul le-a spus tuturor la începutul verii că îşi va conduce corabia spre nord de-a lungul FurSustrandir şi în larg de Kjalames, şi de-acolo o să navigheze mai departe în căutarea ţării Vinland. Karlsefni socoti însă că este mai înţelept să navigheze

cu oamenii lui spre sud. Torhall îşi pregăti corabia pentru expediţie în josul insulei, împreună cu cei nouă bărbaţi care-l însoţeau, căci toţi ceilalţi aleseseră să navigheze cu Karlsefni.

Şi, pe când Thorhall ducea apă pe corabie, luă o înghiţitură şi recită această strofă:
>

Bărbaţii curajoşi care ştiu să mânuiască armele Mi-
au spus când am venit aici că mie mi se cade Să
beau cea mai bună băutură, dar iată-mă, Beau
numai apă. Vinul nu mi-a umezit încă barba[1],

') Lamentaţia despre lipsa băuturii este specifică strofelor compuse în faţa unor încercări la sfârşitul cărora navigatorii vor fi răsplătiţi cu vin.

Doar pentru apă am îngenuncheat pe corabie[1].

Când au fost gata să plece, ridicând pânzele, Thorhall recită următoarea strofă[2]:

Să navigăm, aşadar, spre casa prietenilor noştri de
pe tărâmul
mării[3].

Să-l îndemnăm pe şoimul neînfricat al raiului de
nisip[4] să înoate în calea corăbiei noastre
în timp ce bărbaţii curajoşi în furtuna săbiilor,

Astfel de lamentaţii despre lipsa mâncării sau a băuturii sunt obişnuite în versurile care îndeamnă la o anume activitate. Lucrătorii pretind adesea ca, odată munca încheiată, să primească o recompensă la sfârşitul zilei (Perkins, 1985). Sensul implicit al acestor versuri este acela de a însoţi şi de a da un ritm activităţii de scoatere a apei din corabia rămasă acostată într-un golf pentru mai mult timp (Perkins, *ibid.).* Apa trebuia scoasă foarte des, fie că se aflau pe mare sau în port. [2]) Această strofă a fost considerată mai degrabă un cântec de vâslă. Reconstituind originile modului de compunere a strofei *drâtt-*

kvcett, Richard Perkins (1985) lansează teoria conform căreia structura şi, implicit, ritmul silabelor din interiorul versului sunt asociate cu ritmul menţinut de marinarii care trăgeau la vâslă (Perkins, 1985:155). în contextul poeziei scaldice, subliniază el, recitarea poemelor în ritmul vâslelor ar fi funcţionat ca un catalizator în dezvoltarea unor noi moduri de compunere şi interpretare ritmică a poemelor. încercarea de identificare a cântecelor de vâslă în corpusul poeziei scaldice este însă dificilă, întrucât rolul acestor cântece era de a-i distrage pe vâslaşi de la munca obositoare pe care o aveau de dus la bun sfârşit (Perkins, *id.:* 163), aşadar în versurile lor nu vom întâlni nici o referire la călătoria pe mare, marinari, vâsle etc. Recunoaştem aici alte interpretări legate de cântecele secerătorilor, ale ţesătoarelor, ale fierarilor care ţineau ritmul unei activităţi repetitive interpretând, pe silabe, un cântec (Teoc, 2017). Turville Petre remarca şi el, în studiul *Scaldic Poetry* (1976), ritmul *sta- catto* al versului *drâttkvcett.* [3]) în interpretarea lui Perkins, expresia „tovarăşii noştri de pe tărâmul mării" este o metaforă *kenninq* pentru balenă. [4]) O metaforă *kenning* care desemnează balena de pe fundul

care laudă uscatul[1] şi gătesc balenă[2],
au rămas să navigheze pe lângă Furdustrandir.

Navigară apoi spre nord pe lângă Furdustrandir şi Kjalarnes, îndreptând cârma spre apus. O furtună căzu însă asupra lor, aruncându-i pe coastele Irlandei. Acolo au fost bătuţi şi înrobiţi, iar Thorhall şi-a pierdut viaţa.

Karlsefni găseşte Vînland •

Karlsefni hotărâse să navigheze spre sud, împreună cu Snorri, Bjarni şi oamenii lor. Au navigat, aşadar, multe zile până au ajuns la un râu care se vărsa într-un lac, şi de acolo în mare. Malurile mari de pietriş de la gurile râului i-au împiedicat să intre pe firul lui, însă, odată cu mareea, corabia s-a înălţat şi a trecut peste ele.

Karlsefni a navigat împreună cu echipajul prin gura râului, numind locul Hopi[3]. Acolo găsiră lanuri de grâu sălbatic pe câmpiile joase şi viţă-de-vie pe dealurile care le înconjurau. Fiecare pârâu era plin de peşti.

Au săpat gropi acolo unde apa creştea cel mai mult în timpul mareei, iar la reflux au găsit halibut în gropi. Animale sălbatice de toate felurile trăiau în pădurile din împrejurimi, şi Karlsefni a rămas acolo o lună şi jumătate împreună cu oamenii lui, bucurându-se de belşug şi de grăsimea pământului, fără să-şi facă griji de nici un fel. Aveau vitele aduse cu ei în corăbii.

într-o dimineaţă devreme, uitându-se în jur, au văzut nouă canoe făcute din piei, iar din ele făpturi omeneşti agitau bâte de mării. [x]) în aceeaşi interpretare, „cei care laudă pământul" sunt oamenii lui Karlsefni, care aleg să navigheze pe lângă ţărm în căutarea ţării Vînland. [2]) „Bărbaţii care fierb balena" sunt cei care gătesc carnea de balenă pe care Thorhall însuşi a atras-o pe uscat prin intermediul incantaţiei recitate în onoarea zeului Thor. [3]) „Micul golf închis de maluri",

lemn în direcţia soarelui, scoţând sunete de parcă ar fi treierat bobul de neghină.

— Ce să însemne oare asta? întrebă Karlsefni cu uimire.

— Se poate să fie un semn de pace, spuse Snorri Torbrand- son. Să luăm un scut alb şi să le ieşim în întâmpinare.

Oamenii din canoe vâsliră spre ei şi, coborând din canoe, rămăseseră unii în faţa celorlalţi muţi de uimire. Oamenii din canoe aveau pielea întunecată, părul murdar şi în dezordine, ochii mari şi obraji lăţi, toate acestea dându-le un aspect mai degrabă ameninţător.

Au rămas acolo o vreme, privind în jur cu mirare, apoi vâsliră spre sud, pe lângă promontoriu.

Lupta cu oamenii îmbrăcaţi în piei[1]

Karlsefni şi oamenii lui construiseră câteva colibe deasupra lacului. Unii rămăseseră chiar lângă maluri, în timp ce alţii au ales să-şi construiască adăposturi mai departe de lac. Au rămas aşadar să ierneze acolo, însă zăpada nu căzu în iarna aceea, iar vitele trăiau păscând pe păşuni.

într-o dimineaţă, pe la începutul primăverii, văzură un număr mare de canoe vâslind dinspre sud în jurul promon- toriului. Erau atât de multe, de parcă cineva ar fi presărat cărbune peste apa golfului. Şi în fiecare barcă bâtele de lemn se agitau din nou în sus şi în jos. La vederea lor, Karlsefni şi ceilalţi şi-au scos scuturile, însă, când cei din bărci s-au apropiat, văzură că nu voiau altceva decât să târguiască. Cel mai mare interes le-a stârnit pânza de culoare roşie, pentru

în original *skrcelling,* nume dat de vikingii din Groenlanda indigenilor întâlniţi în America de Nord. Denumirea se înrudeşte cu termenul din islandeza veche *skra,* „piele uscată” (de animal). în limba islandeză modernă, *skrcellingi se* traduce prin „barbar”.

care bărbaţii îmbrăcaţi în piei erau gata să dea la schimb piei şi blănuri de animale. Ar fi vrut să târguiască şi săbii, şi suliţe, dar Karlsefni şi Snorri s-au împotrivit şi nu le-au dat voie nici oamenilor lor să-şi înstrăineze armele. în schimbul pieilor de animale, oamenii din bărci primeau o bucată de pânză roşie, pe care o legau pe loc în jurul capului. Aşa s-a desfăşurat negoţul lor pentru o vreme, până când pânza roşie se împuţinase într-atât, încât Karlsefni şi oamenii lui au început să o taie în bucăţi înguste cât un deget, pentru care ceilalţi erau dispuşi să dea la schimb aceeaşi cantitate de piei.

Atunci s-a întâmplat ca un taur dintre animalele pe care le aveau Karlsefni şi oamenii lui să iasă din pădure mugind ameninţător. Acest lucru i-a înspăimântat într-atât, încât s-au repezit la bărci şi au vâslit spre sud, de-a lungul coastei.

O vreme nu i-au mai văzut, însă după trei săptămâni nu mică le-a fost uimirea să descopere că bărci nenumărate se apropiau dinspre sud, aduse de curenţii repezi. La vederea lor, Karlsefni şi ceilalţi luară scuturile roşii. Oamenii în piei agitau bâtele de lemn în direcţia opusă soarelui, scoţând urlete ameninţătoare. Săriră apoi din bărci şi începură să atace cu pietre nenumărate trase din praştii şi catapulte.

Apoi Karlsefni şi Snorri văzură că atacatorii lor ridică pe un stâlp un obiect nemaivăzut, în formă de bilă, mare cât o burtă de oaie şi de culoare aproape neagră, pe care l-au aruncat deasupra oamenilor lor

făcând un zgomot înspăimântător[1].

Karlsefni şi oamenii lui începură să fugă în susul râului, pentru că erau atacaţi din toate părţile. Nu se opriră decât la stâncile înalte, unde s-au adăpostit, apărându-se cum au putut ei mai bine.

') Indigenii foloseau probabil un fel de maşinărie pentru lansarea proiectilelor din piatră.

Freydis a ieşit atunci din casă şi, văzându-i pe Karlsefni şi pe oamenii lui fugind, le-a strigat:

— Va este teamă de aceşti nenorociţi vouă, care sunteţi bărbaţi viteji? Oare nu ştiţi că aveţi puterea să-i tăiaţi ca pe vite? Dacă aş avea o armă, aş lupta mai bine decât oricare dintre voi.

Ei n-au dat însă nici o atenţie cuvintelor ei. Freydis a vrut să-i urmeze, însă, fiind însărcinată, a rămas în urmă. Fugea prin pădure, urmărită de atacatori, şi s-a oprit doar la vederea cadavrului lui Thorbrand, fiul lui Snorri, al cărui cap era despicat de o piatră; sabia lui era lângă el. Freydis luă sabia, pre- gătindu-se să se apere cu ea. Şi când oamenii îmbrăcaţi în piei s-au apropiat de ea, Freydis şi-a dezvelit un sân şi cu sabia s-a lovit puternic peste el. Acest lucru i-a îngrozit pe atacatori. Au fugit în grabă la bărcile lor, vâslind cât mai departe. Karlsefni şi tovarăşii lui au lăudat-o pentru curajul ei. Au văzut apoi că doi dintre ai lor fuseseră ucişi, în timp ce dintre atacatorii lor reuşiseră să ucidă patru.

Şi-au oblojit apoi rănile în casele lor, întrebându-se şi încercând să-şi dea seama cine sunt cei care au căzut ca trăsnetul asupra lor. Se întrebau chiar dacă aievea nu au fost decât cei care veniseră cu bărcile, în timp ce oamenii care i-au urmărit prin pădure câtă frunză şi iarbă fuseseră doar o părere.

Oamenii în piei găsiseră însă un topor lângă unul

dintre cei pe care îi uciseseră. Unul dintre ei luă toporul şi lovi un copac cu el, apoi îl mai lovi o dată. Pentru ei era o adevărată comoară să aibă aşa o unealtă care să poată reteza copacii. Apoi un altul apucă toporul şi lovi cu el într-o piatră, însă toporul se rupse. De aceea se gândiră că o aşa unealtă nu le poate folosi la nimic dacă nu poate rezista unei pietre, şi aruncară toporul.

în ce-i priveşte pe Karlsefni şi oamenii lui, şi-au dat seama că, oricât de frumoasă şi bogată ar fi ţara asta nouă, nu şi-ar putea găsi niciodată liniştea acolo din cauza oamenilor care o locuiau.

Se pregătiră apoi de plecare, hotărâţi să se întoarcă în propria lor ţară.

Navigară spre nord, în largul coastei, unde găsiră cinci oameni îmbrăcaţi în piei dormind chiar pe malul mării. Lângă ei erau vase pline cu măduvă de animale amestecată cu sânge. Socotind că bărbaţii fuseseră exilaţi din neamul lor, Karlsefni dădu poruncă să fie ucişi. Au găsit apoi un promontoriu pe care se afla un număr mare de animale sălbatice. Tot pământul de sub ele semăna cu o turtă de bălegar din cauza animalelor care iernau acolo.

Au ajuns apoi la Straumsfjord, unde găsiră toate bunurile de care aveau nevoie pentru a călători mai departe. Unii spun că Bjarni şi Freydis rămăseseră acolo cu o sută de oameni. ’ Karlsefni şi Snorri navigară spre sud, cu patruzeci de oameni, rămânând la Hop doar două luni şi întorcându-se din nou în aceeaşi vară.

Karlsefni porni apoi cu o corabie în căutarea lui Thorhall vânătorul, însă cea mai mare parte a oamenilor rămase în urmă. După ce navigară spre nord, au întors cârma spre vest, găsind pământ la babord. Ţara de acolo era o sălbăticie acoperită de păduri cât vedeau cu ochii. Erau doar câteva câmpii înguste deschise între ele. După ce navigară mai multe zile, ajunseră la un râu care curgea de la răsărit spre apus.

Au navigat apoi în gura râului, oprindu-se pe malul sudic.

Uciderea lui Thorvald, fiul lui Erik

S-a întâmplat ca într-o dimineaţă Karlsefhi şi oamenii lui să vadă într-o poiană din pădure o creatură ca un punct mişcător, care părea să strălucească. Când au strigat la ea, creatura a început să se agite. Când a sărit pe malul celălalt, oamenii văzură cu uimire că are un singur picior. Aflându-se la cârmă, Thorvald[XIII], fiul lui Erik cel Roşu, era cel mai aproape, aşa că unipedul[2] ţinti o săgeată spre pântecul lui. Smulgându-şi săgeata, Thorvald spi/se:

— Se pare că noi nu ne vom bucura prea mult de bogăţia acestei ţări.

Thorvald muri apoi la scurt timp după aceasta.

Unipedul o rupse la fugă spre nord, iar Karlsefni şi oamenii lui îl urmăriră. Ultima dată când îl văzură, se ascunsese în albia unui pârâu. Renunţând la urmărire, unul dintre războinici a rostit aceste versuri:

Nerăbdători, oamenii noştri au urcat pe dealuri
Şi au coborât pe câmpii

XIII) A trăit între 975-1006. [2]) în original *einfatingr,* tradus prin „uniped" – o eroare de transcriere pentru *innfadingr,* care s-ar traduce prin indigen, băştinaş. Pe de altă parte, a existat în Islanda medievală ideea că Vinland s-ar fi întins la sud până în Africa şi a fost chiar legată prin peninsule de continentul african, unde ar fi trăit unipezii.

Vânând un Uniped;
Ascultă, Karlsefni,
Cât de iute le-a scăpat prada.

Plecară apoi înapoi spre nord, crezând că zăresc ţara uni- pezilor, însă nu se opriră din drum, nevoind să-şi mai rişte viaţa. Au înţeles apoi că munţii Hop şi cei pe care îi găsiseră acum formau un lanţ, deoarece se aflau la o distanţă egală de Straumsfjord în ambele direcţii.

Au petrecut apoi a treia iarnă la Straumsfjdrd. La scurt timp însă, bărbaţii începură să se împartă în tabere şi să se certe. Cei care erau fără soţii căutau să pună mâna pe soţiile celor căsătoriţi, şi de aici se iscă tot necazul.

Snorri, fiul lui Karlsefni, se născuse acolo în prima toamnă şi abia împlinise trei ierni când au plecat din Vfnland. Un vânt îi dusese în ziua plecării până în Markland, unde găsiră cinci oameni îmbrăcaţi în piei: un bărbat, două femei şi doi copii. Karlsefni şi oamenii lui i-au luat pe cei doi băieţi, dar ceilalţi au scăpat, de parcă i-ar fi înghiţit pământul. I-au luat aşadar pe băieţi pe corăbii, iar mai târziu au fost botezaţi şi au fost învăţaţi să vorbească.

Băieţii spuneau că numele mamei lor era Vethild, iar cel al tatălui era Ovaegi. Mai spuneau că oamenii în piei erau conduşi de regi, dintre care unul se numea Avalldamon, iar celălalt Valdidida. Au mai povestit că acolo de unde veneau ei nu erau case, şi că oamenii locuiau în peşteri sau gropi. Dincolo de ţara lor trăiau oameni care purtau haine albe şi scoteau ţipete ascuţite atunci când vorbeau. Au mai spus că oamenii aceia duceau în faţa lor stâlpi de care fluturau steaguri. Karlsefni şi oamenii lui erau încredinţaţi că acela trebuie să fi fost ţinutul Hvitra- manna[1], sau Irlanda cea Mare. Ajunşi în Groenlanda, au rămas să ierneze

cu Erik cel Roşu.

Bjarni, fiul lui Grimolf, împreună cu tovarăşii săi de călătorie au fost duşi însă de curenţi în Atlantic, ajungând în ape colcăind de viermi, unde corabia lor începu să se scufunde. Aveau însă pe corabie o barcă învelită în grăsime de focă, prin care viermele de mare nu putea pătrunde. Coborâră cu toţii în această barcă, însă în scurt timp şi-au dat seama că barca nu va putea pluti cu toţi bărbaţii la bord. Atunci Bjarni spuse:

— Pentru că barca nu va ţine mai mult de jumătate din oamenii noştri, sfatul meu este să tragem la sorţi şi să lăsăm

') „Ţara Oamenilor Albi".

soarta să hotărască pentru fiecare. O alegere doar după rangul nostru nu ar fi dreaptă.

Li s-a părut tuturor o ofertă atât de bărbătească, încât nimeni nu s-a opus. Trăgând la sorţi, lui Bjarni i-a căzut să meargă în barcă împreună cu o jumătate din echipaj. Dar, când bărbaţii coborâră în barcă, un islandez care se afla pe corabie, şi care îl însoţise pe Bjarni din Islanda, spuse:

— Asta vrei să faci, Bjarni, să mă laşi aici?

— Aşa au hotărât sorţii, răspunse Bjarni.

— Da, dar nu aşa i-ai făgăduit tatălui meu când am plecat din Islanda cu tine. Tatălui meu i-ai spus că noi doi vom avea aceeaşi soartă.

— Atunci aşa să fie, spuse Bjarni. Coboară în barcă şi eu mă voi duce pe corabie, căci văd că iubeşti mult viaţa.

Bjarni se urcă înapoi pe corabie, iar islandezul coborî în barcă. Vâsliră apoi până ajunseră la Dublin, în Irlanda, şi acolo au spus această poveste. Despre Bjarni şi oamenii lui se crede că au pierit în marea acoperită de viermi, pentru că nu s-a mai auzit nimic

de ei după această întâmplare.

Despre Karlsefni şi Gudrid, soţia sa

în vara următoare, Karlsefni navigă spre Islanda şi o duse acasă pe soaţa lui, Gudrid, la Reynines, în nordul Islandei. La început, mama lui Karlsefni crezu că se însurase prost, şi n-a vrut să rămână cu ei în casă în prima iarnă. Totuşi, când s-a convins că Gudrid este o femeie virtuoasă, s-a întors acasă, înţelegân- du-se bine toţi anii care au urmat. Iar neamul din Gudrid şi Karlsefni a fost mare şi binecuvântat. Hallfrid, fiica lui Snorri şi nepoata lui Karlsefni, a fost mama episcopului Thorlak, fiul lui Runolf. Ei au avut un fiu pe nume Thorbjdrn, a cărui fiică se numea Thorunn, cea care va deveni mama episcopului Biorn. Thorgeir, fiul lui Snorri şi nepotul lui Karlsefni, va
deveni tatăl lui Ingveld, viitoarea mamă a episcopului Brand cel Bătrân. Steinun, fiica lui Snorri şi nepoata lui Karlsefni, s-a căsătorit cu Einar, fiul lui Grundar-Ketil, la rândul său fiul lui Thorvald Crook, fiul lui Thori din Espihol. Fiul lor a fost Thor- stein cel Nedrept, cunoscut mai târziu ca tatăl lui Gudrun, femeia virtuoasă care s-a căsătorit cu Jorund din Keldur. Fiica lor a fost Halla, mama lui Flosi, tatăl lui Valgerd, mama lui Herra Erlend cel Puternic, tatăl lui Hauk, un important om al legii. O altă fiică a lui Flosi a fost Thordis, mama lui Ingigerd. Fiica ei a fost Hallbera, stareţă de Reyniness. Mulţi alţi oameni grozavi din Islanda s-au ridicat din neamul lui Karlsefni şi Gudrid, însă nu sunt amintiţi cu toţii aici. Dumnezeu să fie cu noi în vecii vecilor. Amin!

PREFAŢA LA SAGA REGELUI HARALD

Cuprinsă într-una dintre cele mai cunoscute opere istorice pe care ni le-a dat Europa medievală – *Heimskringla' (Cercul lumii),* scrisă de Snorri Sturluson la 170 de ani de la moartea protagonistului, *Saga regelui Harald* reprezintă biografia celui mai remarcabil rege al Norvegiei. Luptător în armata norvegiană a fratelui său, regele Olaf, viitorul sfânt, căpetenie a gărzii varege în armata bizantină, co-regent al Norvegiei şi Danemarcei împreună cu nepotul său, regele Magnus cel Bun, Harald Sigurdsson primeşte, odată reîntors în Scandinavia, numele calităţii pentru care fusese preţuit în Bizanţ: *Hardrada* (cel nemilos). Celebrat în poemele scaldice, destinul său eroic funcţionează după moartea lui ca un cult.

După cum spuneam în introducerea la *Saga lui Erik cel Roşu,* cele mai timpurii saga sunt scurte povestiri construite în jurul unor strofe scaldice, însă arta compunerii şi a reasamblării povestirilor orale a fost un proces treptat, care „combină cunoaşterea acestor saga cu achiziţiile şovăitoare ale unor abilităţi de scriere" (Andersson, 2009: 2). Stilul narativ şi tehnicile de redactare ale primelor biografii regale ţin, în interpretarea lui Andersson, de reformulări ale unor prototipuri orale cunoscute în cultura scandinavă. Presupunerea tacită este aceea că, atunci când naraţiunile sunt transcrise în *Morkinskinna şi Heimskringla,* „textele nu sunt altceva decât povestiri orale redate prin intermediul unor metode strict literare" (Andersson, 2009:30).

Snorri Sturluson (1179-1241) era descendent pe linie paternă din Snorri Preotul, al cărui fiu, Halldor Snorrason, a luptat alături de regele Harald, iar pe linie maternă din marele poet viking Egil Skalla Grimsson,

[1]) Snorri Sturluson precizează sensurile eroicului într-o serie de biografii ale tuturor regilor care au stat pe tronul Norvegiei. Preocupat să reconstituie atmosfera legendară a începuturilor, Snorri Sturluson evocă zeii Nordului din care s-au ridicat mai apoi casele regale ale Suediei şi Norvegiei,

încheind apoi prima parte cu evocarea domniei regelui Olaf Tryggvason (995-1000). Cea de-a doua parte din *Heimskringla* cuprinde *Saga Sfântului Olaf,* care include biografia acestuia până la moartea sa în bătălia de la Stiklestad, din anul 1030. După descrierea episodului mor- ţii Sfântului Olaf, partea a treia continuă cu prezentarea istoriei regilor Norvegiei până în anul 1177.

eroul cu acelaşi nume din *Saga lui Egil.* Acţiunile lui au fost condiţionate de această moştenire a trecutului său şi de un anume sentiment al măririi şi al mândriei de a fi fost urmaşul unor înaintaşi iluştri. Biografia sa cuprinde, de altfel, sentimentul unui destin asumat creator. De la vârsta de doi ani (1181) a fost trimis la Oddi, marele centru cultural din Islanda timpului său, în casa unora dintre cei mai cultivaţi oameni din ţară. Printre aceştia se numără şi Jon Loptsson (1124-1197), nepotul primului istoric islandez, Saemund Sigfusson învăţatul (1056-1133), despre care se ştie că a fost educat în Franţa şi a scris în limba latină o operă pierdută despre regii Norvegiei. După o viaţă tumultoasă, în care învăţatul islandez a fost recunoscut atât ca poet naţional al Islandei, ca autor al colecţiei de saga *Heimskringla,* dar şi ca vestitor al legii, Snorri Sturluson s-a implicat în aranjamentele politice care vizau statutul regelui norvegian Haakon iv în Islanda, şi a fost asasinat în toamna anului 1241, la ferma sa din Reykholt, Islanda.

Importanţa operei lui Snorri Sturluson este, aşadar, atât de mare, încât el ar fi trebuit inventat dacă nu ar fi existat cu adevărat (Halink, 2019). *Heimskringla* (istoria regilor norvegieni) şi poveştile sacre din *Edda în proză* au diseminat şi promovat tradiţiile şi mitologia Scandinavici medievale dincolo de Islanda natală.

Pe lângă poezia scaldică, Snorri Sturluson a avut acces la o sursă de o bogăţie extraordinară: legendele păstrate în memoria colectivă. El însuşi culegând aceste povestiri din Norvegia şi Suedia în călătoriile pe care le-a întreprins chiar în acest scop, învăţatul islandez s-a bucurat de avantajul de a asculta în propria familie faptele regelui Harald, povestite de strămoşul său, Halldor Snorrason, unul dintre tovarăşii

apropiaţi ai regelui Harald în anii petrecuţi în Bizanţ. Această întâlnire între tehnologia scrisului, poezia scaldică, naraţiunea hagiografică şi dorinţa salvării de la uitare a vechiului panteon scandinav încă viu în metaforele din poezia scaldică s-a dovedit providenţială pentru păstrarea unei identităţi scandinave înăuntrul unei Europe creştinate cu sute de ani în urmă.

O primă ediţie a acestei traduceri a apărut în anul 2019, la editura Casa Cărţii de Ştiinţă din Cluj-Napoca, cu un aparat de note mult mai dezvoltat. Tot acolo am publicat, de altfel, şi teza mea de doctorat, *Perspectiva sofianică în Saga regelui Harald: Studiu privind articularea sensului din unghiul textemelor kenning,* despre analiza metaforelor *kenning* din strofele scaldice, pe structura cărora a fost alcătuită *Saga regelui Harald.* Teza de doctorat a fost susţinută la Facultatea de Litere a Universităţii „Babeş- Bolyai", din Cluj, în luna septembrie a anului 2018. Am iniţiat teza cu un deceniu în urmă, intenţionând să surprind maniera în care categoria sofianicului, specifică spaţiului cultural european răsăritean, se articulează în *Saga regelui Harald,* creaţie a Evului Mediu timpuriu scandinav.

FLAVIA TEOC

Listă bibliografică

Andersson, T. M., „The Formation of the Kings' Sagas", în *Â austrvega Saga and East Scandinavia,* vol. 1, The 14th International Saga Conference, Uppsala, 2009, pp. 29-34.

Bengtsson, F. G., *Vikingii,* tr. Constantin Gâdei, Dacia, Cluj-Napoca, 1974. Beatson, *Relics of Varangians,* http://members.ozemail.com.au/- chri-sandpeter/relics/relics.html, accesat în 23 ianuarie 2019.

Blondal, S., *The Varangians of Byzantium: An Aspect of Byzantine Military History,* tr. Benedikt S. Benedikz, Cambridge University Press, Cambridge, 1978.

Bricka, C. F., *Dansk Biografisk Lexikon,* vol. iv, Clemens Eynden Press, Copenhaga, 1890.

Chisholm, J. A., *The Wanderers Havamal,* Hackett Publishing,

Indianapolis, 2005.
DeVries, K., *The Norwegian Invasion of England în 1066,* Boydell & Brewer Ltd., Woodbridge, 1999.
Faulkes, *A., Edda: Skdldskaparmal: 1. Introduction, Text and Notes, Skalds- kaparmdl:* 2. *Glossary and Index of Names,* Viking Society for Northern Research, University College London, 1998.
Fergusson, J., A *History of Architecture în All Countries,* J. Murray, London, 1965.
Gade, K. E., „Introduction to Stufr inn blindi Pdrdarson kattar, Stufs- drăpa", în Kari Ellen Gade (ed.), *Poetry from the Kings Sagas 2: From c. 1035 to c. 1300. Skaldic Poetry of the Scandinavian Middle Ages 2,* Bre- pols, Turnhout, 2009, pp. 350-358. .
Hussey, J. M., *The Byzantine Empire în the eleventh century: some different interpretations,* Penguin Classics, London, 1953.
Jesch, J., *Ships and Men în the Late Viking Age: The vocabulary of runic inscriptions and skaldic verse,* Boydell Press, Woodbridge, 2001.
Laing, S. (tr.), „King Olafs saga", în Snorri Sturluson, *Heimskringla: History of the Kings of Norway,* Penguin Classics, London, 2014.

Luttwak, E. (tr.), *Kekaumenos: The Grand Strategy of the Byzantine Empire,* Harvard University Press, Harvard, 2009.
Page, R. I., *Chronicles of the Vikings – Records, Memorials and Myths,* The British Museum Press, London, 2007.
Pavel, C., *Arheologia iubirii,* Humanitas, Bucureşti, 2023.
Sturluson, S., *King Harald's Saga,* Hermann Palsson & Magnus Magnusson (tr.), Penguin Classics, London, 1976.

SAGA
REGELUI HARALD

Sigurd Rise a fost unul dintre fiii regelui Harald Păr Frumos[1] şi tatăl lui Halfdan, care, la rândul lui, a fost tatăl lui Sigurd Syr[2]. Sigurd Syr a fost căsătorit cu Asta Gudbrands- datter, mama lui Olaf cel Sfânt[3]. Regele Sigurd şi Asta au avut cinci copii împreună: Guttorm, Halfdan, Ingeborg, Gunhild şi Harald, eroul sagăi noastre, care era şi cel mai mic dintre ei. Din fragedă pruncie, Harald a fost puternic şi curajos. Şi mai era şi de o frumuseţe care nu putea trece neobservată. Regele Olaf cel Sfânt şi Harald Sigurdsson au fost nedespărţiţi încă din copilăria micului Harald, până când, puternic de-acum, se putea lupta cu sabia în mână. Pentru că regele Canut[4] al Angliei

[l]) Harald Păr Frumos (Haraldr Hârfagri) rămâne în istorie ca primul rege al Norvegiei. A trăit între anii 850-932, însă biografia sa a rămas în mare parte necunoscută. Mărturiile despre viaţa şi bătăliile lui au fost redate în *Heimskringla,* la trei secole de la moartea sa. [2]) Sigurd Syr a condus un mic regat în regiunea Ringerike din Norvegia. în *Saga regelui Olaf,* Sigurd Syr este portretizat ca un om prudent, taciturn şi modest, cu toate că era foarte bogat. Porecla de Syr, derivată din *svîn* (porc), vorbeşte mai degrabă despre preocupările sale de fermier şi de crescător de animale, atâta vreme cât supuşii săi îl slujesc cu respect şi devotament. Este unul dintre micii regi norvegieni care cheamă la luptă pentru susţinerea regelui Olaf, fiul lui vitreg şi viitorul sfânt, în eforturile sale de convertire la creştinism a populaţiei păgâne. Convertirea lui Sigurd Syr însuşi este evocată de Snorri Sturluson în *Saga regelui OlafTryggvason.* Harald, fiul său, poartă numele de Sigurdsson până când, reîntors de la Constantinopol, devine rege în Norvegia şi este supranumit Hardrada. [3]) Tatăl regelui Olaf cel Sfânt şi primul soţ al reginei Asta este Harald Grenske, conducătorul unui mic comitat în Vesfold, Norvegia. [4]) Regele Canut cel Mare (995-1035) este fiul prinţului danez Svein Forkbeard (Barbă-Despicată) şi nepot al

regelui Harald Blatand (Dinte Albastru), cel care a unificat şi creştinat regatul Danemarcei în zorii anului 1000. în primele decenii ale mileniului 1, regele Canut reuşeşte să unească întreaga Scandinavic şi regatul englez sub o singură coroană. Armata daneză a prinţului Canut -10.000 de soldaţi îmbarcaţi pe 200 de corăbii – porneşte spre Anglia în vara anului 1015. Poemul *Lidsmana* evocă şi Danemarcei voia să pună mâna şi pe Norvegia, regele Olaf a fugit în Gardarike, să ceară sfat şi ajutor la curtea cneazului laroslav. Hotărât apoi să revină în regatul său, s-a oprit mai întâi în Suedia, de unde a adunat o oaste mică, însă când tovarăşii săi au auzit că regele Olaf se află în răsăritul Suediei, au strâns rândurile şi l-au aşteptat la Stiklestad[1].

La numai cincisprezece ani, Harald este rănit în bătălia de la Stiklestad, în care fratele său, regele Olaf, este ucis. Hăituit participarea regelui norvegian Olaf, viitorul sfânt, la atacul organizat de prinţul Canut asupra Angliei (Poole, 2012:1014). Timp de 14 luni, Canut şi vikingii săi atacă şi cuceresc teritoriile engleze până la porţile Londrei, pe care o iau în urma unor bătălii sângeroase, urmate de încheierea unui tratat cu Edmund Ironside. Moartea acestuia din urmă face ca prinţul Canut să fie încoronat ca rege al Angliei în anul 1017. Rege al Danemarcei devine un an mai târziu, după moartea regelui Harald 11. în urma bătăliei de la gurile râului Helgea, din anul 1026, în care îi învinge pe suedezi şi norvegieni, regele Canut se înstăpâneşte peste Scandinavia şi Anglia. în acest context, regele Olaf pleacă la Gardarike (Novgorod) pentru a se sfătui cu cneazul laroslav. 9 Regele Olaf ar fi avut cu el 3.600 de oameni. Trece munţii din Suedia în Norvegia, în valea Verdal, oprindu-se la Stiklestad, o fermă situată în nordul oraşului Trondheim. Armata adversă, condusă de nobilii Hărek Tjotta, Thorir Hund şi Kalfr Âmason, număra nu mai puţin de 10.000 de oameni. Strigătul regelui Olaf, „înainte, înainte, oameni ai lui Hristos, oameni ai crucii, oameni ai împăratului!”, reuşeşte să-i încurajeze pe oamenii săi doar pentru scurt timp. Copleşiţi

numeric, oştenii regelui bat în retragere. Regele însuşi este rănit la genunchi şi la gât, pentru ca în cele din urmă, Thorir Hund să îi înfigă suliţa în piept. Trupul regelui Olaf va fi îngropat mai întâi pe malurile râului Nidelva, de unde va fi mutat apoi în biserica Sfântul Clement din Trondheim. Este canonizat ca sfânt în anul 1164. O sută de ani mai târziu, trupul său este aşezat într-un sicriu de argint şi dus în altarul catedralei Nidaros, construită în Trondheim. în timpul reformei religioase din secolul al xvi-lea, sicriul de argint este topit şi transformat în monede, iar trupul sfântului este reînhumat într-un loc rămas necunoscut.

de vrăjmaşii defunctului rege, Harald reuşeşte să fugă împreună cu alţi tovarăşi devotaţi.

Poetul Tjodolf Arnorsson povesteşte astfel în poemul *Sexstefja*[1]*:*

> Am auzit că umăr lângă umăr luptau Harald şi regele Olaf Roşii scântei săreau din scuturile lor în furtuna Dezlănţuită[2]. Doar cincisprezece ani împlinise viteazul Harald, BulgaroctonuF,

Titlul poemului se traduce prin „poemul cu cele şase refrene". Tjodolf Arnorsson prezintă bătăliile câştigate de Harald ca pe o poveste erotică în care tânărul viking o cucereşte pe Jord, zeiţă a pământului în panteonul scandinav. [2]) Formată din termenul *hlif,* tradus prin „scut", şi *el,* tradus prin „furtună", metafora *kenning* „furtuna de scuturi" este recurentă în poezia scaldică scandinavă. *[3]) Bolgara brennir,* „pârjolitorul bulgarilor". Ne putem întreba de ce poetul Tjodolf Arnorssonîl numeşte pe Harald „cuceritorul bulgarilor" (sau într-o traducere literală „cel care-i incendiază pe bulgari"), anticipând un episod din biografia lui Harald care se va derula abia peste zece ani, însă într-un poem scaldic. *Bolgara brennir* se poate referi doar la regele Harald, singura căpetenie scandinavă care-i conduce pe varegi într-o campanie împotriva bulgarilor. Datorită acestei victorii, Harald a primit în Bizanţ numele de Bul- garoctonul (Beatson, 1999: 5). în acest context, se cuvine să amintim şi despre prezenţa varegilor pe teritoriul Dobrogei actuale; astfel, Peter Beatson identifică un pinten descoperit în ţara noastră, la

Păcuiul lui Soare, care e posibil să fi aparţinut unui membru al trupelor varege conduse chiar de Harald. Cătălin Pavel face un pas mai departe în *Arheologia iubirii* (2019), atrăgând atenţia asupra unor artefacte – spade sau fragmente de spade vikinge – descoperite la Păcuiul lui Soare. La Nufăru a existat, de asemenea – consemnează Cătălin Pavel – şi o continuitate de vieţuire a unei comunităţi varege, care lipseşte atât la Păcuiul lui Soare, cât şi la Dinogeţia, de unde s-au recuperat diverse artefacte vikinge, printre care şi spade. Răscoala lui Petre Delian este, într-adevăr, înăbuşită cu ajutorul varegilor, iar despre Delian se spune că ar fi fost omorât de Harald însuşi, aşadar acest renume ar fi justificat până la un punct, însă nu într-un context bizantin, nu la

Pe când rănit şi îndurerat trebuia să se-ascundă
Cât mai departe de ucigaşii fratelui său.

Salvat din iureşul bătăliei de vikingul Ragnvald Brusason, tânărul Harald a ajuns la o fermă îndepărtată din munţii Norvegiei, unde a fost îngrijit de o familie de ţărani care habar n-aveau că tânărul rănit e de stirpe domnească. Departe de drumurile umblate şi de cărările oamenilor, Harald e condus de fiul fermierului la răsărit de munţii Kjolen, călătorind doar prin sălbăticie, trecând dintr-o pădure într-alta. întristat şi ruşinat de soarta lui, Harald însuşi compune această strofă:

Acum mă ascund în întunecimea pădurilor
Fără onoare şi faimă[1], ca un fugar.
Cine ştie dacă numele meu va deveni vreodată
Cunoscut de la un capăt la celălalt al pământului?

Călătorind la răsărit de Jamtland şi Halsingland[2], şi de-acolo în Suedia, tânărul Harald Sigurdsson îi va întâlni, în cele din urmă, pe oamenii regelui Olaf.

în primăvara următoare, Harald şi Ragnvald şi-au

adunat corăbiile şi-au navigat spre răsărit, către Rusia cneazului laroslav[3],

Constantinopol, unde acest nume era deja acordat unui împărat mult iubit de varegi, Vasile II Bulgaroctonul. Renumele de Bulgaroctonul nu putea fi reacordat, ci doar asumat. La zece ani de la plecarea din Bizanţ, fostul vareg devenit rege al Norvegiei îi cere scaldului Tjodolf Arnors- son să-l numească *Bolgara brennir,* asumându-şi personalitatea împăratului Vasile II Bulgaroctonul, despre care se ştie că a refuzat să fie îngropat în mausoleul basileilor, preferând terenul de instrucţie al varegilor, unde putea să le audă strigătele de luptă. *) în limba nordică veche, *litils hetâar* se traduce prin „faimă puţină". Faima cea bună era esenţială în viaţa unui viking. [2]) Provincii istorice ale regatului Norvegiei, Jamtland şi Halsingland fac parte din Suedia de azi. [3]) laroslav cel înţelept (1019-1054) este fiul lui Vladimir cel Mare şi

unde vor petrece iama anului 1031. Astfel ne povesteşte scaldul Bolverk[1]:

Un an întreg ai stat în Rusia, războinic neînfricat,
însă tăişul curat al spadei te îndeamnă s-o hrăneşti
din nou; Sătuii corbi au rămas în urmă, dar ascultă
lupii Cum îşi urlă foamea pe crestele întunecate[2]!
Pune capăt păcii, vitejii războinici te aşteaptă!
Căci numele tău a străbătut pământul •
Şi e timpul să-l faci din nou auzit.

Regele laroslav i-a primit cu onoruri pe cei doi vikingi şi pe oamenii lor, arătându-le atâta preţuire şi încredere, încât i-a numit pe Harald şi Ejlif, fiul ducelui Ragnvald, căpetenii ale armatei regale. Faptele lor minunate sunt astfel cântate de poetul Tjodolf[3]:

Umăr lângă umăr au luptat
Cei doi tineri viteji[4];

stră-stră-nepotul lui Rurik, fondatorul statului vechilor ruşi. încurajează legăturile scandinave ale cnezatului kievean, oferind

în 1029 adăpost regelui Olaf cel Sfânt. Este căsătorit cu Ingegerd, fiica regelui Olaf Eiriksson al Suediei. Fostă logodnică a regelui Olaf cel Sfânt, pe care îl iubeşte până în ultima clipă a vieţii sale, Ingigerd se călugăreşte înainte de moarte, fiind sanctificată apoi cu numele de Ana de Novgorod. Elisif, una dintre fiicele cuplului regal laroslav-Ingigerd, se va căsători cu Harald. laroslav îşi va întări alianţele şi prin căsătoriile încheiate de celelalte două fiice ale sale – cu regele Andrei al Ungariei şi regele Henric 1 al Franţei. Scaldul Bolverk Arnorsson este fratele lui Tjodolf Arnorsson, poetul preferat al regelui Harald. [2]) Termenii *hrafn* şi *vargr* desemnează corbii şi lupii, vieţuitoarele mereu sătule la sfârşitul unei bătălii. [3]) Tjodolf a fost atât scaldul regelui Magnus cel Bun, cât şi scaldul preferat al regelui Harald. S-a născut în jurul anului 1010 şi se presupune că a murit alături de regele Harald în bătălia de la Stamford Bridge (1066). [4]) Cei doi lideri sunt numiţi *hffiingjar,* căpetenii care au şi o funcţie religioasă în interiorul comunităţii. Este posibil ca în secolul

Nemiloşi s-au arătat cu triburile slavilor,
Pe care i-au înfrânt într-o singură bătălie;
Toţi oamenii[1] pe care-i conduceau
Cu credinţă le-au stat alături.

Câţiva ani au trecut[2] până când Harald s-a hotărât să părăsească primitoarea curte a regelui laroslav. însoţit de patru sute de varegi, s-a îndreptat spre Constantinopol, marele oraş cu turle aurite, aşa cum poetul Bolverk însuşi l-a cântat în versurile lui:

Scuturile întunecatelor tale corăbii
Străluceau în lumina soarelui şi-n marea
învolburată, *I* Până când, falnice prinţ, turlele de aur ale
Măreţului Bizanţ s-au arătat în depărtare Şi-n piepturile de lebădă ale corăbiilor a răsunat Chiot de bucurie, căci Constantinopolul Cu toate cupolele sale îşi deschidea porţile pentru voi.[3]

împărăţia grecilor era condusă la vremea aceea de împărăteasa Zoe[4] şi împăratul Mihail Paflagonul. Odată ajuns la Constantinopol, Harald s-a înfăţişat împărătesei, spunându-i

al xm-lea semnificaţia iniţială să se fi pierdut. [1]) în original *lidsmanna,* războinicii de pe mare şi uscat legaţi printr-un jurământ. E posibil ca o parte dintre oamenii lui laroslav să-i fi jurat credinţă lui Harald, urmându-l mai târziu la Bizanţ. [2]) Cronicile bizantine consemnează venirea lui Harald la Constantinopol în jurul anului 1034. [3]) Varegii erau trataţi cu foarte mare respect la curtea de la Constantinopol, iar pentru nordici să fi luptat pentru împărat era o mare distincţie socială. [4]) Nepoată de frate a strălucitului împărat Vasile 11 Bulgaroctonul, prinţesa Zoe (978-1050) a fost logodită pentru scurt timp cu Otto 11, împăratul Sfântului Imperiu. Moartea timpurie a împăratului a împiedicat această căsătorie, lăsând-o pe Zoe moştenitoarea tronului tatălui său. Cum nu putea închide ochii înainte să-şi vadă urmaşa că vrea să intre în rândurile gărzii varege. în aceeaşi toamnă, o companie de varegi a fost trimisă să se alăture trupelor bizantine care patrulau în apele de răsărit ale imperiului conduse de Gyrgir[1], un apropiat al împărătesei Zoe.

în foarte scurt timp, tânărul Harald câştigă respectul şi afecţiunea varegilor din Garda Imperială. Şi nu de puţine ori, Gyrgir şi Harald au apărat insulele greceşti de invaziile piraţilor, alungându-i departe.

într-o seară, după un marş obositor, Gyrgir şi Harald hotărăsc să ridice tabăra lângă o pădure. Aflându-se într-o zonă mlăştinoasă, unde ploaia ar fi inundat orice cort ridicat pe locurile joase, varegii aleg locul cel mai înalt pentru ridicarea corturilor.

căsătorită, Constantin VIII se hotărăşte să o mărite cu prefectul Con- stantinopolului, Roman Arghir, un bărbat de viţă nobilă, trecut de şaizeci de ani, căsătorit, căruia Constantin nu ezită să-i

ceară să aleagă între divorţ şi pierderea ochilor. La trei zile după căsătorie, Constantin VIII moare împăcat, lăsând imperiul pe mâna fiicei şi a ginerelui său. Mariajul trist, plin de resentimente şi regrete, o aruncă pe împărăteasa Zoe în mai multe aventuri extraconjugale redate fără menajamente de Mihail Psellos în *Cronografia* sa. împreună cu Mihail, cel mai apropiat dintre amanţii săi, fiu de ţărani din Paflagonia, Zoe pune la cale uciderea lui Roman Arghir şi, la doar o zi după moartea acestuia, patriarhul oficiază căsătoria între împărăteasa Zoe şi Mihail vi Pafla- gonul. Acesta este cuplul imperial pe care îl va cunoaşte tânărul Harald. Mozaicul din Hagia Sofia ne arată o împărătească aşa cum Psellos însuşi se străduieşte să o descrie în *Cronografie,* dincolo de scăderile firii omeneşti. [x]) Destinul lui Georgios Maniakes, cunoscut general bizantin, se întâlneşte în câteva momente de răscruce cu destinul viitorului rege viking. Până la venirea lui Harald, Georgios se remarcă în campaniile din Alep şi Sicilia, teritorii pe care le recuperează din mâinile sarazinilor, fiind susţinut şi de trupele varege ale imperiului. Cum ambii erau conducători înnăscuţi, mânaţi de-aceleaşi ambiţii, conflictele între generalul bizantin şi tânărul Harald nu vor întârzia să apară.

Când Gyrgir ajunge la locul de campare îi cere lui Harald să mute corturile varegilor în altă parte, invocând dreptul comandantului militar să-şi ridice corturile pe cel mai înalt loc. Harald îi răspunde:

— Dacă tu ai fi ajuns primul, ţi-ai fi ales locul potrivit, şi noi ne-am fi ridicat corturile în altă parte. Tot astfel poţi să-ţi aşezi oamenii oriunde doreşti, numai aici nu. Se ştie că în împărăţia grecilor varegii sunt liberi să facă ce vor, supuşi numai ordinelor împăratului şi împărătesei, singurii cărora le-au jurat credinţă.

Gyrgir nu putea să accepte ca varegii să-şi exprime întâietatea în faţa trupelor imperiale şi a ordinelor lui, aşa că s-au certat până când amândoi au pus mâna pe arme. Cei mai înţelepţi dintre soldaţii ambelor tabere au oprit vărsarea de sânge, cerân- du-le să hotărască o

dată pentru totdeauna cine are întâietate, ca să nu mai ajungă vreodată să-şi scoată săbiile unul în faţa celui-lalt. Ambii comandanţi au căzut de acord ca sorţii[1] să hotărască cine va avea întâietate de-acum înainte, fie că vor călători pe mare sau pe uscat, fie că vor intra în porturi sau îşi vor înălţa corturile.

Tragerea la sorţi presupune un apel la voinţa divină pentru a rezolva o situaţie aparent fără ieşire. Termenul scandinav *hlut,* din care derivă mai târziu *hlot* în engleza veche, desemnează un obiect oarecare – un băţ, un zar, la o bucată de lemn – inscripţionat cu numele posesorului. Termenul a fost adoptat din limbile germanice în cele romanice şi este folosit până azi ca „lot", „loto", „loterie". în societatea medievală, rezultatul tragerii la sorţi era considerat infailibil şi acceptat de ambele părţi. Acest episod este relevant în ce priveşte înclinaţia spre păcăleală şi înşelăciune a varegului Harald, dar şi hotărârea de-a nu pierde avantajul într-o situaţie care pare defavorabilă. Pe de altă parte, vikingii aveau o reputaţie de farseuri (Page, 1995:143) fără prea multe scrupule când era vorba despre încălcarea unei înţelegeri. R.I. Page pune acest comportament pe seama vechilor poveşti din mitologia nordică, în care zeii înşişi în frunte cu Odin se bucură ori de câte ori reuşesc să se păcălească unul pe celălalt.

Atât Harald, cât şi Gyrgir urmau să-şi marcheze lotul astfel încât să se deosebească de celălalt, însă, înainte să-l marcheze pe-al lui, Harald îi cere lui Gyrgir:

— Arată-mi cum ţi-ai marcat lotul, ca să nu-l marchez la fel.

Gyrgir îi arată, şi-apoi amândoi aruncă loturile pe o bucată de pânză. Când omul ales să tragă sorţii a ridicat unul dintre • cele două loturi, spunând: „Cel căruia îi aparţine acest lot va avea de-acum înainte întâietate în călătoriile pe mare sau pe uscat, la intrarea în porturi sau în alegerea locurilor pentru ridicarea corturilor." Harald s-a repezit şi i l-a smuls din mână, aruncându-l apoi în mare. S-a întors apoi spre ceilalţi, zicân- du-le fără să clipească:

— Acela a fost lotul meu.

— Şi de ce nu ne-ai lăsat să-l vedem cu toţii? îl întreabă Gyrgir.

— Uită-te la lotul rămas, îi răspunde Harald, şi vei recunoaşte semnul tău pe el.

Când lotul a fost cercetat, au văzut cu toţii că era marcat cu semnul lui Gyrgir. S-a hotărât, aşadar, că varegii vor avea întâietate, şi tot ei vor decide în toate situaţiile care presupun luarea unei hotărâri rapide, fără consultarea basileilor. Multe alte neînţelegeri şi certuri au urmat, însă Harald i-a amintit mereu lui Gyrgir de rezultatul tragerii la sorţi şi-a hotărât întotdeauna pentru binele lui şi al varegilor.

Luptele cu sarazinii'. în vara următoare, trupele varege s-au alăturat armatei într-o campanie comună împotriva sarazinilor. Aflat în fruntea varegilor, Harald s-a înnegurat văzând că Gyrgir îi ţine departe de iureşul luptei sau le cere să lupte acolo unde pericolul era mai mic. însă ori de câte ori el şi

oamenii lui intrau într-o bătălie, Harald îşi încuraja războinicii să lupte până când victoria era a lor, chiar cu preţul vieţii fiecăruia dintre ei. De-aceea, victoriile erau câştigate mereu de varegi acolo unde Gyrgir şi oamenii lui băteau în retragere. Observând că Harald ştie să câştige o bătălie, toţi soldaţi! au cerut să fie conduşi de curajosul vareg, criticându-l pe Gyrgir pentru desele înfrângeri pe care le-au suferit. Supărat şi jignit, Gyrgir le-a cerut varegilor să părăsească armata grecilor şi să lupte fiecare în altă parte. Şi fără să stea pe gânduri, Harald i-a întors spatele lui Gyrgir, împreună cu varegii, cărora li s-au alăturat şi trupele de normanzi vorbitori de limbă latină[2].

*) în strofa imediat următoare, poetul Tjodolf Arnorsson îl numeşte pe Harald „ameninţător pentru Serkir" *(Serkjum hattr).* Shepard (1982) consideră că Serkland ar fi Sicilia, în epocă ocupată de sarazini. [2]) Normanzii sunt menţionaţi prima dată în sudul Italiei în 1016, ca pelerini la altarul Sfântului Arhanghel Mihail de la Monte Gargano. Acolo îl întâlnesc pe lombardul rebel Melus din Bari, şi împreună pun la cale atacul asupra Apuliei bizantine un an mai târziu. Repovestind faptele în *Gesta Roberti Wiscardi,* William de Apulia, cronicarul normanzilor, spune că Melus însuşi s-ar fi dus să-i caute pe pelerinii normanzi şi să-i implice în cauza sa. Conflictele cu lombar zii sprijiniţi de normanzi continuă şi un an mai târziu, când bizantinii îi înfrâng la Cannae. Episodul descris în saga are loc în 1038, când doi fraţi din dinastia normandă de Hauteville, aliaţi ai ducelui de Salerno, se alătură trupelor bizantine conduse de Georgios Maniakes. Fiind vorbitori de limbă franceză, Snorri îi numeşte latini. Dezamăgiţi de Maniakes şi încrezători în deciziile curajoase ale varegului Harald, e posibil să-1

Victorie după victorie câştigau varegii conduşi de Harald, în timp ce restul grecilor s-a întors la Constantinopol. însă mulţi dintre greci i s-au alăturat lui Harald, dornici să-şi facă parte din bogăţiile adunate de varegi. Trupele victorioase au înaintat până în Africa, în tărâmuri pe care varegii le numesc „ţara sarazinilor”[1]. Cu fiecare luptă, varegii cucereau cetate după cetate, ajungând la un număr de optzeci de cetăţi luate şi jefuite. Unele dintre ele s-au predat, în timp ce altele au cunoscut furia varegilor.

De-acolo au plecat spre Sicilia, aşa cum spune şi poetul Tjodolf în poemul său:

Vatra de foc a şarpelui[2] ai urât-o, bravule Harald!
Tu ţi-ai încurajat oamenii în luptă, şi optzeci de cetăţi
Din tărâmul sarazinilor şi-au coborât steagurile
în faţa ta. Jocul valkiriei Hildr niciodată
Nu l-ai pierdut. Scut lângă scut ai înaintat cu războinicii tăi Până pe întinsele câmpii ale Siciliei.

Scaldul Illugi Brynjudale[3] povesteşte astfel aceleaşi întâmplări:

Luptând pentru împăratul Mihail
Ai adus sub sceptrul lui toate pământurile din sud;
Asemeni fiului lui Budla[4] ţi-ai chemat prietenii
Sub generosul tău acoperiş.

fi urmat, recunoscând în el moştenirea vikingă. [1]) în iarna 1034-1035, varegii au atacat cetăţile din părţile de apus ale Asiei Minor. E posibil ca Snorri Sturluson să fi confundat aceste părţi ale Asiei cu Africa de Nord. [2]) în această primă strofă, Tjodolf se referă la generozitatea regelui Harald prin metafora *kenning* „cel care urăşte vatra de foc a şarpelui[44], unde „vatra de foc a şarpelui[44] desemnează „aurul[44]. în poezia scaldică, „vatra de foc a şarpelui[44] evocă povestea şarpelui Faf- nir, din mitologia scandinavă. [3]) Unul dintre scalzii regelui Harald. [4]) Episod

După câţiva ani petrecuţi în Africa, Harald adună o comoară imensă de aur, monede şi alte bogăţii de tot felul. însă nu se va întoarce cu ele la Constantinopol, ci le trimite sub pază prietenului său, cneazul laroslav al Novgorodului. Şi nu e de mirare că a strâns atâtea bogăţii după ce jefuise atâtea cetăţi în cea mai binecuvântată parte a pământului, unde aurul se găseşte din plin. Şi cu adevărat vă spun că jefuise nu mai puţin de optzeci de cetăţi.

în *Sicilia*[1]*. De îndată ce Harald a pus piciorul în* Sicilia, n-a avut alt gând decât să jefuiască toate cetăţile care-i ieşeau în cale. Una dintre acestea avea însă ziduri groase, iar oamenii dinăuntrul ei nu-şi făceau griji, pentru că mâncarea se găsea din belşug în pivniţele lor.

Harald n-avea altă cale decât să afle un vicleşug prin care să supună cetatea. într-o dimineaţă, le-a cerut soldaţilor să prindă cât mai multe dintre păsările care-şi făcuseră cuiburi în zidurile cetăţii şi-n fiecare zi zburau în pădure după hrană. A cerut apoi să le lege de coadă aşchii mici de brad, cărora le-a dat foc. Speriate, păsările au zburat toate înapoi spre cuiburile lor de sub acoperişurile cetăţii, dând astfel foc paielor din care erau făcute. Şi chiar dacă fiecare pasăre n-a provocat decât o flacără cunoscut în legendele eroice scandinave. Ca să pună mâna pe comoara Nibelungilor, hunul Atila, fiul lui Budla, îi invită la o masă în cortul lui pe Hogni şi Gunnar (Gundicarius al burgunzilor), singurii care ştiau unde este ascunsă. Pentru că nu îi dezvăluie locul ascuns, Atila îi omoară în chinuri groaznice. ') Bătăliile din Sicilia sunt evocate de Harald însuşi mulţi ani după întoarcerea în Norvegia (Page, 2007: 23): „departe de ţara mea mi-am înroşit spadele în ţinutul mărginit al Serkirului" (Jesch, 2001: 106). Campania victorioasă din Sicilia îi va aduce tânărului

Harald titlul de *manglabites* (membru al gărzii imperiale), acordat chiar de împăratul Mihail Paflagonul (Kekaumenos, 1972: 6).

mică, la câte cuiburi se aflau în acea cetate, în foarte scurt timp zidurile-au fost cuprinse de flăcări.

Locuitorii cetăţii s-au năpustit spre porţi, deschizându-le să scape de vâlvătaia care le cuprinsese casele. Cei mai îndrăzneţi au fost ucişi pe loc, însă cei care-au implorat pentru viaţa lor au fost cruţaţi. Astfel a intrat victorios tânărul Harald pe porţile largi ale măreţei cetăţi.

S-a întâmplat însă ca Harald să ajungă la porţile unui alt oraş, la fel de bine apărat, cu ziduri la fel de înalte şi groase. Cetatea fusese construită în mijlocul unei câmpii întinse şi aride, iar trupele lui Harald nu se puteau ascunde nicăieri. Văzând aceasta, Harald le-a cerut oamenilor să sape un tunel pornind de la izvoarele unui pârâu care se arătau într-o râpă ferită de privirile oamenilor din cetate. Varegii au aruncat pământul în apă, şi pârâul a dus nămolul în josul apei. Zile şi nopţi au săpat varegii, neştiind la început nimic despre planul lui Harald. Restul armatei asedia cetatea ca şi cum nimic altceva nu s-ar fi întâmplat, aruncând în continuare săgeţi spre zidurile ei. Când Harald a văzut că tunelul se întinde până la zidul cetăţii, le-a cerut varegilor care-l săpaseră să-şi ia armele cu ei. Şi înainte de crăpatul zorilor au intrat în tunel, continuând să sape până când au dat de dale lipite cu var. Atunci au ştiut că se află sub o încăpere din interiorul cetăţii. N-a mai trebuit decât să spargă podeaua şi să năvălească între oamenii din încăpere, care mâncau şi beau fără nici o grijă de asediul varegilor. Soldaţii lui Harald s-au năpustit asupra lor, omorând o mare parte

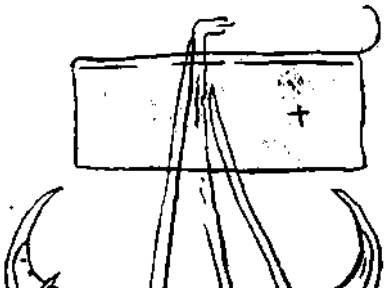
dintre ei, în vreme ce câţiva au reuşit să scape, însă varegii i-au urmărit şi i-au prins, cerându-le apoi să deschidă porţile cetăţii. Atunci toată armata lui Harald a intrat în cetate. Generos, Harald le-a oferit viaţa celor care s-au predat. Astfel a cucerit Harald o cetate bogată, din care varegii au luat comori nepreţuite.

Următoarea cetate a fost cea mai mare şi mai puternică dintre toate, dar şi cea mai bogată. Pentru că era înconjurată de şanţuri adânci, Harald n-a mai putut să aplice aceeaşi strategie prin care cucerise cealaltă cetate. Asediul a fost lung şi istovitor, fără ca varegii să poată găsi vreo cale de cucerire. După o vreme, locuitorii cetăţii prinseseră atâta curaj, încât la adăpostul trupelor lor urcate pe metereze, au deschis porţile mari ale cetăţii strigându-le varegilor că nu sunt decât o gloată de găini laşe, cărora le e teamă să intre în cetate şi să lupte cu un inamic mai destoinic decât ei.

Harald le-a cerut oamenilor săi să nesocotească cuvintele de hulă, pentru că un atac i-ar expune arcaşilor, care numai atât aşteptau la adăpostul meterezelor.

— Şi chiar dacă ar fi să intrăm în cetate, a continuat Harald, soldaţii lor ar închide porţile, omorându-i pe cei mai curajoşi dintre oamenii noştri. Deocamdată ne vom răzbuna arătându-le doar dispreţul nostru. Ne vom trimite oamenii cât mai aproape de ziduri, astfel încât să nu fie în bătaia armelor lor.

Situaţia asta a durat câteva zile.

în compania lui Harald se aflau doi islandezi. Unul dintre ei era Halldor Snorasson, care la întoarcerea acasă în Islanda va spune această poveste, şi Ulf Olspaksson. Doi bărbaţi din cale-afară de puternici, războinici iscusiţi, ale căror fapte îl impresionaseră pe Harald. Amândoi făceau parte dintre apropiaţii regelui Harald, însoţindu-l şi antrenându-se împreună cu el. Când toate cele povestite mai sus se întâmplau de câteva zile bune, iar locuitorii cetăţii deveniseră deja de o îndrăzneală necugetată, apărând pe metereze neînarmaţi şi lăsând porţile cetăţii deschise, varegii păreau să-şi continue şi ei jocurile sportive cu aceeaşi indiferenţă, însă cu săbiile bine ascunse sub tunică şi coifurile de zale ascunse sub căciuli. După ce îşi jucaseră jocurile pentru mai multă vreme, iar locuitorii cetăţii erau bântuiţi de acelaşi duh al ignoranţei, varegii şi-au dezvelit iute săbiile din faldurile tunicii, grăbindu-se spre porţile cetăţii. Bătălia s-a dat chiar în faţa porţilor. Pentru că nu aveau scuturile cu ei, varegii şi-au învelit iute pelerinele peste braţul stâng, însă mulţi dintre ei au fost răniţi, iar alţii chiar ucişi în încleştarea din faţa porţilor cetăţii.

Harald s-a grăbit să-şi ajute oamenii, chemând cu el restul oştirii, însă cei din cetate urcaseră deja pe metereze şi aruncau cu pietre şi trăgeau săgeţi, încolţindu-i pe varegi din toate părţile.

Varegii, prinşi în încleştarea din faţa porţilor, simţeau că ajutorul camarazilor lor se lăsa prea mult aşteptat, iar curajul le scădea cu fiecare clipă, mai ales după ce stegarul regelui Harald fusese şi el ucis. Văzând aceasta, Harald i-a cerut lui Halldor Snorrason să ducă el stagul vareg.

— Cine ar vrea să ducă steagul în faţa ta, dacă tu însuţi îl urmezi cu şovăială, aşa cum ai făcut-o azi?

însă cuvintele lui Halldor au fost mai degrabă prosteşti, rostite la furie, pentru că Harald a fost cel mai curajos dintre războinici. în cele din urmă, au reuşit să forţeze intrarea în
cetate şi, după o bătălie încrâncenată, Harald şi oamenii lui au reuşit să cucerească oraşul. Halldor Snorrason a primit o lovitură de spadă în faţă, care l-a lăsat cu o cicatrice uriaşă pentru tot restul vieţii.

Cea de-a patra cetate a fost cea mai măreaţă dintre toate. Era atât de bine întărită, încât zidurile ei nu puteau fi pătrunse, de aceea varegii au împresurat-o asigurându-se că cei dinăuntru nu vor putea primi provizii.

După câtva timp, Harald s-a îmbolnăvit, iar boala l-a ţintuit la pat. Şi-a înălţat cortul mai departe de tabără, astfel încât să aibă linişte şi să nu audă zgomotul armelor şi gălăgia pe care o făceau oamenii săi. însă varegii îl vizitau deseori pentru a-i primi ordinele. Cei din cetate au observat că se întâmpla ceva printre trupele varege şi şi-au trimis iscoadele să afle ce se petrece. întorşi în cetate au povestit că Harald, comandantul varegilor, este bolnav, motiv pentru care asediatorii varegi nu i-au atacat până acum. După o vreme, oamenii lui Harald au căzut şi ei într-o uşoară tristeţe, despre care oamenii din cetate au aflat. în cele din urmă, boala lui Harald s-a înrăutăţit atât de tare,

încât tovarăşii lui varegi îi aşteptau moartea dintr-o clipă în alta. Foarte curând, varegii au trimis un sol la cei din cetate, să le spună că Harald e mort, cerându-le, printre altele, un preot care să se roage la căpătâiul său şi generozitatea de a-i permite să-l îngroape în cimitirul din cetate, ca pe un creştin adevărat[1]. Auzind aceste veşti, locuitorii cetăţii, dintre care unii

[1]) Odată ajunşi în Bizanţ, varegii erau botezaţi în ritul creştin răsăritean. De altfel, pietrele runice cu mesaj religios creştin sunt tot mai numeroase în secolul al xi-lea, pe măsură ce creşte şi frecvenţa călătoriilor spre răsăritul Europei şi spre Constantinopol. în mod surprinzător, unii varegi sunt reţinuţi de *Patericul kievean* ca primii misionari creştini în arealul slav din preajma Kievului. Sfinţii martiri Teodor (Feodor) varegul şi fiul său loan (Ivan), care au trăit la Kiev în secolul al x-lea, au fost martirizaţi pe data de 12 iulie 978, atunci când cultul

conduceau mănăstiri sau biserici, s-au grăbit să ceară trupul lui Harald, încredinţaţi că mari daruri şi bogăţii vor fi trimise apoi întru cinstirea varegului.

Preoţii şi-au îmbrăcat degrabă veşmintele de sărbătoare şi au făcut o minunată procesiune, ieşind pe porţile cetăţii înconjuraţi de cruci, altare şi relicve. Varegii înşişi au organizat o înmormântare măreaţă. Sicriul lui Harald era purtat pe umeri, iar peste el a fost înălţat un cort de în scump, iar în faţa acestuia fluturau steagurile varege.

După ce trupul a fost adus la poarta cetăţii, varegii au coborât sicriul chiar la intrare, au potrivit un stâlp ca să ţină poarta larg deschisă, au sunat apoi semnalul de bătălie, şi-au scos cu toţii săbiile din teacă. înarmaţi până în dinţi, toţi varegii din tabără au luat cu asalt cetatea. Călugării şi preoţii care se grăbiseră să ia trupul lui Harald acum se grăbeau să se ascundă din calea varegilor, pentru că războinicii secerau tot ce le ieşea în cale, fie că purta haină preoţească sau nu.

Varegii au nimicit cetatea, ucigând toţi bărbaţii şi prădând toate bisericile, casele şi palatele nobililor. Comorile strânse au fost cu adevărat nemaivăzute.

păgân a revenit la Kiev, odată cu întronizarea lui Vladimir. *Patericul Lavrei Pecerska* din Kiev îi pomeneşte pe varegii creştini Alfrekr, Sig- mundr şi Hakon: „Unul dintre fiii principelui Afrikanos de Varangon, cu numele Simon, a plecat din Scandinavia şi a venit în Rusia, alungat fiind de către unchiul său Ghiakun, cel care îi uzurpase domnia. S-a refugiat la curtea evlaviosului domn laroslav, care l-a primit cu multă dragoste şi l-a numit aghiotant al fiului său, Vsevolod". Acesta este începutul vieţii duhovniceşti a cuviosului Simon (Sigmundr), fiul varegului Afrikan (Alfrekr). Afrikan era fratele lui Yakun (Hakon), conducătorul Norvegiei până la venirea pe tron a regelui Olaf. Simon a fost îngropat în biserica Lavrei Peşterilor, iar peşterile unde s-au pus temeliile Lavrei Pecerska s-au numit întotdeauna „peşterile varegilor", îndemnul prin care s-a construit marea biserică a Lavrei Pecerska a fost primit de zidari în biserica Vlacheme, din Constantinopol, cunoscută şi ca biserica varegilor.

Harald a petrecut mulţi ani în campaniile din ţara Sarazinilor şi din Sicilia. S-a întors apoi la Constantinopol însoţit de oamenii săi şi a rămas acolo puţină vreme înainte să pomească într-o nouă expediţie, spre Ierusalim de această dată. Toate bogăţiile, fie adunate în urma bătăliilor, fie dăruite lui de împăratul grec, au fost lăsate în Constantinopol, iar oamenii săi i-au urmat exemplul. Se spune că Harald şi varegii lui ar fi luptat în optsprezece bătălii, aşa cum scaldul Tjodolf cântă în versurile sale:

Toţi oamenii ştiu că Harald a luptat
în optsprezece cumplite bătălii,
Unde a înroşit cu sânge ghearele ascuţite ale
Vulturului cenuşiu, iar pacea a trebuit
Smulsă deseori din mâinile inamicilor săi.

Cu mult înainte ca tu să ajungi pe pământul Acesta (Norvegia), mărite rege, ai hrănit Lupul întunecat cu grămezi de leşuri.

Pornind spre Ţara Sfântă şi de acolo în Ierusalim, Harald şi oamenii săi au trecut prin toate cetăţile fără vărsare de sânge, pentru că nimeni nu li s-a împotrivit, ci, dimpotrivă, şi-au deschis larg inimile, primindu-i cu porţile deschise[1]. Scaldul Stuf[2]

E posibil ca Harald să fi însoţit membrii familiei imperiale într-un pelerinaj la Ierusalim (De Vries, 1999: 33). Pelerinajul a avut loc după încheierea unui tratat de pace pe 30 de ani cu liderul dinastiei fatimide, califul Maad al Mustansir. Bizanţul şi Egiptul au hotărât, de asemenea, să nu acorde ajutor militar părţilor ostile în eventualitatea unui conflict. în acest context, Mihail Paflagonul a primit permisiunea atât pentru renovarea Bisericii Sfântului Mormânt din Ierusalim pe cheltuiala sa, cât şi dreptul de a-l numi pe patriarhul Ierusalimului. în schimbul acestui drept, împăratul bizantin a eliberat 5.000 de prizonieri musulmani. [2]) Stuf inn Blindi (cel Orb) face parte dintr-o familie cunoscută în Islanda, care a dat poeţi renumiţi. Pe regele Harald îl l-a auzit pe regele Harald însuşi povestind despre călătoria lui:

Curajosul războinic, a cărui spadă
Nu a ezitat niciodată, a pornit din Grecia Hotărât să cucerească Ierusalimul, însă Drumul până acolo a fost fără vărsare de sânge. Cutremurate de faima celui care conduce trupele, Cetăţile s-au supus şi au rămas nepârjolite De cel care duce la bun sfârşit bătăliile;
Fie ca Harald să trăiască până la Sfârşitul Lumii în lumina lui Iisus Hristos[1].

Scaldul ne povesteşte şi el că ţinutul s-a supus fără să fie trecut prin foc şi spadă. Harald s-a îmbăiat apoi

în râul Iordanului, după obiceiul pelerinilor, a reconstruit Biserica Sfântului Mormânt[2] şi a oferit daruri la Mormântul Domnului, la Biserica Sfintei Cruci şi multor altor locuri sfinte de la Ierusalim. De asemenea, a curăţat drumurile de hoţii care-i jefuiau pe toţi pelerinii aflaţi în drum spre râul Iordanului. Despre toate acestea, scaldul Stuf a mai zis:

Prinţul din Agder (regele norvegian) a curăţat râul
Iordanului de hoţi şi trădători.

Cei care-au ales să facă răul au pierit sub puterea spadei lui. întâlneşte în anul 1060, în timpul unei călătorii făcute în Norvegia. în anul următor, îl vizitează pe Harald în Trondheim şi îi recită poemul pe care îl compusese în onoarea sa. Strofa de mai sus face parte din acest poem, intitulat *Stufsdrapa.* *) Refrenul *(klofastef) pe* care Stuf îl introduce în poemul dedicat lui Harald aminteşte de un alt poem, compus de Hallfredr Vandreskald (1001), care se roagă pentru sufletul lui Olaf Tryggvason: „Fie ca Iisus Hristos să ţină sufletul înţeleptului nostru rege în lăcaşurile sale dincolo de zările lumii noastre". [2]) Reconstrucţia a constat în „pavarea unei curţi deschise spre cer şi ridicarea a cinci capele mici în jurul ei" (Ferguson, 1865: 48).

Nimeni nu le va duce dorul celor răi.
Fie ca Harald să trăiască până la Sfârşitul Lumii în lumina lui Iisus Hristos.

în scurt timp însă, Harald s-a întors la Constantinopol.

La Constantinopol, Harald tânjea de dorul pământului său natal. Când vestea că Magnus Olafson[1], fiul Sfântului Olaf şi nepotul său, şi-a pus pe frunte corona regatului Danemarcei şi al Norvegiei a ajuns la urechile lui, Harald a hotărât să plece din

slujba împărătesei şi să revină acasă pentru a urca pe tronul care i se cuvenea.

împărăteasa Zoe s-a înfuriat auzind aceasta, acuzându-l de furt şi de proasta administrare a bunurilor imperiale pe care le primise în campaniile comandate de el. .

La curtea imperială se afla o fată frumoasă, Maria, nepoată de frate a împărătesei Zoe, pe care Harald şi-a dorit să o vadă înainte de plecare, însă împărăteasa nu i-a acordat acest drept. Varegii care se aflau atunci în Constantinopol au povestit, odată ajunşi în Norvegia, că împărătesa însăşi îl voia pe Harald

Magnus Olafson se naşte în anul 1024 ca fiu nelegitim al regelui Olaf şi al concubinei de origine engleză Alfhild, slujnica reginei Astrid Olofs- ddotter, soţia regelui Olaf (Bricka, 1897:74). Numele i-a fost ales de tatăl său în cinstea împăratului Karla Magnus – Carol cel Mare. Detronat în 1028 de Canut cel Mare, Olaf fuge în Rusia Kieveană, luându-l cu el şi pe Magnus, singurul său fiu, în vârstă de patru ani. Timp de doi ani, Olaf şi Magnus rămân în Staraia Lagoda. La aflarea veştii că Haakon Eriksson, – regentul desemnat de regele Canut în Norvegia, a murit, Olaf se întoarce în Scandinavia în 1030, lăsându-l pe micul Magnus în grija cneazului laroslav şi a reginei Ingigerd. La curtea lor, Magnus învaţă slavona şi greaca şi este educat în ritul bizantin. Primeşte, de asemenea, şi educaţie militară (Morten, 2011: 27). Regele Olaf îşi pierde viaţa în bătălia de la Stiklestad şi este sanctificat în scurt timp. Magnus revine în Scandinavia în 1035, când este proclamat rege al Norvegiei la vârsta de unsprezece ani.

de soţ şi acesta ar fi fost motivul pentru care nu voia să-l lase să plece.

în scurt timp, Harald a fost arestat şi trimis la închisoare.

Pe când Harald se apropia de închisoare, Sfântul Olaf însuşi i s-a arătat, promiţându-i că îl va ajuta. Pe strada aceea din Constantinopol s-a ridicat o biserică cu hramul Sfântului Olaf, care poate fi văzută până în ziua de azi. închisoarea nu era altceva decât o groapă adâncă, cu o deschizătură deasupra, în care se putea intra printr-o uşă care se deschidea chiar din stradă. Prin această uşă a fost coborât Harald în temniţă, însoţit de Haldor şi Ulf.

în noaptea următoare, o nobilă doamnă însoţită de doi servitori a venit la închisoarea varegilor, hotărâtă să-i ajute să fugă. Au aruncat înăuntru scări şi o funie groasă, pe care cei întemniţaţi au reuşit să urce, salvându-se[1]. Nobila doamnă fusese vindecată cândva în urma rugăciunilor înălţate la Sfântul Olaf, şi-acum sfântul i-a apărut într-o viziune, cerându-i să-i salveze fratele.

De îndată ce s-au văzut liberi, cei trei varegi au alergat spre cămările tovarăşilor, i-au trezit din somn şi împreună s-au grăbit spre dormitoarele imperiale, unde Zoe şi Mihail dormeau fără nici o grijă. L-au ridicat pe împărat, şi Haraldînsuşi i-a scos ochii[2].

Poetul Thorarin descrie astfel momentul în poemul său:

> Prinţul (Harald) a înhăţat tăciunii aprinşi ai mâinilor[3] Când împăratul Greciei (Mihail Calafatos) a fost orbit în urma unor lovituri violente.

La fel cântă şi scaldul Tjodolf în versurile sale:

> Cel care a făcut să înceteze plânsul lupilor[XIV]

XIV) Războinicul care hrăneşte lupii cu leşuri.

I-a scos ochii împăratului
Şi jale a pus pe buzele celor din jur.
Marele prinţ din Edgir l-a însemnat pe împăratul din răsărit
Al cărui sfârşit a fost cumplit.

în aceste două strofe şi în multe alte cântece ni se spune că Harald însuşi i-a scos ochii împăratului grec. Dacă altul ar fi făcut asta, cu siguranţă numele aceluia ar fi fost pomenit. Harald însuşi a povestit aceste fapte, iar cei care l-au văzut au răspândit şi ei această veste.

*în aceeaşi noapte, Harald a intrat în încăperile pala*tului unde locuia Maria, nepoata împărătesei, şi, trezind-o din somn, a dus-o cu forţa în port, acolo unde aşteptau corăbiile varegilor, din care două erau pregătite de drum. Au vâslit apoi spre Bosfor. Ajungând la lanţurile de fier care opreau ieşirea prin strâmtoare, Harald le-a cerut oamenilor săi să vâslească cu toată puterea, iar celor care nu vâsleau le-a cerut să fugă spre coada corăbiilor. Cu această forţă, corăbiile s-au ridicat peste lanţuri, dar s-au oprit acolo, fără să mai poată înainta. Văzând aceasta, Harald le-a cerut oamenilor să alerge spre vârful corăbiilor. Corabia lui Harald a reuşit să alunece peste lanţuri, însă cealaltă corabie a rămas prinsă în lanţuri şi s-a frânt în partea din spate. O mare parte din echipaj s-a pierdut, însă câţiva dintre oameni s-au salvat din vâltoarea mării.

Astfel a reuşit Harald să fugă din Constantinopol şi să vâslească departe de oraş, în largul Mării Negre. însă înainte să iasă în larg, a lăsat-o pe Maria pe ţărm cu câţiva oameni credincioşi care să o escorteze înapoi la Constantinopol. I-a cerut apoi Măriei să-i spună

mătuşii sale, împărăteasa Zoe, că nu are nici o putere asupra lui, atâta vreme cât nu l-ar fi putut opri să se însoare cu Maria.

Varegii au vâslit apoi spre Hellespont, şi de-acolo către regatele din Răsărit. în timpul călătoriei, Harald a compus următoarele versuri:

Corabia tăia valurile mării pe lângă coastele Siciliei,
Mândri eram cu toţii în călătoria noastră.
Falnicul cerb[1] aluneca iute sub picioarele bărbaţilor Neînfricaţi,
Totul se întâmpla întocmai cum ne aşteptam,
Numai zeiţa Gerdr a inelului de aur[2] îşi râdea de mine în
Rusia.

Ultimele două versuri se referă la Elisabeta, fiica cneazului laroslav din Novgorod.

La sosirea lui Harald în Novgorod, cneazul laroslav l-a primit cu multă bucurie. O iarnă întreagă a rămas Harald la curtea lui, intrând în stăpânirea aurului şi a tuturor odoarelor pe care le trimisese dinainte de la Constantinopol. Această comoară era atât de mare şi de preţioasă, încât nici un alt prinţ din nordul Europei până la Harald nu mai văzuse şi nu mai avusese în sipetele sale o atât de mare bogăţie. Se ştie că, în anii petrecuţi la Constantinopol, Harald a participat de trei ori la jefuirea palatului imperial. Pentru cei care nu ştiu, obiceiul ca varegii să jefuiască palatul imperial era îngăduit şi încurajat ori de câte ori un împărat murea. Varegii puteau să jefuiască fără

Kenning care desemnează corabia. [2]) *Kenning* care desemnează femeia. în mitologia nordică, Gerdr este zeiţa pământului cultivat. în traducerea lui Rudolf Simek, termenul

gardr este echivalat ca „gard în jurul unui câmp cultivat” (Simek, 2008:105).

teamă toate palatele care păstrau comorile împăratului şi să păstreze pentru ei tot ce le cădea în mână.

în aceeaşi iarnă[1]*, cneazul laroslav i-a dat mâna fiicei* sale, Elisabeta, tânărului prinţ Harald. Norvegienii nu i-au spus Elisabeta, ci Elisif. în cinstea acestui eveniment, poetul Stuf orbul a compus strofa de mai jos:

Războinicul rege al Norvegiei
A câştigat într-o singură iarnă tot ce râvnise să aibă,
O comoară în aur şi mâna fiicei regelui.

în primăvara următoare, Harald a pornit din Novgorod, călătorind spre cetatea de lângă lacul Lagoda. De acolo a luat câteva corăbii şi, la începutul verii, a vâslit spre vest. Prima dată a pornit spre Suedia şi a ancorat în Sigtuna. Ziua aceea e descrisă astfel în versurile poetului Valgard:

Corăbiile tale înaintau sub povara bogăţiilor.
Măreţe Harald, tu ai adus în vest aurul Rusiei,
Tu ai condus cu înţelepciune corabia
Prin furtuni cumplite, însă acolo unde Sigtuna
Ţi s-a arătat în faţa ochilor, valurile mării s-au liniştit.

în Suedia, Harald l-a întâlnit pe Svein Ulfsson, cel învins de Magnus cel Bun în bătălia din Helganess. înrudiţi de acum[2], prin căsătoria lui Harald cu Elisif, Harald şi Svein s-au salutat cu bucurie, jurându-şi prietenie de acum înainte. Pentru că Svein era înrudit

cu cea mai puternică familie a ţării, toţi cei care trăiau în Suedia erau prietenii lui Svein şi cu toţii au

*) Iarna 1043-1044. [2]) Mama lui Svein Ulfsson, Astrid, era sora bunicului lui Elisif, regele Olaf Eiriksson al Suediei.

devenit prietenii lui Harald şi sprijinul lui în caz de nevoie. Harald se bucura acum de legături strânse cu mulţi oameni puternici de acolo, aşa cum întăreşte şi poetul Tjodolf în versurile sale:

Corabia de stejar a regelui a călătorit din Rusia
Tăind brazde adânci în apele mării,
Atâţia oameni neînfricaţi şi generoşi *
Te-au aşteptat cu prietenie în Suedia,
Rege al nostru! Corabia-ţi încărcată cu aur
A spart valurile şi ceaţa mării
Fără teamă în faţa oricărei furtuni.

în foarte scurt timp, Harald şi Svein şi-au pregătit oamenii de luptă, mobilizând o flotă uriaşă. Când oştile au fost pregătite, au vâslit spre apus, spre Danemarca. Versurile poetului Valgard din Voii descriu astfel plecarea lor:

Corabia de stejar l-a purtat pe regele nerăbdător
Din Suedia spre Danemarca,
Acolo unde îl aştepta moştenirea părintelui său.
Pânza catargului se umfla de vânt
în apropiere de Skagen[1], vâslind pe lângă coastele golaşe
Ale insulelor daneze. Inimele atâtor fecioare
Tremurau de spaimă.

Flota a vâslit spre Zealand[2], unde oamenii lui Harald şi Svein au jefuit şi au ars tot ce le-a ieşit în cale. De

acolo au vâslit spre Fyn, unde nimeni şi nimic nu i-a putut opri din înaintarea lor. Acelaşi poet, Valgard din Voii, ne povesteşte în multe versuri expediţia suedezilor conduşi de Harald şi Svein:

0 Localitate în nordul peninsulei lutlanda, Danemarca. [2]) Insulă daneză pe care se află oraşele Copenhaga şi Roskilde.

Harald, tu ai măturat insula Zealand,
Zdrobindu-ţi duşmanii dintr-o singură lovitură,
Flămânzii lupi s-au grăbit spre câmpiile însângerate
Să muşte din carnea celor căzuţi.
De neînvins ai fost şi pe Fyn[XV],
Trecând ca o furtună peste pacea insulei,
Fierul coifurilor s-a îndoit sub loviturile tale
Şi împodobitele scuturi ţăndări s-au făcut.

în flăcările nemiloase a pierit un sat întreg
La sud de Roskilde.
Neobosite rege al nostru, Harald,
Focul tău a mistuit tot ce i-a ieşit în cale;
Danezii s-au prăbuşit sub a ta spadă,
Căci fără scăpare au fost în faţa ta,
Puţini au reuşit să se ascundă în pădurile întunecate
Şi acolo-i jelesc în tăcere pe cei ce nu mai sunt.

Mulţi s-au poticnit fugind din calea ta,
Unii au reuşit să scape de moarte,
Lăsându-şi femeile în mâinile oamenilor tăi,
Fecioarele au fost târâte în lanţuri spre corăbii,
Cu toate au plâns când fierul ascuţit
A muşcat fără milă din carnea lor fragedă.

în aceeaşi toamna, după bătălia de la

XV) Insulă în Danemarca.

Helganess, regele Magnus cel Bun a vâslit spre nord, spre Norvegia. Acolo a fost înştiinţat că unchiul său, Harald Sigurdsson, a ajuns în Suedia şi a încheiat o alianţă cu Svein Ulfsson, şi că împreună au pornit cu o flotă uriaşă să cucerească Danemarca şi Norvegia. Prevăzător, regele i-a adunat la oaste pe bărbaţii din Norvegia, şi în scurt timp a strâns oastea de care avea nevoie să se lupte cu adversarii săi. Curând a aflat că Harald şi Svein au ajuns în Danemarca, unde ard şi jefuiesc peste tot în regat, şi că danezii au încetat să mai lupte împotriva lor, salvân- du-şi viaţa.

Se mai spune că Harald era mult mai înalt şi mai puternic decât toţi bărbaţii cu care se lupta, de aceea nimic nu era imposibil pentru el, şi ori de câte ori lupta victoria era a lui. Se mai spune că Harald era cel mai bogat războinic din regatele Nordului. Despre inegalabilul Harald, poetul Tjodolf a compus strofa aceasta:

De acum înainte, războinicii pe mare
Se aşteaptă la multe înfruntări, căci pacea
E departe. Frica s-a cuibărit în inimile tuturor.
Corăbiile de război aşteaptă să pornească la luptă.
Intrat în jocul morţii, regele Magnus
îşi va conduce corăbiile spre sud,
în timp ce corăbiile-dragon ale regelui Harald
Vor vâsli spre nord.

Sfătuitorii regelui Magnus au hotărât că era împotriva firii ca Harald şi nepotul său de frate, regele Magnus, să lupte unul împotriva celuilalt. Mulţi dintre ei s-au oferit chiar să ajungă ei înşişi la o înţelegere cu Harald în numele regelui, iar Magnus a fost convins că aceasta este singura cale de urmat. Mesagerii s-au

grăbit apoi spre sudul Danemarcei, acolo unde oamenii de încredere ai regelui Magnus au fost de acord să încerce să ajungă la Harald. însă toate aceste înţelegeri au fost făcute în cel mai mare secret.

Când vestea a ajuns şi la urechile lui Harald, şi când a înţeles că nepotul său, regele Magnus, era gata să-i ofere jumătate din regatul Norvegiei, în schimbul unei părţi egale din bogăţiile pe care Harald le câştigase la Constantinopol, Harald i-a trimis veste lui Magnus în aceeaşi mare taină.

într-o seară târzie, după ce Harald şi Svein au vorbit şi băut după pofta inimii, Svein l-a întrebat care este lucrul cel mai de preţ pe care îl are printre comorile sale. Harald i-a răspuns că cel mai aproape de inimă îi este un steag, pe care îl numeşte Cuceritorul[1]. Svein l-a întrebat apoi de ce tocmai acest steag îi este cel mai drag. Harald i-a răspuns că steagul are puterea de a aduce izbânda celui care îl poartă în bătălie, şi că aşa s-a întâmplat de fiecare dată.

— Voi crede în puterea steagului tău, i-a răspuns Svein, numai atunci când vei fi luptat trei bătălii împotriva regelui Magnus, nepotul tău, câştigându-le pe toate trei.

— îmi cunosc foarte bine legătura de sânge cu regele Magnus, aşa că nu trebuie să îmi aminteşti, i-a răspuns Harald mânios. Şi chiar dacă acum suntem în război, nimic nu mă poate împiedica să mă întâlnesc cu el, aşa cum se întâlneşte un unchi cu nepotul său.

— Unii oameni spun că ştii să respecţi doar jurămintele care sunt în avantajul tău, Harald! i-a răspuns Svein cu ochii înroşiţi de furie.

— Sunt mai puţine jurămintele călcate de mine, mult mai puţine decât cele pe care tu le-ai încălcat atunci când nu i-ai mai fost credincios regelui Magnus,

i-a răspuns Harald.

După aceste cuvinte spuse la mânie, fiecare a plecat spre tabăra lui.

în aceeaşi noapte, când Harald s-a dus să doarmă în odaia de pe corabia sa, i-a spus servitorului:

') Flamura regelui Harald reprezintă unul dintre artefactele preţioase aflate în stăpânirea clanului scoţian MacLeod, păstrat azi în castelul Dunvegan. Steagul a fost capturat de englezi în anul 1066, în bătălia de la Stamford Bridge, când Harald a invadat Anglia.

— Nu voi dormi în patul meu în această noapte, pentru că îmi este teamă că cineva mă va trăda. Svein s-a înfuriat când am vorbit cu el în această seară, de aceea îţi cer să fi prevăzător* şi atent la tot ce se întâmplă în noaptea asta.

Spunând acestea, Harald a pus un butuc de lemn în patul său şi a plecat să doarmă în altă parte.

în timpul nopţii, o barcă s-a apropiat de corabia lui Harald şi un om a fost văzut tăind pânza de la intrarea în odaia sa. A pătruns apoi înăuntru şi s-a repezit asupra patului lui Harald cu un topor, lovind adânc în lemnul butucului. Toporul a rămas înfipt în lemn, însă atacatorul a sărit în barca sa, vâslind apoi departe în noapte. Toporul a rămas acolo, ca dovadă.

Harald şi-a trezit oamenii şi le-a spus despre trădare.

— De acum ştim, le-a spus oamenilor săi, că nu vom putea să continuăm alianţa cu Svein. Nu am nici o îndoială că el a trimis un om să mă ucidă în această noapte. Vă cer să plecăm de aici înainte să fim atacaţi! Urcaţi fiecare pe corăbiile voastre şi vâsliţi în linişte, până când vom fi departe de el.

Şi au făcut întocmai, vâslind în noapte spre nord de-a lungul coastei; au călătorit zi şi noapte, fără oprire,

până când au ajuns la tabăra regelui Magnus. Cei doi s-au bucurat de întâlnire, aşa cum ştim din versurile poetului Tjodolf:

Apele oceanului le-ai spintecat cu vârful corăbiilor,
Neobosit călător şi rege al celor mulţi,
Vâslind de-a lungul coastelor daneze;
Corăbiile tale au arat cu vioiciune valurile mării,
Căci regele Magnus s-a oferit să îţi pună la picioare
Jumătate din împărăţie şi încrederea oamenilor săi.
Când cei doi conducători de os domnesc s-au întâlnit
Cu mare bucurie şi-au trăit revederea.

După aceea, nepotul şi unchiul său au stat de vorbă, iar cuvintele lor prevesteau pacea care va să vină.

Regele Magnus şi-a ancorat corăbiile aproape de ţărm, iar tabăra a poruncit să fie aşezată chiar pe linia ţărmului, în ziua aceea l-a invitat pe unchiul său, Harald, să se aşeze la masa sa, iar Harald a venit însoţit de şaizeci de oameni. A fost o petrecere minunată. După petrecere, regele Magnus a intrat în cortul lui Harald, însoţit de oameni care duceau cu ei mulţime de arme şi veşminte scumpe. Regele Magnus s-a apropiat apoi de războinicul care stătea cel mai aproape de intrare şi i-a dat o spadă frumos împodobită; celuilalt i-a dat un scut împodobit, şi tuturor le-a împărţit veşminte, arme şi aur. Cu cât era mai vrednic războinicul, cu atât primea un dar mai mare.

Ajuns în cele din urmă în faţa lui Harald, i-a întins două nuiele.

— Pe care dintre acestea două o alegi? l-a întrebat regele Magnus.

— Pe cea mai apropiată de mine, a răspuns Harald.

— Cu această nuia îţi înmânez jumătate din

Norvegia, a spus regele Magnus, împreună cu toate bogăţiile şi datoriile pe care le are un rege. Vei fi rege de drept asupra jumătăţii tale de regat, la fel de îndreptăţit cum voi fi şi eu asupra jumătăţii mele, însă îţi cer să îmi acorzi prioritate în rang şi în mărire. Şi când va fi să ne găsim trei regi în aceeaşi sală, eu mă voi afla mereu în mijloc. Şi când va fi să pornim pe mare, eu voi călători pe corabia regală. în schimbul jumătăţii de regat, pe care n-aş fi vrut să-l înstrăinez sau să-l ofer nimănui, niciodată în viaţa mea, mă aştept ca venirea ta să ne aducă putere şi bunăstare.

Harald s-a ridicat în picioare şi i-a mulţumit regelui pentru onoarea şi pentru titlul înalt care i-au fost acordate. S-au aşezat apoi împreună la masă, şi până la apusul soarelui au vorbit despre treburile regatului şi despre viitorul lor.

Când noaptea s-a lăsat, Harald şi oamenii săi s-au întors pe corăbiile lor.

A doua zi, regele Magnus a cerut ca toţi oamenii săi să se adune şi le-a povestit despre darul pe care l-a făcut unchiului său, Harald. După aceea, în faţa tuturor, Thorir din Stieg, nepotul reginei Asta, i-a conferit lui Harald titlul de rege. în aceeaşi zi, regele Harald l-a invitat pe regele Magnus la masa sa, iar regele Magnus a venit în tabăra lui Harald însoţit de şaizeci de oameni. Totul fusese pregătit ca pentru o mare petrecere, iar cei doi regi au stat unul lângă altul, pe două tronuri ridicate la aceeaşi înălţime, iar bucuria lor a fost împărtăşită de toţi supuşii cu multă veselie. Mai târziu, regele Harald a cerut să se aducă o mulţime de cufere în cortul său. Oamenii săi au mai adus grămezi de veşminte, arme şi alte lucruri, pe care le-a împărţit oamenilor regelui Magnus care fuseseră la petrecere.

Apoi a cerut să se deschidă cuierele şi s-a întors spre regele Magnus, spunându-i:

— Ieri ai pecetluit o înţelegere cu mine, dăruindu-mi jumătate din regatul pe care singur l-ai câştigat din mâinile vrăjmaşilor tăi şi ai mei. Ai fost nespus de generos, pentru că ştiu că ai luptat cu neînfricare. în ce mă priveşte, am trăit multă vreme în ţară străină şi am scăpat din multe primejdii ca să pot aduna comoara din faţa ochilor tăi, pe care vreau să o împart cu tine în mod egal, aşa cum egal suntem regi împreună. Ştiu că suntem firi diferite, şi ştiu că tu eşti mult mai generos decât pot eu să fiu, însă această comoară o vom împărţi în mod egal şi fiecare va face ce va crede de cuviinţă cu partea sa.

Harald a deschis apoi cuierele cu aur şi tot cuprinsul lor a fost răsturnat pe o uriaşă piele de bou, şi întreaga comoară a fost împărţită între cei doi regi, după ce a fost cântărită şi preţuită, fiecare lucru după valoarea lui. Toţi cei din faţă au fost uimiţi să vadă aşa o comoară uriaşă într-un singur loc, fapt nemaivăzut în Scandinavia. Toată această bogăţie aparţinuse de drept împăratului grec, despre care se spune că încăperile lui fuseseră ticsite cu aur roşu.

Cei doi regi erau acum foarte voioşi. Apoi un lingou de aur de mărimea unui cap de om a fost adus. Regele Harald l-a ridicat spunând:

— Ce crezi, nepoate, se poate găsi în cămările tale atâta aur care să egaleze valoarea acestei comori?

— Războaiele pe care le-am purtat, i-a răspuns regele Magnus, şi toate cheltuielile de care am avut nevoie ca să le duc, au risipit aurul şi argintul pe care l-am avut cândva. Tot ce mi-a rămas este aurul din această mică brăţară.

Spunând aceasta, regele Magnus şi-a desfăcut brăţara şi i-a dat-o lui Harald.

Harald a privit-o spunând:

— Asta e o foarte mică bucată de aur pentru un rege care conduce două regate. Cu toate acestea, sunt unii care se îndoiesc până şi de faptul că această brăţară ţi-ar aparţine.

— Dacă nici această brăţară nu este a mea, atunci nu ştiu ce altceva aş putea să spun că am, pentru că tatăl meu, sfântul rege Olaf, mi-a dat-o atunci când a plecat în ultima sa bătălie, i-a răspuns regele Magnus cu gravitate.

însă regele Harald a continuat râzând:

— Asta cred că e adevărat, rege Magnus. Tatăl tău şi fratele meu ţi-a dat această brăţară după cel însuşi a luat-o de la tatăl nostru. Este, de asemenea, adevărat că vremurile au fost vitrege pentru nobilii şi supuşii regelui în Norvegia, când tatăl tău şi fratele meu era rege în Norvegia.

La petrecerea care a urmat, regele Harald i-a dăruit lui Thorir din Steig un vas sculptat din lemn de arţar şi încrustat cu argint aurit, al cărui mâner era, de asemenea, din argint aurit. Vasul era plin ochi cu monede de argint. Thorir a mai primit de la regele Harald mantia lui de purpură stacojie, tivită cu blană albă, promiţându-i prietenia sa. Thorgils Snorrason[1] a

[1]) Vestitor al legii din Islanda, care s-a născut cu o sută de ani după acest eveniment.

văzut o dată o pânză de altar croită din mantia regelui Harald dăruită lui Thorir şi a mărturisit că nepoata lui Thorir, Gudrid, i-a povestit că ea însăşi a văzut vasul din lemn de arţar în mâinile tatălui său, Guthorm Steig-Thorisson, fiul lui Thorir din Steig.

Poetul Bolverk Amorsson a celebrat astfel înţelegerea celor doi regi:

Câmpiile înverzite ale Norvegiei
Au intrat în stăpânirea ta, Harald, generosul nostru rege, Atunci când lui Magnus i-ai dăruit din comorile tale, înţelegerea dintre oamenii voştri anunţa bunăvoire Şi pace, însă pedeapsă cumplită i se pregătea Lui Svein, uzurpatorul Danemarcei.

Regele Magnus şi regele Harald au domnit împreună pentru un an, însă fiecare stătea la curtea sa. în timpul iernii au vizitat teritoriile din Upland, atât împreună, cât şi separat, călătorind până în nordul îndepărtat, în Trondheim şi Trondelag.

în Norvegia, regele Magnus s-a îngrijit de trupul tatălui său, Sfântul Olaf, sfinţit prin moarte martirică. în fiecare an îi tăia părul şi unghiile, având grijă ca intrarea în altar să fie păzită, iar cheia o păstra doar el. Multe şi neasemuite minuni s-au întâmplat la altarul sfântului[1].

') Tradiţia ne spune că prima minune săvârşită de Sfântul Olaf a fost vindecarea rănii lui Thore Hund, ucigaşul său, care s-ar fi rănit pe când înfigea sulița în trupul viitorului sfânt. Ţâşnind din rană, sângele lui Olaf s-a atins de rana lui Thore, vindecând-o pe loc. în aceeaşi zi, doi dintre războinicii Sfântului Olaf i-au luat trupul, l-au spălat şi l-au învelit în pânze de în, ascunzându-l apoi într-o casă părăsită. Un cerşetor orb care s-a adăpostit acolo în noaptea aceea a început să vadă. Tradiţia voreşte despre nenumărate minuni, care se încheie în secolul al xvi-lea, odată cu introducerea reformei protestante în Scandinavia şi ascunderea

Nu peste mult timp însă, celor doi regi a început să le fie din ce în ce mai greu să cadă la înţelegere, şi, din păcate, s-au aflat destui în preajma lor să aţâţe vrajba dintre ei.

Svein Ulfsson dormea în noaptea în care Harald a fugit împreună cu oamenii lui, însă când a aflat despre plecarea lor a început să ceară veşti. Unde e Harald, cine l-a găzduit, încotro vrea să o apuce? Când a aflat că Harald şi Magnus au încheiat o înţelegere de pace, unindu-şi forţele, a vâslit cu oastea sa spre răsărit de Skaane[1] şi a rămas acolo până în iarnă, când a aflat că Harald şi Magnus au pornit spre Norvegia cu trupele lor. A fost un moment bun pentru Svein să revină în Danemarca şi să îşi ia titlul de rege pentru o iarnă întreagă.

În primăvara următoare, Harald şi Magnus au ridicat o armată în Norvegia. S-a întâmplat apoi ca într-o noapte corăbiile regale să rămână în acelaşi port, iar dimineaţa regele Harald să pornească cel dintâi pe mare. Cu o noapte în urmă, intrase cel dintâi în port, uitând sau ignorând înţelegerea încheiată cu regele Magnus, aceea de a-i acorda lui întâietate în orice împrejurare. Regele Magnus a vâslit apoi în urma lui şi a ajuns cu oarecare întârziere în celălalt port. Harald şi oamenii săi îşi trăseseră corăbiile la mal şi ridicaseră tabăra pe când Magnus şi ai lui intrau obosiţi în port. Pe lângă asta, Harald ocupase locul corăbiei regale. Pe când corabia cobora pânzele, Magnus îşi îndemnă oamenii să îşi ţină armele aproape, pentru că avea să-i ceară lui Harald să îi cedeze locul regal, şi dacă va refuza vor trebui să lupte.

Când regele Harald a văzut că oamenii lui Magnus sunt pregătiţi să lupte, le-a spus oamenilor săi:

rămăşiţelor pământeşti ale Sfântului Olaf într-un loc rămas necunoscut. Coasta de sud a Suediei, azi legată de Danemarca prin podul Öresund.

— Tăiaţi parâmele şi ieşiţi în larg. Nepotul Magnus

s-a înfuriat.

Au făcut întocmai şi au ieşit în larg, făcând loc regelui Magnus să-şi tragă corabia în locul care se cuvine regelui. Mai târziu, după ce amândoi regii şi-au aşezat corăbiile şi au ridicat taberele, regele Harald l-a vizitat pe regele Magnus, cel din urmă întâmpinându-l prietenos. Regele Harald i-a spus:

— Credeam că suntem prieteni îndeajuns de buni, însă cu puţin timp în urmă am avut motive de îndoială şi m-am întrebat dacă vom avea vreodată încredere deplină unul în celălalt. Un lucru e sigur: tinereţea e întotdeauna iute şi grăbită. Mă aştept ca de acum înainte să-ţi ţii tinereţea-n frâu.

— Faptul că pretind întâietate este un semn al regalităţii mele, nu al tinereţii de care vorbeşti. Dacă ţi-aş îngădui aceste purtări lipsite de respect, ştiu că vei continua şi vei persista în greşeala ta. Aşa cum eu onorez înţelegerea noastră, mă aştept ca şi tu să îţi ţii cuvântul şi să faci întocmai.

— Obiceiurile noastre vechi spun că cel înţelept cedează, zise Harald, întorcându-se pe corabia lui.

Cuvintele pe care şi le-au spus erau un semn al situaţiei nesigure şi riscante în care se aflau. Oamenii regelui Magnus le strigau celorlalţi cuvinte care să le amintească despre dreptul şi întâietatea pe care Magnus, ca fiu al regelui Olaf cel Sfânt, le are în faţa regelui Harald, pe care el însuşi l-a uns rege. însă oamenii regelui Harald le-au răspuns că înţelegerea a fost ca regele Magnus să aibă întâietate numai atunci când cei doi regi ajung împreună într-un port, şi că Harald nu era obligat să cedeze locul regal odată ajuns primul în port, iar corabia trebuia ancorată din moment ce era acolo. Cei mai mulţi voiau ca dihonia dintre regi să sporească, astfel încât Magnus să-şi retragă

pretenţia de întâietate. Ba erau unii care vociferau că Magnus l-a insultat pe Harald, ridicând-i prin aceasta titlul regal, care pretinde respect înainte de orice.

Astfel de certuri care priveau întâietatea deveniseră atât de dese şi provocau atâtea discuţii prosteşti, încât cei doi regi în- ţeleseseră că nu era chip să cadă la pace nici acum, nici în viitor. Apoi au încetat să îşi mai vorbească şi chiar să se mai vadă, însă nu vom stărui să scriem despre asta, pentru că ceva cu totul neprevăzut a pus capăt dihoniei.

Regele Magnus şi regele Harald şi-au condus cord- biile la sud de Danemarca, şi când Svein Ulfson a aflat despre venirea lor, a fugit la răsărit de Skaane. Regii au petrecut apoi cea mai mare parte a verii în Danemarca, unde au cucerit cetate după cetate, iar toamna au ales să o petreacă în lutlanda.

într-o noapte, pe când regele Magnus dormea în patul lui, l-a visat pe tatăl său, Sfântul Olaf. în vis, tatăl său i-a spus:

— Ce ti-ai dori mai mult, fiul meu iubit: să vii acum cu mine în grădinile Raiului, sau să rămâi în lumea asta drept unul dintre cei mai puternici şi viteji regi, însă în timpul lungii tale vieţi să comiţi o crimă atât de îngrozitoare, încât Dumnezeu nu o va putea ierta?

Şi, în vis, Magnus i-a răspuns:

— Vreau ca tu să alegi pentru mine.

Sfântul Olaf i-a răspuns fără ezitare:

— E timpul să vii cu mine.

Când s-a trezit, regele Magnus le-a povestit oamenilor săi despre vis. La scurt timp după aceea, regele Magnus s-a îmbolnăvit şi a căzut la pat. Se aflau într-un loc numit Suderup. Apro- piindu-se de moarte, l-

a chemat pe Thorir, fratele său vitreg, cerându-i să îl găsească pe Svein Ulfson şi să îi spună că regele Magnus îi porunceşte să-l ajute pe Thorir cu tot ce va fi de trebuinţă de acum înainte. Aşadar, regele Magnus i-a lăsat regatul Danemarcei lui Svein, fiind încredinţat că regele Harald ar trebui să domnească doar peste regatul Norvegiei. Şi nu peste mult timp, regele Magnus şi-a dat duhul, în ziua de 25 octombrie 1047, fiind jelit de toţi supuşii săi. Poetul Odd Kikina îl plânge astfel în versurile sale:

> Lacrimile curgeau pe obrajii războinicilor care duceau trupul Regelui Magnus cel Bun spre locul de odihnă.
> Ce povară grea şi dureroasă e această moarte
> Pentru toţi cei care l-au iubit şi al căror devotament
> A fost răsplătit cu aur! Această întristare nu putea fi ostoită Şi nu i-a părăsit nici pe ei până în clipa în care ei înşişi Au trecut în îndepărtata lume a umbrelor.

După moartea lui Magnus, regele Harald şi-a adunat trupele şi-a trimis veste în tot regatul Danemarcei că are de gând să meargă la Viborg pentru a fi uns rege deplin, şi de acolo va cuceri întreg regatul, dacă nu i se va supune de bunăvoie. în ochii lui, Harald se vedea ca unicul moştenitor de drept al regatului, aşa cum şi Norvegia i se cuvenea prin dreptul moştenit de la fratele său, regele Olaf cel Sfânt. De aceea, le-a cerut tuturor războinicilor să lupte pentru el până la ultima suflare şi a proclamat chiar că regatul Danemarcei va fi pentru totdeauna supus Norvegiei. însă Einar, sfătuitorul şi prietenul devotat al răposatului rege Magnus, a îndrăznit să-i atragă

atenţia regelui Harald că era de datoria lor să ducă trupul regelui Magnus în Noivegia, în biserica din Trondheim, acolo unde odihnea şi tatăl său, regele Olaf cel Sfânt. Planurile de cucerire sau bătăliile pe care Harald le plănuia în grabă mai puteau să aştepte, a mai adăugat Einar fără teamă. Ba mai mult, a spus că în ce-l privea, mai degrabă l-ar fi urmat pe Magnus cel mort decât pe orice alt rege în viaţă. Apoi s-a întors în odaia în care regele Magnus îşi dăduse duhul, l-a îmbrăcat în veştmintele cele mai scumpe şi mai strălucitoare şi l-a aşezat pe un catafalc înalt, astfel încât regele Harald să-l poată vedea de pe corabia lui.

Cei mai mulţi dintre norvegieni au căzut la înţelegere cu oamenii regelui Magnus şi au pornit spre Norvegia să-i aşeze trupul lângă cel al sfântului. Harald a pornit şi el spre Norvegia pentru a se asigura că întreg regatul i se supune, şi a amânat campania de cucerire a regatului Danemarcei. Odată ajuns în Norvegia, a pus din nou să se adune oaste, s-a proclamat rege al întregului regat şi a călătorit spre vestului fiordului Oslo, unde oamenii din toate provinciile Norvegiei l-au primit ca pe un rege.

Einar împreună cu toţi oamenii devotaţi regelui Magnus, în mare parte din Trondelag, au dus trupul regelui în Trondheim, şi a fost îngropat în biserica Sfântului Clement, unde trupul tatălui său, regele Olaf cel Sfânt, se odihnea în altar.

Regele Magnus fusese de statură mijlocie, bine legat, cu trăsături armonioase. Chipul său luminos era încadrat de părul blond, mereu frumos şi bine îngrijit. Vorba lui fusese cântărită şi înţeleaptă. Nobil în toate cele, regele Magnus fusese de o generozitate nemaiîntâlnită cu supuşii săi. A mai fost şi un războinic desăvârşit, curajos în bătălie, luptând neînfricat alături de oamenii săi. A fost cel mai iubit dintre regi, lăudat şi respectat atât de prieteni, cât şi de duşmani.

în tot acest timp, Svein şi-a petrecut toamna în Skaane, plănuind apoi să călătorească spre răsăritul Suediei, hotărât să renunţe la titlul regal pe care singur şi-l luase în Danemarca. însă, pe când îşi pregătea calul de plecare, câţiva oameni s-au apropiat călări pentru a-i aduce vestea morţii regelui Magnus cel Bun. Aflând că întreaga oaste norvegiană părăsise Danemarca, Svein le-a răspuns de îndată: „Jur în faţa lui Dumnezeu că niciodată nu voi mai părăsi Danemarca până la sfârşitul zilelor mele". Apoi a sărit în şa şi a străbătut Skaane, adunând oşti pentru bătălia ce avea să urmeze. Şi în iama aceea, a cucerit întreaga Danemarcă, şi toţi danezii l-au primit şi recunoscut ca pe regele lor de drept.

Thorir, fratele vitreg al regelui Magnus, i-a adus apoi mesajul pe care defunctul rege îl lăsase cu limbă de moarte. Regele Svein l-a primit cu bucurie, iar Thorir a rămas multă vreme în apropierea lui Svein ca prieten şi confident deopotrivă.

După moartea nepotului său, regele Magnus cel Bun, regele Harald Sigurdsson a pretins coroana Norvegiei doar pentru el. în iarna aceea, a domnit peste întreg regatul, iar în primăvară a adunat o oaste din toate părţile regatului şi a mobilizat jumătate din oamenii şi din corăbiile pe care le pregătise pentru luptă. Apoi au vâslit cu toţii spre sudul lutlandei, unde au prădat şi au ars tot ce le-a ieşit în cale. Cârd au intrat în fiordul Randers, Harald a compus următoarea strofă:

Vom arunca ancora în fiordul Randers,
în timp ce stejarul îmbrăcat în pânze de in[1],
Zeiţa Gerdr a incantaţiilor[2], îşi adoarme soţul
Cu vorbe mângâietoare.

Kenning care desemnează femeia. [2]) *Kenning* care desemnează femeia, asemănând-o cu zeiţa Gerdr.

Apoi i-a cerut poetului Tjodolf să încheie strofa, care şi-a dovedit astfel măiestria:

în anul care va veni, vom arunca ancora
în ape cu valuri mai calde,
Astfel văd viitorul nostru,
Ancora noastră va cădea din ce în ce mai adânc.

Poemul pe care poetul Bolverk l-a compus pentru a celebra succesul acestei campanii ne aminteşte că regele Harald şi-a condus oamenii în sudul Danemarcei în vara care a urmat morţii regelui Magnus:

în anul următor, ai adunat o oaste vitează
în ţinuturile aspre ale Norvegiei.
Valurile reci au însoţit corăbiile,
Care arau neînfricate tărâmul mării;
Oamenii neînfricaţi erau cea mai preţioasă comoară
De pe corăbiile care călătoreau prin albastrul mării.
Danezii vă aşteptau venirea cu groază.

Prima dată au dat foc casei nobilului danez Thorkel Geysa, i-au pus fetele în lanţuri şi le-au urcat pe corăbiile norvegienilor, ca pedeapsă că doar cu o iarnă în urmă şi-au bătut joc de norvegieni, tăind brânză în formă de ancoră şi spunând că astfel de ancore au norvegienii care vor să invadeze Danemarca. Astfel de versuri au fost compuse în amintirea acelei zile:

Fecioarele daneze care şi-au râs de noi
Tăind ancore în brânza sfărâmicioasă

Şi de nici un folos
L-au înfuriat pe măreţul rege norvegian, însă azi fetele au văzut ancorele de fier Şi au simţit strânsoarea lanţului.
Nici una dintre ele nu mai râde acum.

Se mai spune că omul care păzea ferma le-a amintit fetelor nobilului Thorkel Geysa de îndată ce a văzut flota regelui Harald apropiindu-se prin fiordul Randers:

— Parcă voi eraţi acelea care credeaţi că regele Harald nu va mai ajunge niciodată în Danemarca.

— Da, dar asta a fost atunci, i-ar fi răspuns Dotta.

Thorkel Geysa a plătit o sumă foarte mare pentru a-şi răscumpăra fetele, aşa cum ne spune şi poetul Grani în versurile sale:

Războinicul cel răzbunător
Le-a făcut să simtă gustul amar al remuşcării
Pe fetele daneze din fiordul Randers
Mâniosul rege al Norvegiei
Şi-a condus oamenii spre corăbiile măreţe,
Iar tatăl Dottei, nobilul cel neînfricat,
A plătit răscumpărarea fără să crâcnească.

Apoi regele Harald a prădat Danemarca o vară întreagă, adunând comori nemăsurate, însă încă nu luase hotărârea să unească regatele. în aceeaşi toamnă, s-a întors în Norvegia şi a rămas să ierneze acolo.

în iama care a urmat morţii regelui Magnus, regele Harald s-a căsătorit cu Thora[1], fiica lui Thorberg Arnason, şi au avut împreună doi fii. Pe cel mai mare l-au numit Magnus,

') Căsătorindu-se cu Thora, Harald ar fi devenit bigam, de aceea e posibil ca Thora să fi fost concubina oficială, acceptată de regina Elisif. Thora făcea parte din clanul Giskeaetten, extrem de puternic şi influent în regatul Norvegiei. Giske kirke, biserica ridicată de membrii clanului în anul 1100, a fost renovată şi este

deschisă şi azi pentru servicii religioase.

şi pe cel mai mic Olaf[1]. Cu regina Elisabeta (Elisif), regele Harald a avut două fiice, pe Maria[2] şi pe Ingigerd[3].

În primăvara care a urmat expediţiei din Danemarca, regele Harald a ridicat din nou oamenii la arme şi s-a întors în Danemarca pentru încă o campanie de pradă şi a rămas acolo toată vara. Poetul Stuf aminteşte aceasta în versurile sale:

Am auzit că pământul a rămas ars şi gol,
Că oamenii plângeau îngroziţi,
Că trupurile morţilor au hrănit toţi corbii,
Şi că danezii tremurau doar la auzul numelui tău.

După moartea regelui Magnus cel Bun, regatul Danemarcei a fost condus de Svein, care singur s-a proclamat rege. Prima sa iarnă ca rege în Danemarca a fost liniştită, însă odată cu apropierea primăverii şi-a chemat ostaşii, hotărât să

[x]) Olaf devine rege al Norvegiei în 1067, până la moartea sa din anul 1093. Rămâne în istorie cu numele de Olaf Kyrre, Olaf Pacificatorul, în timpul domniei sale, Norvegia şi-a consolidat graniţele şi a încheiat mai multe tratate de pace întărite prin căsătorii cu membri ai altor case regale. Este fondatorul oraşului Bergen, pe care începe să îl construiască în anul 1070. Moneda de argint care poartă profilul şi însemnele sale regale, găsită în anul 1957 în statul american Mâine, continuă să suscite întrebări legate de posibilitatea ca oamenii lui Olaf Kyrre să fi ajuns pe continentul nord-american în timpul domniei sale. Cum am văzut, primele expediţii vikinge către continentul american sunt semnalate în *Saga, lui Erik cel Roşu,* în jurul anului 1000. [2]) în *Heimskringla,* Snorri Sturluson spune că Maria ar fi murit la auzul veştii că tatăl său a fost ucis în bătălia de la Stamford Bridge. Rămâne în istorie ca prima prinţesă nordică cu acest

nume. [3]) Prin cele două căsătorii pe care le încheie, cu Olaf 1 al Danemarcei (m. 1095) şi apoi cu Filip al Suediei (m. 1118), Ingigerd va ajunge pe rând regină a Danemarcei şi a Suediei, însă nu va urca niciodată pe tronul regatului Norvegiei.

organizeze o campanie de jaf în Norvegia, aşa cum făcuse şi regele Harald în Danemarca doar cu un an în urmă, când provocase atâta distrugere şi suferinţă, încât danezii nu puteau uita.

S-a întâmplat însă ca doar în iarnă regele Svein să-l cheme la luptă pe regele Harald în vara care va veni, urmând ca armatele să se întâlnească pe fluviul Gota. Svein l-a chemat fie să lupte toţi până la ultima suflare, fie să încheie pace, pentru că o ameninţare continuă nu ar fi fost bună nici pentru regatul Danemarcei, dar nici pentru cel al Norvegiei. Aşadar, întreaga iarnă dinaintea bătăliei regii şi-au pregătit corăbiile, iar la începutul verii, amândouă armatele erau pregătite de luptă.

în vara aceea, Thorleik cel Frumos a venit din Islanda ca să compună un poem despre regele Svein Ulfsson. Ajuns în Norvegia, în drumul său spre Danemarca, Thorleik a aflat că regele Harald vâslea deja spre sud, pentru a se întâlni cu regele Svein la gurile râului Gota. La auzul acestei veşti, a compus următorul poem:

Războinicii gospodari din Trondelag
îl vor întâlni în curând pe neînfricatul
Rege al Danemarcei. Cu toţii vâslesc,
Tăind valurile cu prova corăbiilor.
Numai Dumnezeu ştie care dintre
Cei doi regi va fi învingător şi îi va lua celuilalt
Bogăţiile şi viaţa.
Svein nu a intrat niciodată în înţelegeri mincinoase.

Harald al Norvegiei a lansat deseori
Cu bucurie corăbiile la apă, însă acum vâsleşte cu mânie
Spre sudul mărilor, în timp ce minunatele
Corăbii-dragon cu botul aurit,

Conduse de războinicii regelui Svein,
Vâslesc spre nord pentru a le ieşi în cale.

Ajuns* la locul de întâlnire, regele Harald a aflat că regele Svein şi-a ridicat tabăra spre sud, dincolo de Zealand. Date fiind împrejurările, regele Harald şi-a eliberat jumătate din oamenii chemaţi să lupte, mai ales pe gospodarii care îl însoţiseră din Trondelag. I-a păstrat însă pe cei mai iscusiţi şi mai viteji oşteni, cei care l-au însoţit în toate campaniile, dar şi pe gospodarii care locuiau cel mai aproape de graniţa cu regatul Danemarcei. Cu această oaste a trecut Harald prin toată lutlanda, oprindu-se doar la sud de Skagen. De acolo, s-a îndreptat spre provincia Thy, trecând totul prin foc şi spadă.

Poetul Stuf descrie astfel expediţia de jaf:

Oamenii din Thy s-au grăbit să fugă
Din calea regelui Harald,
Pentru că poftei lui de luptă
Nu putea să i se opună nimeni.

De acolo, oaste lui Harald a pornit spre Hedeby, au cucerit oraşul şi l-au ars de la un capăt la altul. Unul dintre oamenii regelui Harald a compus această strofă în iureşul bătăliei:

Cetatea Hedeby a fost mistuită de flăcări
Şi de furia regelui Harald.

Curajul regelui nu cunoaşte margini,
Pentru că el este cel mai măreţ dintre regii mării.
Svein începe să simtă arsura răzbunării lui Harald,
Căci flăcările care înghiţeau oraşul
Au înroşit cerul cu mult înainte de venirea zorilor.

Thorleik cel Frumos a compus şi el încă o strofă la auzul vestii că întâlnirea de la râul Gota n-a mai avut loc:

Oamenii l-au întrebat pe Harald
De ce şi-a îndreptat furia spre cetatea Hedeby.
Corăbiile lui de război au adus atâta moarte,
încât tot anul acela a fost străbătut de amintirea răului.

Harald a vâslit apoi spre nord cu şaizeci de corăbii încărcate cu pradă de război, bunuri şi robi. în timp ce vâsleau spre nordul provinciei Thy, regele Svein s-a apropiat de ţărm, aducând cu el o armată uriaşă. De acolo i-a cerut lui Harald să-şi lase corăbiile şi să-şi dovedească neînfricarea în luptă, nu arzând oraşe fără apărare. Oamenii regelui Harald erau cu o jumătate mai puţini decât armata regelui Svein, aşa că Harald l-a provocat pe Svein la o înfruntare pe mare. Scaldul Thorleik cel Frumos a compus următoarea strofă pentru a descrie momentul întâlnirii dintre cei doi regi:

Svein s-a născut pentru a fi unul dintre cei mai
Norocoşi regi ai lumii,
El i-a chemat pe războinicii norvegieni
Să-şi înroşească scuturile pe ţărm, însă,
neîncrezător în şansele sale,
Harald a preferat să lupte la bordul corăbiilor
Atunci când viteazul rege al Danemarcei
A recucerit pământul cu oamenii săi neînfricaţi.

Harald a vâslit apoi spre nord de Skagen, dar vântul s-a întors împotriva lui în noaptea aceea, aşa că a căutat adăpost la ţărmul insulei Leso. O ceaţă deasă a căzut peste noapte, însă în zori au văzut cu toţii ceea ce părea un loc cuprins de limbi de foc, nu departe de tabăra lor. Când regele Harald a văzut vâlvătaia, le-a poruncit oamenilor săi:

— Urcaţi cu toţii în corăbii şi începeţi să vâsliţi. Danezii sunt pregătiţi să se năpustească peste noi. Ceaţa s-a ridicat peste tabăra lor, iar flăcările pe care le vedem nu sunt altceva

decât razele soarelui strălucind pe boturile aurite ale capetelor de dragon de la prova corăbiilor lor.

Regele Svein îi ajunsese într-adevăr, aducând cu el o forţă

• uriaşă. Oamenii celor două flote vâsleau acum cu încrâncenare. Corăbiile daneze erau mai iuţi, pentru că norvegienii cărau pe corăbii prada de război, care le încetinea avântul. Distanţa dintre ei şi danezi scădea cu repeziciune.

Harald, a cărui corabie se afla în frunte, şi-a dat seama că în curând nu vor mai avea încotro să fugă, pentru că danezii le vor tăia calea. De aceea, le-a cerut oamenilor să arunce peste bord din prada de război veşminte şi alte bunuri care nu erau foarte valoroase, însă marea era atât de liniştită, încât ceea ce aruncaseră ei plutea la întâmplare, iar danezii şi-au încetinit puţin vâslele pentru a culege ceea ce părea mai de preţ.

Regele Svein s-a apropiat furios de oamenii săi, cerându-le să nu se lase încetiniţi şi să-şi continue urmărirea. Le-a mai spus că ar fi o ruşine fără margini ca o oaste atât de mică, precum cea a lui Harald, să nu poată fi nimicită de o forţă atât de uriaşă ca a lor. Când regele Harald a văzut că danezii se apropie din nou cu repeziciune, le-a cerut oamenilor să arunce peste bord din prada de război făina, carnea şi malţul, şi să dea cep butoaielor de vin care îngreunau corăbiile mai mult decât orice, însă asta a ajutat pentru puţină vreme. în cele din urmă, regele Harald le-a cerut norvegienilor să arunce în apă prizonierii danezi. La vederea lor, regele Svein le-a cerut războinicilor să' încetinească şi să îi ridice din apă. Salvarea lor a durat atât de mult, încât

norvegienii au reuşit în cele din urmă să fugă. Scaldul Thorleik cel Frumos descrie astfel întâmplarea în meşteşugite cuvinte:

Am aflat că Svein al Danemarcei a vânat
Corăbiile norvegiene până departe pe mare,
însă Harald a reuşit să scape de răzbunarea danezilor;

Prada lui de război s-a scufundat în valurile
Furtunoasei mări a lutlandei
Şi împreună cu prada a pierdut şi câteva corăbii.

După aceasta, regele Svein şi-a dus flota să ancoreze din nou lângă Laeso şi acolo au găsit şapte corăbii norvegiene, conduse de gospodari. Când au fost prinşi, norvegienii au cerut adăpost, implorând îndurare pentru vieţile lor. Thorleik cel Frumos spune din nou:

Gospodarii norvegieni ai regelui Harald
Au implorat mila danezilor.
Depăşiţi de numărul soldaţilor danezi,
Norvegienii au plătit răscumpărare scumpă.
Refuzând să lupte pentru viaţa lor,
Au preferat să îşi folosească puterea de convingere.
Nu oricine e atât de viteaz încât în luptă să îşi rişte viaţa.

Regele Harald a fost un rege puternic, în ciuda acestui episod în care a preferat să-şi salveze viaţa în locul unei înfrângeri. El şi-a condus regatul cu o mână fermă şi cu hotărâri înţelepte. A fost un bărbat atât de viteaz şi de cumpătat în hotărârile pe care le-a luat, încât se spune şi azi că Scandinavia nu a mai avut un rege care să-l egaleze în vitejie şi înţelepciune. Neînfricat cum îl ştim, cu o cunoaştere desăvârşită a artei războiului, multe dintre faptele lui măreţe au trecut în uitare, fie pentru că poeţii săi nu au apucat să le cânte pe toate, fie pentru că ele nu puteau fi dovedite dacă nici unul dintre martorii la evenimente nu le-a cântat în versuri. Cu toate că ele au ajuns la urechile noastre, am hotărât să continuăm cu povestea

vieţii lui fără să ne împotmolim în fapte pe care nu le cunoaştem îndeajuns de bine.

O mare parte dintre faptele sale au fost lăudate în poemele compuse de scalzii islandezi, poeme recitate în faţa regelui, pentru că regele Harald, el însuşi poet, a fost şi un mare prieten al poeţilor.

Regele Harald a fost şi un mare prieten şi susţinător al islandezilor. în anul 1056, când o foamete îngrozitoare lovise insula, regele Harald a trimis spre ei patru corăbii cu făină. De asemenea, le-a permis să rămână în Norvegia tuturor celor care sărăciseră cu totul şi care găsiseră o cale să ajungă în regat. în felul acesta, Islanda a rezistat acelui an şi a reuşit să îşi revină cu totul până în următorul.

Regele Harald a mai trimis în Islanda un clopot uriaş pentru biserica ridicată în Thingvellir, locul în care islandezii se întâlneau o dată pe an pentru a lua hotărâri legate de binele lor şi al insulei. Lemnul bisericii fusese asigurat chiar de regele Olaf cel Sfânt, cu puţin timp înainte de moartea sa.

Astfel de fapte ale regelui Harald au rămas în amintirea islandezilor, pentru care ei îl laudă şi îi cinstesc memoria până în ziua de azi.

Acum, Halldor Snorrason şi Ulf Ospaksson, despre care v-am vorbit mai devreme, veniseră în Norvegia cu regele Harald. Aceşti doi bărbaţi viteji erau foarte diferiţi în multe privinţe. Halldor era un om vânjos, bine legat şi de o frumuseţe rară. Despre el, Harald spusese odată că era greu să îi citeşti pe chip, de vreme ce îşi păstra liniştea şi chibzuiala chiar şi la auzul celor mai teribile veşti. Dar chiar şi atunci când veştile erau vesele şi bune, chipul său rămânea neschimbat. La fel de cumpătat se purta la masă, nu

mânca, nici nu bea mai mult decât se cuvenea şi nici nu dormea, nici nu se odihnea mai mult decât i-ar fi stat bine unui bărbat în floarea vârstei.

Vorbele lui erau puţine, iuţi şi tăioase deseori. Asta nu i-a prea plăcut regelui, de vreme ce erau destui viteji în jurul său care erau de viţă nobilă şi care ştiau cum să îşi încânte regele cu vorbe înţelepte şi vesel meşteşugite. De aceea, Halldor a rămas cu Harald doar pentru puţină vreme. Despre el se spune că a revenit în Islanda şi s-a făcut fermier în Hjardarholt, unde a dus o viaţă lungă şi liniştită.

Ulf Ospaksson a rămas în preajma regelui Harald, pentru că regele l-a tratat cu mărinimie şi afecţiune. Ulf era unul dintre apropiaţii regelui care ştiau cum să-şi aleagă cuvintele, era devotat şi capabil să îşi ducă la bun sfârşit toate faptele. Pentru că avea deplină încredere în el, regele l-a numit căpetenie peste un număr mare de oşteni şi i-a dat mâna lui Jorunn, sora Tho- rei, soţia lui. Cei doi au avut împreună doi copii: Jon cel Puternic, cu titlul nobil de Rosvold, şi Brigida, care va deveni mama multor războinici vrednici şi neînfricaţi.

Regele Harald a făcut apoi din Ulf un om al pământului, legându-l de o mare moşie formată din douăsprezece brazde mari, la care a adăugat jumătate din Trondelag, aşa cum spune şi poetul Stein Herdisarson în poemul său dedicat lui Ulf[1].

*

*Biserica Sfântului Olaf din Trondheim a fost con*struită de fiul său, Magnus cel Bun, chiar pe locul în care trupul sfântului a fost depus pentru o noapte. Locul acela se afla chiar în spatele oraşului, aşa cum trebuie să fi arătat atunci. în apropierea acelui loc,

regele Magnus construise o reşedinţă regală, pentru că putea să fie aproape de tatăl său şi de minunile pe care le înfăptuia. însă biserica nu era construită în întregime în anul în care regele Magnus s-a dus la cele veşnice, de aceea regele Harald a luat asupra lui această datorie. Tot el a mai construit o sală mare doar din piatră, în care să-şi primească supuşii în reşedinţa regală. însă înainte să încheie această construcţie, a ridicat biserica dedicată Fecioarei Maria, exact pe locul în care trupul Sfântului Olaf s-a odihnit pentru o iarnă întreagă. Biserica era atât de mare şi atât de închegată

Nici un vers nu s-a păstrat din poemul lui Stein, însă se ştie că străbunicul lui Stein Herdisarson a fost fratele bunicului lui Ulf.

în cărămizi şi mortar, încât arhiepiscopul Eystein a mutat-o cu mare dificultate la Elgesetter atunci când a transformat-o în biserică arhiepiscopală.

Până la ridicarea bisericii dedicate Fecioarei Maria, trupul sfântului a rămas în biserica Sfântului Olaf. Regele Harald şi-a construit reşedinţa regală pe malurile fluviului Nid, pentru că marea sală de piatră pe care o ridicase a transformat-o, în cele din urmă, într-o biserică pe care a dedicat-o Sfântului Grigore cel Mare.

Trăia, odată în ţinuturile din Upland un bărbat pe nume Ivar cel Alb. Mama lui Ivar cel Alb era fiica ducelui Hakon cel Puternic. Acesta din urmă ajunsese rege pe tronul Norvegiei în anul 975, iar succesorul lui a fost regele Olaf Trygg- vason însuşi. Ivar avea un fiu care purta numele strămoşului său, Hakon, un băiat puternic şi curajos, care îi depăşise pe

toţi de vârsta lui în forţă şi îndrăzneală. în tinereţile lui, a participat la multe raiduri şi expediţii de cucerire, câştigând o faimă bună atât pentru el, cât şi pentru familia lui.

Einar era cel mai puternic dintre toţi fermierii din Trondelag. Cu toate că Einar nu se înţelegea cu regele Harald, regele i-a permis să-şi păstreze toate proprietăţile pe care le deţinea încă din timpul vieţii regelui Magnus. Einar era însurat cu fiica lui Hakon cel Puternic şi nepoata lui Ivar cel Alb, pe care o chema Bergljot. Fiul lor, Eindridi, era însurat cu fiica lui Sigrid Ketil, nepoata regelui Harald. Gunhild, mama fetei, era sora regelui Harald. Era uşor de văzut că aspectul plăcut şi purtarea frumoasă o moştenise din partea mamei, însă curajul şi cerbicia le moştenise de la tatăl său, Einar Pumn Puternic. Din toate aceste motive, Eindridi era iubit de toată lumea, însă şi temut şi respectat cum se cuvine.

Despre regele Harald se spune că a fost un rege puternic şi încăpăţânat, a cărui voinţă trebuia respectată. Felul său autoritar de a fi a fost cu atât mai temut cu cât puterea lui creştea atât în Norvegia, cât şi în celelalte regate. Nimeni nu îndrăznea să îl supere sau să intre în conflict cu el. Poetul Tjo- dolf descrie astfel caracterul regelui Harald:

Toţi supuşii regelui Harald
Trebuie să-şi dovedească neîncetat fidelitatea.
Chiar şi atunci când stau în picioare
Sau se aşază, ei ascultă doar de poruncea regelui.
Cu umilinţă se înclină

Poporul în faţa regelui războinic Pentru că regele cere ascultare a
Şi respectarea chiar şi celui mai mic ordin.

*Einar Pumn Puternic era conducătorul tuturor fer*mierilor din Trondelag. El era cel care vorbea în numele lor la întâlnirile cu trimişii regali, atunci când regele lua hotărâri împotriva lor. Einar cunoştea legile şi era îndeajuns de curajos să se revolte împotriva abuzurilor, chiar şi atunci când regele Harald era de faţă. De aceea, toţi fermierii îl respectau şi îl susţineau.

însă regelui nu îi plăcea să vadă că fermierii îi sunt devotaţi lui Einar. Ba mai mult, era înfuriat peste măsură, încât ajunseseră săîşi spună cuvinte grele la mânie. Einar i-a spus că fermierii nu pot să accepte ca regele să încalce o lege pentru a le fura drepturile pe care le aveau asupra pământului. Astfel de conflicte au izbucnit de mai multe ori între ei. Pentru că se simţea ameninţat, Einar a strâns un mare număr de bărbaţi, pe care i-a găzduit pe proprietatea sa, să îl apere dacă oamenii regelui l-ar fi atacat. Numărul bărbaţilor care îl însoţeau creştea ori de câte ori Einar mergea spre Trondheim şi, mai ales, când regele Harald era acolo.

într-o zi, Einar a pornit spre Trondheim însoţit de aproape cinci sute de oameni, îmbarcaţi pe opt sau nouă corăbii, apoi au mărşăluit cu toţii spre oraş. Regele Harald se afla la reşedinţa sa şi îi privea de la fereastră. Se spune că atunci ar fi compus următoarele versuri:

îl văd coborând de pe corabie pe curajosul Einar,
Care ştie cum să are o brazdă bună
Prin inelul insulei[1].
Ştiu că aşteaptă să urce pe tronul Norvegiei,
Iar oamenii care îl însoţesc sunt mai mulţi
Chiar decât garda unui rege.
Cel care înroşeşte Iama fulgerului[2]
Mă va alunga de pe aceste pământuri,
Dacă Einar nu va ajunge să sărute
Buzele ascuţite ale toporului meu.

Povestea spune că într-o zi regele a adunat curtea pentru a judeca un hoţ. Se ştia că acesta făcea parte dintre oamenii lui Einar şi că Einar fusese mulţumit de devotamentul lui. La vestea că unul dintre oamenii săi de încredere se afla în faţa judecăţii regelui, Einar a înţeles că regele nu îl va ierta şi nu-l va elibera niciodată. Soarta războinicului părea pecetluită, de aceea Einar a hotărât să-şi adune oamenii şi să-l salveze pe nenorocit de răzbunarea regelui. După ce au reuşit să-l elibereze, conflictul dintre rege şi Einar părea inevitabil, de aceea oamenii înţelepţi care se aflau în cele două tabere au început să pună la cale o întâlnire care să aducă pacea. întâlnirea a avut loc la reşedinţa regelui Harald, de pe malul râului. Regele a intrat în sala unde avea loc întâlnirea, însoţit de câţiva dintre oamenii săi, lăsând

*) *Kenning* care desemnează marea. [2]) „Lama fulgerului” desemnează spada. „Cel care înroşeşte spada” se referă la un războinic, în cazul acesta Einar.

restul gărzii sale să-l aştepte afară. Când Einar a sosit însoţit de oamenii care-l apărau, i-a spus fiului său, Eindridi:

— Tu să rămâi afară, împreună cu ceilalţi. în felul acesta, nici unul dintre noi nu va fi în pericol.

Eindridi a încuviinţat şi a rămas afară, lângă uşă.

Einar a intrat în marea sală şi a spus:

— Cât de întunecată este marea sală a regelui!

în clipa aceea, oamenii regelui s-au năpustit asupra lui cu spade şi topoare.

Când Eindridi a auzit zgomot, s-a năpusit pe uşă cu spada scoasă din teacă, însă oamenii regelui l-au ucis în acelaşi fel în care i-au ucis şi tatăl.

Garda regală a intrat şi ea în marea sală, însă fermierii lui Einar, rămaşi fără conducător, nu s-au putut organiza. Se încurajau unul pe celălalt, spunând că e lipsit de onoare să-şi lase căpetenia nerăzbunată, însă nici unul nu îndrăznea să intre în sală. Regele Harald şi cu oamenii săi au ieşit afară, ţinând flamura sus în vântul care venea dinspre mare, însă nimeni nu i-a atacat. Apoi regele a urcat pe corabia regală, alături de oamenii săi, şi au vâslit în josul râului şi de acolo au intrat în fiord.

Curând vestea uciderii lui Einar şi a lui Eindridi a ajuns la urechile lui Bergljot, soţia lui Einar şi mama băiatului. Din casa pe care o aveau în cetate s-a grăbit la reşedinţa regelui, unde i-a găsit pe oamenii bărbatului său încă năuciţi de cele întâmplate şi i-a îndemnat să lupte, însă regele şi oamenii săi vâsleau deja în josul râului.

Atunci Bergljot le-a spus fermierilor:

— Dacă Hakon Ivarsson ar fi fost aici, noi n-am mai fi privit neputincioşi cum regele se depărtează după ce i-a ucis pe Einar şi Eindridi.

După această crimă odioasă, regele Harald a fost atât de urât, încât numai absenţa unui conducător hotărât a făcut ca fermierii să nu se ridice şi să lupte împotriva sa.

Unul dintre oamenii regelui Harald, Finn Arnason, stăpânea atunci peste ferma Austratt, din Orland[1]. Atât Finn Arnason, cât şi fraţii Iui îi erau foarte devotaţi regelui. Se spune că Finn a participat la mai multe raiduri spre insulele englezilor timp de câteva veri. Alături de el s-au aflat Hakon Ivarsson şi Guthorm Gunhildarson, despre care ştim că sora lui era văduva lui Eindridi Einarsson, cel ucis de regele Harald.

După ce i-a ucis pe Einar şi Eindridi, regele Harald a călătorit prin fiordul Trondheim şi de acolo s-a oprit la Austratt, unde a fost primit cu prietenie. Finn Arnason şi regele Harald au vorbit despre întâmplările care tocmai avuseseră loc, despre uciderea lui Einar şi a fiului său, Eindridi, dar şi despre ura şi duşmănia pe care fermierii din Trondelag i-o arătau regelui.

La un moment dat, Finn a îndrăznit să-i spună regelui:

— Cât de ipocrit poţi să fii! Treci dintr-o răutate în alta, ucizi cu sânge rece şi fără remuşcări, pentru ca apoi să fii înspăimântat de tine însuţi şi să nu mai ştii încotro s-o apuci.

însă regele a râs de îndrăzneala lui şi i-a răspuns:

— Te voi trimite la Trondheim, războinic neînfricat. Vreau să îi convingi pe fermieri să cadă la pace cu

mine. Şi dacă nu vei reuşi, te voi trimite în Upland să îl convingi pe Hakon Ivarsson să se alăture oamenilor mei.

— Şi cum mă vei răsplăti dacă voi pomi într-o misiune atât ide periculoasă? întrebă Finn. Oamenii din Trondelag şi Upland te urăsc atât de mult din cauza acestor crime, încât nici unul dintre solii tăi nu va fi în siguranţă printre ei, decât dacă este apărat de oameni cu mare trecere.

') Austratt este menţionată de Snorri Sturluson pentru a-l introduce în naraţiunea sagăi pe Finn Arnason, nobilul norvegian căsătorit cu nepoata regelui Harald, Bergljot Halvdansdottir. Prin această căsătorie, Finn se înrudeşte cu doi regi: Olaf cel Sfânt şi Harald.

— Du-te, Finn, şi fii solul meu, răspunse regele. Ştiu că numai tu poţi aduce pacea între mine şi cei care mă urăsc. Poţi să-mi ceri orice favoare doreşti.

— Favoarea pe care o cer este aceasta: cheamă-l pe fratele meu, Kalf[1], înapoi în regat, asigură-i protecţie şi înapoiază-i toate pământurile, rangul şi autoritatea pe care le-a avut înainte să fie silit să plece. Atât îţi cer, şi sper să îţi respecţi cuvântul dat.

Regele a fost de acord cu cererea lui Finn şi amândoi şi-au strâns mâinile, pecetluind rămăşagul în prezenţa mai multor martori.

Apoi Finn l-a întrebat pe rege:

— Ce îi pot oferi lui Hakon Ivarsson ca să îl conving să accepte autoritatea regală? El este acum conducătorul fermierilor din Trondelag.

— Află mai întâi ce îi lipseşte lui Hakon. El însuşi poate să ceară ceea ce doreşte, răspunse regele. Apoi te poţi târgui cu el în numele meu atât cât crezi de cuviinţă. Poţi să îi dai orice, numai regatul nu.

A doua zi, regele a călătorit la sud de More, unde a strâns un număr mare de oameni să lupte alături de el.

Finn Arnason a pornit spre Trondheim împreună cu oamenii săi, aproape optzeci de războinici, şi când au ajuns în cetate i-a chemat pe locuitori să îl asculte ce are de spus. Le-a vorbit rar şi răspicat, alegându-şi cu grijă cuvintele, pentru că în îndemnul pe care-l dădea fermierilor, acela de a cădea la pace cu regele, se afla şi gândul lui arzător de a-l vedea pe fratele său revenit în regat. Le-a amintit apoi oamenilor că, urându-şi regele, atrag asupra lor alte nenorociri, aşa cum nu de puţine ori

Kalf Arnason a condus un flanc al armatei care a luptat împotriva Sfântului Olaf, la Stiklestad. Despre el se mai spune că a provocat rana care a dus la moartea lui Olaf. După încoronarea lui Magnus cel Bun, Kalf Arnason a părăsit regatul, temându-se pentru viaţa lui.

s-a întâmplat şi în viaţa părinţilor şi a străbunilor lor, atunci când au luptat împotriva regelui lor. Toţi au căzut sub tăişul spadei. Nu mai departe decât ura faţă de Sfântul Olaf pe mulţi i-a dus la pieire. A încheiat spunându-le că regele este dispus să plătească daune pentru uciderea lui Einar şi Eindridi, aşadar cei mai înţelepţi dintre ei să hotărască mărimea acestei plăţi.

După ce i-au ascultat cuvintele, atât fermierii, cât şi locuitorii cetăţii nu păreau întru totul convinşi că o sumă de bani ar putea răscumpăra crimele comise de rege. De aceea, au hotărât să aştepte până când mesagerii trimişi de Bergljot către Hakon Ivarsson, aflat în Upland, vor fi venit cu un răspuns.

În acest timp, Finn şi-a luat oamenii şi au plecat spre Orkdalen, şi mai departe către Munţii Dovre[1],

traversându-i spre răsărit. Şi-a vizitat ginerele, pe nobilul Orm, care era însurat cu fiica lui, Sigrid, şi lui i-a spus despre misiunea pe care i-o dăduse regele.

Finn şi Orm au pus la cale o întâlnire cu Hakon Ivarsson. Când s-au întâlnit, Finn s-a grăbit să îi spună motivele pentru care l-au căutat şi oferta regelui, care pentru orice nobil ar fi fost de nerefuzat. însă foarte curând au înţeles că Hakon considera drept o datorie de onoare să răzbune moartea lui Eindridi. De asemenea, Hakon primise veşti că un număr mare de oameni îl aşteaptă în Trondelag, gata să lupte împreună cu el împotriva regelui şi să îl facă să plătească pentru crimele mişeleşti pe care le săvârşise. însă Finn nu s-a lăsat. Datoria lui era să-l convingă pe Hakon să renunţe. I-a arătat lui Hakon că ar fi fost în avantajul lui să accepte onorurile regelui în detrimentul unei bătălii care l-ar dezonora şi pe care o va pierde cu siguranţă.

Munţii Dovrefjell, din centrul Norvegiei, formează o barieră naturală între estul ţării şi Trondelag. Orkdalen este o vale care coboară din munţi într-o câmpie deschisă spre gura fiordului.

— Dacă te alături regelui îţi vei putea păstra viaţa şi proprietăţile, însă dacă vei lupta împotriva lui, şi chiar dacă vei ajunge să-l ucizi, nu vei fi altceva decât un trădător.

Orm a întărit şi el cuvintele lui Finn, arătându-i lui Hakon cât de prostesc şi riscant este să lupţi împotriva regelui. Hakon s-a gândit îndeajuns înainte să spună ceea ce crede, iar când a luat o hotărâre le-a zis:

— Sunt pregătit să mă împac cu regele Harald dacă

este de acord ca Ragnhild, fiica regelui Magnus, să se mărite cu mine. Zestrea fetei să fie cât doreşte ea.

Finn i-a spus că poate să îi promită în numele regelui că va primi mâna şi zestrea lui Ragnhild, şi în felul acesta au încheiat înţelegerea mult-aşteptată de regele Harald. Mulţumit de izbânda lui, Finn s-a întors la nord de Trondheim.

Planurile de răscoală care ar fi trebuit să ducă la uciderea regelui au fost înăbuşite, şi regele Harald a reuşit să păstreze în felul acesta pacea în regat.

A venit apoi şi vremea ca Hakon să primească mâna lui Ragnhild. însă înainte de aceasta, Hakon a fost primit de regele Harald, şi la acea întâlnire regele i-a amintit că, în ce-l priveşte, este de acord ca înţelegerea lor secretă să fie respectată.

— însă acum, Hakon, continuă regele, trebuie să o întâlneşti pe Ragnhild şi să o întrebi dacă vrea să se mărite cu tine. Ştii şi tu că nimeni, nici eu care sunt rege, nici tu care eşti pretendent, nu o poate obliga pe Ragnhild să se mărite fără ca ea să fie întru totul de acord.

Urmând îndemnul regelui, Hakon s-a prezentat în faţa lui Ragnhild şi i-a cerut mâna, însă fata i-a răspuns fără să clipească:

— Oare de câte ori va trebui să mai suport ruşinea de a fi urmaşa unui rege defunct, care nu mă mai poate apăra? Şi acum urmează umilinţa de a fi peţită de un fermier. Oricât de chipeş ai fi, Hakon, nu eşti decât un fermier, fără nici un titlu nobiliar. Dacă tatăl meu ar trăit, m-ar fi măritat cu un rege.

Rănit de cuvintele lui Ragnhild, Hakon s-a întors la regele Harald şi i-a amintit înţelegerea pe care o aveau şi la care nu avea de gând să renunţe în ruptul capului.

— M-a refuzat doar pentru că nu am un titlu nobiliar, aşa că îţi cer să îmi acorzi un titlu, şi astfel amândoi să ne putem respecta înţelegerea. Ştii că renumele familiei mele îţi permite să mă ridici la rangul de nobil, ca să nu mai vorbim de faptul că sunt un războinic neînfricat, cu nimic mai prejos decât nobilii care luptă alături de tine în bătălii.

— Fratele meu, regele Olaf, şi fiul său, Magnus, au hotărât că un titlu nobiliar poate fi acordat doar o dată pe an de casa regală, şi-am respectat această hotărâre în timpul domniei mele, îi răspunse regele. Nu îi voi lua titlul pe care abia i l-am acordat nobilului Orm pentru a ţi-l acorda ţie.

Hakon Ivarson a înţeles că nu va primi nici mâna fetei şi nici titlul. Atât el, cât şi Finn au fost extrem de furioşi şi au plecat acuzându-l pe rege de încălcarea rămăşagului, croind în gând planuri de răzbunare. Hakon a echipat o corabie şi a vâslit spre sudul Danemarcei să-l întâlnească pe regele Svein Ulfsson. Regele l-a primit cu bucurie şi i-a dat proprietăţi bogate în Danemarca. Tot lui i-a dat şi comanda războinicilor care apărau ţara de invazia vikingilor din Wendland[1], dar şi de atacurile slavilor, care încercaseră nu o dată să forţeze intrarea în regat.

O iarnă şi o vară întreagă a rămas Hakon la bordul corăbiei sale de luptă.

Tot atunci trăia în Danemarca un bărbat pe nume Asmund, despre care se spunea că era atât nepotul regelui Svein, cât şi fiul său de suflet. în copilărie fusese de o frumuseţe neobişnuită, împlinită şi de o purtare aleasă, de aceea regele îl

') Wendland acoperă teritoriul cunoscut azi ca Holstein, în Germania, şi regiunea de coastă a Mării Baltice, la răsărit de Holstein.

preţuia şi îl iubea. însă, pe măsură ce creştea, Asmund devenea din ce în ce mai răzvrătit şi mai agresiv, înclinat spre ucidere, fie că era pe câmpul de luptă sau nu. Asta l-a nemulţumit pe rege, în cele din urmă, a hotărât să-l îndepărteze de la curte, însă nu ca pe un străin, ci i-a dăruit proprietăţi şi bani care i-ar fi ajuns atât lui, cât şi oamenilor lui să trăiască fără nici o grijă.

După ce şi-a primit pământurile, Asmund a strâns o mare oaste şi a început să prade totul în jurul său, râvnind chiar la pământurile regelui. Când această veste a ajuns la urechile regelui, Asmund a fost chemat să dea socoteală pentru toate nelegiuirile sale. Şi, când s-au întâlnit, regele i-a cerut să rămână la curte fără oamenii săi, şi Asmund l-a ascultat, pentru că nu avea încotro.

însă după scurt timp, Asmund n-a mai suportat viaţa de la curtea regală şi într-o noapte a fugit şi s-a alăturat din nou oamenilor săi, provocând daune şi mai mari regatului. Odată, pe când regele îşi vizita regatul, a trecut pe lângă locul în care ştia că se adăpostise Asmund, aşa că trimisese un grup de soldaţi să-l aducă cu forţa. Regele l-a pus în lanţuri şi l-a ţinut prizonier, sperând ca astfel Asmund să-şi vină în simţiri şi să renunţe să-şi atace propriul regat. însă, de îndată ce a fost eliberat, Asmund a fugit din nou să-şi strângă oaste şi corăbii şi să pornească în raiduri de jaf prin Danemarca. După Danemarca a trecut şi în regatele vecine, jefuind şi ucigând tot ce-i ieşea în cale. Danezii care suferiseră mari pierderi au venit în cele din urmă la regele Svein cu plângeri, cerându-i să-i scape de

acest nelegiuit. însă regele le-a răspuns:

— De ce veniţi la mine, de ce nu-l căutaţi pe Hakon Ivarsson. El răspunde de pacea regatului, el vă apără. Ştiam că Hakon este un viking viteaz, însă acum văd că se luptă doar în locurile în care nimic nu-i pune viaţa în pericol.

Cuvintele regelui au ajuns la urechile lui Hakon, cu multe înfloriturí adăugate de nobilii care voiau să-i învrăjbească.

Hakon a hotărât aşadar să-şi adune oamenii şi să pornească în căutarea lui Asmund. S-au întâlnit în mijlocul mării. Oamenii lui Hakon au sărit la bordul corăbiei lui Asmund şi i-au omorât pe toţi tâlharii care îl însoţeau. în cele din urmă, Hakon şi Asmund au ajuns faţă în faţă. Hakon l-a ucis din doar câteva lovituri şi i-a tăiat capul.

Cu bucuria victoriei pe buze, Hakon s-a grăbit spre curtea regelui Svein. L-a găsit stând la masă, între oamenii săi, însă Hakon nu s-a oprit. A înaintat spre masa regelui, i-a aruncat capul lui Asmund pe masă, întrebându-1:

— îl recunoşti?

Regele n-a răspuns, însă tot sângele i-a urcat în obraji. Hakon le-a întors spatele şi a plecat în drumul său. După foarte puţin timp, regele Svein a trimis soli să-l caute pe Hakon ce- rându-i să plece din Danemarca.

— Să-i spuneţi, şi-a îndemnat regele solii, că eu nu vreau să îl pedepsesc în nici un fel, însă oamenii mei i-ar putea cere capul.

Primind mesajul regelui, Hakon a plecat din Danemarca şi a călătorit spre nord, spre ferma lui din Norvegia. Nobilul Orm murise între timp, iar prietenii

care îi mai rămăseseră acolo s-au bucurat nespus să îl revadă. Cei mai mulţi îşi doreau ca Hakon să cadă la pace cu regele Harald. Nu peste multă vreme, regele Harald i-a dat lui Hakon titlul nobiliar şi autoritatea care îi aparţinuseră lui Orm, iar nobil de acum, Hakon s-a căsătorit cu Ragnhild[1], aleasa inimii lui. în schimbul acestor daruri, Hakon a depus jurăminte de credinţă şi loialitate faţă de regele Harald.

[x]) Eric III al Danemarcei, numit şi Mielul, Lam, este strănepotul lui Hakon şi Ragnhild. A domnit între 1137 şi 1146 şi este primul rege danez care abdică din motive necunoscute. Pentru că moare în anul abdicării, hotărârea de a părăsi tronul este pusă pe seama unei boli care l-ar fi adus în incapacitatea de a conduce regatul. Este îngropat în catedrala Sfântul Canut din Odense. Porecla „Mielul" este explicată printr-o pioşenie excesivă, semn al unei slăbiciuni nevrednice de un rege (Bricka, 1890:541).

De la plecarea sa din Norvegia, Kalf Arnason s-a alăturat mai multor expediţii de jaf în insulele englezilor, însă iernile le petrecea în Orkney, împreună cu tovarăşul său, ducele Thorfinn, cel mai mare dintre ducii de Orkney. Fiind căsătorit cu Ingibjorg, fiica lui Finn Arnason, Thorfinn era unchiul lui Kalf. într-o bună zi, Kalf a primit răspuns de la fratele său, Finn Arnason, că este liber să se reîntoarcă în Norvegia natală, unde îl aşteaptă toate proprietăţile pe care le avea înainte să-l ucidă pe Sfântul Olaf. La primirea mesajului, Kalf s-a pregătit de plecare, şi în curând vâslea spre răsărit. Prima dată s-a grăbit să-şi întâlnească fratele, iar când toate pregătirile au fost făcute, astfel încât s-a asigurat că nimeni nu îl va ataca, Kalf s-a prezentat în faţa regelui Harald, căruia i-a jurat credinţă şi devotament. în scurt timp, şi-a primit toate pământurile şi proprietăţile pe care le deţinea înainte de fuga sa ruşinoasă din Norvegia.

în vara anului următor, regele Harald şi-a chemat oamenii şi a plecat într-o expediţie în sudul Danemarcei, unde a jefuit şi ucis până în toamnă. Când a ajuns pe insula Fyn, a fost surprins să vadă că era aşteptat de o armată numeroasă. înainte de bătălie, Harald le-a cerut oamenilor să debarce şi să se pregătească de o înfruntare pe coastele insulei. La conducerea primei companii l-a numit pe Kalf Arnason. Regele i-a ordonat să pregătească oamenii de luptă, promiţându-i că va fi urmat de ceilalţi îndeaproape.

Kalf a debarcat cu oamenii săi şi, în curând, s-a aflat faţă în faţă cu oastea daneză. Norvegienii conduşi de Kalf au trecut la atac, încredinţaţi că regele însoţit de restul războinicilor norvegieni li se vor alătura în curând, însă ajutorul întârzia să apară. Norvegienii au

fost înconjuraţi de danezi şi ucişi în scurt timp. Printre cei care au murit se afla şi Kalf. După bătălie, regele Harald însoţit de oamenii săi au coborât de pe corăbii şi au recuperat trupul lui Kalf pentru a-l duce în Norvegia. Fără să se lase intimidat de uciderea unui număr mare dintre oamenii săi, regele Harald a continuat să jefuiască şi ucidă pe Fyn, aşa cum descrie şi scaldul Arnor Thordarson[1] în versurile sale:

Regele şi-a înroşit spada
în sângele purpuriu al celor căzuţi pe Fyn.
Oamenii şi-au pierdut vieţile
în timp ce flăcările le înghiţeau casele.

La *aflarea veştii că fratele său, Kalf, a fost păcălit şi* trimis să fie ucis de danezi, Finn nu mai simţea decât ură pentru regele Harald. Tot atunci a înţeles că regele însuşi plănuise totul, astfel încât Finn să ceară reîntoarcerea lui Kalf, regele să accepte şi apoi să răzbune moartea Sfântului Olaf. Pe de altă parte, cu greu putea dovedi vinovăţia regelui, de vreme ce Kalf fusese ucis în luptă, de danezi. Când toate acestea au ajuns la urechile tuturor, Finn a fost desconsiderat atât de războinici, cât şi de fermieri, pentru că numai un naiv ar fi putut să creadă că regele l-ar fi iertat pe ucigaşul fratelui său, Sfântul Olaf, de vreme ce se ştia cât de răzbunător era, şi că nu putea ierta nici cea mai mică ofensă. .

Regelui Harald nu îi păsa de vorbele oamenilor. Dimpotrivă, se bucura de faptul că în felul acesta nimeni nu va mai îndrăzni să ridice un deget împotriva lui. Mulţumirea pe care o trăia după moartea lui Kalf

era greu de ascuns. El însuşi ar fi compus această strofă care celebrează moartea duşmanilor săi:

Până acum am ucis treisprezece
Dintre rivalii şi inamicii mei.
I-am ucis fără nici o remuşcare

') Scaldul Amor Thordarson şi-a dedicat majoritatea versurilor ducilor de Orkney; este şi autorul unui poem dedicat regelui Harald, azi pierdut.

Şi îmi amintesc cu bucurie de clipa în care şi-au dat duhul. Trădarea trebuie răzbunată cât mai repede

Prin orice cale, înainte ca otrava ei să mă ucidă;
Din ghinda măruntă creşte stejarul voinic.

îndurerat de toată povestea, Finn a părăsit Norvegia, în- dreptându-se spre sudul Danemarcei. L-a căutat pe regele Svein, care l-a primit la masa sa. Apoi au stat de vorbă în taină pentru multă vreme. Finn a câştigat încrederea regelui Svein, care l-a înnobilat numindu-l duce de Halland. Apoi l-a aşezat în fruntea unei armate pentru a apăra Danemarca de atacurile norvegienilor. '

Tot atunci trăia în Norvegia un bărbat pe nume Guthorm Gunnhildarson, fiul lui Gunhild, sora regelui Harald, şi prin aceasta nepotul Sfântului Olaf şi al regelui Harald. încă din tinereţile lui, Guthorm a fost respectat şi iubit atât pentru înfăţişarea sa plăcută, cât şi pentru curajul şi înţelepciunea sa. Regele Harald însuşi a fost deseori văzut în tovărăşia lui Guthorm.

Acest viking a participat deseori în expediţii de jaf în insulele britanice, ba chiar a iernat o dată în Dublin,

în Irlanda regelui Margad. Pe numele lui Eachmargach, regele Margad avea sânge viking în vine, pentru că era fiul lui Rognvald Ivarsson. în vara următoare acelei ierni în care Guthorm a rămas în Dublin, regele şi Guthorm au pornit într-o expediţie de jaf în Wales, de unde au luat nenumărate odoare şi lucruri de preţ. Corăbiile lor încărcate de comori s-au oprit apoi în strâmtoarea Menai, să împartă în mod egal întreaga pradă. Când regele Margad a văzut aurul şi argintul coborât de pe corăbii, a pretins ca întreaga pradă să-i revină lui, înfuriindu-l pe Guthorm, care nu voia să renunţe la partea ce le revenea de drept atât lui, cât şl oamenilor alături de care luptase. însă regele Margad a rămas neînduplecat. I-a spus chiar:

— Nu ai de ales, Guthorm. Fie faci cale întoarsă, fie te lupţi, iar dacă va fi să pierzi îmi laşi şi corăbiile tale.

Guthorm avea de luat o hotărâre extrem de dificilă. Umilinţa de a lăsa întreaga bogăţie în mâinile regelui Margad era greu de suportat, însă riscul de a-şi ridica vikingii la o luptă inegală cu oamenii regelui Margad era şi mai greu de asumat. Regele avea o oaste uriaşă, îmbarcată pe şaisprezece corăbii, în timp ce Guthorm avea numai cinci corăbii. Copleşit de povara alegerii pe care trebuia să o facă, Guthorm i-a cerut regelui Margad un răgaz de trei zile, să se sfătuiască cu oamenii săi. De asemenea, spera ca în cele trei zile să-l îmbuneze pe rege, amin- tindu-i de vechea lor prietenie. Regele i-a refuzat însă cererea. Asta se întâmpla în ziua de 28 iulie 1052, în ajunul sărbătorii Sfântului Olaf.

Guthorm a hotărât în cele din urmă să moară în luptă împreună cu oamenii săi. Umilinţa de a lăsa totul

şi de a pleca doar pentru a-şi salva viaţa ar fi fost mai greu de îndurat până la sfârşitul zilelor sale. împreună cu oamenii săi, s-a rugat fierbinte la Sfântul Olaf, promiţându-i că va dărui bisericii cu hramul Sfântul Olaf o zecime din întreaga bogăţie dacă printr-o minune va fi să câştige bătălia, pentru că doar o minune îi mai putea ajuta. Apoi şi-a condus oamenii pe câmpul de luptă, încurajându-i cu vorbe de îmbărbătare. Şi minunea s-a întâmplat, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Sfântului Olaf. Regele Margad a fost ucis, şi odată cu el toţi oştenii care l-au însoţit. Fără milă au fost ucişi atât cel bătrân, cât şi cel tânăr, pentru că după aşa o încleştare nimeni nu rămâne prizonier.

întors acasă, Guthorm a turnat în argint un crucifix înalt de zece coţi, pe care l-a dăruit bisericii Sfântului Olaf.

Tot în Danemarca exista atunci un duce plin de răutate şi invidie care trăia cu o norvegiancă din Trondelag. Femeia aceasta avea mare evlavie la Sfântul Olaf, însă ducele nu credea nimic din poveştile pe care le auzea despre miracolele săvârşite de sfânt, încredinţat că nu sunt altceva decât bârfe sau poveşti de adormit copiii.

în ajunul sărbătorii Sfântului Olaf, ducele a devenit chiar mai zeflemitor şi nici nu voia să audă să-şi îmblânzească vorbele sau să-şi primenească sufletul pentru sărbătoare. în ziua sfintei sărbători, i-a cerut chiar femeii să coacă pâine în cuptor. Temându-se de bărbatul ei, femeia a făcut focul în cuptor, cerând cu lacrimi fierbinţi îndurare sfântului. Şi în clipa în care femeia a scos pâinea din cuptor, pâinea s-a transformat

în stană de piatră, iar bărbatul cel rău şi înverşunat şi-a pierdut lumina ochilor.

Bucăţi din pâinea transformată în piatră pot fi văzute şi acum în biserica Sfântului Olaf, dar şi în multe alte locuri. Din ziua aceea, danezii au respectat cu evlavie sărbătoarea Sfântului Olaf, sărbătorind-o cu mare credinţă an de an, în fiecare vară.

Se mai spune că în ţara francilor trăia un om atât de nevolnic, încât nu putea înainta decât târându-se pe genunchi şi pe coate. Şi într-o zi, pe când adormise la o margine de drum, a visat un bărbat frumos, cu înfăţişare nobilă, pe care l-a întrebat încotro se îndreaptă. Bărbatul i-a spus că merge într-un sat din apropiere, apoi a adăugat:

— Dacă vrei să te însănătoşeşti, du-te la biserica Sfântului Olaf din Londra, şi sfântul te va vindeca.

După acest vis, nevolnicul s-a trezit şi a pus la cale o lungă călătorie, hotărât să nu se oprească până nu va fi găsit biserica Sfântului Olaf din Londra. La capătul călătoriei sale a ajuns pe podul Londrei, unde a început să întrebe în stânga şi-n dreapta unde se află biserica Sfântului Olaf, însă oamenii locului i-au răspuns că în Londra sunt atât de multe biserici, încât era cu neputinţă să ştie care cui sfânt îi era dedicată. în cele din urmă, un străin s-a apropiat de el şi l-a întrebat unde vrea să ajungă. Nevolnicul i-a spus şi lui că se află în căutarea bisericii cu hramul Sfântului Olaf.

— Vino să mergem împreună la biserica Sfântului Olaf, i-a răspuns străinul, pentru că eu ştiu drumul.

Au trecut împreună podul şi au cotit-o apoi pe o stradă la capătul căreia se afla biserica mult căutată. Când au ajuns în faţa pragului, străinul a păşit peste prag şi s-a topit în văzduh. Nevolnicul s-a rostogolit

peste prag şi s-a ridicat în picioare. în zadar l-a căutat apoi pe străinul cel frumos prin biserică. Biserica aceea se afla în partea oraşului numită Southwark.

Pentru că regele Harald însuşi pusese piatra de **te**melie a oraşului Oslo, monarhul rămânea mult timp în reşedinţa regală construită acolo. Era un loc bun şi pentru oştile sale, căci oraşul era înconjurat de pământ mănos, de pe care puteau culege roade, ca să încarce nenumăratele corăbii ancorate la ţărm. Dar mai erau şi alte două motive pentru care Harald ceruse să se construiască aşezare omenească acolo: puteau să apere regatul de danezi, iar în zilele pe care norvegienii le hotărau puteau să pornească raidurile iuţi peste fiordul Oslo, la capătul căruia intrau în regatul Danemarcei, pe care îl jefuiau atât cât pofteau.

într-una dintre veri, regele hotărî să adune o mică oaste, pe care o îmbarcă pe câteva corăbii uşoare. Se gândea să vâslească prin fiordul Oslo, pentru că vântul le era prielnic, şi de acolo să coboare în lutlanda, într-o scurtă expediţie de jaf. Ajunşi în peninsulă, nu mică le-a fost mirarea să întâlnească o*oştire daneză numeroasă şi bine organizată, gata să-şi apere pământurile.

Regele n-a vrut să-şi piardă oamenii într-o luptă inegală, aşa că au vâslit spre Limfjord. Chiar dacă acest fiord este mai degrabă îngust la gura de intrare, odată pătruns în el se poate naviga cu uşurinţă, de aceea Harald a putut să atace aşezările de pe ambele maluri şi să se retragă apoi spre mijlocul fiordului. însă de fiecare dată norvegienii au întâlnit danezi care le-au ţinut piept.

După aceste raiduri, regele Harald şi-a condus oamenii spre o insulă nelocuită pentru a-şi reface rezerva de apă. în zadar au căutat norvegienii un izvor cu apă bună de băut, insula părea uscată, seacă şi neprielnică oamenilor. în cele din urmă, oştenii au trebuit să-i spună regelui că pe insulă nu se află fir de apă. După ce i-a ascultat cu băgare de seamă, regele le-a cerut să nu mai caute apă, ci să caute şerpi. Primul şarpe găsit a fost legat lângă o vatră aprinsă şi ţinut acolo până când s-a înfierbântat ca un ţăruş aprins. Regele Harald le-a cerut atunci oamenilor săi să ia şarpele din vipie şi să-i lege de coadă un fir de lână care se deşira de pe un ghem. Oştenii au făcut întocmai, lăsând şarpele să se prelingă prin iarbă, însă urmărindu-l îndeaproape. De îndată ce şarpele a simţit răcoarea apei sub pământul uscat al insulei, a alunecat într-o crăpătură, ducând cu el şi firul de lână. Norvegienii şi-au suflecat mânecile şi au început să sape, iar în scurt timp au ajuns la un izvor cu apă dulce şi răcoroasă, din care au încărcat butoaie întregi pe corăbii să le ajungă până la întoarcerea acasă.

în scurt timp, iscoadele norvegiene au descoperit că regele Svein se afla la gurile fiordului, însoţit de un număr mare de oşteni danezi. Gura fiordului fiind mult prea îngustă, corăbiile trebuiau să intre pe rând, dând timp norvegienilor să se retragă spre Livobredning, un loc în care apele fiordului şi Marea Nordului sunt separate de doar o limbă îngustă de pământ. Pe timpul nopţii, la adăpostul întunericului şi în lumina stelelor, oamenii regelui Harald au descărcat corăbiile, le-au tras cu funii peste fâşia de pământ, apoi le-au încărcat din nou şi s-au pregătit să vâslească spre casă în

lumina zorilor. în timp ce vâsleau spre nord, lăsând în urmă coastele lutlandei, cântau cu toţii într-un glas:

Harald a reuşit să alunece
Din cursa întinsă de Svein înainte să se întunece.

Se spune că regele Harald ar fi jurat că data următoare când avea să atace Danemarca să o facă cu un număr mare de oameni şi corăbii pe măsură. De acolo, regele a ţinut cârma spre nord, şi în iarna aceea a rămas în Trondheim.

Harald a cerut în iarna aceea unor meşteri pricepuţi din Eyrar să-i construiască o corabie mare, una cu mult mai încăpătoare şi mai lungă decât orice altă corabie vikingă. S-ar fi putut compara doar cu Şarpele cel Lung[1], însă era mult mai robust construită. La prova corăbiei, meşterii sculptaseră un cap mare de dragon, al cărui lemn fusese împodobit cu aur, iar la pupa corăbiei, coada dragonului strălucea încrustată cu vână de aur. Treizeci şi cinci de perechi de vâsle îi aşteptau pe războinicii voinici să înalţe corabia pe spumele mării. Era cu adevărat o corabie nemaivăzută, a cărei ancoră depăşea în greutate oricare alta. Până şi parâmele pregătite pentru marinarii iscusiţi fuseseră împletite cu grijă, în aşa fel încât grosimea şi ţesătura lor să le facă imposibil de rupt. Şi, în aceeaşi iarnă, regele Harald a trimis vorbă regelui Svein să se întâlnească în primăvară la gurile fluviului Gota şi să se lupte pentru regatul Danemarcei, iar cel care va fi să învingă să rămână rege de drept.

[J]) Şarpele cel Lung este numele corăbiei regelui Olaf Tryggvason.

Corabia era echipată cu 34 de perechi de vâsle.

După aceea, regele a pornit de-a lungul şi de-a latul Norvegiei să strângă oameni pentru oastea sa, iar când a dat firul ierbii şi zăpada s-a topit, regele şi-a lansat corabia pe apele fluviului Nid. Scaldul Tjodolf a cântat astfel ziua aceea în versuri meşteşugite:

Am văzut nava de război, frumoasa mea doamnă,
Coborând de pe râu în valurile marii,
Iată prova înaltă a corabiei-dragon, legănându-se pe valuri. De când a fost lansată la apă, peste butucii rotitori, Coama şarpelui străluceşte deasupra încărcăturii, Aurul care decorează gâtul dragonului arde cu înflăcărare. Zeul Baldr al războinicilor[1] ştie cum vâslele trebuie să biciuiască
Apa, lovind de sus, de la înălţimea potrivită.
Femeia priveşte cu uimire cum sunt mânuite vâslele.

Când totul a fost pregătit, regele Harald însuşi a luat cârma în mână şi a condus corabia în mijlocul râului, în timp ce trupele lui vâsleau lovind ritmic apa. Acelaşi poet spune:

Gâtul graţios al corăbiei a intrat într-o sâmbătă în apele râului Nid. La cârmă stătea însuşi regele Harald. Femeile din Trondheim îl priveau cu încântare, mândre de regele lor.
Capul aurit al dragonului înainta pe calea deschisă
de tânărul
rege
Aflat la cârmă. Râul Nid se lăsa plesnit de vâslele războinicilor Nerăbdători să se arunce în vâltoarea bătăliilor ce vor veni.

Toţi ca unul vâsleau războinicii regelui Harald,
Ridicând vâslele lungi din apele învolburate, în vreme ce femeile lor le admirau forţa şi îndemânarea.

') Scaldul se referă la regele Harald.

Da, doamna mea, vom vâsli neobosiţi
Până când lemnul negru al vâslelor se va frânge,
Până când lemnul lor negru se va odihni în apa mării,
La ceasul când trâmbiţele vor suna sunet de bătălie.

Duşmanii noştri "ne vor privi îngroziţi,
Pentru că noi suntem şaptezeci de războinici care învârt
vâslele;
O asemenea corabie măreaţă nu s-a mai văzut.
Capul de dragon înaintează neînfricat în apele învolburate Ca un vultur de mare cu aripile desfăcute.

Harald a vâslit spre sud pe linia ţărmului, ducându-şi spre Danemarca întreaga flotă de războinici şi corăbii. Ajunşi în fiordul Oslo, o furtună teribilă i-a întâmpinat nemiloasă, de aceea s-au oprit, căutându-şi adăpost prin diverse golfuri de-a lungul coastei. Poetul Tjodolf a cântat în versuri şi această nefericită întâmplare:

Provele aurite ale corăbiilor norvegiene
S-au lăsat îmbrăţişate de frunzele pădurilor crescute pe ţărm;
Războinicii s-au adăpostit acum în corăbiile lor
Ascunse în golfuri şi la gurile râurilor care se varsă

în mare.

Pentru că furtuna era de o forţă nemaivăzută, corabia măreaţă a regelui a aruncat ancora în apele învolburate, aşa cum îşi aminteşte acelaşi poet în versurile sale:

Furtuna s-a aruncat cu gheare ascuţite .
Peste fierul ancorei cea nou-făurită de meşterii regelui. Capul de dragon al corăbiei privea peste întinsul mării, Aşteptând să o înfrunte purtat de vânturi prielnice.

De îndată ce furtuna s-a potolit, Harald şi războinicii săi au vâslit spre răsărit de râul Gota, şi la căderea nopţii şi-au ancorat corăbiile aproape de linia ţărmului. Tjodolf a compus următoarea strofă:

Neînfricatul rege şi-a respectat partea lui de înţelegere
Cu regele Svein. Norvegienii vor petrece noaptea
La marginea regatului Danemarcei.
De acolo au promis corbilor că vor avea ce să mănânce
Dacă armata daneză şi regele lor vor îndrăzni
Să se arate la locul hotărât pentru bătălie.

La auzul veştii că oastea norvegiană a ancorat în apropiere, danezii conduşi de regele Svein s-au retras în sudul insulei Fyn. Dezamăgit că danezii nu vor să lupte, regele Harald i-a trimis acasă pe fermierii care îl însoţeau în bătălie, păstrând cu el numai războinicii învăţaţi cu lupta, pe care i-a îmbarcat pe o sută cincizeci de corăbii. Au început apoi să jefuiască în Halland şi aşezările de pe ţărmul fiordului Laholms. în

scurt timp, regele Svein le-a ieşit în faţă, înconjurat de războinicii danezi. La vederea lor, regele Harald şi-a chemat oamenii cu un sunet de trâmbiţă. O parte dintre ei l-au sfătuit să se retragă, pentru că erau înconjuraţi, însă regele Harald le-a răspuns:

— Dacă fugim vom muri cu toţii, pentru că ne vor prinde în mlaştini.

Scaldul Stein Herdisarson a compus o strofă despre acest moment de răscruce:

Inima de vultur a regelui Harald
A rămas semeaţă în faţa armatei daneze.
Harald şi-a îndemnat oamenii să lupte,
Pentru că altă cale nu aveau.
Regele războinic i-a îndemnat să moară cu demnitate Şi să nu se gândească nici o clipă că vor pierde lupta;
La auzul acestor cuvinte, războinicii şi-au încleştat mâinile pe arme.

Regele Harald şi-a condus flota la locul de bătălie, aşezân- du-şi corabia cu cap de dragon în mijlocul primului rând de vase, pentru că el urma să îşi conducă oamenii fie spre moarte, fie spre o victorie miraculoasă. Despre începutul acestei bătălii scaldul Tjodolf a compus următoarele versuri:

Regele nostru care hrăneşte lupii[1]
Cu trupurile vrăjmaşilor săi
Şi-a adus corabia-dragon în faţa tuturor în prima linie a bătăliei.

Războinicii de pe corabia lui erau aleşi pe sprânceană, aşa cum descrie şi scaldul Tjodolf în versurile lui:

Harald, cel nesătul de bătălie,
Şi-a sfătuit oamenii să acţioneze cu iuţeală şi înţelepciune; Războinicii au construit un adăpost din scuturile lor Pe marginea corăbiei. Regele Norvegiei şi-a înconjurat corabia Cu un zid de scuturi.
Nici o făptură n-ar fi putut să se strecoare pe corabie.

Ulf şi-a aliniat corabia lângă corabia regală, îndemnându-şi oamenii să o apere ca pe propria viaţă. Scaldul Stein Herdisar- son s-a aflat la bordul corăbiei lui Ulf şi a compus următoarele versuri:

[x]) Alături de vultur şi de corb, lupul este una dintre fiarele bătăliei pentru care scalzii au creat metafore *kenning* iscusite. Vulturul, corbul şi lupul sunt chemaţi să se ospăteze împreună într-un poem care celebrează campania victorioasă împotriva danezilor a regelui Harald, într-o strofă compusă de scaldul Gr ani: „La Tjolarnes puii vulturilor şi-au stâmpărat setea / Cu sânge danez. Corbul s-a săturat şi el; / La masa Crăciunului şi de

departe / Au ajuns lupii în haită / Să-şi stâmpere foamea" (Jesch, 2001: 248). Atmosfera este cu atât mai macabră, cu cât scaldul Grani asociază ospăţul fiarelor cu masa de Crăciun.

Ulf ne-a îndemnat să fim curajoşi
Atunci când suliţele valurilor[1] au plesnit apa
Şi oamenii s-au avântat în bătălie.
Căpetenia credincioasă regelui ne-a cerut să
înaintăm în iureşul bătăliei, dar să nu uităm că viaţa
regelui E prima noastră datorie.

Cel dintâi a fost ducele Hakon Ivarsson, care a ieşit în faţă de pe flancul drept. Corăbiile lui străluceau în lumina soarelui. Pe flancul stâng se aflau oamenii din Trondelag, ale căror corăbii erau, de asemenea, neîntrecute.

Şi regele Svein şi-a aşezat corăbiile gata de luptă, aşezându-şi propria corabie în primul rând, gata să-şi încurajeze oamenii şi să-i conducă. Finn Amason îi era alături. Cei mai curajoşi şi puternici dintre danezi îi înconjurau, gata să-şi dea viaţa apărându-i. Ambele tabere şi-au legat corăbiile din primul rând între ele ca să facă apărarea mai puternică. Chiar dacă numărul oamenilor pregătiţi să lupte era diferit, iar şansele erau inegale, ambele armate străluceau în lumina soarelui şi arătau maiestuos. Regele Svein avea şase duci în armata lui. Scaldul Stein Herdisarson a cântat în versuri acele momente:

Neînfricatul rege Harald
Şi-a întâlnit vrăjmaşii în bătălie,
O sută cincizeci de corăbii îl însoţeau,
Aşteptând să căsăpească armata daneză.
Şi regele danez era nerăbdător să scoată spada din

teacă, Mult mai încrezător decât Harald,
Pentru că regele danez conducea trei sute de corăbii.

Sunetul care anunţa începutul bătăliei a fost dat de Harald de îndată ce toate corăbiile au fost gata de luptă. Apoi a porun

') Kenning care desemnează vâslele. ' cit oamenilor să vâslească spre corăbiile celorlalţi. Stein Her- disarson a mai compus o strofă despre începutul bătăliei:

Svein şi Harald s-au înfruntat
La gurile râului Nissa[1].
Cei doi regi erau la fel de curajoşi,
Şi pe trupurile oamenilor lor
Rănile au început să se deschidă cu nemiluita,
Sângele lor înroşea apele mării.

în iureşul bătăliei cei doi regi îşi îndemnau oamenii să lupte fără teamă. Stein Herdisarson a spus:

Cele două căpetenii măreţe,
Ale căror zale străluceau în lumina soarelui,
îşi strigau oamenii pe nume, cu încredere neţărmurită.
Cele două oştiri se înfruntau cu furie,
Pietre şi săgeţi zburau dintr-o corabie în alta,
Şi din lama paloşelor picura sânge purpuriu.
Războinicii osândiţi să moară
Cădeau ca spicele tăiate de seceră.

Târziu în amiază, cele două armate s-au ciocnit, bătălia mu- tându-se de pe apă pe pământ. Urletele de atac şi gemetele muribunzilor s-au auzit până în zori. Regele Harald şi-a încordat arcul fără încetare, timp de

patru ore. Scaldul Tjodolf a spus:

Regele norvegian şi-a încordat arcul
Până la răsăritul soarelui,
Trimiţând o puzderie de săgeţi *
Spre albele scuturi ale danezilor.
Vârfurile însângerate ale suliţelor
Deschideau răni în fierul zalelor.

x) Bătălia a avut loc în zorii zilei de 9 august 1062.

Ducele Hakon şi oamenii săi nu-şi legaseră corăbiile între ele, pentru că voiau să vâslească spre corăbiile daneze, care pluteau şi ele în afara corăbiilor ferecate. Pe acelea le-au atacat norvegienii, ucigând fiecare războinic danez găsit pe corăbii. Când danezii au văzut ce se întâmplă, s-au grăbit să-şi retragă corăbiile din calea ducelui Hakon, însă ducele a poruncit să fie urmărite, şi norvegienii nu s-au lăsat până nu le-au ajuns. în acel moment, o barcă micuţă s-a apropiat de ducele Hakon. Erau oşteni norvegieni care i-au spus că unul dintre flancurile regelui Harald era atacat violent de danezi şi gata să cadă, pentru că mulţi dintre războinicii care luptau vitejeşte fuseseră deja ucişi. Ducele Hakon a vâslit într-acolo, atacând cu atâta furie, încât danezii au trebuit din nou să se retragă.

Ducele a luptat astfel întreaga noapte, ducându-şi corăbiile acolo unde bătălia era mai înverşunată. Şi oriunde se lupta el, danezii nu puteau să-i ţină piept.

Către sfârşitul nopţii, flota daneză se pregătea să se retragă. Regele Harald şi oamenii săi reuşiseră să urce la bordul corăbiei regelui Svein, ucigându-i pe toţi oştenii danezi care-l apărau pe rege. O parte dintre danezi au ales chiar să sară în apă, preferând să moară

înecaţi decât tăiaţi de spadă. Amor, poetul ducilor, a spus:

Bravul rege Svein al danezilor
Trebuie să fi avut un motiv bun să-şi părăsească oamenii, în timp ce fierul spadelor lovea în coifuri,
Corabia sa regală a rămas pustie.
Când până şi el, războinicul cu limba iute,
A sărit din corabia însângerată,
Lăsându-şi oamenii căzuţi pe corabie.

Când flamura regelui Svein a căzut de pe catargul corăbiei, şi în jurul catargului se aflau numai leşuri, restul armatei daneze a încercat să fugă, însă mulţi au fost ajunşi de norvegieni şi ucişi. Cei care au reuşit să fugă sărind în apă, şi nu s-au înecat, ci au găsit corăbii daneze pe care să urce, vâsleau acum cu încrâncenare pentru a-şi salva viaţa. Mai mult de şaptezeci de corăbii daneze pluteau pustii pe apele însângerate. Scaldul Tjodolf a spus:

Se spune că cel puţin şaptezeci
Dintre corăbiile lungi ale danezilor
Au fost pustiite în timp scurt
De către neobositul rege al Norvegiei.

Regele Harald a vâslit însoţit de corăbiile norvegiene, gră- bindu-se să-i ajungă pe danezii fugari. Se aflau multe corăbii abandonate în fiord, de aceea vâsleau cu greutate.

Ducele Finn Arnason, a cărui vedere era foarte slabă, a refuzat să fugă, şi a fost luat prizonier. Despre aceasta scaldul Tjodolf a spus:

Svein n-a reuşit să câştige victoria
în ciuda curajului celor şase duci
Nerăbdători să câştige victorii.
Ducele Finn Arnason a fost prea mândru să fugă,
De aceea a ajuns, în cele din urmă, prizonier.

Pentru că ducele Hakon şi oamenii săi erau îmbarcaţi pe o corabie mare, care nu îşi putea face loc printre corăbiile abandonate în fiord, nu i-au însoţit pe războinicii regelui Harald, îmbarcaţi pe corăbii suple şi rapide, vâslind cu încrâncenare să îi ajungă pe danezii fugari. S-a întâmplat însă ca un străin să se apropie de corabia regelui, pe o barcă uşoară. Era un bărbat înalt, învelit cu o pelerină cu glugă. Din bărcuţa lui joasă a strigat spre corabie:

— Unde e ducele?

Ducele Hakon îngrijea un soldat rănit, ale cărui răni sângerau. I-a aruncat o privire omului din bărcuţă, cerându-i să-şi spună numele.

Omul i-a răspuns: .

— Numele meu e Vandrad[XVI], şi vreau să vorbesc cu tine.

Ducele Hakon a pus mâna pe spadă, însă străinul a continuat:

— Te rog să mă ajuţi să îmi salvez viaţa.

Ducele s-a ridicat şi a cerut ca doi dintre războinicii care îi erau apropiaţi să îl escorteze pe Vandrad la ţărm. Apoi a adăugat:

— Să-l duceţi la prietenul meu Karl, fermierul. Lui să-i spuneţi să îi împrumute lui Vandrad calul pe care i l-am dat cu o zi în urmă. Să-i mai spuneţi să îi dea o şa şi pe propriul fiu drept călăuză.

XVI) Numele se traduce prin Rătăcitorul.

Războinicii au sărit în barcă şi au început să vâslească spre ţărm. Era la crăpatul zorilor, şi fiordul era acoperit de corăbii pustii care pluteau buimace, fără cârmaci. Unele porneau spre largul mării, în vreme ce altele se apropiau de ţărm. Vandrad le ceruse ostaşilor să stea departe de corăbiile norvegiene, însă ori de câte ori se apropiau de o corabie cu norvegieni, cei doi din barcă îşi spuneau numele şi erau lăsaţi să treacă, pentru că erau oamenii ducelui Hakon. Apoi au vâslit de-a lungul coastei pentru o vreme, şi numai când s-au depărtat de flota norvegiană Vandrad le-a cerut celor doi să vâslească spre mal.

Lumina crescuse bine pe când cei trei oameni se apropiau de ferma lui Karl. Au intrat împreună în casă şi l-au găsit acolo pe stăpânul fermei, abia trezit din somn. Soldaţii ducelui i l-au arătat pe Vandrad şi i-au transmis mesajul lui Hakon, însă Karl nu i-a lăsat să plece înainte să le aducă apă să se spele, şi să-i pună la masă, pentru că păreau cu totul sfârşiţi. Femeia lui Karl aduse mâncarea la masă spunând:

— Ce bine că bătălia s-a sfârşit! Nu am putut închide un ochi din cauza ţipetelor celor răniţi şi a urletelor celor care atacau.

— Dar tu n-ai ştiut că doi regi s-au înfruntat toată noaptea? a întrebat-o Karl.

-----Şi cine a câştigat?

— Norvegianul a câştigat, i-a răspuns Karl.

— Aha, deci regele nostru a fugit din nou, aşa cum îi este obiceiul, răspunse femeia.

— Nimeni nu ştie dacă a căzut sau dacă a fugit, i-a răspuns Karl.

— Ce rege slăbănog avem, adăugă femeia, nu

numai că păşeşte pe pământ ca un nevolnic, dar mai e şi laş.

Atunci Vandrad i-a spus:

— Nu cred că regele e un laş. De data asta a avut ghinion, atâta tot.

Vandrad a aşteptat să se spele ultimul pe mâini, apoi şi-a şters palmele de partea din mijloc a prosopului. Femeia i-a smuls prosopul din palme, spunându-i:

— Cât de prost crescut poţi să fii! Numai un mitocan ar murdări un prosop întreg ca să se şteargă pe mâini!

Fermierul i-a chemat apoi pe toţi la masă, iar Vandrad s-a aşezat în mijloc. Au mâncat cu toţii încet, fără să rostească prea multe cuvinte. Apoi au ieşit cu toţii afară. Calul era pregătit, iar băiatul fermierului aştepta răbdător pe calul său să îl conducă pe străin. Cei doi au călărit spre pădure, în timp ce norvegienii s-au întors la barcă şi au vâslit spre corabia ducelui Hakon.

Corăbiile daneze au fost urmărite doar scurt timp, pentru că regele Harald a hotărât să se întoarcă şi să jefuiască doar corăbiile abandonate. Pe corabia regelui Svein au găsit multe leşuri, dar nici unul nu părea să fie al regelui. Cu toate acestea, au presupus că regele Svein e mort.

Trupurile norvegienilor morţi au fost îngropate pe ţărm, iar cei răniţi au fost îngrijiţi pe corăbii. Apoi norvegienii au dus pe ţărm toate leşurile danezilor de pe corăbii, şi le-au cerut fermierilor din împrejurimi să îi îngroape. După aceea, regele a împărţit prada de război între oamenii săi.

Au rămas acolo cu toţii câteva zile, însă în curând au primit veşti că regele Svein a fost văzut în Zealand, că danezii care au scăpat i s-au alăturat regelui Svein, şi că un număr mare de fermieri danezi s-au înrolat în armata regelui Svein, astfel că armata daneză era din nou numeroasă, gata pentru încă o înfruntare cu norvegienii regelui Harald.

Vă amintiţi că ducele Finn Arnason fusese luat prizonier în bătălie. într-o zi a fost adus în faţa regelui Harald, care în dimineaţa aceea era într-o dispoziţie veselă.

— Aşadar, ne întâlnim din nou, i-a spus regele. Ultima dată ne-am văzut în Norvegia. Acum văd că danezii nu te-au ocrotit cum se cuvine, ba te-au şi lăsat în urmă, ca să ne împovărăm noi cu un om cu vederea slabă, şi să te mai ţinem şi în viaţă.

Ducele Finn i-a răspuns:

— Norvegienii au multe lucruri neplăcute de făcut pe lumea asta, dar nici una nu se compară cu povara de a-ţi asculta ţie poruncile.

— Vrei, sau nu să rămâi în viaţă? l-a întrebat regele Harald. Ai acum şansa de a ne dovedi că poţi să fii loial, cu toate că nu meriţi mila mea.

— Nu vreau mila unui câine, i-a răspuns Finn cu obidă.

— Ai vrea ca Magnus[1] să-ţi cruţe viaţa? îl întrebă regele.

*) Fiu al regelui Harald şi al Thorei, Magnus se înrudeşte cu Finn; Thora este nepoata acestuia.

— Cum s-ar putea ca viaţa mea să depindă de un căţelandru?

Regele Harald a râs, amuzat de cuvintele lui Finn,

cu atât mai caraghioase, cu cât situaţia în care se afla ducele era de-a dreptul ridicolă pentru un nobil.

— Ai vrea atunci ca viaţa să-ţi fie cruţată de către nepoata ta, Thora? a continuat regele.

Finn l-a întrebat atunci cu uimire:

— Thora e aici?

— Da, e aici cu mine, i-a răspuns regele Harald.

în acel moment, Finn nu şi-a mai putut ascunde ura în spatele cuvintelor insultătoare, ci a lăsat-o să curgă de pe lim- ba-i despicată:

— Nu mă mir că ai luptat cu atâta plăcere, dacă ţi-ai adus cu tine javra în călduri.

Spre uimirea tuturor, viaţa ducelui Finn a fost cruţată. Ba chiar regele Harald l-a ţinut în preajma sa pentru o vreme, însă Finn a rămas mereu mohorât, gata să sară oricând la harţă cu insulte şi cuvinte muşcătoare.

în cele din urmă, regele Harald i-a spus:

— E limpede ca lumina zilei că nu vei ajunge niciodată să te împrieteneşti cu noi. Eşti liber să te întorci la regele Svein.

— îţi accept oferta, i-a răspuns Finn. Cu cât ma vei lăsa să plec mai repede, cu atât mai mare îmi va fi recunoştinţa.

Regele Harald a cerut ca Finn să fie dus la ţărm, unde îl aşteptau oamenii din Halland, care l-au primit cu multă bucurie. în ce-i priveşte pe norvegieni şi pe regele Harald, ei au vâslit spre nord, spre Norvegia. S-au oprit mai întâi la Oslo, de unde fiecare războinic care voia să meargă la casa lui a fost liber să plece, însă mulţi au ales să rămână în preajma regelui.

Regele Svein a *rămas în iarna aceea în*

Danemarca, bucurându-se de pacea pe care o aducea anotimpul friguros, când rareori se porneau răzmeriţe sau bătălii. Mai simţea şi că puterea lui creştea de la o zi la alta, oamenii săi bucurându-se că l-au văzut scăpat cu viaţă din bătălia cumplită pe care o purtaseră cu norvegienii. Regele nu a uitat însă de fermierul Karl şi de femeia lui, aşa că a trimis mesageri care să-i aducă la curtea regală. La venirea lor, regele Svein a cerut să-i fie adus în sala tronului Karl, fermierul care l-a tratat cu atâta omenie, întrebându-l dacă îl recunoaşte sau dacă i se pare că l-a mai văzut vreodată. Karl i-a răspuns:

— Te recunosc, rege al meu, aşa cum te-am recunoscut şi atunci când te-ai aşezat la masa mea. Domnul să fie lăudat dacă un ajutor atât de mic a fost atât de folositor regelui nostru.

Regele i-a răspuns:

— îţi voi fi recunoscător până la capătul zilelor, însă azi două daruri vreau să-ţi ofer drept recompensă: cea mai mare şi mai bogată fermă pe care ţi-o doreşti tu din Zealand a ta să fie, şi a doua recompensă va fi să-ţi ridic rangul, pentru că tu meriţi să fii înnobilat şi respectat. Nădăjduiesc că puterile tale vor fi şi de acum înainte pe măsura aşteptărilor mele.

Karl i-a mulţumit regelui pentru mărinimie, apoi i-a spus:

— Rege al meu, un singur lucru aş mai vrea să-ţi cer.

— Care este acela?

— Aş vrea să-mi îngădui să-mi iau femeia cu mine, i-a răspuns Karl.

— Această favoare nu pot să o îngădui, i-a răspuns regele, îţi voi găsi eu o femeie mult mai bună şi mai înţeleaptă. în ce o priveşte pe femeia ta, va putea

rămâne la vechea ta fermă din Halland şi va putea trăi liniştită acolo din roadele pământului.

Regele şi-a respectat făgăduinţele. I-a găsit lui Karl atât o fermă bogată, cât şi o nevastă la fel de nobilă precum el, şi Karl a devenit unul dintre cei mai respectaţi sfătuitori din preajma regelui. Povestea lui s-a răspândit până departe, ajungând până în munţii Norvegiei.

în tot acest timp, regele Harald se afla la reşedinţa sa din Oslo, petrecându-şi acolo iarna care a urmat bătăliei de la Nisă, în toamna care a premers acelei ierni, norvegienii au vorbit neîncetat despre acea luptă, pentru că regatul Norvegiei şi-a asumat victoria, chiar dacă regele Svein reuşise să scape nevătămat. Fiecare dintre războinicii care scăpaseră cu viaţă avea o poveste de spus, iar numărul celor dispuşi să asculte povestea bătăliei era mare.

S-a întâmplat ca odată câţiva războinici norvegieni care luptaseră alături de regele lor să-şi spună poveştile la o cană de vin într-o pivniţă din apropierea reşedinţei regale. Vorbeau despre bătălie şi despre faima pe care au câştigat-o acolo, fără să poată cădea de acord care dintre confraţii lor norvegieni a devenit cel mai faimos în urma bătăliei de la Nisa. în cele din urmă, au hotărât că ducele Hakon a câştigat cea mai multă faimă şi a fost cel mai curajos în bătălie. Mai mult decât atât, Hakon a fost şi cel mai norocos, dar şi cel mai cu folos, pentru că hotărârile pe care el le-a luat au dus la moartea multor danezi şi la câştigarea bătăliei.

— Nu încape îndoială, au hotărât ei, că datorită lui Hakon am câştigat bătălia. Victoria este a lui.

S-a întâmplat ca regele Harald să se afle în curtea

reşedinţei regale, unde vorbea cu oamenii săi, şi să audă discuţiile din pivniţă. S-a apropiat de uşa pivniţei şi a rostit îngândurat:

— Acum toţi oamenii mei vor să se numească Hakon.

*În toamna aceea, ducele Hakon s-a reîntors în Upp*land şi a iernat acolo, pe domeniile sale. Era extrem de iubit şi de admirat de oamenii locului. Nici în primăvara următoare nu se terminaseră poveştile despre bătălia de la Nisa, Hakon însuşi fiind provocat să vorbească din nou despre întâmplări pe care acum şi le amintea în detaliu, pentru că avusese timp o toamnă şi o iarnă să se gândească la ele şi să le repovestească fără încetare. într-o zi, pe când oamenii săi vorbeau despre întâmplările prin care au trecut şi ajunseseră la momentul în care toţi lăudau faptele şi vitejia ducelui Hakon, s-a întâmplat ca unii să amintească şi alte nume de oşteni viteji. Unul dintre ei a spus:

— E adevărat că au luptat şi alţii cu mult curaj, însă numai Hakon a avut noroc gârlă. Uneori vitejia nu ajunge atunci când săgeata vine spre tine şi poţi să mori în fiecare clipă.

Alţii i-au explicat norocul prin aceea că danezii erau atât de înfricoşaţi de el, încât preferau să fugă decât să-i iasă în cale. Altul a spus:

— Norocul i-a fost şi mai mare atunci când i-a salvat viaţa regelui Svein.

Cuvintele i-au amuţit pe toţi. Unul s-a dumirit şi i-a răspuns:

— Nu-ţi dai seama ce prostii vorbeşti? Cum să-i salveze Hakon, ducele nostru, viaţa regelui împotriva

căruia luptam?

— Ştiu ce vorbesc, şi nu sunt prostii. Unul dintre oamenii care au dus barca pe ţărm, salvându-l pe Svein, mi-a povestit despre fapta aceasta.

Şi, aşa cum se spune, fiecare cuvânt rostit în regat ajunge la urechile regelui, şi acest adevăr a ajuns la regele Harald. La auzul acestei veşti, Harald a cerut să i se aducă două sute de oameni călare, echipaţi să plece împreună. Au călărit o noapte şi o zi. în drumul lor s-au întâlnit cu fermieri care îşi duceau la piaţă făina şi malţul. Unul dintre oamenii regelui, pe care îl chema Gamal, s-a apropiat de un fermier pe care îl cunoştea, l-a luat deoparte şi i-a spus:

— Te voi plăti cu aur dacă vei pomi chiar acum spre ducele Hakon cât de repede poţi şi pe toate scurtăturile pe care le cunoşti, astfel încât să ajungi înaintea noastră şi să-i spui că regele Harald vrea să îl ucidă pentru trădare. A aflat că el l-a salvat pe regele Svein în bătălia de la Nisa.

Fermierul a primit şi s-a grăbit spre ferma lui Hakon. Era târziu în noapte şi, cu toate acestea, ducele încă nu dormea atunci când fermierul i-a bătut în poartă. S-a ridicat iute şi, de îndată ce a aflat mesajul, şi-a adunat tot ce avea de preţ prin casă sau ascuns în pădure, şi-a chemat oamenii, şi până la sosirea regelui Harald a reuşit să fugă. Regele Harald şi oamenii săi au rămas pe domeniul ducelui Hakon în noaptea aceea, însă Hakon nu s-a mai întors acasă, ci a călărit spre Suedia, unde a rămas toată vara următoare la curtea regelui Steinkel.

Regele Harald a călătorit apoi spre Trondheim, şi de acolo s-a reîntors în Oslo.

Când ducele Hakon a aflat că regele Harald a plecat spre nord, a avut curajul să se întoarcă la domeniul din Uppland, până când oamenii săi i-au spus că regele Harald a pornit din nou spre sud. Ducele a luat hotărârea să călătorească spre răsărit, spre Varmland, şi regele Steinkel al Suediei l-a făcut mai-mare peste acest ţinut. în iarnă a plecat apoi spre Romerike, însoţit de un număr mare de oameni pe care i-a adunat din Gotaland şi Varmland. A strâns apoi taxele care i se cuveneau de la fermierii din Uppland şi s-a întors în Gotaland, unde a rămas tot restul iernii. Când regele Harald şi-a trimis şi el oamenii să adune taxele, fermierii i-au răspuns că au plătit taxele stăpânului lor de drept, ducele Hakon, şi că numai luî îi datorează taxe. Regele Harald a rămas în iarna aceea fără banii pe care îi primea de obicei din Uppland.

în aceeaşi iarnă, atât danezii, cât şi norvegienii au fost de acord să încheie un tratat de pace. Regii şi-au trimis mesagerii şi au hotărât să se întâlnească pe malurile râului Gota. La venirea primăverii, amândoi regii au venit însoţiţi de un număr mare de oameni şi corăbii. Un poet al cărui nume a rămas necunoscut a cântat această întâlnire în cuvinte alese:

Războinicul rege al danezilor
Şi-a aliniat corăbiile frumos împodobite cu scuturi
La nord de Oresund.
Când regele a părăsit portul,
Gurile aurite ale corăbiilor-dragon
Au arat marea în fâşii de spumă,
Şi până dincolo de Halland,

Spuma mării a împodobit valurile.

în timpul acesta, regele Harald
îşi conducea şi el vasele de război spre locul de întâlnire,
Pentru că un rege trebuie să respecte jurămintele;
Regele Svein sculpta apa mării în drumul lui
Spre râul Gota. Prieten al corbilor, regele Svein
Azi nu-i va hrăni. Azi vâsleşte să încheie pacea.

Harald şi Svein s-au întâlnit la graniţa care le despărţea regatele, aşa cum aflăm şi din strofa următoare:

Spre sud ai vâslit, mărite Harald,
Pentru că regele Svein te-a chemat aproape de regatul său;
Spre sud vâsleşte neînfricatul Svein,
Să-l întâlnească pe regele norvegian.
Apele mării îi poartă pe amândoi
Spre pacea pe care şi-o doresc.

De îndată ce s-au întâlnit, regii s-au salutat cordial, hotărâţi să pună capăt vărsărilor de sânge, însă când au început să cântărească pierderile pe care le-au suferit, atât în urma expediţiilor de jaf, cât şi a bătăliei de la Nisă, dorinţa de răzbunare a încolţit în mintea fiecăruia dintre ei. Urmând exemplul regilor, războinicii danezi şi norvegieni au început să se insulte şi să promită răzbunare, aşa cum spune şi poetul în versurile sale:

Oamenii cei curajoşi
Au început să-şi arunce vorbe grele
Unii altora, provocând furie şi întristare,

Iar când cearta a devenit mai mare
Nimeni nu mai voia să încheie pacea.
Până şi regii şi-au încleştat mâinile pe arme,
înfruntându-se aspru din priviri.

Furia celor doi regi
Ar fi putut să pună capăt speranţelor de pace, însă
au fost şi războinici cumpătaţi în ambele tabere,
Care au cântărit momentul cu înţelepciune,
Iar când regii şi-au întrebat oamenii
Dacă mai vor să încheie pacea
Lăcomia unora părea să cântărească mai mult
Decât dorinţa de pace.

Atunci a fost momentul în care oamenii înţelepţi s-au auzit mai tare decât cei răzbunători şi lacomi, iar tratatul de pace a fost în cele din urmă încheiat. Regii au căzut de acord ca de acum înainte fiecare să recunoască suveranitatea celuilalt. Au mai hotărât să recunoască graniţele cele vechi ale regatelor şi să nu mai pornească în expediţii de jaf pe teritoriul celuilalt. Nici unul din regi nu trebuia, conform tratatului, să plătească vreo compensaţie celuilalt, conflictul stingându-se acolo, indiferent de daunele pe care le suferiseră în trecut. Tratatul de pace trebuia respectat până la sfârşitul domniei celor doi regi. Atât Harald, cât şi Svein au jurat că nu vor încălca legământul. La sfârsit, cei doi au făcut schimb de ostatici. Poetul a cântat bucuria acestei păci, pe care oamenii şi-o doreau de mult timp:

Atât Harald, cât şi Svein
Au făcut schimb de ostatici, *
Cu bucuria regilor care au avut puterea

Să dăruiască pacea.

Aceasta a fost voia Domnului

Şi fie ca voia lui cea sfântă şi iubitoare

Să învingă răutatea şi dorinţa de răzbunare.

înţelegerea a fost încheiată în faţa mai multor martori.

în vara aceea, regele Harald a rămas la reşedinţa sa din Oslo, însă nu a uitat să-şi trimită oamenii să colecteze taxele din Upplandul ducelui Hakon. Fermierii din Uppland au refuzat din nou să plătească taxe regelui, pentru că singurul căruia îi datorau aceste taxe era Hakon, şi pe el îl aşteptau să vină din Gotaland. într-adevăr, Hakon strânsese acolo o oaste mare şi era pregătit să revină în Norvegia.

Când vara s-a făcut târzie, regele Harald a strâns o oaste uşoară şi a vâslit spre sud şi s-a oprit la Konungahella[1]. Acolo a căutat bărci uşoare, pe care le-au luat cu ei, şi au pornit mai departe spre lacul Vanem[2]. Au vâslit apoi în bărcile iuţi spre răsărit, acolo unde ştiau că ducele Hakon e ascuns împreună cu oamenii săi. Când ducele a auzit că regele Harald se apropie de pământurile lui, a coborât din tabăra pe care şi-o ridicase pe o culme de deal. Ştia că regele norvegian nu venise pentru o expediţie de jaf, ci ca să-l prindă şi să-l ucidă. Hakon strânsese o oaste mare, şi nu se temea de regele Harald.

Ajuns la mal, regele Harald a cerut să se ancoreze bărcile, lăsând apoi câţiva oameni să le păzească. Aveau cu ei puţini cai, de aceea mulţi dintre războinicii săi l-au urmat pe jos. în faţa lor era o pădure, apoi o pantă lină plină de arbuşti, prin care

[x]) Konungahella a fost o aşezare vikingă, azi în Suedia, loc al unor întâlniri importante pentru încheierea tratatelor de pace. [2]) Cel de-al treilea lac ca mărime din Europa, după lacurile Ladoga şi Onega. Situat în Suedia, lacul Vanern ascunde un număr mare de corăbii vikinge scufundate în timpul mai multor bătălii.

urmau să treacă pentru a ajunge la tabăra lui Hakon. Când au ajuns la poalele dealului, au văzut locul în care îi aştepta Hakon, însă în faţa lor se întindea o mlaştină. Acolo, regele Harald le-a spus oamenilor săi:

— Vom aştepta să vedem prima mişcare a ducelui Hakon. Ştiu că este un om iute.

Chiar dacă abia lăsaseră vara în urmă, locul acela părea ieşit de mult din toamnă, pentru că aerul era de gheaţă şi fulgi răzleţi începuseră să cadă. Norvegienii s-au ascuns sub scuturi, însă cei din Gotaland coborâseră îmbrăcaţi subţire, şi frigul începuse să-i muşte.

Ducele Hakon le-a cerut suedezilor să nu se pripească şi să aştepte atacul norvegienilor. Ţinea în mână flamura care aparţinuse cândva regelui Magnus cel Bun, şi pânza ei binecuvântată flutura deasupra capului său. Un războinic suedez pe nume Thorvid, care cunoştea legile în Gotaland şi care nu de puţine ori împărţise dreptatea la adunările oamenilor de acolo, stătea pe un cal priponit de un ţăruş, nu departe de terenul mlăştinos care îi despărţea de norvegienii regelui Harald. Deodată s-a ridicat în şa şi le-a spus războinicilor care aşteptau lângă el începerea bătăliei:

— Dumnezeu mi-e martor că nu mi-e teamă să lupt cu norvegienii. Noi suntem curajoşi, numărul nostru este mai mare decât al lor, şi nu ne dăm deoparte atunci când trebuie să luptăm. Mai mult, vrem ca Steinkel, regele nostru, să afle că l-am apărat pe ducele acesta norvegian cu credinţă şi curaj. Dacă norvegienii

ne atacă primii le vom ţine piept, însă dacă ducele Hakon atacă primul, chemându-ne să-l însoţim, vă spun că nu trebuie să trecem mai departe de ţăruşul care îmi priponeşte calul. Oricât de convingător ar vrea să fie, dacă ducele Hakon atacă primul, nu vom trece de zidul de pământ care ne înconjoară tabăra.

În foarte scurt timp, norvegienii au început să îşi lovească scuturile în strigăte de război. Suedezii din Gotaland au început să strige şi ei, lovindu-şi scuturile. Speriat de hărmălaia care se iscase, calul lui Thorvid a început să joace din picioare, smucind legătura care îl priponea de ţăruş. Ţăruşul a fost smuls din pământ şi aruncat în aer, lovindu-l pe Thorvid în cap.

— Blestem pe capul vostru, norvegieni smintiţi, a strigat Thorvid cu obidă, trăgându-şi calul în spatele taberei, cât mai departe de urletele oamenilor.

Cu puţin timp înainte ca norvegienii să înceapă să-şi lovească scuturile în urlete şi insulte, regele Harald le-a spus:

— Chiar dacă ne lovim scuturile şi îi provocăm pe suedezii ducelui Hakon, nu vom fi noi cei care vor ataca dintâi.

Norvegienii l-au ascultat şi n-au făcut un pas spre tabăra suedezilor.

Când urletele de război erau atât de puternice, încât ducele Hakon nu-şi mai putea auzi nici gândurile, şi-a înălţat din- tr-odată braţul înainte, arătându-le norvegienilor flamura regelui Magnus cel Bun. Ca la un semn, oamenii din Gotaland au făcut un pas în faţă, iar norvegienii s-au repezit asupra lor dintr-o suflare, căsăpind un număr mare dintre suedezii care îl apărau pe duce. Pentru că se lăsase seara, norvegienii nu i-au urmărit foarte departe pe suedezii care reuşiseră să fugă. Au capturat şi flamura regelui Magnus, luând cu

ei şi toate armele suedezilor care zăceau lângă leşurile însângerate. Pe când se întorceau spre lacul Vanem, se întrebau dacă ducele Hakon fusese ucis, pentru că nu îi găsiseră trupul. Trecând prin pădurea întunecată, cu totul necunoscută lor, norvegienii mergeau într-un singur şir, cu facle aprinse care să le arate drumul. Dintr-odată, un bărbat a sărit dintr-un tufiş, aruncând o suliţă în pieptul norvegianului care ducea flamura regelui Magnus cel Bun. Străinul a înşfăcat apoi flamura şi s-a pierdut în pădure. Regele Harald a spus atunci:

— Ducele Hakon trăieşte. Aduceţi-mi armura.

Echipat în armură şi bine apărat de oamenii săi, regele a ajuns în cele din urmă la bărcuţele care îi aşteptau pe malul lacului. Unii norvegieni care luptaseră alături de Hakon în nenumărate bătălii se bucurau în sinea lor că a scăpat cu viaţă. Aşa cum ne spune şi poetul Tjodolf în versurile sale:

Războinicii regelui Steinkel
L-au ajutat pe neînfricatul duce Hakon, însă
războinicii curajoşi ai regelui Harald l-au trimis în
regatul zeiţei Hell.
Hakon a fugit să-şi scape viaţa,
Părăsit de oamenii care trebuiau să-l apere,
Cu toate că unii norvegienii se bucurau
Că ducele a fugit înainte ca ei să-l omoare.

Norvegienii regelui Harald au vâslit apoi în ambarcaţiunile uşoare până la corăbiile lor, unde au înnoptat încercând să se ferească de frig. Când s-au trezit în zori, totul era acoperit de gheaţă, iar râul era bocnă, încât oamenii se plimbau în jurul corăbiilor, pe apa îngheţată, fără nici o teamă. Regele le-a cerut

oamenilor să taie un canal prin gheaţa groasă, astfel încât să-şi poată urni corăbiile în josul râului. Magnus, fiul regelui Harald, conducea corabia cea mai apropiată de gurile râului. Când canalul a fost tăiat aproape în întregime, un bărbat voinic s-a alăturat celor care tăiau gheaţa, lovind ca un apucat. Unul dintre războinici a spus atunci:

— Nu se găseşte altul pe lume mai bun decât ucigaşul lui Hali Kodran. Uitaţi-vă la el cum sparge gheaţa!

în momentul acela, un bărbat pe nume Thormod Eindri- dason a sărit de pe corabia lui Magnus, s-a repezit la acel bărbat numit „ucigaşul lui Hali Kodran" şi i-a înfipt toporul în frunte. Se spune că Thormod Eindridason avea doar un an atunci când Hali Kodran din neamul lui fusese ucis, fără ca cineva să ştie numele ucigaşului, Hali Otryggson, până în acel moment.

Când canalul a fost tăiat în întregime, Magnus şi-a scos corabia în larg, îndreptându-se spre vest. Corabia regelui a ieşit ultima prin canal. Pentru că cel ucis, Hali Otryggson, era unul dintre apropiaţii săi, regele Harald era nespus de furios şi voia să-l pedepsească pe ucigaş, însă, pe când corabia a ajuns în port, Magnus a avut grijă să-l facă scăpat în pădure pe omul său care îşi răzbunase neamul. Magnus s-a oferit să-i plătească o compensaţie tatălui său, însă regele era atât de furios, încât voia să-şi pedepsească atât fiul, cât şi pe oamenii de pe corabie. Era cât pe ce ca echipajele să se bată între ele, însă oamenii cumpătaţi le-au adus împăcarea.

în iarna aceea, regele Harald s-a hotărât să le

dea o lecţie oamenilor din Uppland care nu voiau să-i plătească lui taxele, aşa că a strâns o oaste uşoară şi a plecat spre Romerike. Pentru că vremea tratativelor trecuse, regele le-a luat fermele, pe unii fermieri i-a omorât şi pe alţii i-a ologit. Câţiva şi-au scăpat viaţa fugind în pădurile de prin împrejurimi. Apoi regele a poruncit ca toate casele şi acareturile să fie arse împreună cu hambarele cu grâne şi alte bucate strânse pentru iernat. Acelaşi poet Tjodolf a spus:

Ducele Hakon, supranumit şi toporul danezilor,
A lăsat de izbelişte Romerike, în mâinile regelui Harald, Care a trecut totul prin foc şi spadă.

Flăcările i-au curăţat pe fermieri
De păcatul neascultării faţă de regele lor.

De acolo, regele Harald s-a îndreptat spre Heidmark, provocând aceleaşi daune. Din Heidmark spre Hadeland[1] şi de acolo

[x]) Regiune în Norvegia, la intrarea în fiordul Rând.

spre Ringerike, unde a trecut totul prin foc şi spadă. Despre acţiunile răzbunătoare ale regelui, poetul Tjodolf a mai spus:

Flăcările roşii jucau pe acoperişurile de trestie
Ale fermierilor încăpăţânaţi în neascultarea lor;
Astfel îşi pedepseşte regele trădătorii.
Milă implorau cu toţii în zadar
La ceasul în care focul era singurul stăpân.

După aceste săptămâni de teroare, fermierii s-au supus voinţei regelui, uitându-l pe stăpânul de drept al domeniilor, ducele Hakon.

Dacă ar fi să numărăm acum, vedem că între moartea regelui Magnus cel Bun şi bătălia de la Nisa

trecuseră cincisprezece ani. încă doi ani mai trecuseră până la tratatul de pace încheiat între regele Harald şi regele Svein. Despre aceşti ani scaldul Tjodolf a spus:

Timpul a trecut, şi înfricoşătorul rege Harald
Şi-a făcut din spade pluguri,
Armele şi scuturile se odihneau pe malul mării,
Căci în cel de-al treilea an pacea a fost încheiată.

După încheierea acelei păci, regele Harald i-a pedepsit pe fermierii devotaţi ducelui Hakon vreme de un an şi jumătate. Despre aceasta Tjodolf a mai spus:

Nici un poet nu are limba destul de iscusită
Să cânte răzbunarea regelui,
Prăvălită în flăcări peste fermierii din Uppland.
în doar optsprezece luni, regele Harald
Şi-a recâştigat renumele de Pârjolitor[1].
Faptele lui vor fi pomenite
Până la sfârşitul veacurilor.

r) V. *supra,* n. 3, p. 242.

în tot acest timp, domnea în Anglia regele Eduard Confesorul, supranumit şi Eduard cel Bun, nume care i se potrivea întru totul. Mama regelui Eduard era regina Emma, fiica ducelui Richard al Normandiei. Fratele Emmei era nimeni altul decât ducele Robert, tatăl lui William Bastardul, care la acea vreme era duce de Rouen. Despre William Bastardul se ştie că a fost cel de-al şaptelea duce de Rouen, descendent din Rollo vikingul, cel care cucerise Rouenul în anul 911. Născut în 1027, William ajunge duce în 1035. Era numit bastardul pentru că mama sa, Herleve, era fiica unui tăbăcar, iar tatăl său, ducele Robert, se îndrăgostise nebuneşte de ea. Mulţi ani i-au

trebuit ducelui William Bastardul să-şi afirme autoritatea şi descendenţa nobilă, însă în cele din urmă, în 1054, a fost recunoscut ca duce deplin.

Regele Eduard Confesorul era căsătorit cu regina Edith, fiica ducelui Godwin Wulfnothsson. Prin el se înrudea cu Ulf, tatăl regelui Svein Ulfsson al Danemarcei, aşadar casa de Godwin era una dintre cele mai puternice dinastii din Anglia. Fraţii lui Edith (Gyda, în limba daneză) erau ducele Tostig, ducele . Morcar, ducele Waltheof, ducele Svein şi ducele Harold. Pe Harold îl iubea regele Eduard ca pe lumina ochilor, pentru că, deşi îşi dorise un fiu, nu i se născuse unul, iar pe tronul Angliei ar fi vrut să lase un urmaş de nădejde. Harold fusese adus la curtea regelui şi crescut ca fiu al său.

într-o vară, Harold Godwinsson pornise cu oamenii săi spre Wales, însă corabia lor a fost prinsă de o furtună cumplită şi dusă în largul mării. Temându-se pentru viaţa lor, au cârmit corabia spre coastele Normandiei, acolo unde cerul părea să fie senin. în scurt timp, au ajuns la Rouen şi au cerut găzduire ducelui William. Ducele i-a primit cu bucurie, ba chiar i-a invitat să rămână acolo întreaga toamnă, pentru că marea părea cuprinsă neîncetat de febra furtunilor. Odată cu toamna se prăvăliseră stihiile peste mare, aşa că ducele William a insistat ca Harold şi oamenii lui să rămână în Rouen până în primăvară.

în sala tronului ducal, Harold fusese invitat chiar să şadă de-a dreapta ducelui William, iar pe celălalt tron din stânga ducelui stătea soţia lui, ducesa Matilda, o femeie de o frumuseţe nemaiîntâlnită. Cei trei stăteau timp îndelungat de vorbă, în faţa pocalelor de vin, iar în serile lungi de iarnă William pleca mai devreme să

se culce, lăsându-i pe Harold şi pe frumoasa Matilda să îşi continue poveştile.

într-o seară, când Harold şi Matilda rămăseseră din nou singuri, Matilda i-a spus:

— Soţul meu, ducele William, m-a întrebat deunăzi despre ce vorbim noi doi când rămânem singuri. Mi-e teamă că începe să îl înfurie.

— Atunci ar trebui să-i spunem despre ce vorbim, îi răspunse Harold.

A doua zi, Harold s-a grăbit să intre în sala audienţelor, unde ducele William şi ducesa Matilda îşi primeau supuşii. I-a salutat cordial şi le-a spus:

— Cu inima curată aş vrea să cer mâna fiicei voastre, Agata. Despre această .cerere am vorbit ore îndelungate cu ducesa Matilda, care mi-a promis că are încredere în mine că voi fi un soţ bun pentru Agata. *

De îndată ce Harold a făcut această propunere, toţi cei de faţă l-au susţinut şi l-au încurajat, prezentându-i ducelui William toate avantajele pe care o astfel de căsătorie le-ar aduce pentru ducatul lor. însă fata era nevârstnică, de aceea au hotărât ca nunta să fie amânată câţiva ani.

în primăvara următoare, corabia lui Harold era gata de plecare. Prietenia lui cu ducele William şi ducesa Matilda părea de nezdruncinat. Harold s-a întors la curtea regelui Eduard Confesorul, fără ca vreodată să revină în Normandia pentru a-şi lua soţia.

După douăzeci şi trei de ani de domnie, regele Eduard a murit la Londra, în ziua de 5 ianuarie 1066. A fost îngropat în biserica Sfântului Petru[1], a cărei construcţie o poruncise, şi care fusese terminată doar cu opt zile înainte de moartea sa, şi de atunci înainte a fost cinstit ca un sfânt de către englezi. în Anglia lăsată

de regele Eduard, cei mai puternici erau fiii ducelui Godwin. Tostig era în fruntea flotei engleze încă de când puterile regelui începuseră să scadă. Harold, fratele său, fusese toată viaţa lui în graţiile regelui. Se spune că, pe patul de moarte regele Eduard l-ar fi îmbrăţişat pe Harold, şoptindu-i ceva la ureche. Apoi Harold s-a ridicat şi a spus:

— Toţi cei de faţă vor putea să dea mărturie că regele m-a numit pe mine urmaşul său de drept pe tronul Angliei.

Apoi regele şi-a dat duhul sub ochii lor. în aceeaşi zi, a fost organizat un consiliu în care urma să se hotărască succesorul pe tronul Angliei. La sfârşitul consiliului s-a hotărât că Harold să fie încoronat chiar a doua zi, pentru că Anglia avea nevoie de un rege cât mai curând. Harold a fost încoronat în ziua de 6 ianuarie, şi toţi nobilii şi toate căpeteniile i s-au închinat ca unui rege, însă ducele Tostig, fratele regelui de acum încoronat, a fost revoltat, pretinzând că tronul i se cuvine lui de drept. Harold i-a trimis însă mesaj că nu va lăsa frâiele regatului, de vreme ce a fost deja uns rege, şi tot lui i se înmânaseră şi cheile trezoreriei. însă Harold şi-a pierdut cu tristeţe încrederea în fratele său. Ştia că Tostig era un om puternic şi că avea legături strânse cu multe familii nobile din Anglia. De aceea, i-a retras toate titlurile şi l-a eliberat din funcţia de conducător al flotei, Tostig pierzându-şi prin aceasta şi autoritatea asupra altor duci din regat.

Pentru Tostig această ruşine a fost prea grea, de aceea a ales să plece din Anglia spre Frizia, şi de acolo în Danemarca, să-l viziteze pe regele Svein, vărul său. Lui i-a cerut ajutorul. Svein

Azi Westminster Abbey.

l-a invitat să rămână în Danemarca, oferindu-i chiar un domeniu pentru a se aşeza şi împământeni acolo. Ducele Tostig i-a răspuns:

— Tot ceea ce îmi doresc este să mă întorc în Anglia şi, dacă eşti pregătit să intri într-o bătălie măreaţă, te invit să mă însoţeşti cu armata daneză, aşa cum a făcut-o cândva unchiul nostru, regele Canut.

Regele Svein i-a răspuns:

— Mă consider un om mai mic decât regele Canut. Tot ce îmi doresc este să păstrez suveranitatea Danemarcei în faţa ameninţării norvegienilor. Regele Canut a moştenit Danemarca şi a câştigat Anglia. Apoi a dobândit regatul Norvegiei fără să arunce o săgeată. în ce mă priveşte, prefer să îmi recunosc limitele şi slăbiciunile decât să mă compar cu faptele regelui Canut.

— Aveam alte aşteptări de la cineva care se află pe tronul Danemarcei. Voi pleca în drumul meu şi nădăjduiesc să găsesc omul curajos pregătit să atace Anglia împreună cu mine.

Relaţia dintre Tostig şi regele Svein s-a răcit atunci, şi aşa a rămas pentru totdeauna.

De acolo, Tostig a plecat spre Norvegia, căutându-l pe regele Harald, care chiar atunci se afla în fiordul Oslo. Când s-au întâlnit, ducele Tostig l-a ispitit şi pe el să atace Anglia.

— Nu îmi doresc să atac Anglia şi să am o căpetenie engleză în faţa ochilor. Nu am încredere în cuvântul englezilor.

— E adevărat. Am auzit şi eu că nepotul tău, regele Magnus cel defunct, a trimis cândva mesageri la regele Eduard pentru a-i spune că atât Anglia, cât şi

Danemarca sunt regatele lui, din moment ce moştenise ambele regate de la Harda Canut, aşa cum un vechi tratat o poate dovedi.

Regele Harald i-a răspuns:

— Atunci de ce crezi că nu a putut să reunească regatele Angliei şi al Danemarcei, dacă erau ale lui de drept?

— De ce nu stăpâneşti tu Danemarca acum, l-a întrebat Tostig, aşa cum regele Magnus, nepotul tău, stăpânea şi Danemarca, şi Norvegia?

— Pe danezi i-am liniştit noi, i-a răspuns regele. Ei au puţine motive să se laude cu bătăliile pe care le-au purtat cu noi.

— îţi voi spune eu care au fost avantajele regelui Magnus. El a dobândit Danemarca pentru că toate căpeteniile de acolo au vrut să le fie rege. Tu nu ai reuşit pentru că nimeni nu a vrut să ajungă supusul tău. în ce-l priveşte pe regele Magnus, el nu a reuşit să dobândească Anglia pentru că toţi nobilii englezi îl doreau pe Eduard pe tron. Dar, dacă îţi doreşti să cucereşti Anglia, te asigur că toţi nobilii de acolo te vor susţine. Toată lumea ştie că eşti cel mai puternic războinic din Scandinavia. Mi-e greu să înţeleg de ce te lupţi de cincisprezece ani să cucereşti Danemarca, şi totuşi te retragi atunci când ţi-ar fi atât de uşor să cucereşti Anglia.

Regele Harald a început să se gândească la această ocazie de a urca şi pe tronul Angliei. A înţeles apoi că era mult adevăr în cuvintele lui Tostig şi, în acelaşi timp, a descoperit în sufletul său o dorinţă puternică de a cuceri Anglia.

Ducele şi regele au stat mult de vorbă în ziua aceea, şi în cele din urmă au hotărât să atace împreună

Anglia.

Regele Harald a trimis oşteni de-a lungul şi de-a latul Norvegiei, cerându-le să cheme oamenii sub arme. Unii veneau de bunăvoie, alţii aveau îndoieli, însă armata s-a strâns îndeajuns de numeroasă ca să atace Anglia. Nobilul Ulf ar fi spus:

Bucuros aş trage spada
încă o dată pentru regele Harald
Dacă un singur englez ar trebui să lupte
Cu doi norvegieni. .

Ne-ar fi uşor să urcăm acum în corăbiile noastre lungi;
în tinereţile mele, lumea era altfel.

Ulf a murit în acelaşi an, şi se spune că, privindu-i mormântul, regele Harald ar fi spus:

— Aici doarme cel mai devotat războinic pe care un rege şi l-ar putea dori.

în primăvară, ducele Tostig a vâslit spre Flandra, de unde şi-a adunat oamenii care urmau să lupte alături de el.

în ziua plecării din Trondheim spre Anglia, regele Harald s-a închinat la altarul Sfântului Olaf, a tăiat din părul şi unghiile sfântului, apoi a închis sicriul şi a aruncat cheia în râul Nid. Din ziua aceea, trupul sfântului n-a mai fost văzut de nimeni. Treizeci şi cinci de ani curseseră de la trecerea Sfântului Olaf la cele veşnice, şi treizeci şi cinci de ani avea atunci când a murit. Apoi regele Harald a vâslit spre sud, cu oamenii lui, să se întâlnească cu marea oaste care îl aştepta deja în insulele Solund[1]. în timp ce se aflau acolo, un om pe nume Gyrdir, îmbarcat chiar pe corabia regelui,

a avut un vis. A visat că se afla tot pe corabia regelui, privind spre insula din faţa lui, pe care o femeie-căpcăun stătea pe ţărm cu un cuţit înfipt într-un ochi şi un ţăruş înfipt în celălalt. în visul său, Gyrdir putea să vadă întreaga flotă norvegiană şi la prova fiecărei corăbii stătea câte o pasăre ţipând. Erau corbi şi vulturi. Femeia-căpcăun cânta:

Regele mării al Norvegiei
A coborât spre vest
. Ca să umple cimitirele Angliei.
Cât sunt de bucuroasă! Iată,
Păsările care le vor mânca ochii
îi conduc pe drumul fără întoarcere.

*) Insulele Solund sunt situate în cel mai vestic punct al regatului Norvegiei.

Păsările ştiu că în curând vor mânca pe săturate,
Iar eu voi fi acolo să le ajut.

Pe o corabie învecinată corăbiei regelui Harald, era un războinic pe nume Thord. într-o noapte, visă că flota regelui Harald se apropia de linia unui ţărm dincolo de care ştia, în vis, că se întinde Anglia. Pe ţărm era o bătălie grozavă, deasupra cărora flutura pânza flamurilor. Armata care se apăra era condusă de o femeie-căpcăun călare pe un lup, iar lupul ţinea un cap de om în gură, şi din fălcile animalului curgea sângele gârlă. După ce a ronţăit tot capul, lupul a înhăţat un alt leş şi l-a mâncat, şi apoi încă unul, până i-a mâncat pe toţi oamenii armatei invadatoare. în tot acest timp, femeia-căpcăun cânta:

Eu sunt căpcăunul cu scutul împurpurat de sânge,
Sunt femeia-trol călare pe lup,
Care îl aşteaptă pe Harald cel osândit.
Gura mea lacomă va curăţa de carne
Oasele războinicilor norvegieni,
Şi braţele mele puternice vor zugrăvi cu sânge
Colţii ascuţiţi ai lupilor.

Şi regelui Harald i s-a arătat un semn în vis. Se făcea că era în Trondheim, unde l-a întâlnit pe fratele său, Sfântul Olaf. Şi Olaf i-a vorbit aşa:

Regele războinic care am fost în viaţa mea
pământească A luptat în multe bătălii, câştigând
numeroase victorii, Apoi a murit şi s-a sfinţit luptând
pentru Hristos, Dar a rămas în ţara lui.
Uită-te la viaţa ta, frate al meu! ’
Tu nu vezi că moartea te aşteaptă
Pentru că vrei să cucereşti ţară străină

în loc să îţi aperi regatul?
Dacă lupii vor ajunge să îţi sfâşie
Leşul însângerat, nu e vina Domnului.

Şi multe alte vise prevestitoare au visat atunci războinicii regelui Harald.

în Trondheim, regele îl lăsase pe Magnus, fiul său, regent al Norvegiei până la întoarcerea sa acasă. Fata pe care regele o avea cu Thora rămăsese şi ea în Trondheim, însă regina Elisif La urmat, însoţită de fiicele lor, Maria şi Ingigerd.

Cel de-al doilea fiu al regelui, Olaf, şi-a însoţit şi el tatăl în bătălia pentru cucerirea Angliei.

Când vântul le-a fost prielnic, norvegienii au pornit spre Anglia. Regele s-a oprit în Shetland, însă restul flotei a continuat să vâslească până în insulele Orkney. Regele i-a urmat în scurt timp. în Orkney au strâns o oştire uriaşă, condusă de ducii Paul şi Erlend, fiii lui Thorfinn cel Puternic[1]. Pe insulele Orkney au rămas regina şi cele două fiice pentru a aştepta în siguranţă întoarcerea regelui. Norvegienii conduşi de Harald au vâslit din Orkney spre Scoţia şi apoi spre coastele engleze, aruncând ancora într-un loc numit Cleveland, pe care vikingii l-au atacat şi jefuit fără să întâlnească vreo rezistenţă. De acolo, au plecat spre Scarborough şi s-au luptat cu locuitorii oraşului. Regele a poruncit oamenilor săi să urce pe o stâncă înaltă din afara oraşului şi să aprindă un foc uriaş. De acolo, au aruncat peste casele orăşenilor săgeţi şi suliţe cu şomoioage de paie aprinse. în scurt timp, oraşul a fost cuprins de flăcări şi ras de

[1]) Ducatul Shetland şi Orkney era supus coroanei Norvegiei, însă în timpul vieţii lui Thorfinn cel Puternic şi-a lărgit graniţele până la insulele Hebride, incluzând coastele de nord şi de vest ale Scoţiei. Erlend şi Paul au condus împreună ducatul încă douăzeci de ani după moartea lui Thorfinn.

pe faţa pământului. Mulţi oameni au fost ucişi în ziua aceea. Norvegienii au strâns de acolo odoare şi lucruri de preţ, pe care oamenii le dădeau de bunăvoie, doar să rămână în viaţă. Calea lui Harald spre inima Angliei părea deschisă. Nimeni nu i se opunea, nimeni nu încerca să îl oprească. De acolo, norvegienii au călărit de-a lungul coastei, unde au întâlnit un număr mic de ostaşi englezi, pe care i-au spulberat în câteva scurte înfruntări.

în continuarea expediţiei sale, regele Harald a pornit

spre Humber, a vâslit în susul râului, aruncând ancora la Riccall, la sud de York. în tot acest timp o armată engleză condusă de ducele Morcar şi ducele Waltheof îl aştepta în York.

Regele Harald a înaintat apoi spre Ouse, ancorându-şi acolo corăbiile, iar armata engleză a părăsit Yorkul, gata să îi înfrunte pe norvegieni. Ducii englezi şi-au adus oamenii de-a lungul râului. La vederea lor, Harald şi-a ridicat flamura învingătoare, încurajându-şi oamenii să atace mai năprasnic ca niciodată. Atacul vikingilor a fost atât de fioros, încât englezii au fost ucişi înainte să apuce să ridice spadele. Mulţi englezi au încercat să fugă, unii alergând în sus pe râu, alţii în jos, însă cei mai mulţi au intrat într-o mlaştină, unde norvegienii au ridicat o piramidă uriaşă din stârvurile lor. Se spune că trupurile englezilor erau atât de multe în mlaştină, încât norvegienii puteau să calce pe ele fără să atingă noroiul. Printre cei care au fost ucişi s-a numărat şi ducele Morcar. Scaldul Stein Herdisarson a cântat astfel vitejia norvegienilor:

Tânărul prinţ Olaf, fiul regelui Harald,
Lupta neînfricat alături de tatăl său;
Mulţi englezi au fost ucişi, Trupurile lor cădeau în apă Şi stratul gros de stârvuri creştea în jurul ducelui Morcar.

Această strofă face parte dintr-un poem compus spre lauda prinţului Olaf \ fiul regelui Harald, pentru a le spune tuturor cât de viteaz a fost tânărul viking. Bătălia s-a dat într-o miercuri, 20 septembrie 1066, chiar înainte de ziua Sfântului Matei.

în tot acest timp, ducele Tostig a luptat alături de norvegienii regelui Harald. După această victorie, toţi

englezii din regiunile vecine li s-au supus cu teamă. Regele era pregătit acum să înainteze spre York, însă în drum s-a oprit la Stamford Bridge. Locuitorii de acolo i-au trimis vorbă că nu au de gând să se lupte cu norvegienii. Era o duminică, în ziua de 24 septembrie 1066, când au stabilit o întâlnire în afara oraşului. Harald a primit ostatici toţi fiii ducilor din oraş, drept zălog că nimeni nu va ridica sabia împotriva norvegienilor. Spre seară, regele s-a întors la corăbii încântat de această victorie uşoară, urmând să revină în oraş a doua zi.

În aceeaşi seară, regele Harold al Angliei a ajuns în York, însoţit de o armată numeroasă, şi a rămas peste noapte acolo. Luni dimineaţă, pe când regele norvegian Harald mânca pe corabie, a cerut ca trâmbiţele să sune debarcarea. Apoi şi-a împărţit oamenii, hotărând care îl vor însoţi în Stamford Bridge şi care vor rămâne lângă corăbii. Printre oamenii care au fost lăsaţi la corăbii s-au numărat şi prinţul Olaf, fiul regelui, ducii Paul şi Erlend din Orkney, dar şi Eystein Orri, un om drag regelui, căruia îi promisese că îi va da mâna fiicei sale, prinţesa Maria.

Era o zi caldă şi frumoasă, soarele strălucea pe cer, aşa că vikingii şi-au lăsat armurile la corăbii, coborând pe uscat doar cu spade şi coifuri. Unii dintre ei îşi luaseră şi arcurile cu săgeţi. Se simţeau uşori fără armură, iar pericolul părea departe.

însă, în timp ce se apropiau de Stamford Bridge, au văzut un număr mare de oşteni înaintând călări chiar pe drumul pe

[x]) Prinţul Olaf este viitorul rege Olaf Kyrre.

care mergeau ei. Un nor de praf ridicat de copitele cailor lăsa să se întrevadă strălucirea coifurilor şi armurilor. Regele Harald şi-a oprit oamenii, şi l-a întrebat pe Tostig cine crede el că ar putea fi acei războinici bine înarmaţi. Ducele Tostig i-a răspuns că s-ar putea să fie o oaste care caută protecţia lor, de vreme ce oraşul Stamford Bridge abia se predase. Regele i-a răspuns că trebuie să rămână prevăzători, şi să nu le iasă în cale până nu le află intenţiile. Vikingii s-au oprit şi, pe măsură ce oastea se apropia, lumina soarelui oglindită de armele lor lustruite strălucea ca un câmp de gheaţă spartă.

Apoi regele Harald a spus:

— Trebuie să ne gândim la un plan, pentru că sunt tot mai sigur că aceasta este o armată duşmană, poate chiar armata engleză a regelui Harold.

— Cel mai bine ar fi să ne întoarcem la corăbii, i-a răspuns ducele Tostig. Acolo avem scuturile şi armele grele. Acolo vom • avea mai multe avantaje, decât să luptăm acum fără armură şi în câmp deschis.

— Planul meu este altul, i-a răspuns regele Harald. Vom trimite trei mesageri pe cei mai iuţi cai ai noştri. Ei le vor spune celor de pe corăbii să vină în ajutorul nostru. Englezii vor suferi o nouă înfrângere, pe care nu o vor putea uita.

Regele a cerut să se ridice flamura învingătoare, iar cel căruia i s-a acordat această onoare a fost un viking pe nume Fridrek.

Norvegienii regelui Harald au format un cerc, aşteptând. ca oştirea regelui Harold să se apropie. Scuturile erau aliniate în faţă şi deasupra, alcătuind o fortăreaţă în jurul oamenilor. Regele însuşi urma să intre înăuntrul acestei fortăreţe împreună cu războinici

aleşi de el. Şi ducele Tostig urma să fie apărat de acest cerc împreună cu oamenii săi. După ce fortăreaţa de scuturi a fost înălţată, regele Harald a spus:

— Arcaşii noştri să rămână lângă noi. Războinicii din rândul din faţă să înalţe suliţele şi să le înfigă în gâtul soldaţilor englezi atunci când vor ataca, iar cei din al doilea rând să înfigă suliţele în pieptul cailor.

Regele Harold al Angliei se apropia din ce în ce mai mult de vikingii regelui Harald, însoţit de un număr mare de oameni călări şi pe jos. înainte de începerea bătăliei, regele Harald al Norvegiei a vrut să-şi încurajeze oamenii călare pe un cal negru şi focos, însă calul l-a aruncat la pământ dintr-o smucitură.

— O simplă căzătură poate să anunţe un noroc mare, a spus regele Harald, ridicându-se din ţărână.

Atunci regele Harold al Angliei i-a întrebat pe câţiva norvegieni care erau în armata lui:

— îl recunoaşteţi pe omul îmbrăcat cu tunică albastră, care poartă un coif strălucitor? A fost trântit de pe cal. Cine e?

— E chiar regele Harald, au răspuns norvegienii.

— Ce bărbat voinic şi bine legat! a exclamat atunci regele Harold. Să sperăm că norocul l-a părăsit tocmai în clipa asta.

Din armata regelui englez, douăzeci de călăreţi acoperiţi de zale s-au apropiat apoi de cercul vikingilor norvegieni.

— Este şi ducele Tostig aici? a strigat unul dintre călăreţi.

— Să n-ai nici o îndoială, i-a răspuns Tostig din mijlocul cercului viking.

Atunci călăreţul englez i-a răspuns:

— Regele Harold, fratele tău, mi-a cerut să-ţi spun că îţi oferă Northumbria, adică o treime din regat, doar să renunţi să te lupţi cu el. Salvează-ţi viaţa şi vino lângă fratele tău!

— Această ofertă e foarte diferită de toate umilinţele la care m-a supus până acum, a răspuns ducele. Dar ce va primi regele Harald dacă nu vom lupta?

— Regele nostru îi oferă regelui norvegian doi coţi de pământ să îşi facă mormânt în pământul Angliei. Dacă este mai lung de atât, va primi mai mult pământ, pentru că nimeni nu vrea să îl vadă neîngropat.

— Dacă acesta este mesajul regelui Harold, a răspuns Tostig, du-te şi spune-i că voi rămâne aici, pentru că nu vreau ca renumele meu să rămână acela de laşul care l-a părăsit la greu pe regele Harald al Norvegiei.

Atunci călăreţul s-a întors însoţit de ceilalţi.

— Cine a fost acel călăreţ englez? a întrebat regele Harald.

— A fost însuşi regele Harold, fratele meu, i-a răspuns Tostig.

— Ar fi trebuit să-mi spui mult mai devreme.

— Da, ar fi trebuit. însă prefer să fie el ucigaşul meu decât să fi fost eu cel care l-a ucis.

Regele Harald le-ar fi spus atunci vikingilor săi:

— Acest Harold e mai degrabă un om mărunt de statură, dar se ţine mândru în şa.

Apoi regele Harald a compus această strofă înainte de începutul bătăliei:

Noi înaintăm neînfricaţi în bătălie,
Fără armură ne apărăm trupurile în faţa
Lamelor aurii. Coifurile lor strălucesc,

însă ale noastre au rămas pe corăbii.

Regele Harald n-a fost însă deplin mulţumit de această strofă, aşa că a mai compus una:

Noi înaintăm în luptă fără armură, descoperiţi în faţa întunecatelor spade,
Coifurile lor strălucesc, însă ale noastre uitate au rămas pe corăbii,
Noi nu ne ascundem în spatele scuturilor de frica furtunii de spade,

Aşa ne-a îndemnat curajoasa valkirie Hildr, nobila doamnă a câmpiei şoimului,

Ea ne-a îndemnat să ţinem sus coiful în larma spadelor

Când gheaţa valkiriei şi ţestele războinicilor se întâlnesc.

Apoi scaldul Tjodolf a completat strofa compusă de regele său:

Chiar dacă Harald însuşi, regele nostru,
Ar fi să cadă, vom muri alături de el.
Fie ca voia Domnului să se împlinească.
Noi ştim că lumina soarelui nu va putea să strălucească Peste un rege mai măreţ decât Harald pe tot întinsul lumii, Iar dacă va fi să cadă, cei doi vulturi tineri ai lui îl vor răzbuna.

Şi bătălia a început. Cavaleria engleză a atacat, învârtindu-se în jurul fortăreţei de scuturi a norvegienilor. Vikingii norvegieni aruncau săgeţi şi

suliţe, iar englezii au înţeles repede că nu vor putea ucide nici un norvegian, atâta vreme cât rămâneau înăuntrul fortăreţei. De aceea s-au retras, pentru a-şi pregăti infanteria de atac. Norvegienii au observat că englezii slăbesc atacul, dar s-au înşelat crezând că de teamă s-au oprit. De aceea şi-au desfăcut scuturile, hotărâţi să atace. Ca la un semn, cavaleria engleză a revenit, aruncând asupra lor o ploaie de suliţe şi săgeţi. Un mare număr de războinici au căzut de ambele părţi. Amor, poetul ducilor, a compus următoarea strofă:

Regele norvegian nu avea nimic care să-i acopere pieptul Şi cu toate acestea inima nu i-a tremurat,
Războinicii norvegieni priveau sângele picurând
De pe lama spadei regelui Harald,
Şi încurajaţi loveau în stânga şi dreapta,
Secerând capetele englezilor.

O săgeată venită din tabăra englezilor s-a înfipt în gâtul regelui Harald, ucigându-l mişeleşte. Regele a căzut, şi odată cu el au căzut toţi oamenii care luptaseră în preajma Iui. însă bătălia a continuat, pentru că ducele Tostig ţinea sus flamura regelui. Atunci, scaldul Tjodolf, care luptase lângă umărul regelui, a compus următoarele versuri:

Nenorocul ne-a însoţit în bătălie;
Poate că nici nu am avut un motiv să ne aflăm aici.
Atotputernicul Harald, regele nostru iubit,
A căzut. Cu toţii suntem blestemaţi,
Căci regele măreţ al Norvegiei
A murit pe pământul englezilor,
Nu în cel al strămoşilor săi.

înainte de finalul bătăliei, Harold le-a oferit viaţa fratelui său, Tostig, şi norvegienilor rămaşi în picioare pe câmpul de bătălie, însă norvegienii nu au acceptat, ci s-au năpustit din nou asupra lor în strigăte de luptă. Despre acest moment, Arnor a compus următoarele versuri:

> Războinicii regelui Harald au preferat să-i moară alături, împărţind aceeaşi soartă, aşa cum au şi trăit.
> Ce clipă nefastă a fost aceea în care regele a fost ucis
> De o săgeată-mpodobită cu aur.

Norvegienii de pe corăbii conduşi de Eystein Orri au sosit şi ei la locul bătăliei, purtându-şi armurile strălucitoare. Eystein a ridicat flamura regelui Harald, şi bătălia a reînceput pentru a treia oară, cu şi mai mare avânt. Mulţi soldaţi englezi şi-au văzut moartea sub topoarele vikingilor, încurajaţi de flamura regelui abia căzut. însă pentru că Eystein şi războinicii norvegieni care l-au însoţit alergaseră de la corăbii până la locul bătăliei, erau atât de obosiţi, încât luptau cu ultimele puteri, în cele din urmă, şi-au aruncat şi ei armurile, pentru că îi încetineau, aşa că a fost uşor pentru arcaşii englezi să îi secere. Se spune că mulţi norvegieni au căzut istoviţi, fără măcar să fie răniţi. Bătălia de la Stamford Bridge s-a încheiat doar la căderea nopţii.

De cealaltă parte a mării, la Rouen, William Bastardul auzise şi el de moartea regelui Eduard şi de încoronarea lui Harold. Se spune că William s-a hotărât să îl atace pe Harold şi să pretindă tronul Angliei jignit de faptul că Harold n-a mai revenit niciodată să se căsătorească cu Agata. Ducele William şi-a chemat la

luptă oamenii din Normandia, care au venit în număr mare îmbarcaţi pe corăbii. Au vâslit apoi spre Anglia, conduşi de William şi de fratele său, episcopul Odo. William era un războinic de o statură impresionantă, un om foarte curajos, însă de o cruzime exagerată. Se mai spune că nu îşi respecta jurămintele. Regele Harold şi ducele William s-au întâlnit la Hastings, într-o bătălie pe care regele Harold a pierdut-o, pentru că oamenii săi erau obosiţi după bătălia de la Stamford Bridge. Ducele William s-a proclamat rege al Angliei în prima zi de Crăciun a anului 1066.

în tot acest timp, Olaf, fiul regelui Harald, şi-a retras oamenii din Anglia. în toamna următoare, erau în Orkney. Acolo a aflat că Maria, fiica regelui Harald, a murit în chip neaşteptat chiar în clipa în care Harald murea secerat de săgeată la Stamford Bridge. Iarna aceea au rămas în Orkney, iar în vara următoare au vâslit spre Norvegia, unde Olaf s-a proclamat rege împreună cu fratele său, Magnus.

La un an de la moartea sa, trupul regelui Harald a fost adus în Norvegia şi îngropat în biserica cu hramul Fecioarei Maria[1], pe care el însuşi o construise.

Regele împlinise cincizeci de ani în 1066. Se spune că fusese un om frumos: înalt, cu părul blond, barba scurtă şi mustăţi lungi. Una dintre sprâncene era mai înaltă decât cealaltă. înalt cum era, războinicii săi îl vedeau uşor în bătălii, în timp ce îşi apuca duşmanii cu braţele lui lungi. Toţi cei care au luptat alături de el spun că un alt rege mai măreţ nu se mai poate naşte.

[J]) Varegul exemplar, ultimul viking, regele Harald al Norvegiei a fost înmormântat ca un monarh creştin şi a rămas sute de ani în cavoul regilor din Trondheim. După Reforma din secolul al xvn-lea, biserica a fost dărâmată şi osemintele regelui mutate într-o mănăstire catolică, ce va fi, de asemenea, dărâmată în secolul al xix-lea. Se pare că osemintele regelui Harald se află acum sub o autostradă de lângă Trondheim. în anul 2006, la 1.000 de ani de la moartea sa, autorităţile norvegiene au promis că vor face excavaţii pentru recuperarea rămăşiţelor regelui.

5 *Nota editurii*

7 *Prefaţă la trei saqa islandeze*

17 *Saga despre Gísli, fiul lui Thorbiörn Sur* Traducere şi note de Valeriu Munteanu

♦

101 *Saga despre Hrafnkell*
Traducere şi note de Valeriu Munteanu

139 *Saga despre Gunnlaugr Limbă de Şarpe* Traducere şi note de Valeriu Munteanu

187 *Prefaţă*

195 *Saga lui Erik cel Roşu*
Traducere şi note de Flavia Teoc •

235 *Prefaţă*

239 *Saga regelui Harald, de Snorri Sturluson*
Traducere, note şi comentarii de Flavia Teoc

Aceasta ediţie a fost îngrijită de Luminiţa Drăgan şi Andreea Niţă, împreună cu Radu Gârmacea, care a realizat şi concepţia grafică, Paginarea a fost făcută de Florina Vasiliu, cu caractere Maiola, Ilustraţiile au fost pictate în guaşe de Rareş Ionaşcu, care a interpretat desene, motive şi compoziţii din arta scandinavă veche. Lucrarea s-a dat la tipar la Monitorul Oficial spre a se imprima la două culori pe hârtie de volum tonată de 80 de grame fabricată în Scandinavia, în ziua de 24

aprilie 2024, când s-a întocmit şi acest ColofoH

Această ediţie a fost îngrijită de Luminiţa Drăgan şi Andreea Niţă, împreună cu Radu Gârmacea, care a realizat şi concepţia grafică. Paginarea a fost făcută de Florina Vasiliu, cu caractere Maiola. Ilustraţiile au fost pictate în guaşe de Rareş Ionaşcu, care a interpretat desene, motive şi compoziţii din arta scandinavă veche. Lucrarea s-a dat la tipar la Monitorul Oficial spre a se imprima la două culori pe hârtie de volum tonată de 80 de grame fabricată în Scandinavia, în ziua de 24

aprilie 2024, când s-a întocmit şi acest *Colofotl*

*) Episodul întemniţării lui Harald şi a tovarăşilor săi este redat atât de poezia scaldică, cât şi de compilaţiile istorice ale vremii. [2]) Harald îi smulge împăratului puterea imperială metaforic – orbindu-1. în realitate, Harald nu l-a orbit pe Mihail iv Paflagonul, căruia i-a rămas credincios până la moartea acestuia, în urma unei boli, ci pe nepotul şi

succesorul acestuia, Mihail v. [3]) Metafora *kenning* „tăciunii aprinşi ai mâinilor*[4] desemnează aurul.